

Opština Štrpce

URBANISTIČKI RAZVOJNI PLAN ŠTRPCE

Sadržaj

1 PROFIL PROSTORNOG RAZVOJA I ANALIZA STANJA.....	8
1.1 SADRŽAJNE INFORMACIJE O GEOGRAFSKOJ, FIZIČKOJ, ROSTORNOJ I SOCIO-EKONOMSKOJ SITUACIJI U GRADU ŠTRPCE	8
1.1.1 ISTORIJAT GRADA	8
1.1.2 OSNOVNI PODACI	8
1.1.3 OKOLINA I KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA.....	10
1.1.4 DEMOGRAFIJA I SOCIJALNI RAZVOJ.....	45
1.1.5 EKONOMSKI RAZVOJ	50
1.2 INFRASTRUKTURA.....	53
1.3 POLOŽAJ, ZNAČAJ I SPECIFIČNA PITANJA ZA TERITORIJU GRADA ŠTRPCE U KONTEKSTU ORP (OPŠTINSKOG RAZVOJNOG PLANA).....	62
1.4 KLJUČNA PITANJA U ŠIREM PROSTORNOM KONTEKSTU KOJA UKLJUČUJU UPUTSTVA O PLANIRANJU I OBAVEZE KOJE PROISTIČU IZ PROSTORNIH DOKUMENATA I PLANova SA ŠIRE REGIJE A KOJE DOTIČU GRAD ŠTRPCA	63
1.4.1 STANOVANJE	63
1.4.2 STRATEŠKE LOKACIJE I OSNOVE EKONOMSKOG RAZVOJA	63
1.4.3 KONCEPT GRADOVA-GENERATORA EKONOMSKOG RAZVOJA.....	64
1.4.4 KONZERVACIJA I RAZVOJ NASLEĐA – ZAŠTITA POSTOJEĆIH VREDNOSTI.....	65
1.5 ANALIZA KOJA POKAZUJE PREDNOSTI, NEDOSTATKE, MOGUĆNOSTI I PRETNJE	66
1.6 ANALIZA POVEZANOSTI IZMEĐU PITANJA, POLITIKA I PROGRAMA	77
1.7 PROCENA INVESTICIONIH KAPACITETA.....	79
2 VIZIJA, PRINCIPI I CILJEVI.....	83
2.1 VIZIJA ZA BUDUĆNOST URBANE ZONE	83
2.2 OPŠTA NAČELA ZA RAZVOJ/ZAŠTITU	84
2.3 CILJEVI RAZVOJA URBANE ZONE	85
2.3.1 DUGOROČNI RAZVOJNI CILJEVI	87
2.4 STRATEŠKI PRIORITETI	88
2.4.1 OKVIR URBANOG RAZVOJA GRADA.....	89
2.4.2 GLAVNI KONCEPT URBANOG RAZVOJA	89
2.5 STRUKTURA I PROSTORNE LOKACIJE	91
2.5.1 EKONOMSKI RAZVOJ	91
2.5.2 INFRASTRUKTURA-GRADSKI TRANSPORT, KOMUNIKACIJE	98
2.5.3 DEMOGRAFIJA I SOCIJALNA PITANJA.....	111
2.6 STRATEŠKI PROJEKTI OBELEŽAVANJE	134

2.7 PROCENA SOCIO EKONOMSKOG UTICAJA NA OKOLINU PREDLOŽENOG OKVIRA.....	135
2.7.1 UTICAJ GLAVNIH KONCEPATA NA EKONOMIJU.....	135
2.7.2 UTICAJ GLAVNIH KONCEPATA NA ZAPOSEDANJE ZEMLJIŠTA	135
2.7.3 UTICAJ GLAVNIH KONCEPATA U SOCIJALNOM ASPEKTU	136
2.7.4 OBLAST EKONOMSKOG RAZVOJA	136
2.7.5 OBLAST RAZVOJA DEMOGRAFIJE I SOCIJALNIH PITANJA.....	137
2.8 STRATEGIJE I AKTIVNOSTI ZA SPROVOĐENJE	139
3 STRATEGIJE I POSEBNE AKTIVNOSTI ZA IMPLEMENTACIJU URP-A PREMA TEMATSKIM OBLASTIMA	140
3.1.1 TEMATSKA OBLAST EKONOMSKOG RAZVOJA.....	140
3.1.2 4.1.2. STRATEGIJE I AKTIVNOSTI ZA TEHNIČKU INFRASTRUKTURU ...	143
3.1.3 TEMATSKA OBLAST DEMOGRAFIJA I SOCIJALNA PITANJA	146
3.1.4 TEMATSKA OBLAST KORIŠĆENJE ZAMLJIŠTA I OKOLINE.....	149
3.2 PROCENE STRATEGIJA PO OSNOVU KRITERIJUMA UTVRĐENIH NAČELIMA (VIDI ČL.2/2.2), POLITIKAMA I ZAKONIMA.....	151
3.2.1 PROCENA STRATEGIJA ZA SPROVOĐENJE IZ OBLASTI EKONOMSKOG RAZVOJA	151
3.2.2 PROCENA STRATEGIJE ZA SPROVOĐENJE IZ OBLASTI DEMOGRAFIJE I SOCIJALNIH PITANJA.....	153
3.2.3 PROCENA STRATEGIJE ZA SPROVOĐENJE IZ OBLASTI INFRASTRUKTURE	155
3.2.4 PROCENA STRATEGIJA ZA SPROVOĐENJE IZ OBLASTI KORIŠĆENJA ZEMLJIŠTA I OKOLINE	156
3.3 ROKOVI, FINANSIJSKE IMPLIKACIJE, INSTITUCIONALNI OKVIRI	157
4 ODREDBE ZA SPROVOĐENJE	175
4.1 UPUTSTVA O PITANJIMA TUMAČENJA RAZVOJNOG URBANISTIČKOG PLANA TOKOM IZRADE REGULATIVNIH I DRUGIH PLANOVA.....	175
4.2 USLOVI UTVRĐENI OD LOKALNIH VLASTI O ZNAČAJNIM PITANJIMA ZA RAZVOJ I KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA URBANE ZONE	177
4.2.1 USLOVI ZA UTVRĐIVANJE NAMENE POVRŠINA NA TERITORIJI URBANE ZONE	177
4.2.2 USLOVI ZA UREĐIVANJE POVRŠINA	177
4.2.3 OBJEKTI OD ZNAČAJA ZA URBANU ZONU	178
4.2.4 GRAĐEVINSKE ZONE	178
4.2.5 STRUKTURE IZGRAĐENE VAN URBANE ZONE	179
4.2.6 USLOVI RAZMEŠTAJA PRIVREDNIH DELATNOSTI.....	179
4.2.7 USLOVI ZA RAZMEŠTAJ JAVNIH DELATNOSTI.....	180

4.2.8 USLOVI ZA POSTAVLJANJE KORIDORA ILI TRASA KOMUNIKATIVNIH POVRŠINA I DRUGIH SISTEMA INFRASTRUKTURE	181
4.3 MERE ZA ZAŠTITU PEJZAŽA, PRIRODNIH VREDNOSTI I KULTURNO- ISTORIJSKIH CELINA	182
4.4 NAČIN TRETIRANJA OTPADAKA.....	183
4.5 MERE ZA SPREČAVANJE ŠTETNIH UTICAJA PO OKOLINU.....	184
4.5.1 ZAŠTITA VODE	184
4.5.2 ZAŠTITA OD BUKE	185
4.5.3 ZAŠTITA VAZDUHA	185
4.5.4 ZAŠTITA BIODIVERZITETA	186
4.6 MERE ZA SPREČAVANJE NEGATIVNOG SOCIJALNOG UTICAJA	186
4.7 MERE ZA SPROVOĐENJE PLANA.....	186
4.8 ELEMENTI I UPUTSTVA ZA ISTRAŽIVANJA	188
4.9 ZAVRŠNE ODREDBE	189
4.10 KORIŠĆENA LITERATURA.....	189

1 PROFIL PROSTORNOG RAZVOJA I ANALIZA STANJA

1.1 SADRŽAJNE INFORMACIJE O GEOGRAFSKOJ, FIZIČKOJ, ROSTORNOJ I SOCIO-EKONOMSKOJ SITUACIJI U GRADU ŠTRPCE

1.1.1 ISTORIJAT GRADA

U turskom popisu iz 1455. godine pominje se selo Štrpce sa brojem srpskih kuća, gde su postojale crkve, koje su sačuvane do danas.

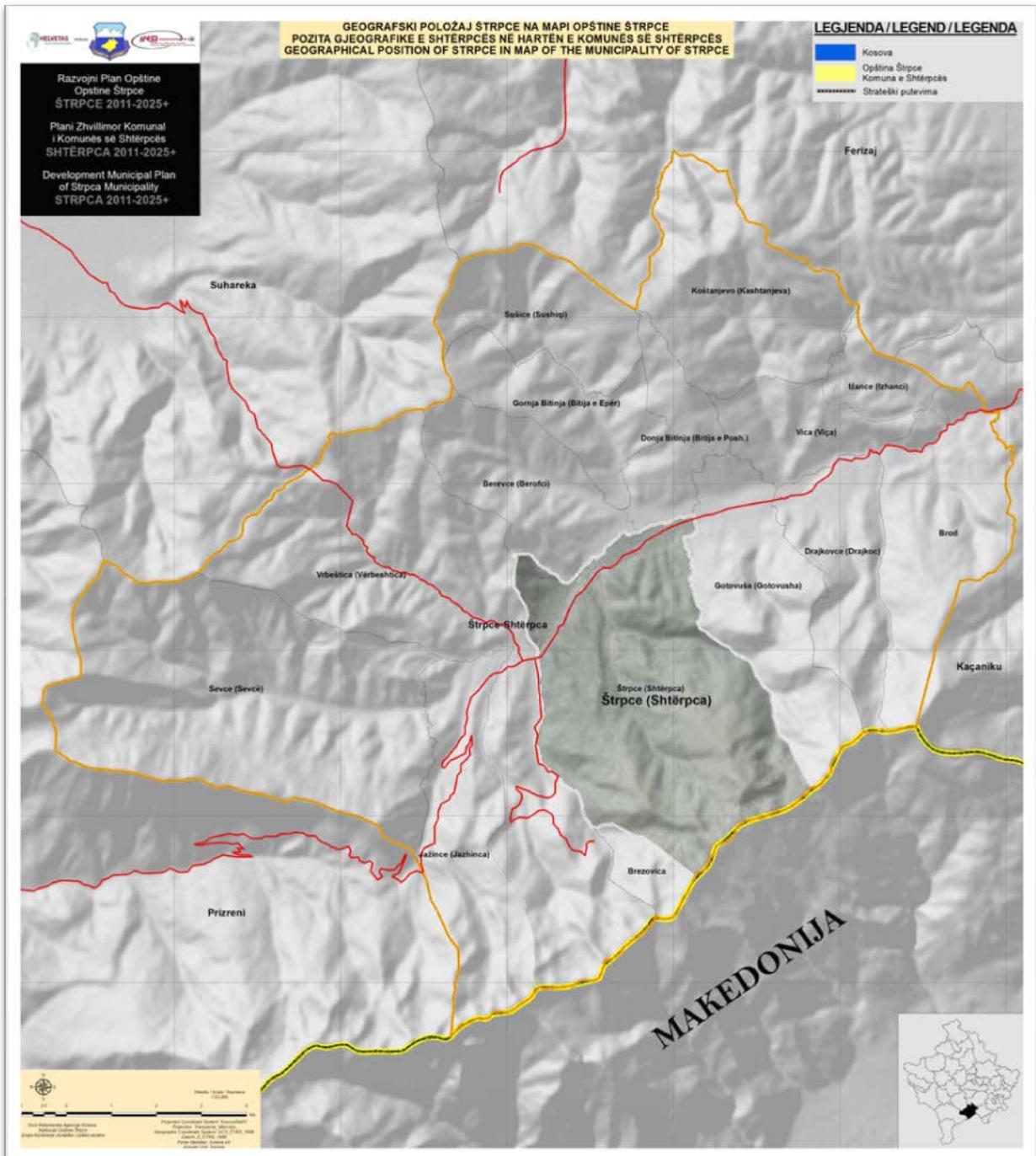
U periodu turske vladavine, pa i kasnije, sve do pred kraja XIX veka (od 1880. do 1890. godine) naselje i privredni život u ovom selu uglavnom stagniraju. Osnovna orientacija koja se svodila na stočarstvo i poljoprivredu nije imala značajniji tržišni karakter. U tom periodu došlo je do preobraža sela kao lokalnog trgovačko-zanatskog centra, dok su ostala naselja zadržala ruralni karakter.

Razvoj turizma koji je pokrenut pedesetih godina dobija zamah tek izgradnjom značajnijih hotelskih kapaciteta osamdesetih godina, što dovodi do transformacije Brezovice u turističko-rekreativni centar sa vikend zonom. Ovaj proces podstakao je razvoj naselja Štrpca kao lokalnog središta.

Poseban značaj, kao što je ranije istaknuto, na razvoj ovog naselja imale su i administrativno – teritorijalne promene u posleratnom periodu. Izmeštanje opštinske uprave u Uroševac je u značajnoj meri usporilo razvoj naselja Štrpce.

1.1.2 OSNOVNI PODACI

Naselje Štrpce je najveće naselje u Opštini, duže vreme kulturni i administrativni centar same opštine Štrpce. Nalazi se na toku reke „Miljoštice u uvali priklještenoj brdima „Prćevom“ i „Mastakincem“. Šrpce broji oko 2.770 stanovnika sa oko 900 domaćinstva. Zahvata površinu od 35.301.439,72770 m² (3.530,14 ha) sa građevinskom zonom površine od 939.364,590099 m² (93,93 ha) što znači da po glavi stanovnika iznosi 339,1207906 m² (0,03 ha).

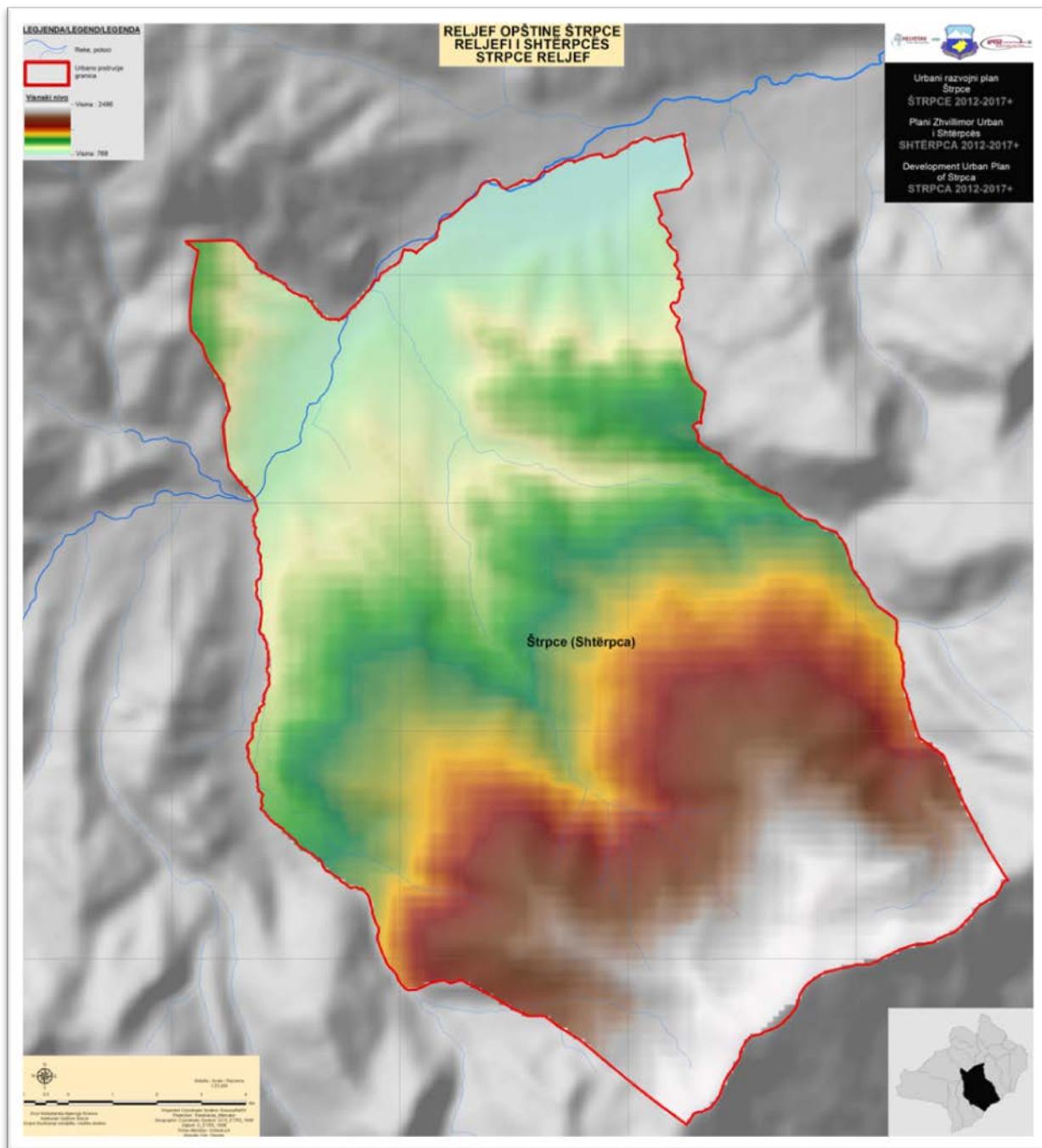
Mapa br.1 - Geografski položaj katastarske zone Štrpcce na mapi opštine Štrpcce

1.1.3 OKOLINA I KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA

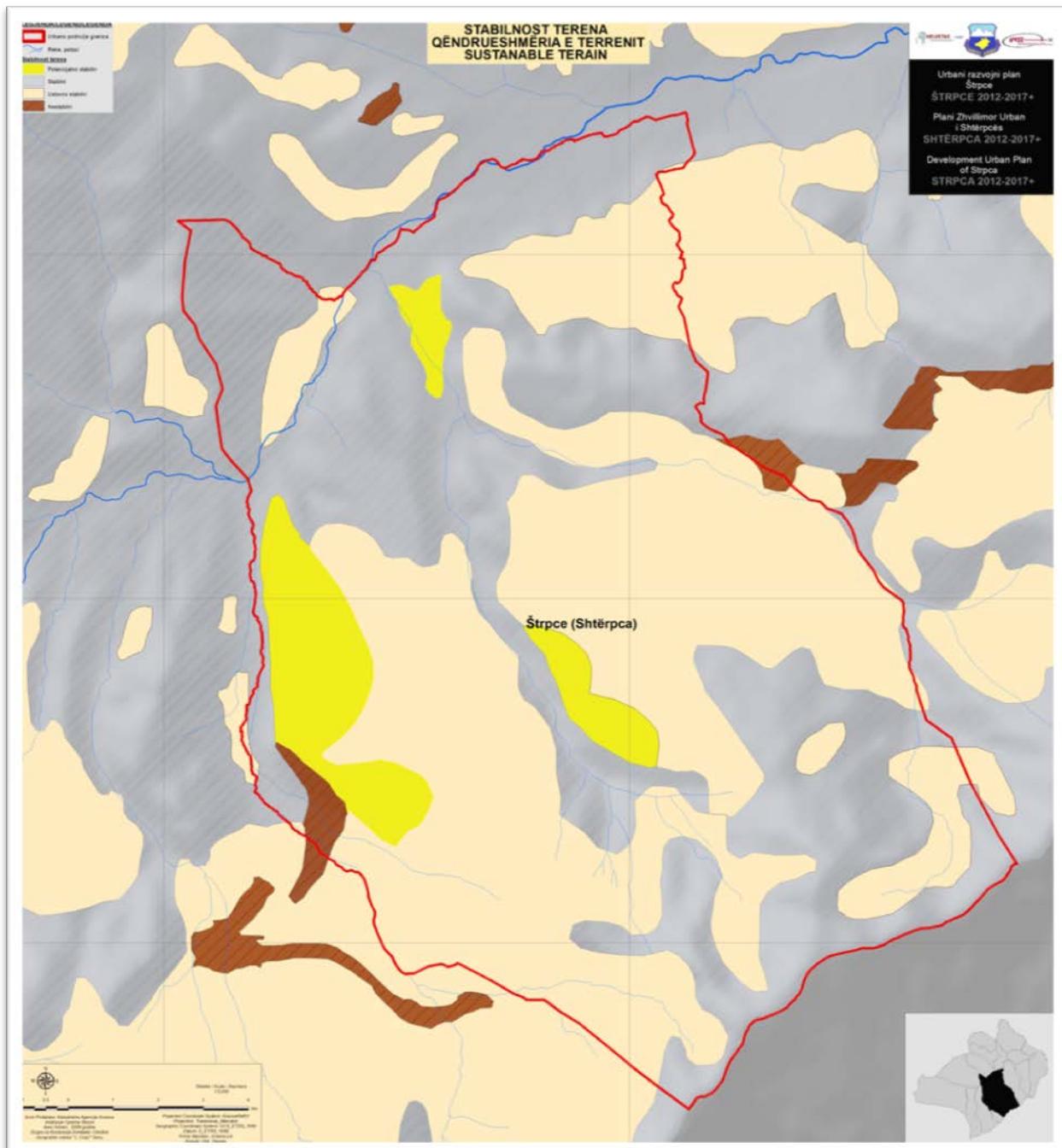
RELJEF

Složena geološka građa i učešće većeg broja geomorfoloških agenasa uticali su na stvaranje raznolikog reljefa. Njegove osnovne crte stvorene su radom endogenih sila, tako da reljef zone Štrpca predstavlja usku tektonsku tvorevinu. Pojava kraškog reljefa vezana je za manje krečnjačke oaze, pretežno iznad 1.500 m nadmorske visine.

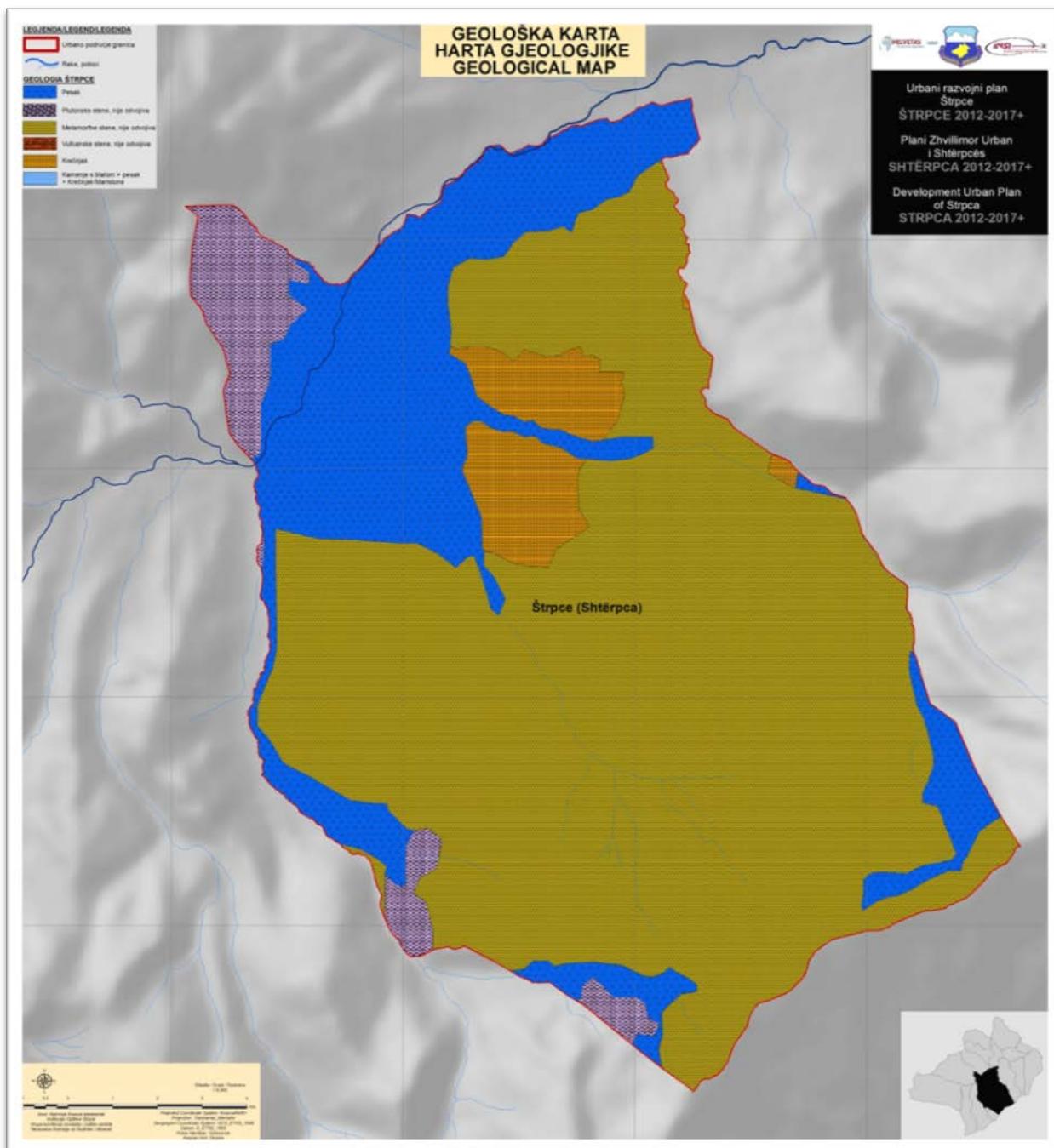
U seizmološkom pogledu teritorija opštine Štrpcce samim tim i katstarska zona Štrpca predstavlja seizmički aktivan teren u kome je moguća pojava i katastrofalnih zemljotresa. Samo područje najverovatnije nije ugroženo pojmom jačih autohtonih zemljotresa, ali je izloženo relativno jakim seizmičkim dejstvima čija se žarišta nalaze na većim ili manjim udaljenostima. Podaci o zemljotresima sa kojima se danas raspolaže, ukazuju da je pojava katastrofalnih zemljotresa bila registrovana još 1457. godine, kada se u okolini Prizrena desio zemljotres od 9 MSS. U novije vreme evidentiran je zemljotres koji se dogodio avgusta 1921. godine u području Uroševac-Vitina, a koji je u Štrpcu registrovan intenzitetom od 8□ MSS. Pomenute dve lokalnosti imaju najznačajniji uticaj na seizmičke karakteristike terena, jer predstavljaju dva najbliža i najjača seismogena izvora. Pojave autohtonih zemljotresa registrovane su na području grada Štrpca, njihove magnitudo (3-4) ukazuju da su od daleko većeg značaja za definisanje seizmičnosti područja seismogenih izvora izvan atara Štrpca.

Mapa br. 2. Reljef katastarske zone Štpca

Mapa br.3. Stabilnost terena katstarske zone Štrpca

Mapa br. 4. Geološka karta katastarske zone Štrpcce

Hidrografske karakteristike istraženog terena

U katastarskoj zoni Štrpcce izviru reke „Bolavnska“ i „Kaluđerska“, , koje na ušću u severnom delu grada Štrpcce formiraju jednu reku „Miljošticu“. Ona se u jožnom graničnom delu grada uliva u reku „Lepenac“. Takođe, u svom ataru Štrpcce poseduje ledničko jezero tzv. „Livadičko“. Reke nisu uređene tako da ne mogu prihvatiti velike količine vode koje se izlivaju iz svojih prirodnih rečnih korita.

Površina sliva reke Miljoštice je 27 km². Od sastava Kaluđerke i Bolovanke do ušća u reku Lepenac, teče uskom dolinom sa strmim padinama. Maksimalna nadmorska visina na mestu nastanka reke Miljoštice je 910 m. Najniža je u profilu ušća u reku Lepenac 750 m. Srednja nadmorska visina sliva je 825 m.

Hidrološke karakteristike istraženog terena

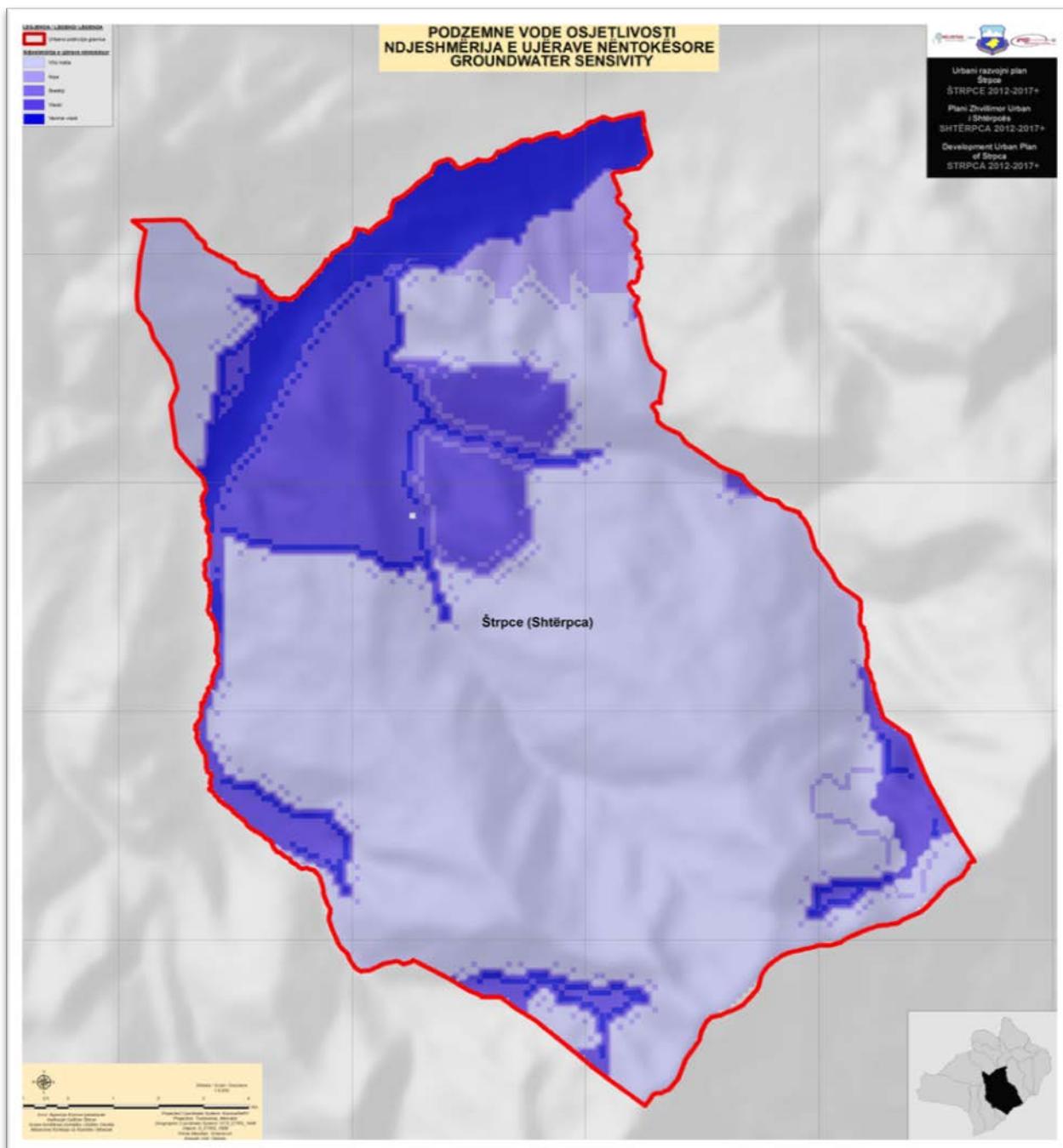
Samo na delu toka, od nastanka do ušća, prosečni proticaj Miljoštice je $0,633 \text{ m}^3/\text{sek}$. Pojave velikih voda teško je utvrditi. Velike poplave u sливу Miljoštice zapažene su 1897., 1925., 1933., 1941., 1946., 1953., 1965., 1979. i 1981. godine. Naročito razorno dejstvo imale su pojave velikih voda koje su se javile 1897., 1953. i 1979. godine. Tada su poplavni talasi bujičnih tokova uništili plemenitu ribu, zasule i odnele delove saobraćajnih površina i kuća. Reke su valjale veliko kamenje, donosile i odnosile grubi materijal, razrušile pojedine delove obala i promenile biološki i vodenim režim.

VODE

Vode u zoni Štrpcce javljaju se u tri vida i to kao: podzemne vode, vodenim tokovima i jezera.

Podzemne vode pretežno se javljaju u obliku freatske i pukotinske izdani, dok je pojava kraških podzemnih voda manje zastupljena, zahvaljujući znatnim rezervama podzemnih voda one su u stanju da hrane veliki broj izvora. Najčešće su to izvori izdašnosti od $0,1 - 3, \text{ l/sek}$. Temperatura vode iznosi od $3-10^\circ \text{ C}$. Izvori su većinom nekaptirani i nalaze se na velikim visinama.

Raspodela resursa podzemnih voda veoma je različita. Prema geološkoj građi, značajni vodonosni slojevi nalaze se u Miljoštičkoj dolini. Debljina morenskih nanosa kreće se od 2 - 5 m. Iako nisu vršeni istražni radovi, može se predpostaviti da ima značajnih količina vode. Međutim, sa aspekta korišćenja najnepovoljnije su podzemne vode u reonu Štrbačke doline, zbog zagađenja nastalog od urbanizacije. Korišćenje podzemnih voda uz pomoć kopanih bunara je veoma retka pojava, razumljivo zbog obilja pojava prirodnih izvora. Izdašnost bunara se kreće između 1 i 3 l/sek, iz čega sledi zaključak da u podzemlju ima značajnih količina vode.

Mapa br. 5. Podzemne vode u katastarskoj zoni Štrpca

U površinske vode spadaju:

- Reke: Miljoštica, Bolovanska i Kaluđerska.
- Jezera: Livadičko ili Štrbačko, kao stalno.

Površinske vode na teritoriji zone Štrpca dostižu dužinu do 14,50 km i površinu od oko 52,40 km².

Kaluđerska reka nastaje na oko 2.150 m nadmorske visine, prolazi kroz Demir kapiju i Kaluđerski kamen po čemu je i dobila ime. Duž svojim tokom od 7,60 km prihvata potoke manjih kapaciteta. Prosečno proticanje Kaluđerske reke je 0,379 m³/sek.

Bolovanska reka nastaje od potoka Sustovac i drugih manjih potoka na oko 1.430 m nadmorske visine blizu Virova. Svojim tokom, dužine oko 4,70 km, protiče preko Ormana do svog završetka na mestu Obe Reke gde sa Kaluđerskom rekom formiraju reku Miljošticu. Prosečno proticanje Bolovanske reke iznosi 0,227 m³/sek.

Reka Miljoštica nastaje spajanje Bolovanske i Kaluđerske reke na nadmorskoj visini od 910 m. Svojim slivom , dužine 1,70 km, protiče kroz grad Štrpcce gde se u severo-zapadnom delu uliva u reku Lepenac. Prosečni proticaj iznosi oko 0,633 m³/sek.

Reka Lepenac svojim tokom preseca zonu Štrpcce u dužini od 3,60 km.

Generalno, prosečni proticaj na nivou godine je takva da se od januara do maja kontinuirano njihov proticaj povećava, a zatim postepeno opada do septembra.

Poseban hidrološki fenomen predstavlja glacijalno cirusno Livadičko jezero. S obzirom na dimenzije (površina jezera od 1.821,73 m²), njegova osnovna vrednost estetskog je karaktera. Naime, njegovo prisustvo u visoko planinskom pojasu Šare čini ovaj predeo turistički atraktivnijim i vrednijim. Nalazi se na nadmorskoj visini od 2.173 m. Dužina jezera iznosi oko 230 m, širina 120 m sa dubinom oko 7 m.

Korišćenje voda

Korišćenje voda u zoni Štrpcce može se reći da je minimalno, iako ne postoji izrazito veliki potencijal voda. Izvori su male izdašnosti od 0,10 l/s do nekoliko l/s. Neki od izvori su kaptirani, ali postoje i oni koji još uvek nisu kaptirani, nalaze se na velikim visinama. Za snabdevanje vodom sela kaptirani su sledeći izvori:

- Vrelo „Blizumir“ kaptirano, izdašnosti 20 l/sek, temperature 8°C;
- Vrelo „Obe reke“ kaptirano, izdašnosti 3 l/sek, temperature 8°C;

Pored kaptiranih izvora postoje i nekaptirani, i to:

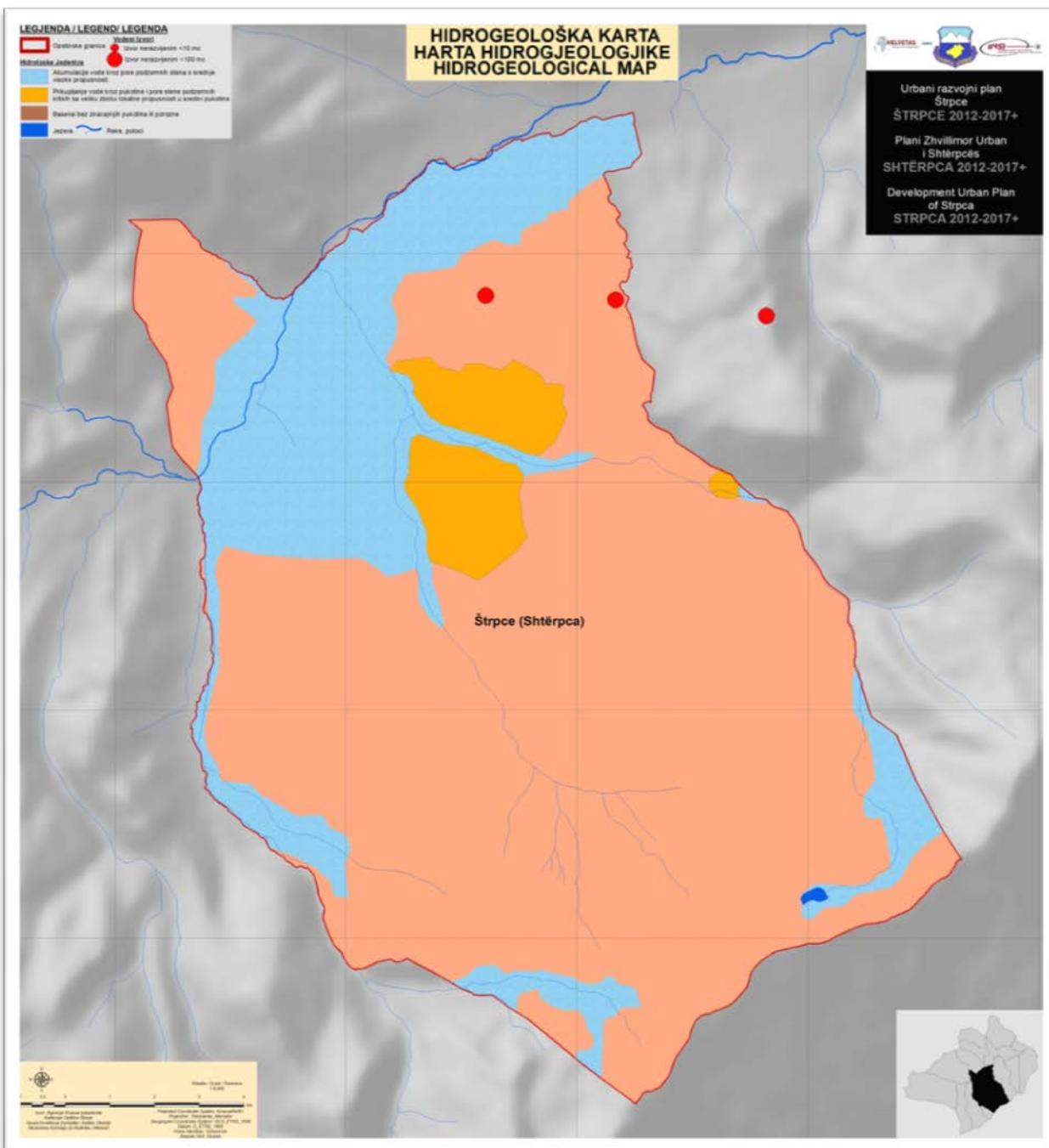
- Vrelo u podnožju „Rid-a“ nekaptirano;
- Vrelo između „Beli rid“ i „Pašina“ nekaptirano.

Maksimalne verovatne vode				
Reka	L km	F km ²	Q1 % m ³ /sek	q1 % m ³ /sek/km ²
Miljoštica	1.70	27.00	136.00	5.04
Kaluđerska	7.60	15.70	65.70	4.15
Bolovanska	4.70	9.70	50.00	5.15

Tabela br. 1. Maksimalne verovatne vode u katastarskoj zoni Štrpcce

<i>Prosečno oticanje reka na teritoriji opštine Štrpc</i>							
Reka	Profil	Pritoka	F (km²)	Q_o (m³/s)	q (l/s/km²)	C_m	W (m³)
Kaluđerska	ušće	Miljoštice	15.70	0.379	24.10	0.71	$12,00 \cdot 10^6$
Bolovanska	ušće	Miljoštice	9.70	0.227	23.40	0.70	$7,16 \cdot 10^6$
Miljoštica	ušće	Lepenca	27.00	0.633	24.40	0.70	$20,00 \cdot 10^6$

Tabela br. 2. Prosečno oticanje reka u katastarskoj zoni Štrpca

KLIMATSKI USLOVI, KLIMATSKA VALORIZACIJA, KARAKTERISTIKE

Klima nije oštra, iako je ovaj kraj na relativno velikoj nadmorskoj visini, nego blaga, dok samo nekoliko stotina metara iznad naselja vlada prava planinska klima. To se može objasniti uticaju reke Lepenca, koja se uliva u reku Vardar, a ova pak dalje u Egejsko more i preko koje se oseća blagotvoran uticaj tople egejske klime.

Podneblje Štrpca u velikoj meri je predodređeno planinskim reljefom i njegovom hipsometrijskom strukturu. Otuda svaki element klime menja svoju vrednost sa promenom nadmorske visine. Tako da je vertikalnim diferenciranjem klime moguće izdvojiti četiri visinske i klimatske zone i to:

- I zona - *zona župne klime*, zastupljena do 1.000 metara nadmorske visine,
- II zona - *prelazna zona* od 1.000 do 1.200 metara nadmorske visine
- III zona - *subalpska zona* od 1.200 do 1.700 metara nadmorske visine
- IV zona - *zona alpske klime*, na većim visinama od 1.700 metara nadmorske visine.

Svaka od ovih visinskih zona poseduje određene pogodnosti i ograničenja za razvoj pojedinih privrednih delatnosti.

Najduže trajanje sunčevog sjaja u Štrpcu je u julu (285,4) i avgustu (269,6), a najkraće u januaru (72,6) i decembru (77,1). Duže osunčavanje od 200 sati imaju u proseku još septembar (222,4) i juni (210,1).

Temperaturni režim obrađen je na osnovu podataka sa meteorološke stanice Brezovica. Štrpcce ima dugu, ali ne tako oštru zimu. Odnosno, u njoj sva tri zimska meseca (decembar, januar i februar) imaju negativne prosečne temperature. Januar od $-1,4^{\circ}\text{C}$ a decembar tek $-0,3^{\circ}\text{C}$. Leto je, sudeći po prosečnim temperaturama sveže i prijatno. Temperatura najtoplijeg meseca jula, iznosi $18,0^{\circ}\text{C}$, avgusta $17,2^{\circ}\text{C}$, juna $15,3^{\circ}\text{C}$.

Kada je pod uticajem jugozapadnih i zapadnih vazdušnih masa, onda su temperature zimskih meseci visoke, a kada u nju prodire hladan kontinentalni vazduh sa istoka, tada su temperature zimskih meseci izrazito niske. Pojedinih dana u letnjim mesecima temperature vazduha mogu da budu izvanredno visoke. Ovo pokazuju maksimalne temperature registrovane u dotičnom mesecu.

Anliza srednjih mesečnih, maksimalnih i minimalnih mesečnih temteratura, kao i broja tzv. letnjih dana, pokazuje da su temperature vazduha podložne velikoj promenljivosti. Odnosno, pri anticiklonskim vremenskim situacijama u višim delovima Šar planine vreme je vedro, sunčano i toplije, dok je u okolnim dolinama i kotlinama maglovito i hladnije. U februaru od dna do zone od 1.700 m nadmorske visine dolazi do postepenog porasta temperature vazduha, ona iznosi $0,2^{\circ}\text{C}$ na 100 m, što ukazuje na inverziju temperatura u zimskim mesecima, pogotovo u februaru.

Oblačnost - Prosečne godišnje oblačnosti iznosi 5,2. Najveća oblačnost je u zimskim mesecima (januar, februar) i prvom prolećnom mesecu (mart), a najmanja u prvom jesenjem mesecu (septembar) i letnjim mesecima (juli, avgust).

Padavine - Prema izohijetnoj karti hidrometeorološke službe, godišnje se u proseku izluči između 900 mm padvine (u dolini Lepenca) i 1.250 mm (na najvišim delovima Šar planine). Dakle, izučavana teritorija obiluje padavinama. Pluviometrijski (kišni) režim obrađen je na osnovu podataka o padavinama sa kišomerih stanica u Štrpcu. Kišomerna stanica Štrpcce je siromašnija padavinama u odnosu na druge, sa prosečno 92 mm ili 9%. U odnosu na nadmorsknu visinu, u Štrpcu iznosi 90 m, to vertikalni pluviometrijski gradijent (porast padavina na 100 m visine), iznosi 102,2 mm. Godišnja suma padavina po mesecima i godišnjim dobima dosta je ravnomerno raspodeljena.

Snežni pokrivač - Sneg je redovna zimska pojava. Broj dana sa snežnim padavinama, dužina trajanja i debljina snežnog pokrivača povećava se sa porastom nadmorske visine. Srednji godišnji broj dana sa snegom kreće se, za period 1931.-1960. godine, od 40 u dolini Lepenca do 100 dana na najvišim delovima Šar-planine. U Štrpcu registrovan broj dana sa snežnim padavinama, za period 1960.-1984. godina iznosi u proseku 39. Pod snežnim pokrivačem, kojim se smatra sloj snega debljine od najmanje 1cm, pojedini delovi su od 60 do 210 dana. Snežni pokrivač, zbog niskih temperatura vazduha, uvek ima duže trajanje od snegopadnih dana to jest dana u kojima se izlučuje sneg. Prema konkretnim merenjima za period 1960.-1984. godina prosečna dužina trajanja snežnog pokrivača u Štrpcu iznosi 66,5 dana. Srednja maksimalna debljina snežnog pokrivača na visinama iznad 1.700 m, kreće se od 150 do 200 cm, dok u nižim predelima je 70 cm.

Vetrovi - Najčešći su istočni vetrovi i zapadni, a to je očito da na pravac vetrova dominantno utiču oblici reljefa. Zapadni veter, u zimskoj polovini godine donosi obilne snežne padavine. On se u letnjim mesecima, u popodnevniom časovima, smjenjuje sa jugoistočnim vетром, koji prodire iz pravca Kačaničke klisure i preko nižih ogranačaka Šare, istočno od Ljubotena.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Godina
-1,4	-1,4	2,6	9,7	13,2	15,3	18,0	17,2	13,9	8,4	2,7	-0,3	8,1

Tabela br. 3. Srednje mesečne temperature vazduha u Štrpcu, period 1984.-1988. godina

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Godina
Maksimalne vrednosti												
111,1	104,4	116,2	219,9	211,8	248,8	338,6	317,1	247,8	171,5	132,2	115,6	2047,2
1988.	1987.	1988.	1986.	1986.	1987.	1988.	1986.	1987.	1986.	1986.	1985.	1985.
Minimalne vrednosti												
53,6	48,3	94,1	131,3	153,3	157,0	219,8	187,3	186,5	119,1	67,6	46,5	1916,4
1987.	1986.	1986.	1988.	1988.	1988.	1986.	1984.	1988.	1987.	1985.	1987.	1988.
Razlika												
57,5	56,1	22,1	86,6	58,5	81,8	118,8	129,8	61,3	52,4	64,6	69,1	130,8
Srednja vrednost												
72,6	89,8	107	167,7	189,7	210,1	285,4	269,6	222,4	148,0	99,0	77,1	1938,4

Tabela br. 4. Sume trajanja sijanja sunca u satima

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Godina
Maksimalne												
1,3	0,7	3,9	10,3	14,3	16,1	20,2	18,2	16,4	10,2	4,8	3,4	8,4
1988	1988	1986	1986	1985	1987	1988	1988	1987	1984	1987	1985	1987.
Minimalne												
-4,7	-5,1	0,5	7,1	11,5	15,0	15,9	15,4	12,8	17,5	-2,2	-2,0	8,0
1985	1985	1987	1987	1987	1985	1986	1984	1985	1985	1988	1986	1986
Razlike												
6,0	5,8	3,4	3,2	2,8	1,1	4,3	2,8	3,6	2,7	7,0	5,4	0,4

Tabela br. 5. Maksimalne i minimalne srednje mesečne temperature u Štrpcu

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Godina
16,5	13,5	21,5	27,1	27,0	31,1	36,8	32,0	31,2	27,0	22,3	27,6	
1988.	1988.	1987.	1985.	1988.	1987.	1987.	1985.	1987.	1984.	1985.	1985.	

Tabela br. 6. Maksimalne mesečne temperature u °C

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Godina
Srednja vrednost												
0,0	0,0	0,0	0,3	7,3	6,2	16,0	18,0	9,0	0,2	0,0	0,0	57,0
Maksimalna vrednost												
0,0	0,0	0,0	1,0	25,0	11,0	23,0	23,0	18,0	1,0	0,0	0,0	
			1985.	1988.	1987.	1988.	1988.	1987.	1984.			
Minimalna vrednost												
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	4,0	8,0	5,0	0,0	0,0	0,0	
			1988.	1987.	1986.	1986.	1988.	1988.	1988.			

Tabela br. 7. Broj dana sa maksimalnom temperaturom vazduha $\leq 25^{\circ}\text{C}$

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Godina
zona oko 900 m n.v.	-2,8	-2,5	2,2	8,1	12,3	16,1	18,0	18,1	14,0	6,4	4,0	-0,7	7,9
zona oko 1700 m n.v.	-4,6	-2,3	-0,7	3,3	9,0	11,8	14,8	15,3	11,2	6,8	2,2	-2,7	5,4
zona oko 2000 m n.v.	-5,4	-3,2	-2,2	1,4	7,2	9,9	13,0	13,7	9,6	5,6	1,1	-3,7	3,9
Tr 900/2000	0,24	0,06	0,40	0,01	0,46	0,56	0,45	0,40	0,40	0,25	0,26	0,27	0,36

Tabela br. 8. Prosečna mesečne i godišnje temperature vazduha, period 1931.-1960.
Godina

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Godina
6,4	6,3	6,8	5,8	6	5,4	3,3	3,3	3,2	4,8	5,4	5,6	5,2

Tabela br. 9. Srednja mesečna oblačnost u desetinama pokrivenosti neba u Štrpcu, period 1984.-1988. Godina

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Godina
Štrpce, period 1960-1984. godina												
71	63	75	75	96	92	92	58	71	68	91	90	922

Tabela br. 10. Srednje mesečne i godišnje sume padavina u mm u Štrpcu

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Godina
Vedri dani	3,8	4,3	2,5	4,5	1,5	4,4	11,8	14,6	13,2	8,4	7,4	6	82,4
Tmurni dani	11,8	11	13,8	8	8	5	2,6	2,6	2,6	6,8	9,8	10,6	92,6

Tabela br. 11. Srednji broj vedrih i tmurnih dana u Štrpcu, period 1984.-1988. godine

	Zima		Proleće		Leto		Jesen		Ukupno	
	mm	%	mm	%	mm	%	mm	%	Mm	%
Štrpcce	224	24,3	246	26,7	222	24,1	230	24,9	922	10

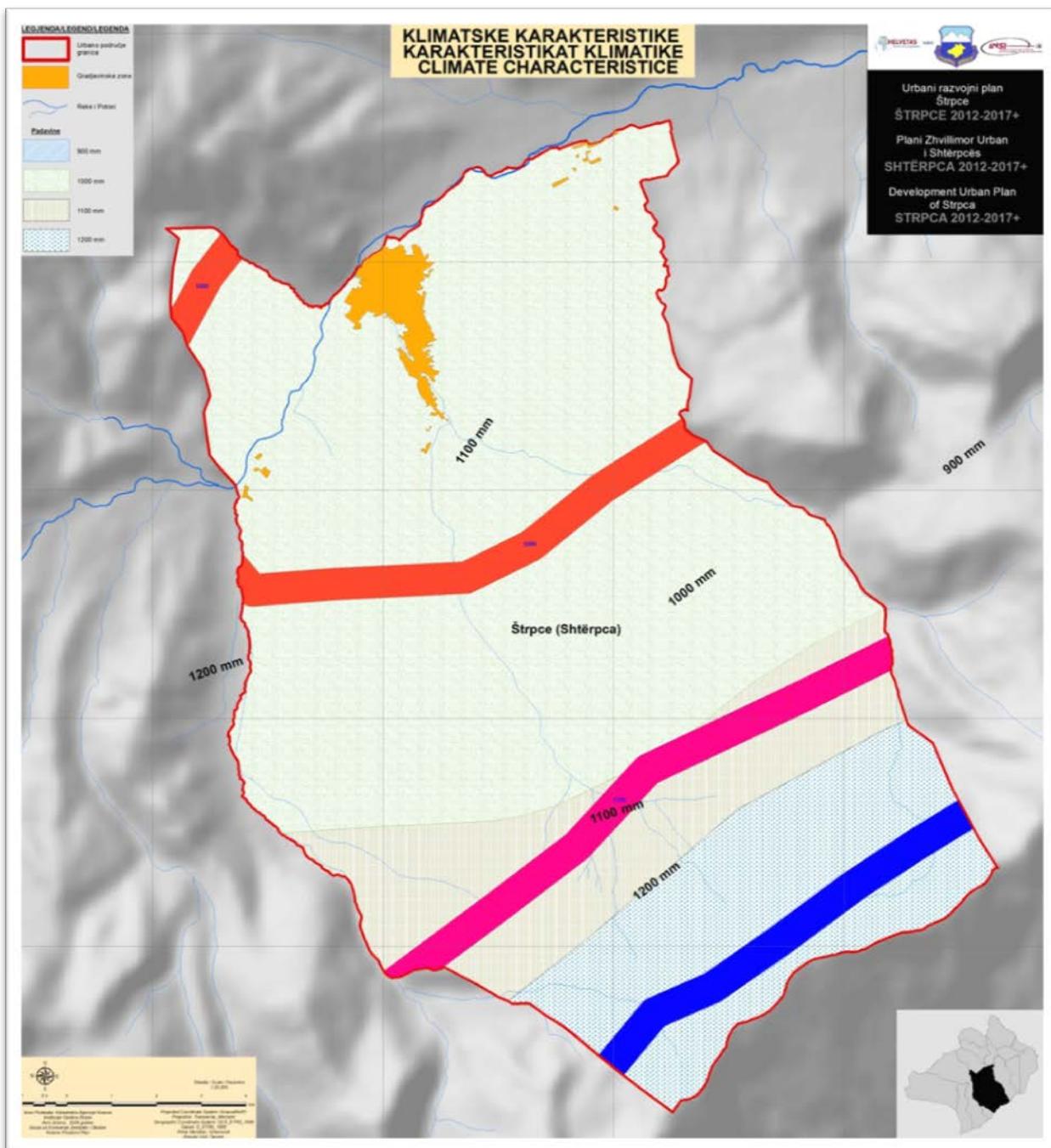
Tabela br. 12. Raspodela godišnje sume padavina po godišnjim dobima

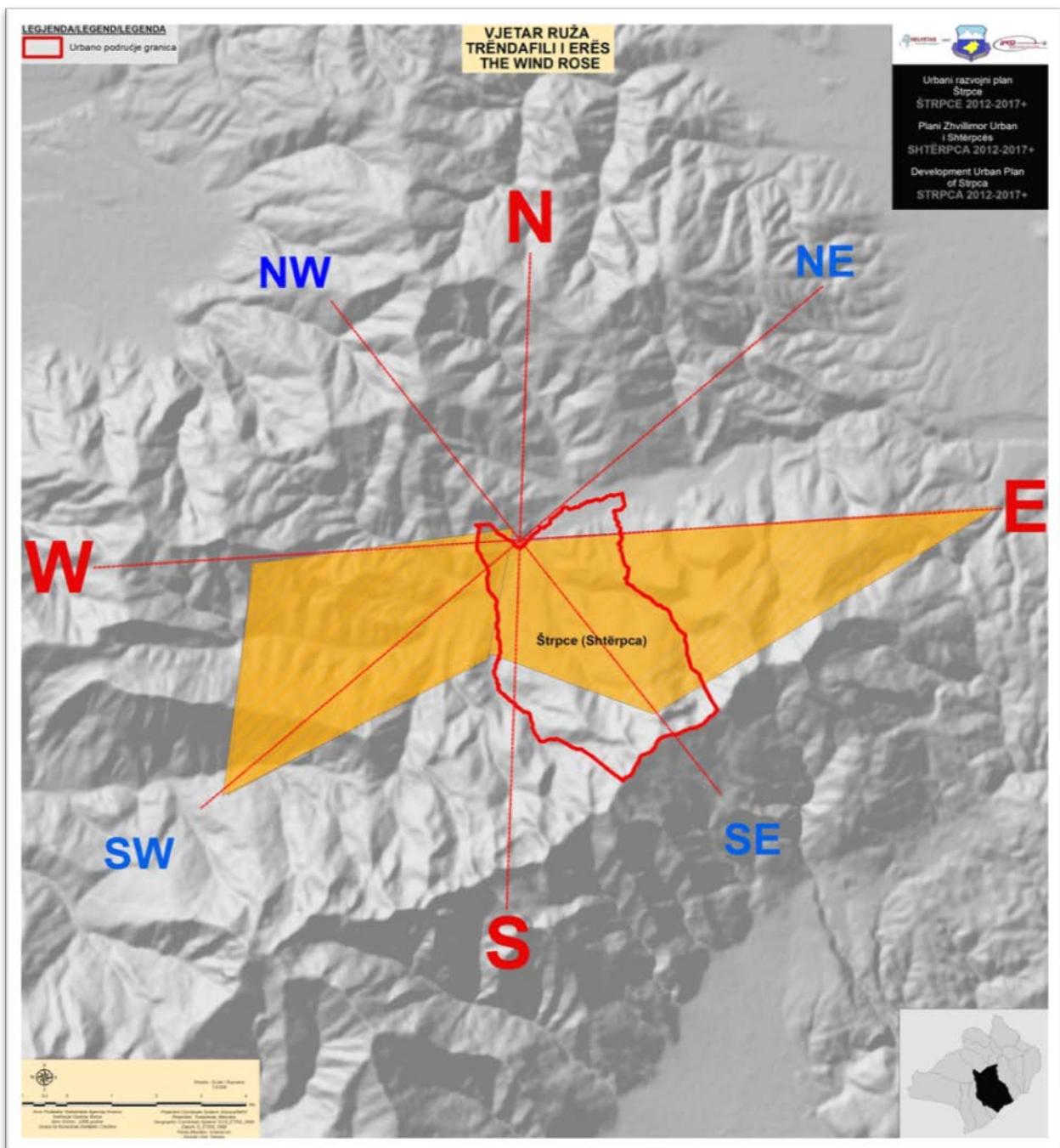
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Štrpcce												
max.	158	118	208	136	189	310	209	168	223	177	209	161
god.	1963.	1970.	1982.	1966.	1974.	1983.	1970.	1979.	1978.	1975.	1981.	1962.
min.	16	22	17	29	14	23	15	7	16	1	26	1
god.	1964.	1982.	1976.	1980.	1969.	1982.	68/78	1978.	1965.	1969.	1978.	1972.

Tabela br. 13. Maksimalne i minimalne mesečne visine padavina u mm u Štrpcu (period 1960.-1984.)

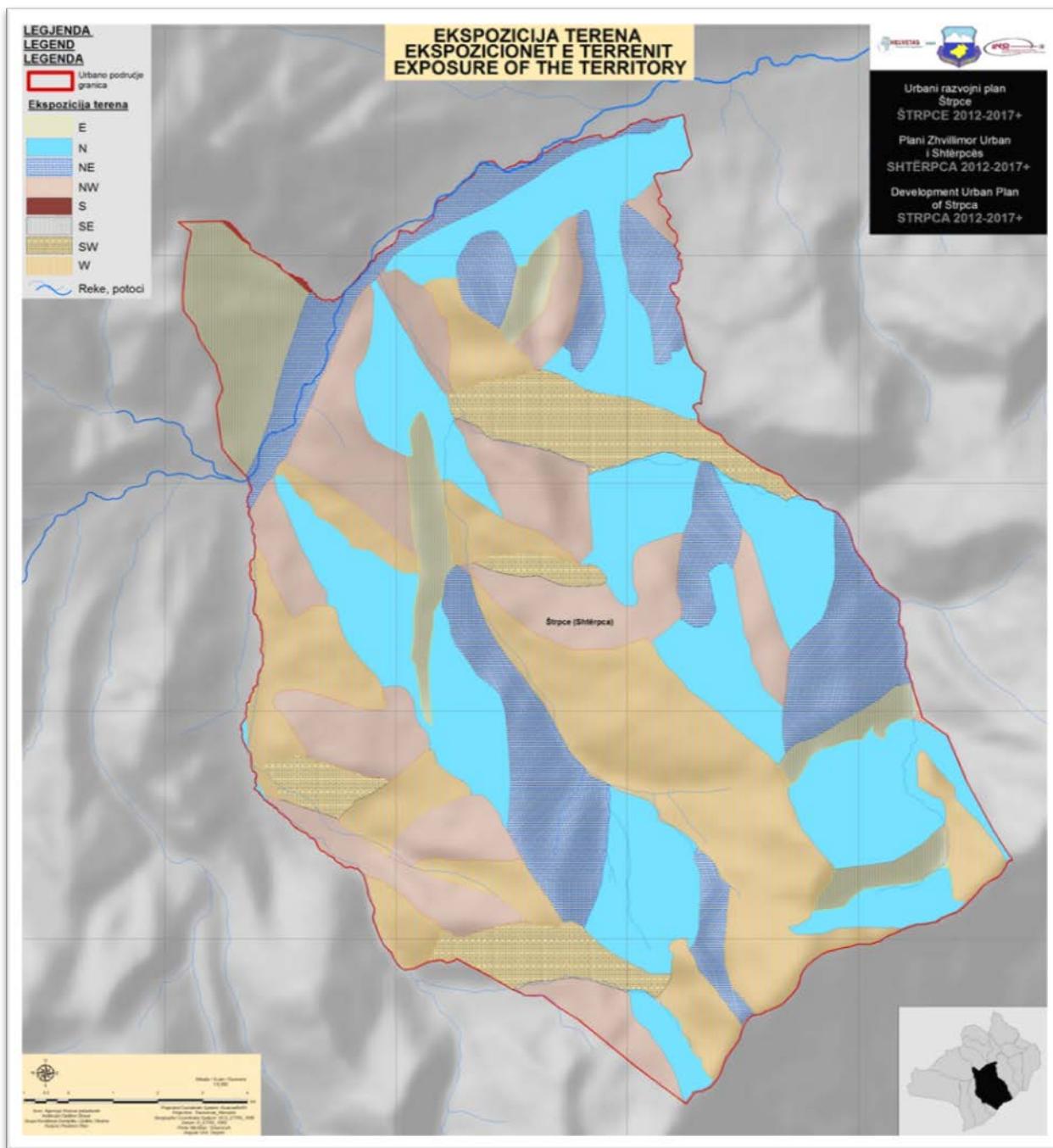
	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	C
Zima	5	0	175	107	52	135	195	5	420
Proleće	10	0	197	118	66	166	141	14	288
Leto	7	0	185	132	39	132	107	15	382
Jesen	7	0	240	76	28	111	73	3	463
Prosečna godišnja	7	0	199	108	46	136	106	10	388

Tabela br. 14. Srednja godišnja i sezonska čestina vetrova i tišina u% u Brezovici, period 1984.-1988. godina

Mapa br. 8. Ruža vetrova u katastarskoj zoni Štrpcce

Mapa br. 9. Ekspozicije terena u katastarskoj zoni Štrpcce

ZEMLJIŠTE**Korišćenje i kvalitet zemljšta**

Ukupna površina katastarske zone Štrpcce je 35.301.439,72770 m² (3.530,14 ha) sa građevinskom zonom površine od 939.364,590099 m² (93,93 ha). Na njemu, prema podacima sakupljenih od strane radnih grupa, trenutno živi oko 2.770 stanovnika. Urbanu zonu sačinjavaju:

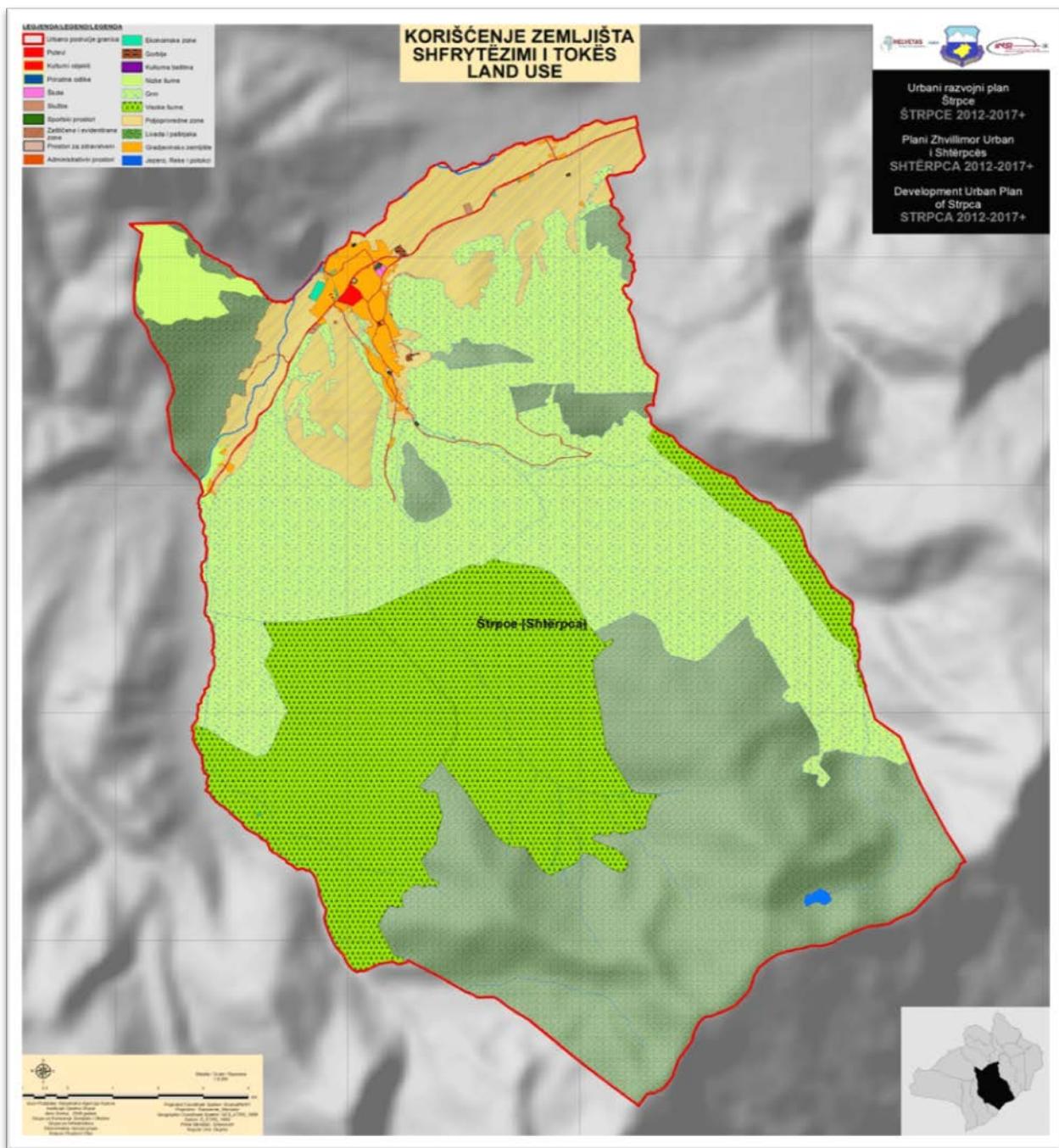
Individualno stanovanje, putevi i drugo	848.208 m ² ;
Kolektivno stanovanje	16.780 m ² ;
Ekonomski objekti	14.139 m ² ;
Verski objekti	3.103 m ² ;
Groblja	8.392 m ² ;
Administrativni objekti	1.339 m ² ;
Kulturni objekti	1.000 m ² ;
Školski prostor	4.874 m ² ;
Sportski objekti	8.286 m ² ;
Parkovi i trgovi	1.510 m ² ;
Industrijska zona	13.649 m ² ;
Pijaca	1.845 m ² ;
Službe	16.539 m ² .

Ukupna površina pod naseljem, putevima i drugom infrastrukturom nije veća od 94 ha odnosno 3 % od ukupne površine katastarske zone Štrpcce.

Na osnovu ove informacija može se zaključiti:

- da se za potrebe stanovanja i razvoja sekundarnih i tercijarnih delatnosti, uključujući i mrežu puteva, angažovala vrlo mala površina;
- da je gustina stanovništva na navedenim površinama oko 55 stanovnika na jedan hektar.

Ovde bismo, sada, konstativali da u zoni Štrpcce ima dovoljno prostora za širenje naselja pod uslovom da se to ne čini po svaku cenu na najvrednijim oraničnim površinama oko naselja. Međutim, ako se javi potreba za izgradnjom većeg broja stambenih, infrastrukturnih, privrednih i objekata društvenog standarda onda se mora računati sa angažovanjem oko 2,5 ha na svakih 100 novih stanovnika što, s obzirom na dinamiku demografskih promena, ne može predstavljati veliko opterećenje za dalji i brži društveno-ekonomski razvoj Štrpcce.

Mapa br. 10. Korišćenje zemljišta u zoni Štrpca

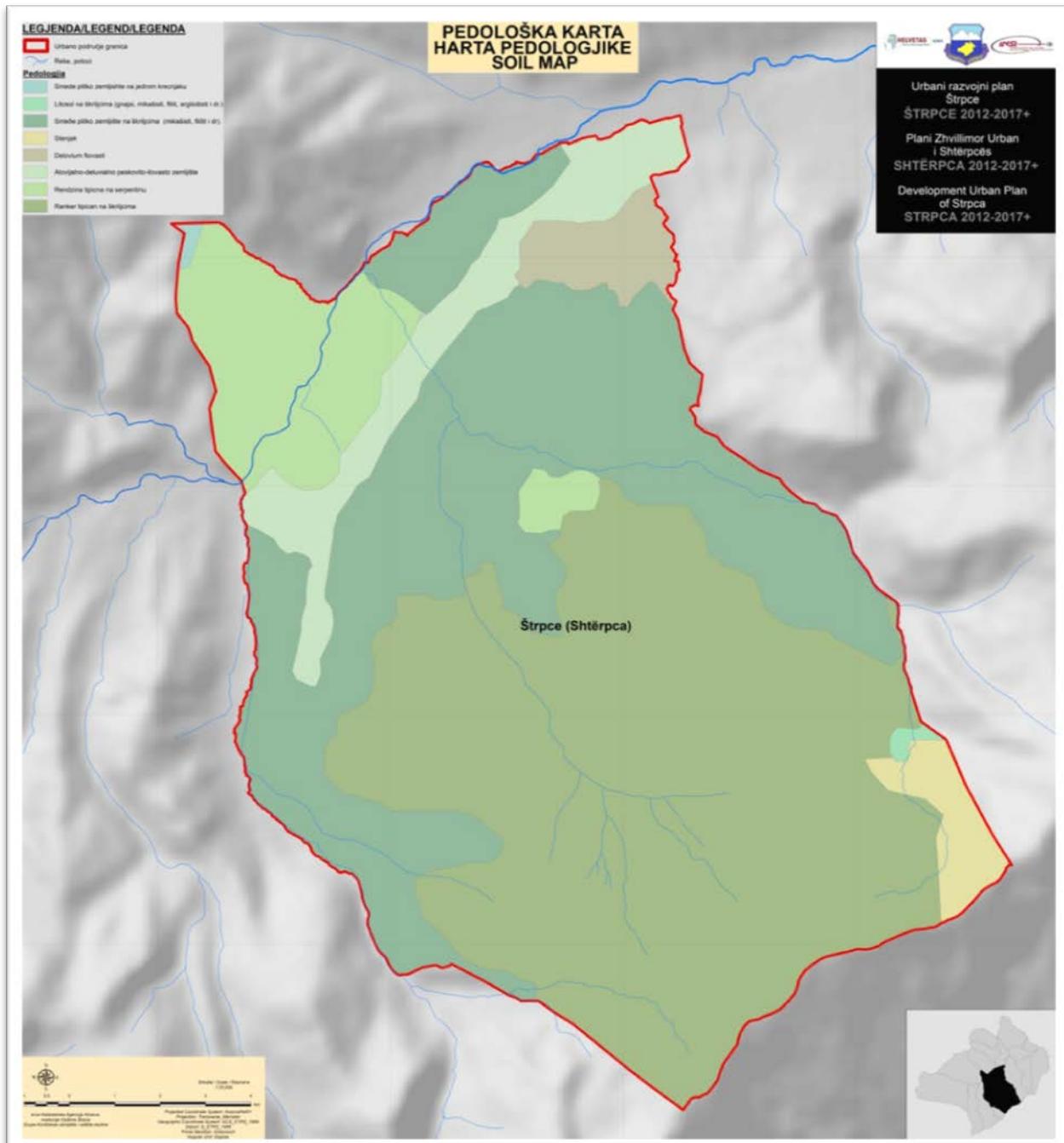
Utvrđivanje klasa boniteta zemljišta u zoni Štrpca

Zahvaljujući raznolikim uslovima razvoja pedogenetskih procesa u strukturi pedološkog pokrivača u zoni Štrpca formirano je 8 različitih zemljišta. To su:

1. Smeđe plitko zemljište na jedrom krečnjaku
2. Litosol na škriljcima (gnajsi, mikašisti, filiti, argilošisti i dr.)
3. Smeđe plitko zemljište na škriljcima (mikašisti, filitit i dr.).
4. Stenjak
5. Delovium flovasti
6. Alovijalno-deluvialno peskovito-ilovasto zemljište

7. Rendzina tipična na serpentinu
8. Ranker tipičan na škriljcima

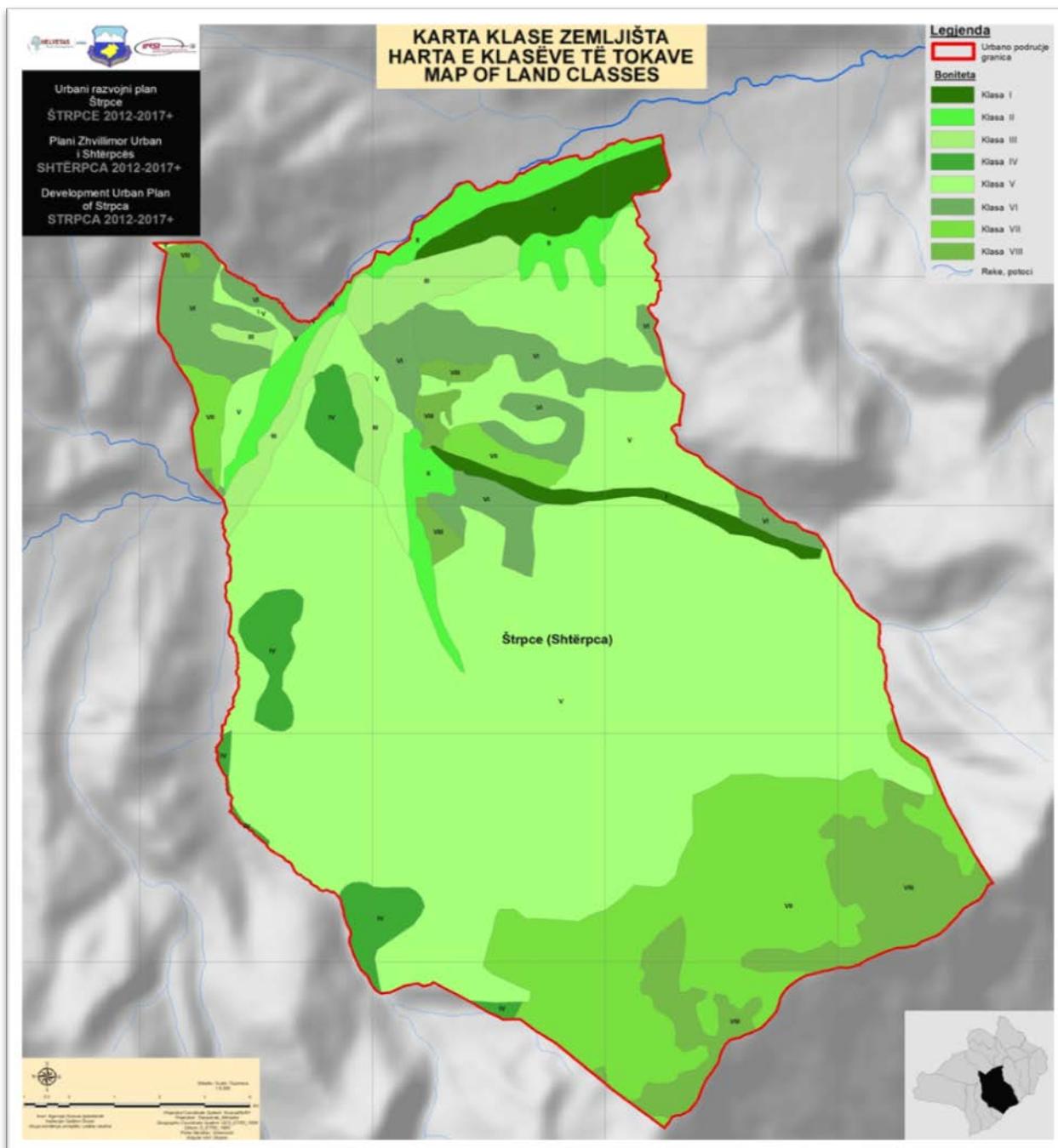
Istovremeno sa prostornim razmeštanjem zapaža se i vertikalno zoniranje zemljišta, uslovljeno klimatskim promenama, ali i česta odstupanja u njemu pod uticajem matičnog substrata. Kategorijom obradivih zemljišta obuhvaćene su prve četiri bonitetne klase, sa prelaznom četvrtom u koju su uvršćena uslovno obradiva zemljišta.

Mapa br. 11. Pedološka karta katastarske zone Štrpcce

Pedološke Karakteristike zemljišta	Površina m ²
105, Smeđe plitko zemljishte na jedrom krecnjaku	45,288076
12, Litosol na škriljcima (gnajsi, mikašisti, filiti, argilošisti i dr.)	7,042188
120, Smeđe plitko zemljište na škriljcima (mikašisti, filitit i dr.).	1.064,46238
150, Stenjak	75,307362
23, Delovium flovasti	86,272021
26, Alovijalno-deluvialno peskovito-ilovasto zemljište	226,178375
51, Rendzina tipicna na serpentinu	317,334487
61, Ranker tipican na škriljcima	17.082.590,8400

Tabela br. 15. Pedološke karakteristike zemljišta u zoni Štrpce

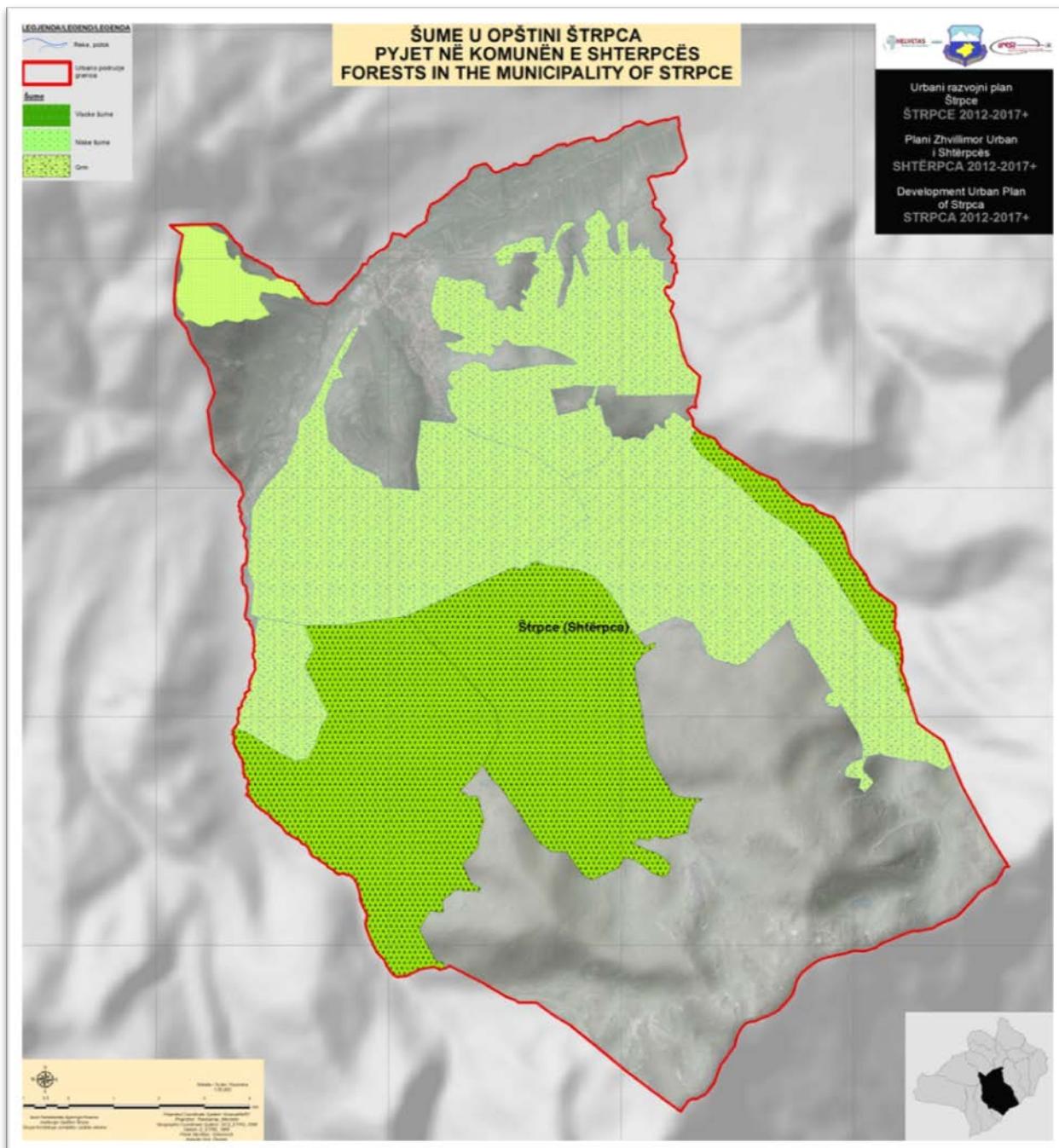
Mapa br. 12. Klase zemljišta (Boniteti), FAO kriterijumi u zoni Štrpcce

Na mapi br. 11. prikazan je stepen boniteta zemljišta u katstarskoj zoni Štrpcce, površine u hektarima: Klasa (I) 118,97 ha; klasa (II) 141,78 ha; klasa (III) 117,97 ha; klasa (IV) 113,65 ha; klasa (V) 2.069,77 ha; klasa (VI) 260,50 ha; klasa (VII) 625,31 ha i klasa (VIII) 240,87 ha.

ZELENILA I VEGETACIONI POKRIVAC

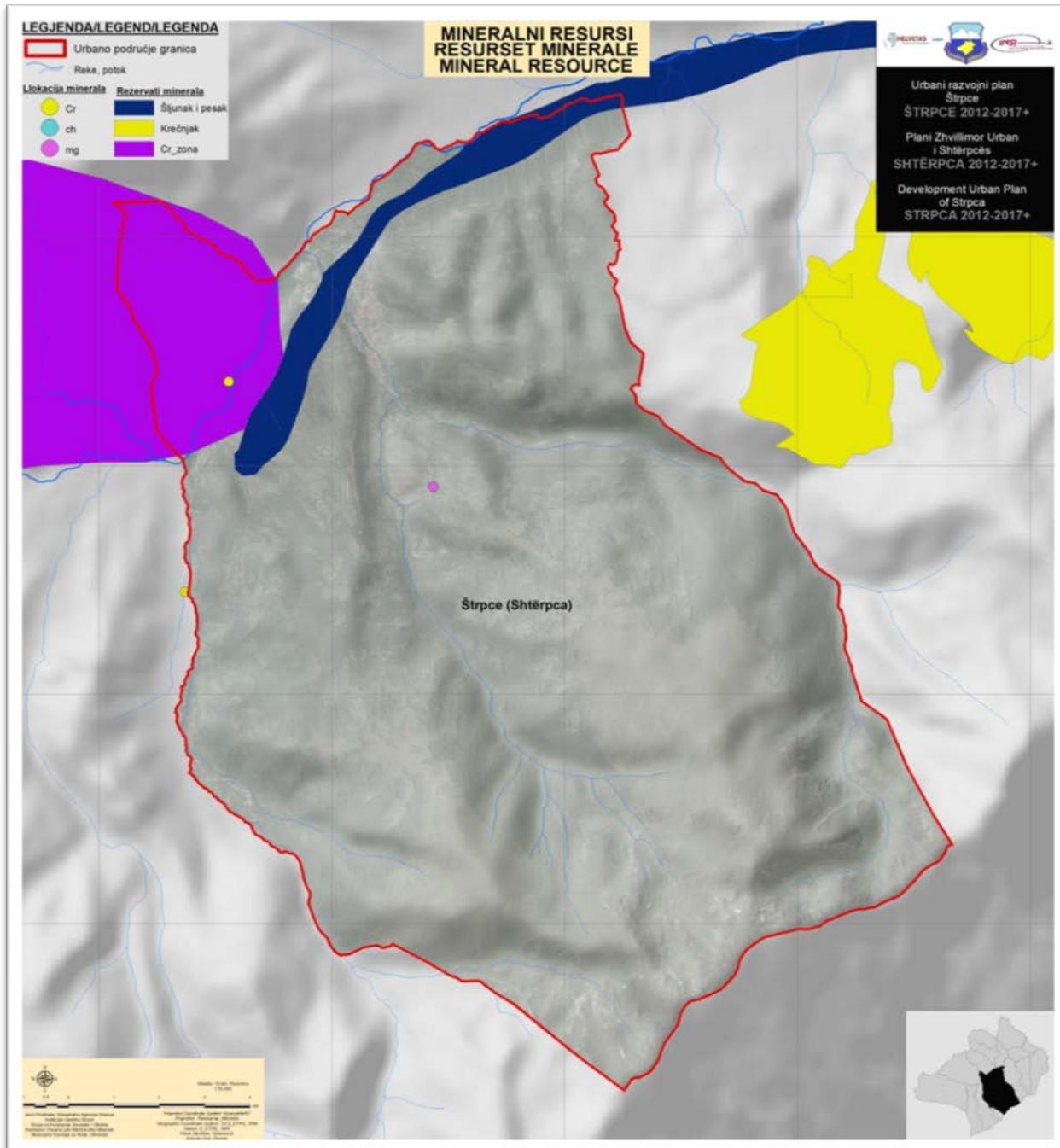
Urbana zona Štrpcce nije pokrivena zelnilom, uglavnom su to trgovi, dok katastarsku zonu grade brojne biljne zajednice različitog sastava, izgleda i ekoloških zahteva. Velika visina ovog masiva uticala je na pojavu određenih vegetacionih pojaseva. Najniži pojasi u

podnožju masiva grade topoljubive šume, šibljaci i šikare, a najviši pojas obrazuju žbunasta i zeljasta hladnoljubiva visoko-planinska vegetacija koja obrasta grebene i isturene vrhove. U samom podnožju i niskom pobrđu od metohijskog do kačaničkog dela Šarskog masiva, kao i u njenim krečnjačkim klisurama kojima prodiru uticaji toplog Mediterana, najveće površine zauzimaju niske termofilne listopadne šume, šikare i šibljaci grabića, crnog graba, crnog jasena, Pančićevog klena, maklena, gloga, divlje kruške, divlje ruže, medveđe leske, obične leske, brekinje, hrasta cera, hrasta medunca i jorgovana.

PODZEMNA BOGATSTVA

Geološki sastav zemljišta ukazuje na prisustvo raznovrsnih minerala. Smatra se da je teritorija zone Štrpca geološki dovoljno istražena i da su utvrđene osnovne rezerve mineralnih sirovina. Konstatovano je da na ovom području ne postoje ekonomski rentabilne rezerve metaličnih sirovina. Od nemetaličnih sirovina valja pomenuti kamenolom iz koga se vadio materijal za pravljenje kreča, ali je u međuvremenu zatvoren.

Mapa br. 14. Mineralni resursi u katastarskoj zoni Štrpca

KULTURNO I PRIRODNO NASLEĐE

Kulturno nasleđe

Kontinuitet naseljavanja ovog područja može se pratiti od najstarijih vremena, a materijalni svedok najstarijeg naseljavanja je utvrđenje na lokalitetu Gradina, na levoj obali Lepenca, u blizini Brezovice. Arheološki nalazi sa ovog lokaliteta upućuju na zaključke o rimskom fortifikacijskom objektu (novac, keramika), stručna služba za zaštitu spomenika kulturne smatra da na ovom lokalitetu postoje i „ostaci preistorijskih bedema“ što bi detaljnijim arheološkim analizama valjalo dokazati.

Najraniji pomeni o postojanju nacionalne kulture na ovom prostoru potiču iz XIII veka, kada se u tri zapisa na Srpskom jevanđelju, koje se danas čuva u pariskoj Nacionalnoj biblioteci, pominje i selo Štrpcce.

Svi ovi objekti pripadaju siromašnom tipu jednobrodne građevine bez kubeta, sa skromnom dekoracijom iznad ulaza ili prozora i enterijerom koji često nije bio živopisan. Zidovi su građeni u kamenu, krov pokriven *ceramidom* ili, u novije doba, crepom. Crkve su građene bez zvonika ili zvonara, budući da je reč o periodu turske vladavine, ali nisu ukopavane, kao u ravničarskim predelima i većim mestima južnomoravskog regiona.

Najznačajniji primer crkvenih građevina je crkva Sv. Nikole u Štrpcu, podignuta 1576. – 1577. godine, i dograđivana u dva maha, dobivši najpre pripratu, a potom u naše doba (godine 1952.) i zvonik.

Graditeljsko nasleđe profanog karaktera pojavljuje se u dva kulturna sloja: u obliku tradicionalne stambene porodične kuće, seoskog ili gradskog tipa, nasleđenog iz dalje prošlosti i neprilagodljivog savremenom načinu života, kao i u obliku savremeno koncipiranih građevina, privatnog ili javnog karaktera, uz čiju se pomoć značajno menjaju osobenosti ambijenta, kako prirodnog tako i artificijelnog.

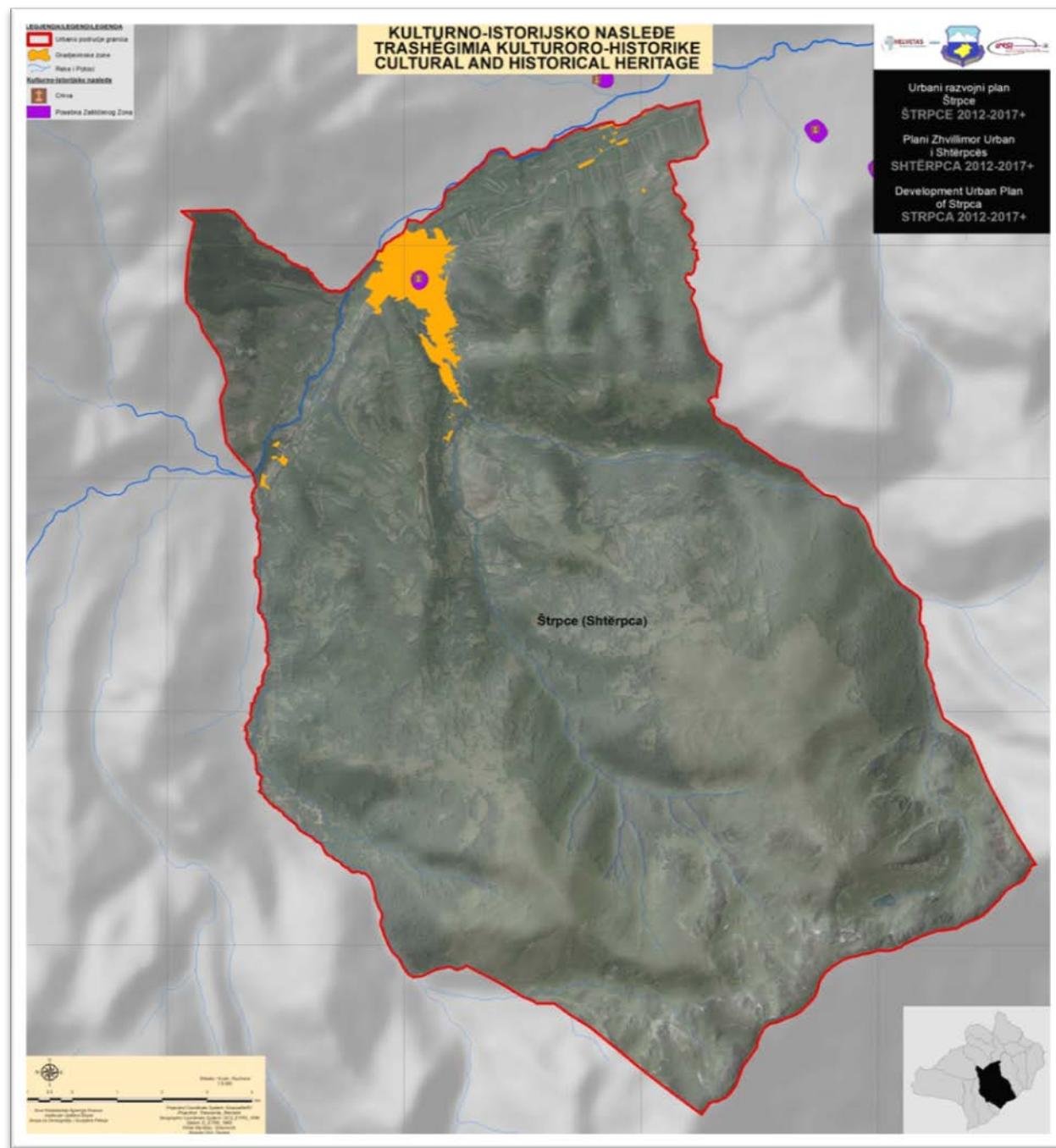
Primeri tradicionalne porodične stambene zgrade, prizemne ili jednospratne, građene pretežno u drvetu ili kamenu, još uvek su snažnoprisutni. Razlozi za ovakvo retardirano stanje mogu se naći u ukupnoj nerazvijenosti Opštine.

Najbolji tradicionalno građeni primjeri stambenih objekata gradskog tipa locirani su u ulici Milutina Nikolića, kao i na Trgu oslobođenja, pa se ambijenti ove ulice i trga mogu smatrati bitnim nasleđenim prostornim vrednostima. Ovome treba dodati i zgradu nekadašnje osnovne škole na spoju ulice Milutina Nikolića i Trga oslobođenja koja, kako po funkciji, tako i po karakterističnom izgledu međuratnih javnih objekata u malim mestima ima značajnog učešća u građenju osnovnih karakteristika ambijenta starog Štrpcia.

Lokacija ovog spomen – obeležja, ispred crkve Sv. Jovana, na periferiji Štrpcia, ne odgovara dužnom pijetetu, naročito u poređenju sa spomen – kompleksom posvećenom partizanskim jedinicama koje su tokom drugog svetskog rata boravile i borile se na Šari. Ovaj spomen – kompleks, izgrađen pored magistralnog puta u blizini Brezovice, delo je vajara Svetislava Arsića – Basare, rodom iz Sevca, najpoznatijeg skulptora iz kosovske oblasti. Spomen – kompleks posvećen borcima šarplaninskog odreda bez sumnje je njegovo najznačajnije delo, nastalo pod vidnim uticajem memorijalnih rešenja Bogdana Bogdanovića.

Pored ovog monumentalnog spomen – kompleksa, postoji još nekoliko skromnijih spomen obeležja posvećenih borcima ili žrtvama iz drugog svetskog rata: spomenik nad zajedničkom grobnicom boraca iz ovog kraja, lociran pored pomenutog obeliska u blizini crkve Sv. Jovana u Štrpcu, kao i spomen – česma na putu između Štrpcia i Brezovice.

Značajnija autorska dela savremenih arhitekata, (zgrada opštine Štrpcce i dograđeni Dom kulture, kao i javni objekti u Štrpcu, zgrada pošte, banke itd.) ne iskazuju bilo kakav odnos prema naseđenoj graditeljskoj kulturi koja je tokom nekoliko vekova uspevala da se odupre tuđim uticajima.

Mapa br. 15. Kulturno nasleđe u Štrpcu

Prirodno nasleđe

Šumska vegetacija severnog dela Šar planine u zoni Štrpcce veoma je razvijena, složena i značajna, i manifestovana je kroz nekoliko visinskih vegetacijskih pojaseva, pre svega klimatogeno uslovljenih i klimatskog karaktera: niži kserotermofilni pojas hrastovih šuma (*Quercus pubescens*, *Quercus conferta*, *Quercus cerris*, *Carpinus orientalis*), srednji prelazni termomezofilni pojas kitnjaka (*Quercus petrea*) i belog graba (*Carpinus betulus*), mezofilni bukov pojas (čista bukova šuma – *Fagus moesiaca*, i mešovita bukova šuma sa jelom – *Abies alba*, u višim planinskim regionima), najviši frigorifilni pojas munike (*Opinus heldreichii*) i molke (*Pinus peuce*), koji čini i gornju šumsku granicu. Na nekim delovima ovih masiva prelaznu zonu između poslednjeg šumskog pojasa i visokoplaninske zeljaste vegetacije čini vegetacija visokoplaninskog bora krivulja (*Pinus mugo*).

Iznad gornje šumske granice, i prelazne zone planinskog bora krivulja, počinje složen, reznovrstan i izuzetno značajan pojas (ili bolje reći zona) visokoplaninskih zeljastih zajednica, tipa (izmenjenih) alpijskih livada. Međutim, pod uticajem čoveka ova vegetacija izmenjena je u planinske pašnjake. Na Šar planini i njenim ograncima zauzimaju velike prostore, složenog su sastava u zavisnosti od geološke podloge, orografskih uslova i delatnosti čoveka (stepen ispaše pre svega), u okviru pašnjačke vegetacije je i vegetacija visokoplaninskih žbunova i žbunića.

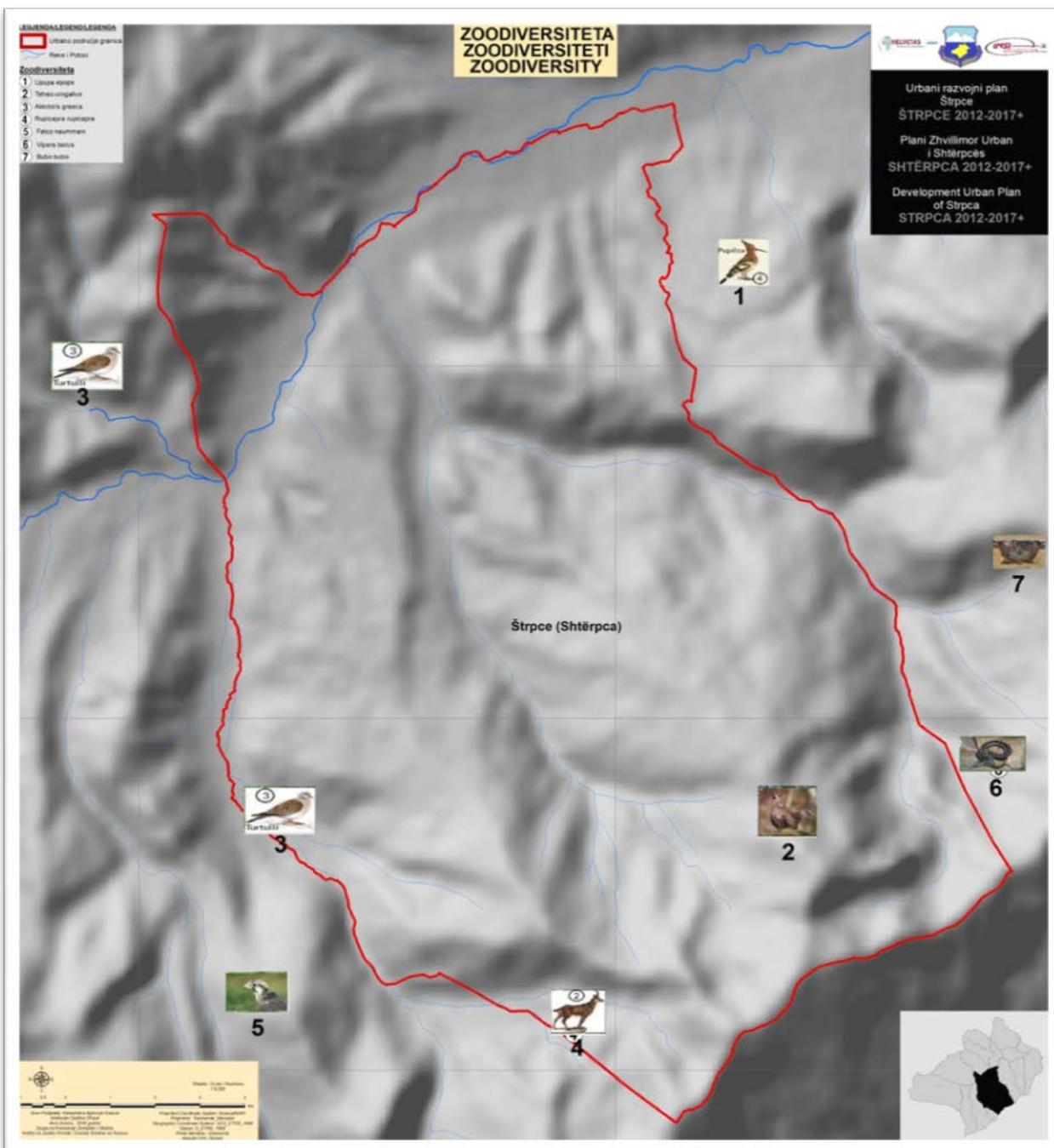
Osim munike i molike zakonom su zaštićene i brojne druge biljne vrste od kojih su posebno značajne u okviru opštine Štrpcce:

- *Gentiana lutea* (lincura)
- *Pinus mughus* (bor krivelj)
- Sve vrste hrastova.

Životinjski svet u zoni Štrpcce karakteriše se velikim brojem vrsta i malim brojem primeraka pojedinih vrsta. Na ovim prostorima postoje povoljni prirodni uslovi za život brojnih životinjskih vrsta, ali je sve veći uticaj čoveka, vremenom, vrlo negativno uticao na smanjenje populacije pojedinih vrsta. Prema rezultatima dosadašnjih istraživanja na ovim prostorima žive srna, divokoza, divlja svinja, medved, jelen, ris, zatim vuk, divlja mačka, lisica, kuna zlatica, kuna belica, zec, veverica, jazavac, vidra, puh itd. Ornitofauna je, takođe, veoma bogata. Na ovim prostorima žive i tetrao *urogallus*, *alectoris graeca*, *rupicapra rupicapra* i mnoge druge vrste. Od životinjskih vrsta poseban značaj imaju sve malobrojniji ris, planinski jelen, veliki tetreb, mrki medved itd.

Većina životinjskih vrsta su zakonom zaštićene bilo u potpunosti (zabrana ubijanja i hvatanja), bilo delimično (sa periodičnom dozvolom za lov određenog broja primeraka pojedinih životinjskih vrsta).

Zaštita biljnog i životinjskog sveta će se planski ostvarivati na osnovu konkretnih programa zaštite i uzgoja pojedinih vrsta, izrađenih od strane specijalizovanih naučnih i stručnih institucija. Realizacija i praćenje (kontrola) reallizacije tih programa će biti u nadležnosti odgovarajućih republičkih institucija kao i Javnog preduzeća „Nacionalni park Šar planina“ sa sedištem u Štrpcu.

Mapa br. 16. Zoodiversitet u zoni Štrpca

Nacionalni park i prirodni rezervati

Kad je reč o višim delovima navedenih planina zakonom 1986. godine proglašen je „Nacionalni park Šara“. Ovim zakonom utvrđene su sledeće granice Nacionalnog parka: granica Nacionalnog parka u južnom i jugoistočnom delu poklapa se s administrativnim granicama između Republike Makedonije i Republike Kosova i ide preko kota, odnosno vrhova najviših planina Šare, počev od vrha Ljubotena (2.496 m), pa preko Kule (2.314 m), Livadice (2.491 m) i Jezeračke čuke (2.604 m) do granice sa opštinom Prizren. Odavde granica Nacionalnog parka je na granici između opštine Prizren i Republike Makedonije i to duž grebena Šar planine preko Bistre (2.640 m), Crnog vrha (2.491 m), Kobilices (2.526 m)

do Kara Nikole (2.106 m). Granica se dalje nastavlja u pravcu jugozapada gde se spušta i međurepublička granica a zatim granica Nacionalnog parka skreće severozapadno do kote 1.626 m. Od ove kote granica skreće na istok iznad sela Manastirica i izbija na kotu 1.071 m odakle dalje ide do kote 1.310 m. Granica Parka zatim skreće na severoistok do kote 1.435 m (Javorovica), odatle skreće na istok do kote 1.765 m (Mlake), odatle nastavlja na severoistok preko Misove planine do kote 1.522 m. Zatim granica skreće na severozapad do kote 1.271 m, pružajući se iznad Gornjeg Sela, gde granicu Parka dalje čini put Prizren – Brezovica sve do Kraljevog dvora i kote 1.120 m.

Od ove kote granica se proteže na zapad iznad sela Sv. Bogorodica izohipom 1.212 m do kote 1.130 m odakle na zapad preko kote 931 m izbija na kotu 1.507 m. Od ove kote granica skreće na severoistok do kote 1.656 m obuhvativši Golem Bor sa zapadne strane i izbija na sever na kotu 1.509 m, a odatle se pruža na severoistok i izbija na kotu 1.598 m (Granizon) pa nastavlja dalje na sever do kote 1.931 m i dalje do kote 1.710 m, a odatle na severozapad do kote 1.456 m (Rusenica), dalje se granica spušta do kote 841 m obuhvativši manastir Sv. Trojica, pa granica skreće na istok na kotu 1.498 m iznad sela Delovce, pa se pruža severno do Bolovan kama, obuhvativši Carevu vodu i Bukoška bačila na istoku do kote 1.654 m. Od sve kote granica se pruža u pravcu jugoistoka gde, ponovo, ulazi u opštinu Štrpcce i izbija na kontu 1.441 m i iznad sela Gornja Bitinja, Popovce i Donja Bitinja. Odavde granica skreće na jug i izbija na kotu 1.276 m (Čuka), a potom se granica spušta iznad Orličeva pa izbija na kotu 1.150 m, pa pod pravim uglom na jug penje do kote 1.516 m (Malo Borče), a zatim skreće na zapad do kote 1.440 m (Svedske Livade), pa se zatim spušta na jug gde preseca reku Lepenac pa se penje na Begovu glavu do izohipse 1.600 m. Odatle granica skreće na istok iznad sela Sevce i izbija na kotu 1.312 m, a odavde dalje ide na severoistok i izbija na kotu presecajući put Brezovica – Prizren 1.232 m (burlji), zatim skreće na jugoistok do kote 1.453 m gde nastavlja dalje na severoistok do kote 1.485 m, i dalje istim pravcem do kote 1.541 m, pa dalje nastavlja na istok do Crnog vrha (1.562 m), i kote 1.712 m, obuhvativši Tupan, bačila, pa skreće na jugozapad do polazne tačke u opisu granice Ljuboten, gde se završava.

Granicama su, dakle, obuhvaćeni tereni iznad grada Štrpcce.

Kada je reč o izdvajaju zonu sa različitim stepenom zaštite unutar Nacionalnog parka Šar planina, ovim Prostornim planom opštine Štrpcce je izdvojila kriterijume i to:

- Prva zona zaštite je zona osnovnih prirodnih fenomena sa najvećim ograničenjima za korišćenje i najvećim stepenom zaštite. Ova zona obuhvata prostor izvornih sredina od posebnog interesa za područje Nacionalnog parka Šar planina. U sklopu ove zone su strogi prirodni rezervati iz zone Štrpcce koji su do sada zakonom zaštićeni (Livadičko jezero, šumski rezervati kod Stojkove kuće).
- Druga zona zaštite je zona usmerene zaštite koja se namenjuje za aktivni odmor i rekreativnu stanovništva (izletnički punktovi, šetne planinske staze), kao i za razvoj zimskih sportskih aktivnosti sa podsticanjem razvoja turističke delatnosti.
- Treća zona zaštite, ili zona mešovite namene trećeg stepena zaštite obuhvata ostale prostore Nacionalnog parka Šar planina, a to znači prostore koji se karakterišu šumskim i poljoprivrednim (pre svega pešačkim) površinama.

Konačno, u zaštitnoj zoni oko Nacionalnog parka korišćenje, uređenje i zaštita prostora će u planskom periodu biti u skladu sa planskim odlukama i programima koji se odnose na ukupni prostor Nacionalnog parka Šar planina uz uvažavanje svih opravdanih potreba stanovništva za razvojem, obzirom na to da se u zaštitnoj zoni nalazi i grad Štrpcce.

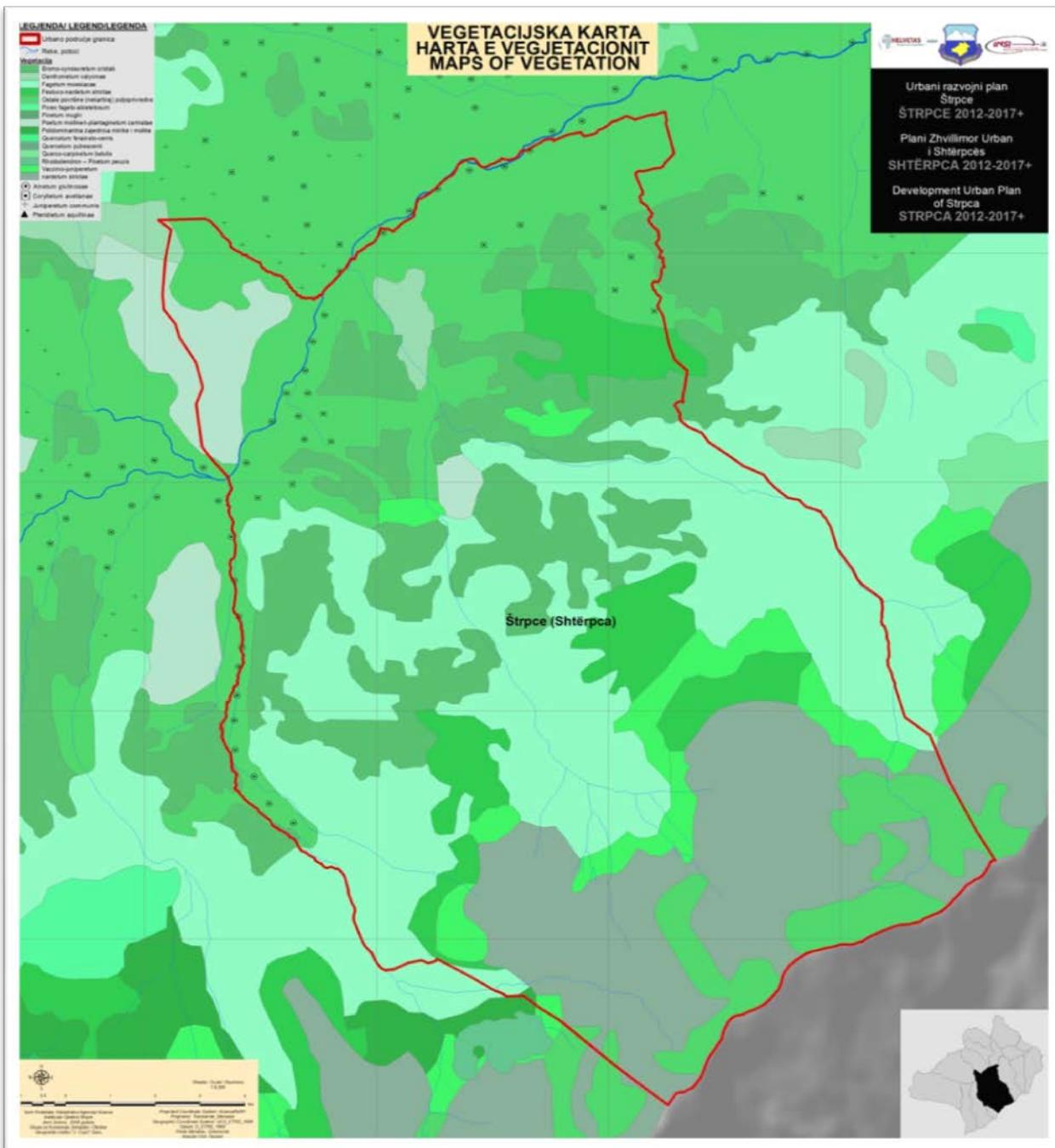
Osim Nacionalnog parka zakonom su zaštićeni i delovi strogih prirodnih rezervata:

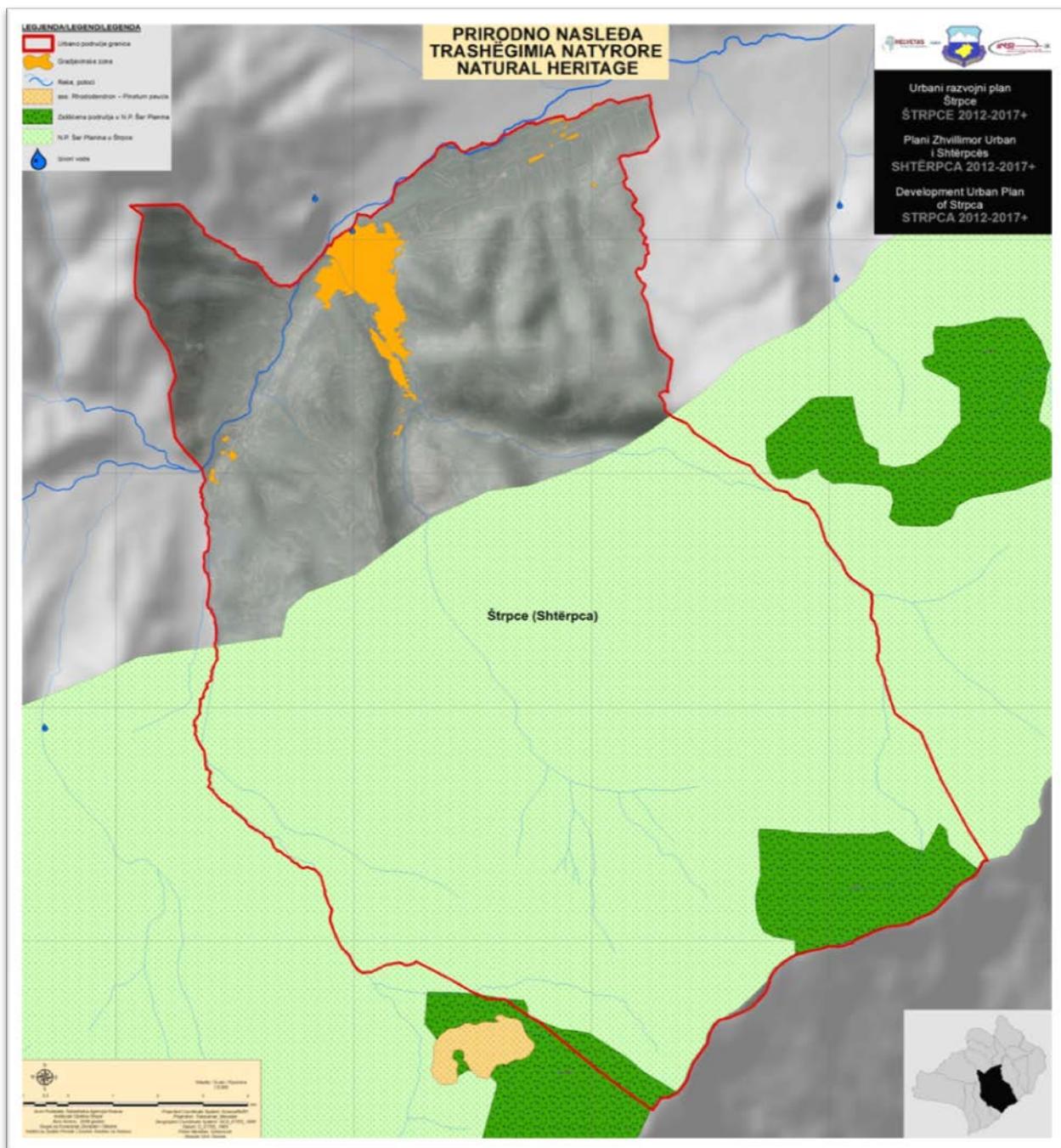
- Šuma Pinus peuce – Rododendron ferrugineum kod Stojkove kuće

- Šuma Pinus peuce – Acer ledreichii kod Stojkove kuće
- Livadičko jezero.

Livadičko jezero

Ovo je jedan hidrološko, geomorfološko i glaciološki objekat formiran u cirku nakon otapanja lednika. Dugačko je 220 metara, a široko 125 metara. Dužina obale je 683 metara, a najveća dubina 6,7 metara. Površina jezera je 20.580 m², a zapremina 74.715 m³. Voda je bistra, čista i zeleno-plave boje. U vrme najvišeg vodostaja iz jezera voda otiče površinski. Jezero se nalazi na 2.173 metar apsolutne visine i pripada izvorištu reke Kaluđerke. Osim navedenih i do sada zakonom zaštićenih prirodnih vrednosti na Šar planini postoji još nekoliko, takođe, vrednih lokaliteta čija se zaštita ovim Prostornim planom predlaže. Tako, u široj zoni zaštićenih prirodnih rezervata „Popovo prase“ i „Gini vode – Careve livade“ nalaze se, takođe, veoma vredne šume koje će, kad se zaštite, sa pomenutim predstavljati celovit prirodni kompleks u jugozapadnom delu opštine Štrpce. Navodimo fitocenološke snimke nekoliko vrednih šumskih sastojina:

Mapa br. 18. Prirodno nasleđe katstarske zone Štrpca

ELEMENTARNE I DRUGE NEPOGOODE

U elementarne nepogode spadaju: Poplave, snežni nanosi, veliki sneg, jak vetar, grad, led, suša, masovna pojava zaraznih bolesti kod ljudi, stoke i biljaka i druge nepogode koje izaziva priroda.

Pod ostalim nepogodma podrazumevaju se velike nesreće na drumskom, vazdušnom i železničkom saobraćaju, požari, nesreće u rudnicima, rušenje brana i ostale ekološke i industrijeske nesreće koje izaziva čovek svojim radom i ponašanjem, vanredno urgentno stanje, visoke temperature, tehnički kolaps energetskih sistema snabdevanja

električnom energijom, telekomunikacije i informacijske tehnologije, teroristički akti i ostali načini masovne ugroženosti. Teritorija Štrpcce stalno je suočena i može se suočiti sa elementarnim i drugim nepogodama tako da je Direkcija za javne usluge i civilnu urgenciju odgovorna za upravljanje ovim urgentnim situacijama kao što su:

- Požari,
- Poplave,
- Zemljotresi,
- Ostale elementarne nepogode.

U seizmološkom pogledu urbana zona Štrpcce predstavlja seizmički aktivan teren u kome je moguća pojava i katastrofalnih zemljotresa. Samo područje najverovatnije nije ugroženo pojmom jačih autohtonih zemljotresa, ali je izloženo relativno jakim seizmičkim dejstvima zemljotresa čija se žarišta nalaze na većim ili manjim udaljenostima. Podaci o zemljotresima sa kojima se danas raspolaze, ukazuju da je pojava katastrofalnih zemljotresa bila registrovana još 1457. godine, kada se u okolini Prizrena desio zemljotres od 9□ MS. U novije vreme evidentiran je zemljotres koji se dogodio avgusta 1921. godine u području Uroševac-Vitina, a koji je u Štrpcu registrovan intenzitetom od 8□ MS. Pomenute dve lokalnosti imaju najznačajniji uticaj na seizmičke karakteristike, jer predstavljaju dva najbliža i najjača seismogena izvora. Pojave autohtonih zemljotresa registrovane su sa njihovim magnitudama (3-4) i ukazuju da su od daleko većeg značaja za definisanje seizmičnosti područja. Postojanje lokalnih zemljotresa, pa makar i slabih, trebalo bi da ukaže na opasnost od njihovog dejstva.

Sneg je redovna zimska pojava. Broj dana sa snežnim padavinama, dužina trajanja i debljina snežnog pokrivača povećava se sa porastom nadmorske visine. Srednji godišnji broj dana sa snegom kreće se, za period 1931.-1960. godine, od 40 u dolini Lepenca do 100 dana na najvišim delovima Šar planine. U Štrpcu registrovan broj dana sa snežnim padavinama, za period 1960.-1984. godina iznosi u proseku 39, a u Jažincu za period 1959.-1985. godina 42 dana. Pod snežnim pokrivačem, kojim se smatra sloj snega debljine od najmanje 1cm, pojedini delovi su od 60 do 210 dana. Snežni pokrivač, zbog niskih temperatura vazduha, uvek ima duže trajanje od snegopadnih dana to jest dana snežnim padavinama. Prema konkretnim merenjima za period 1960.-1984. godina prosečna dužina trajanja snežnog pokrivača u Štrpcu iznosi 66,5 dana. Na najvišim delovima Šar planine pod snežnim pokrivačem su delovi od 180 do 210 dana tj. 6 do 7 meseci. Inače, srednja maksimalna debljina snežnog pokrivača na visinama iznad 1.700 m, kreće se od 150 do 200 cm, dok u nižim predelima je 70 cm.

U Štrpcu najčešći su istočni i zapadni vetrovi, a to je očito da na pravac vetrova dominantno utiču oblici reljefa, tj. pravac doline Lepenca i okolnih planina. Zapadni vetar, u zimskoj polovini godine donosi obilne snežne padavine.

Grad u Štrpcu često puta se može smatrati opasnim po ekonomiju imajući u vidu da je u prošlim godinama bilo gradskih oluja.

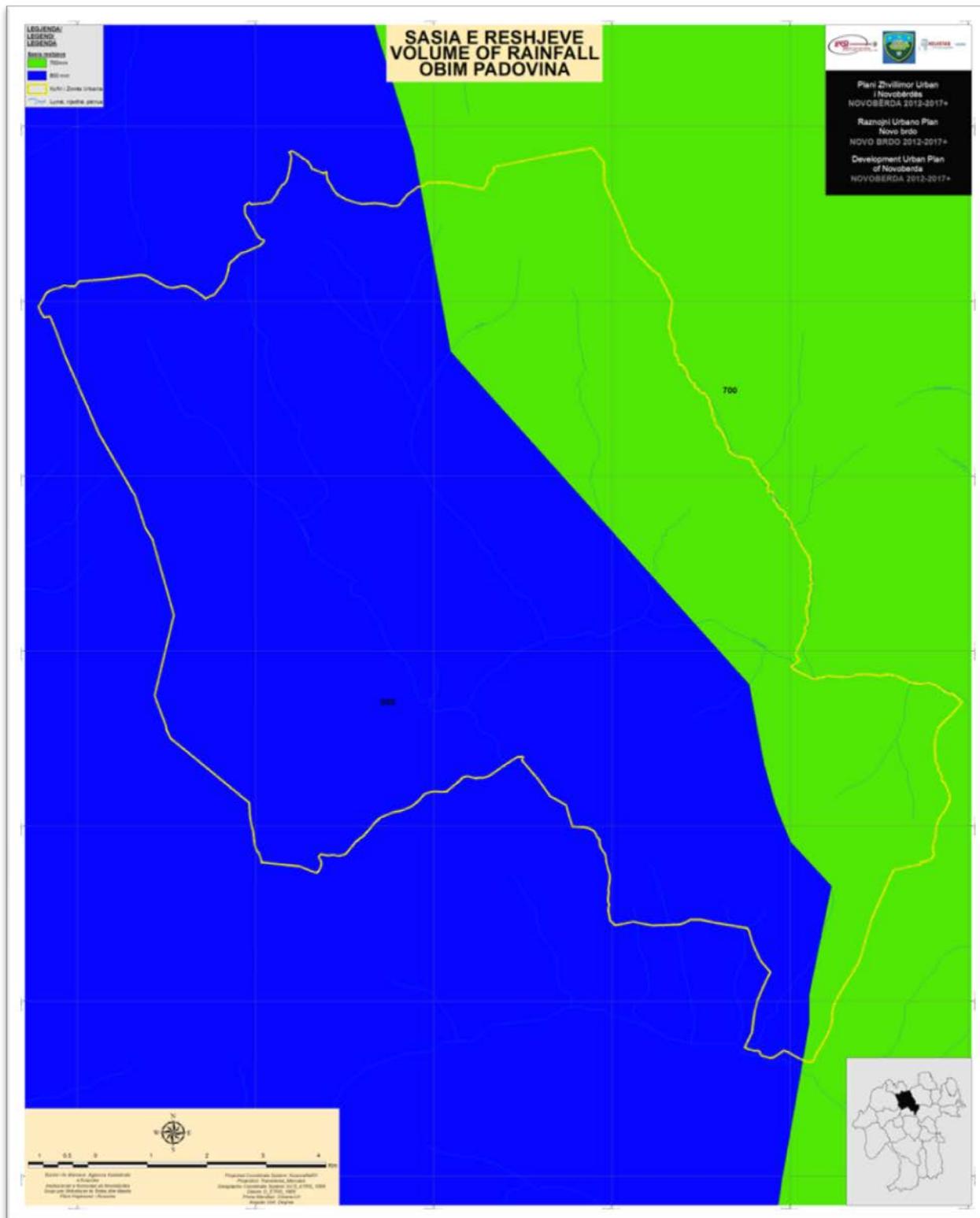
Ledeni sneg zahvata samo visoke planinske zone tokom zimske sezone i ne predstavljaju neku opasnost po urbanu zonu.

Suša znatno utiče na vodosnabdevanje što tokom letnje sezone, uglavnom tokom jula i avgusta meseca kada su temperature visoke a padavine ređe, dolazi do restrikcija vode.

Poplave su elementarna nepogoda koja zahteva posebnu pažnju. Poplave se smatraju pojavama koje nastaju u određenim zonama koje su opasne po život ljudi i nanose

zнатене материјалне штете. Поплаве се не могу спречити, међутим, њихове штете се могу amortizovati i upravljati. Вода која се накупи од падавина или отопањем снега мора да пронађе пут njegovog kretanja.

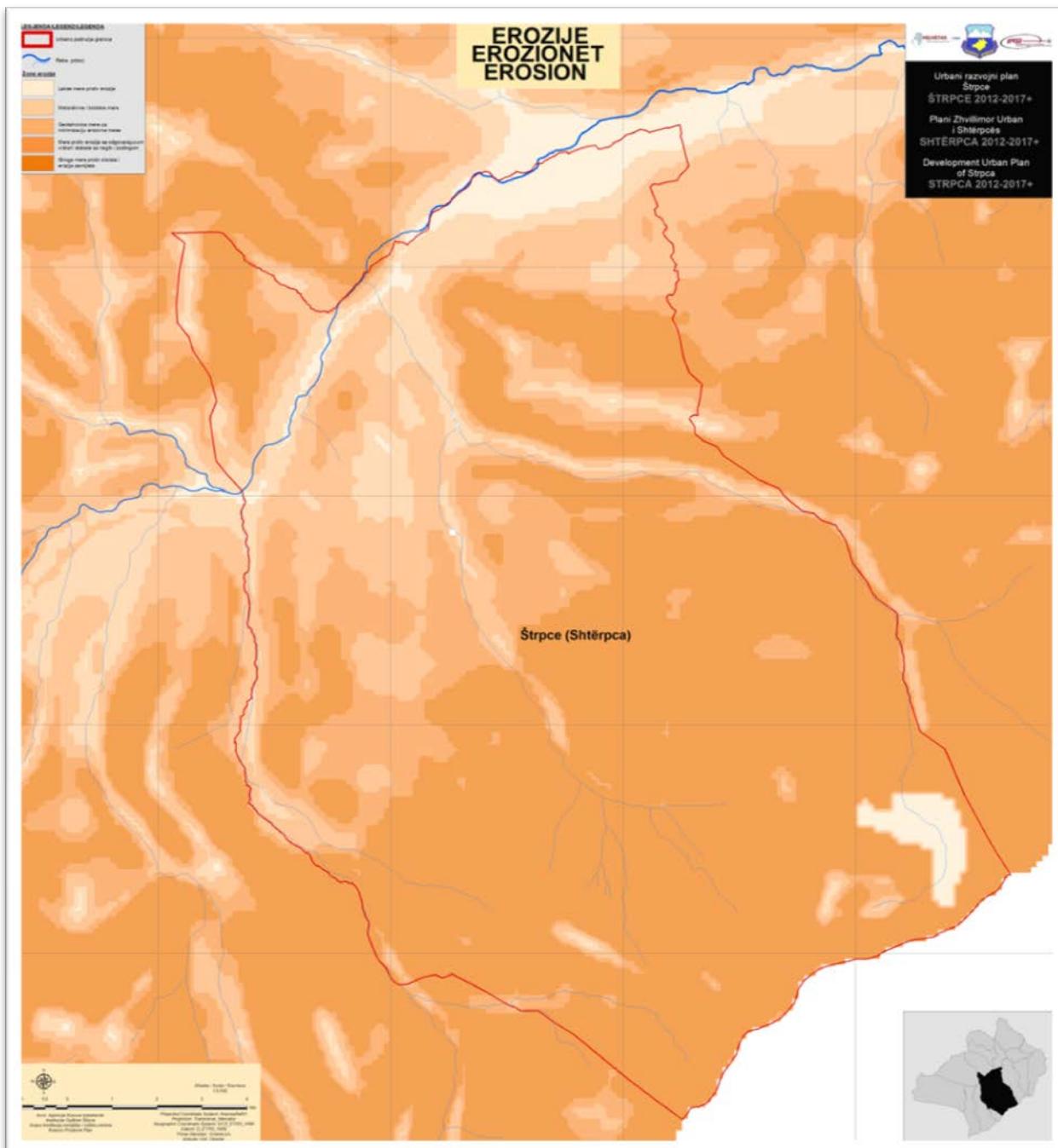
Pojave velikih voda teško је utvrditi. Velike поплаве u slivu Miljoštice zapažene су 1897., 1925., 1933., 1941., 1946., 1953., 1965., 1979. i 1981. године. Naročito razorno dejstvo imale su pojave velikih voda које су се javile 1897., 1953. i 1979. године.

Mapa br. 19. Obim padavina u katastarskoj zoni Štrpcce

Erozija

Tetritorija urbane zone nije pod uticajem erozije. Katastarska zona karakteriše se po učešću erozivnih površina prema sledećim kategorijama: površine koje su izložene vrlo slaboj eroziji, slaboj eroziji, srednjoj eroziji i površini sa vrlo jakom erozijom.

Mapa br. 20. Erozije u katastarskoj zoni Štrpcce

1.1.4 DEMOGRAFIJA I SOCIJALNI RAZVOJ

Polazeći od komponenti demografskih tokova, radna grupa za demografiju i socijalna pitanja analizirala je sadašnju situaciju i moguće buduće zahteve. Prema popisima iz vremenskog perioda 1981.-1989. godine postoje tačni podaci o broju stanovnika grada Štrpca. Takođe, tokom profila i analize situacije korišćeni su i drugi izvori kao što su IMG, OSCE, UNHCR kao i profesionalne projekcije gde je radna grupa zaključila i uzela najrelevantnije podatke. Od ukupnog broja stanovništva 36,7 % čine mlađi uzrasta od 0-19 godina starosti, dok stanovništvo iznad 60 godina starosti ima malog učešća, oko 11,5 % ukupnog stanovništva.

	Starost	Procenat
Starost	(0-19 god.)	36,7 %
Starost	(20-39 god.)	33,4 %
Starost	(39-59 god.)	18,4 %
Starost	(preko 60 god.)	11,5 %

Tabela br. 17. Struktura stanovništva prema uzrastu

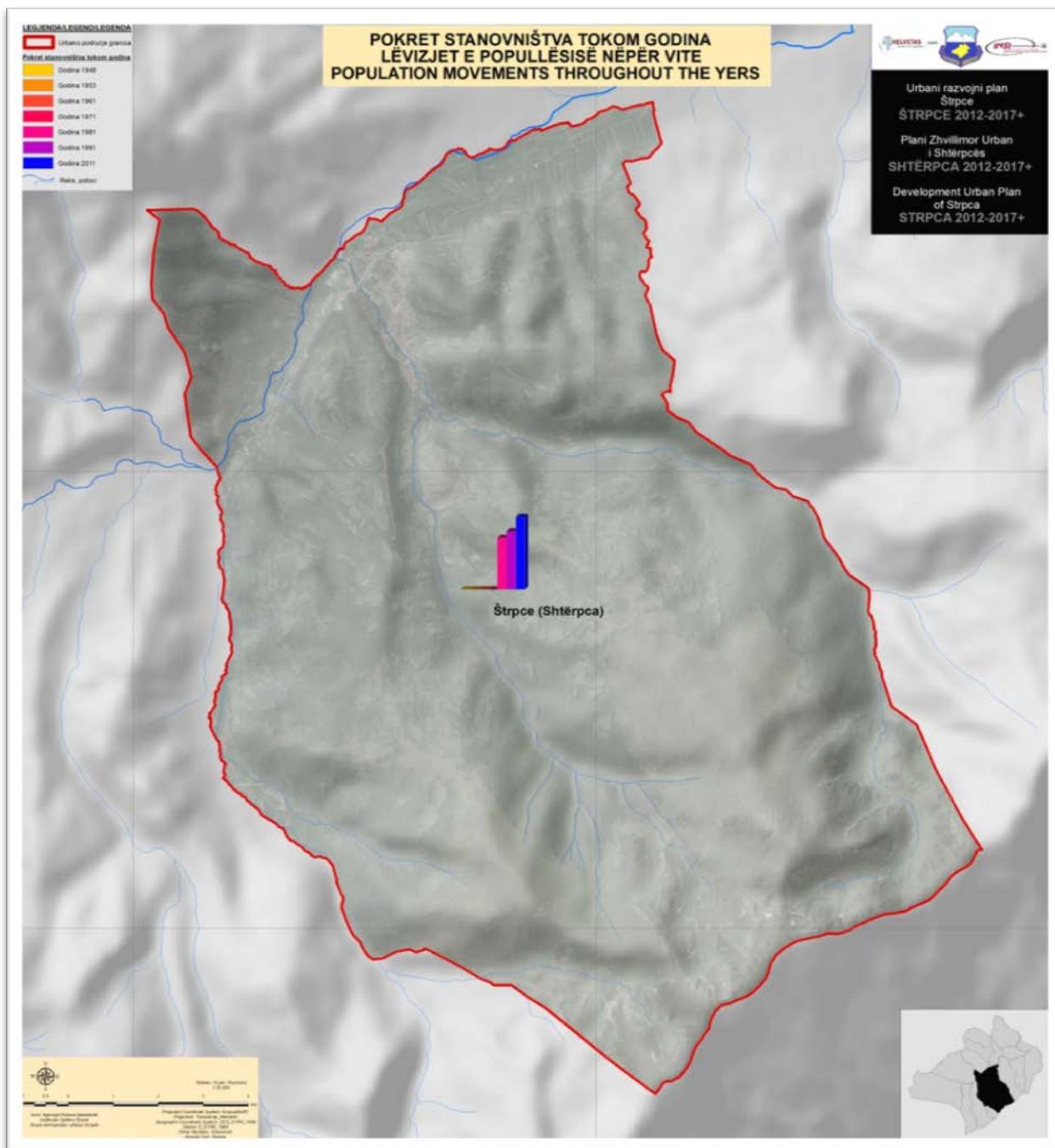
UTICAJ PRIRODNE I MIGRACIONE KOMPONENTE NA KRETANJE STANOVNIŠTVA

Procesi u razvoju stanovništva u Štrpcu rezultat su promena u prirodnom i migracionom kretanju stanovništva. Ostvareni porast stanovništva tokom poslednjih trideset godina rezultat je isključivo pozitivnog prirodnog priraštaja, jer se uticaj migracione komponente kretao u pravcu smanjivanja broja stanovnika.

U periodu od 1961.-1981. godine prosečan prirodni priraštaj iznosio je osrednjim vrednostima (od 16,6 – 9,4 %).

Razdoblje od 1981. – 2011. godine ispoljava ranije započetu polarizaciju demografskih trendova: prirodni priraštaj u Štrpcu je u daljem izrazitom opadanju. Migracioni saldo je u ovom periodu bio negativan, ali sa znatno nižim relativnim i absolutnim vrednostima nego u prethodnom dvadeseto – godišnjem periodu.

	Apsolutni brojevi			na 100 stanovnika sredinom		
	porast/ smanjenje	prirodni priraštaj	migracioni saldo	porast/ smanjenje	prirodni priraštaj	migracioni saldo
Štrpce	247	75	172	14,8	4,5	10,3

Mapa br. 21. Kretanje stanovništva tokom proteklih godina u Štrpcu

SOCIJALNI SLUČAJEVI

U Štrpcu kao, problem stanovništva i socijalnog raslojavanja nije izražen, 63 porodica živi u siromaštvu boreći se za opstanak, što iznosi oko 7 % od ukupnog broja domaćinstva. Ova kategorija građana oslonac za pomoć pronađa u opštinskom Centru za Socijalni Rad kao i u organizaciji Crvenog Krsta Štrpcce.

Broj domaćinstva koja koriste socijalnu pomoć			
Mesto	Kategorija I	Kategorija II	Ukupno kat. I i II
Štrpc	38	25	63

Tabela br. 25. Korisnici socialne pomoci po kategorijama u Štrpcu

STRUKTURA TRAŽIOCA POSLA

Opštinska kancelarija za zapošljavanje u svojoj evidenciji ima oko 400 tražioaca posla

Starost	Ukupno	Procenat	Žene	Muškarci
Od 15-24	120	30%	66	54
Od 25-39	160	40%	88	72
Od 40-54	80	20%	44	36
Izad 55+	40	10%	22	18
Ukupno	400	100 %	220	180

Tabela br. 25. Struktura tražioca posla prema starosti u Štrpcu

Tražioci posla pod socijalnom pomoći

Pod socijalnom pomoći su dve kategorije (I i II). U prvoj kategoriji spadaju radno nesposobna lica, a u drugoj kategoriji su tražioci posla koji nemaju nikakav dohodak i imaju decu ispod 5 godina.

Tražioci posla koji su korisnici socijalne pomoći druge kategorije obavezni su da podignu izjavu o nezaposlenosti namenjenoj za socijalnu pomoć koju popunjava, overava i vodi na evidenciju Opštinska kancelarija za zapošljavanje.

STANOVANJE, PROSTIRANJE LOKALITETA

Tendencije promene broja stanovnika ukazuju na to da se do sada intenzitet korišćenja prostora lagano povećao u nižim delovima, a smanjivao u višim.

Međutim, povećavanje broja stanovnika u Štrpcu pokazuje da se već osećaju i pozitivne promene u visinskim zonama.

OBRAZOVANJE

Vaspitno obrazovni proces u Štrpcu odvija se od predškolskog do srednjeg nivoa na srpskom jeziku.

Obrazovne institucije:

- 2 predškolska odeljenja sa 44 dece;
- 1 osnovna škola sa 343 učenika;
- 1 srednja škola sa 547 učenika;

U ovim institucijama, na svim nivoima obrazovanja zaposleno je 96 radnika¹. U Štrpcu postoji jedno obdanište gde je smešteno 55 dece i 26 radnika od čega je zaposleno 4 vaspitačica, 4 medicinskih sestara i 18 ostalih administrativnih i tehničkih radnika.

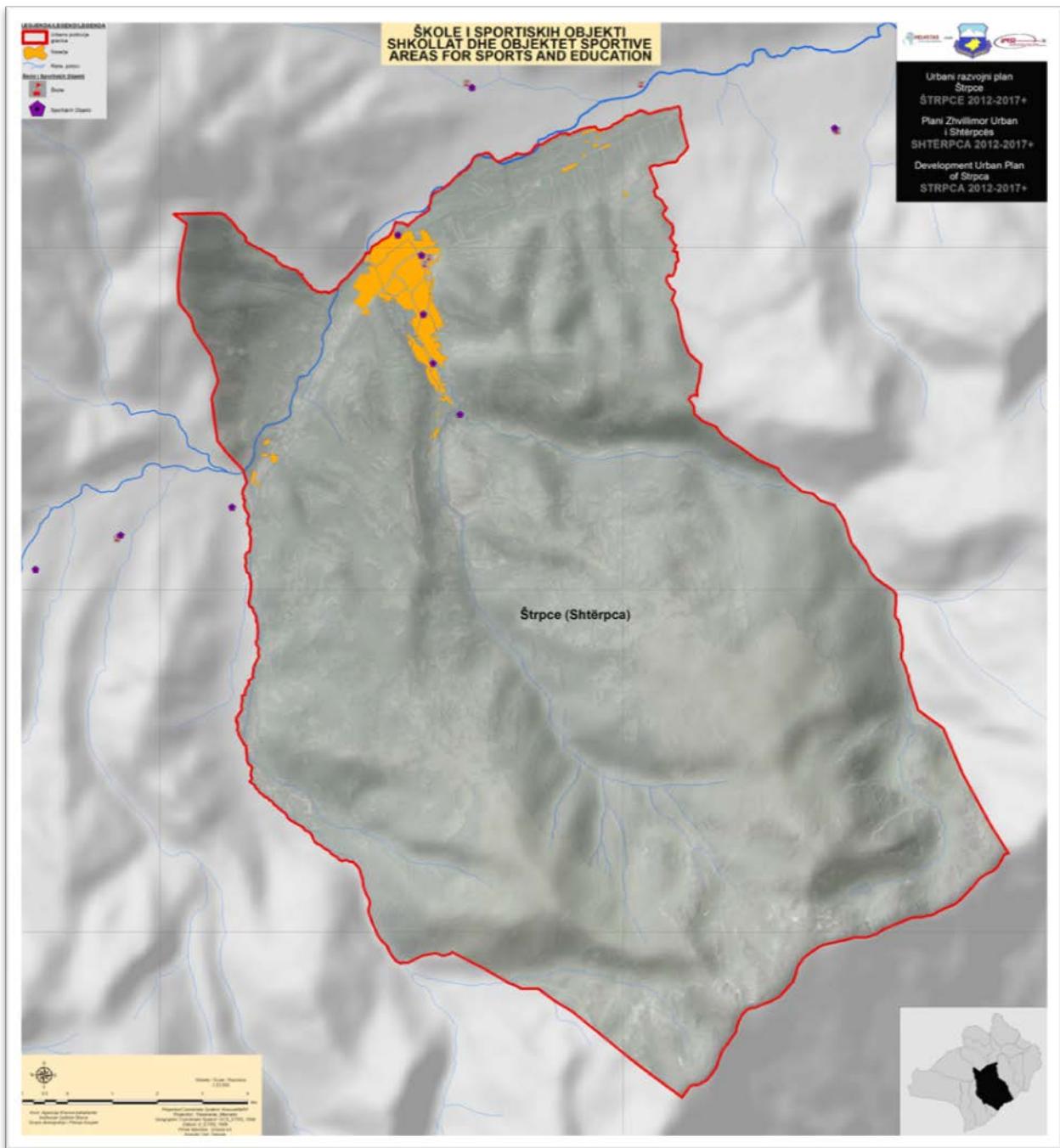
Zakonska infrastruktura i pravilnici poštuju se i primenjuju na striktan način. Obrazovanje od predškolskog do osmog razreda je obavezujuće i pohađaju ga svi učenici.

Povećanje i poboljšanje školskog prostora u cilju ostavarivanja evropskog standarda kao i istraživanje postojećeg standarda je u toku procesa.

Sektor infrastrukture je odgovoran za procenu potreba za školski prostor, planiranje, koordinisanje, nadzor i realizaciju objekata u cilju poboljšanja školske infrastrukture.

Školske obrazovne ustanove raspolažu nastavnim učionicama različitih površina od najmanjih 12 m² pa do 45 m². Od pomoćnih objekata osnovna škola „Staja Marković“ u Štrpcu poseduje sportsku halu, koja se ujedno koristi i za nastavu srednje ekonomsko-trgovinske škole „Jovan Cvijić“ u Štrpcu.

¹ Podaci uzeti iz opštinskog Odeljenja za obrazovanje, kulturu, omladinu i sport školske 2011-2012

Mapa br. 22. Školksi i sportski prostori u urbanoj zoni Štrpca

Nr.	Naziv škole	Selo	Broj učenika	Br. nastavnika	Površina objekta u m ²	Površina a m ² /uč	Uč. / nast.
1	Srednja ekonomsko-trgovinska škola „Jovan Cvijić“	Štrpcce	547	58	964,00	1,76	9,43
4	Osnovna škola „Staja Marković“	Štrpcce	343	38	2.000,00	5,76	11,08

Tabela br. 32. Odnos između školskog prostora i učenika u Štrpcu

1.1.5 EKONOMSKI RAZVOJ**TURIZAM**

Urbana zona Štrpcce se karakteriše veoma vrednim uslovima za razvoj turizma naročito letnjeg, koji se do sada vrlo malo koristi. zelene padine pogodne za rekreaciju tokom leta sa turistički vrlo vrednim geomorfološkim (visoki vrhovi Šare, strmi odseci, doline glacijalnog porekla itd.) i hidrološkim (brojni izvori i potoci koji su aktivni i tokom leta) pojavama spadaju u red najvrednijih turističkih lokaliteta na Kosovu. Takođe, sportski kompleksi „Livad“ i „Obe reke“ utiču na razvoj sportsko rekreativnog turizma koji može znatno uticati na razvoj ekonomije u Štrpcu.

Monomenti koje se nalaze u urbanoj zoni, posebno se treba izdvojiti zaštićena crkva Sv. Nikole, mogu podstaći građane za razvoj kulturno arheološkog turizma.

INDUSTRIJA

Postojeće stanje industrije u Štrpcu je veoma nepovoljno. Kao najznačajniji industrijski kompleks bila je fabrika mašinskih komponenata „Ivo Lola Ribar“ koja je proizvodila mašine za obradu metala. Uporedo sa tim u ovoj fabrici proizvodile su se i klavir-spojnice, a zatim i rasvetna tela. Zatim, posoji i „Pilana“, koja zadnjih godina radi kao samostalno preduzeće. U pilani se vrši prerada drveta i delova za nameštaj. Do skora su postojali i kapaciteti za proizvodnju sanitetskog materijala u preduzeću „Mediteks“ međutim, poslednjih godina nema proizvodnje iako još uvek postoje ljudski kapaciteti, dobar prostor, ali poprično zastarela tehnologija.

Društvena preduzeća, prema analizama, u poslednje vreme su beležila znatan ekonomski pad, dok ona privatna, naročito ona proizvodna utiču na ekonomski razvoj.

Na ovom području postoje uslovi i za veći od dosadašnjeg razvoja industrije. Ovde bi se industrija mogla razvijati kao suplementarna delatnost ostalim privrednim aktivnostima.

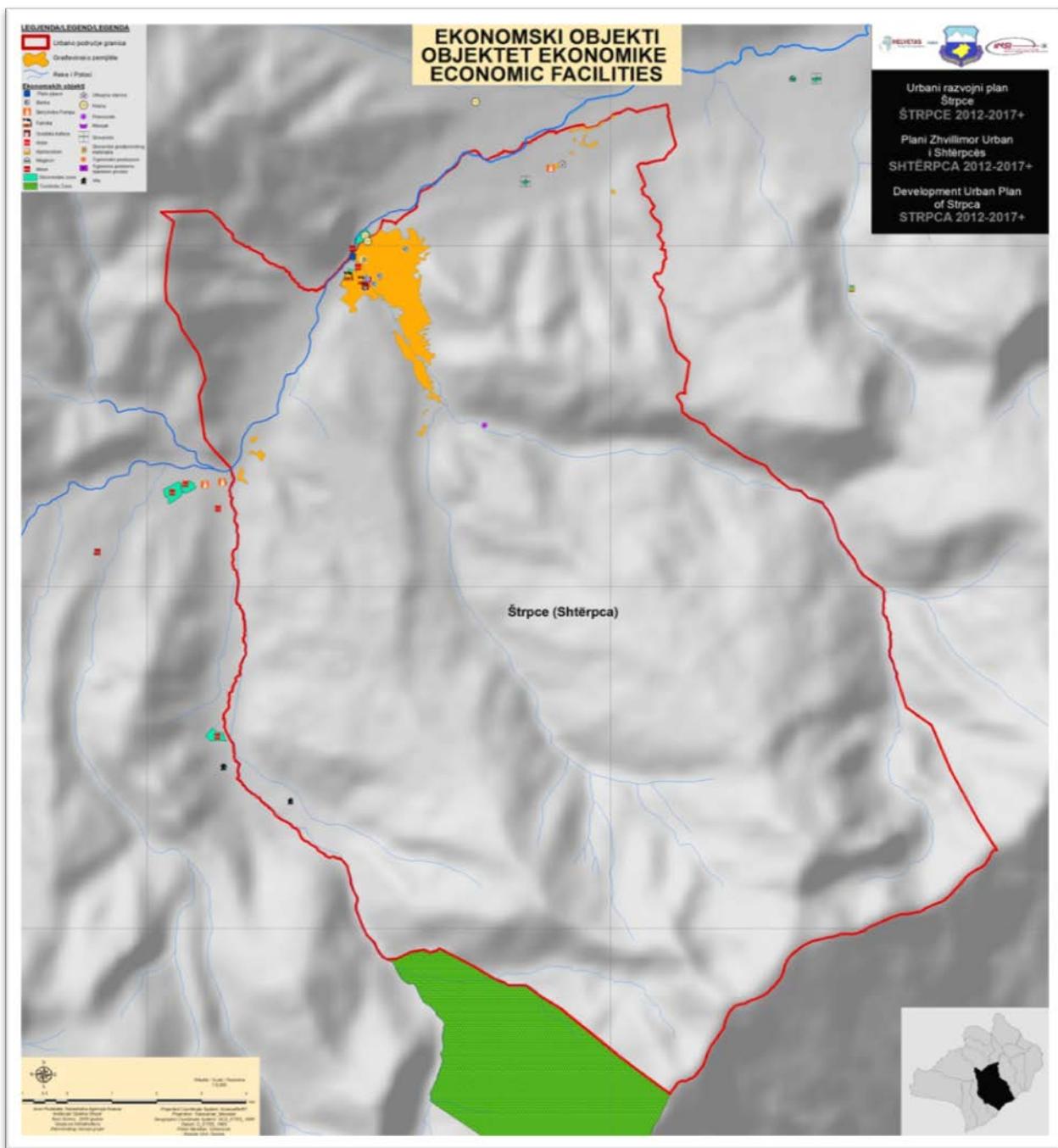
TRGOVINA

Stanje trgovinske mreže je još uvek u razvoju, kako u kvantitativnom, tako i u kvalitativnom pogledu.

Na osnovu podataka kojima raspolaže sektor za ekonomiju, u Štrpcu ima 110 preduzeća iz privatnog sektora i 2 preduzeća iz društvenog sektora, a to su: TRO „Mladost“ i DP „Zadruga“. Prodavnice su uglavnom mešovitog tipa, mada ima specijalizovanih za: obuću, tekstil, konfekciju i metalnu robu. U Štrpcu postoji jedna uređena pijaca, dok zelena i stočna pijaca nemaju uređene lokacije, već se spontano formiraju na ulici pokraj puteva. Ovim pijacama upravlja opština Štrpce koja ujedno i ubira takse i druge prihode.

ZANATSTVO

Zanatstvo nastavlja biti značajna oblast za ekonomski razvoj. Postojanje znatnog iskustva u zanatskim delatnostima kako u proizvodnom, uslužnom, i umetničkom zanatstvu, tako i domaćoj radinosti koje se smatra prednost za ekonomski razvoj. Postojanje zanatstva koja se bave proizvodnim zanatstvom u smislu prerade i proizvodnje proizvoda za tržište i to uglavnom u malim serijama koje nemaju osobine industrijeske proizvodnje (muzički instrumenti, poljoprivredni alat i drugo). U Štrpcu poznate su i zanatlje koji se bave uslužnim zanatstvom u oblasti održavanja i popravke proizvoda, opreme objekata kao i vršenja drugih usluga. Poznate su i zanatlje koji se bave domaćom radinošću, odnosno obradom i preradom umetničkih predmeta kao i njihovog uobličavanja kvaliteta koji zavisi od lične umešnosti proizvođača. Takođe postoje zanatlje koje se bave izradom ručnih radova pojedinih proizvoda koje zanatlja uradi sam ili sa članovima porodice.

Mapa br. 23. Ekonomski objekti u Štrpcu

ENERGETIKA

Glavni problem trenutnog stanja snabdevanja električnom energijom u Štrpcu, kao i u celoj opštini, su nedostatak proizvidnje dovoljne količine električne energije. Razlog toga je nedostatak proizvodnih kapaciteta, zastareli kapaciteti (termoelektrane Kosova A i Kosova B), zatim amortizovana mreža distribucije i veliki gubitci koji su u znatnoj meri posledica neisplate usluga od strane potrošača. Proizvodnja električne energije je manja u odnosu na zahteve potrošača što znači da je potrebno izgraditi nove proizvodne kapacitete čime bi se poboljšalo snabdevanje potrošača i razmena energije u regionu, te mogućnost za razvoj ovog sektora.

Zastareli kapaciteti su zagađivači okoline, stoga novi kapaciteti bi trebalo da imaju komponentu sredine. Podizanje novih kapaciteta omogućili bi pouzdano snabdevanje električnom energijom.

1.2 INFRASTRUKTURA

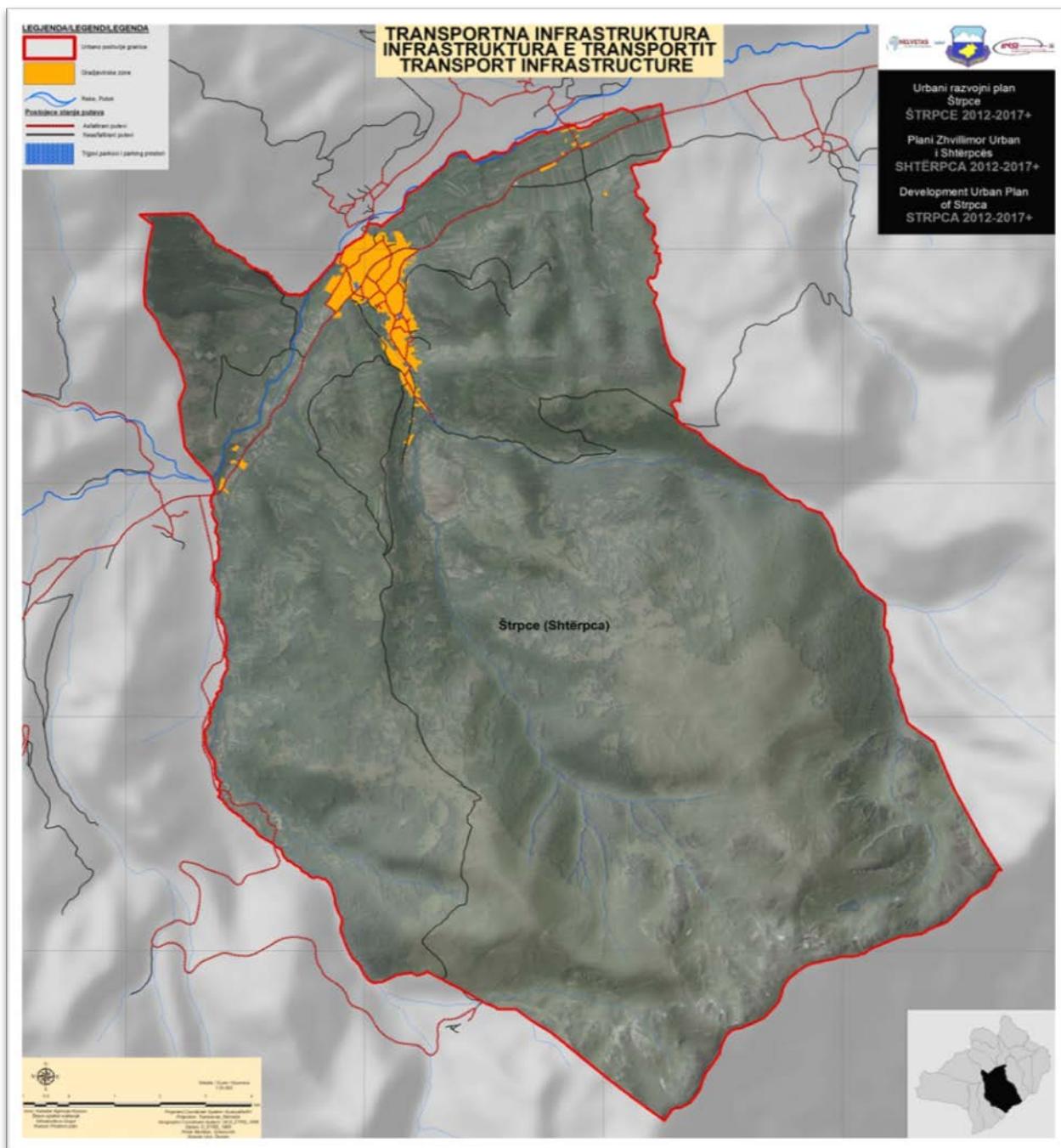
Transport i njegova infrastrukura

Transport predstavlja vrlo značajnu aktivnost za građane, institucije i sam razvoj grada Štrpcce. On je sadržajan faktor za ekonomski, socijalni i prostorni razvoj ali i posledica ovih tokova, igra značajnu ulogu na prostornim relacijama između prostora i njihovih destinacija. Transport u Štrpcu odvija se drumskim saobraćajem.

Drumski saobraćaj

Analiza postojećeg stanja ukazala je na veliku zaostalost saobraćajne infrakstrukture u odnosu na mnoge pokazatelle koji su evidentirani za Kosovo. Na osnovu toga, u narednom periodu neophodan je intezivni razvoj saobraćajnog sistema koji bi trebalo da predstavlja jedan od odnosnih preduslova razvoja samog grada Štrpcce pa i čitave Opštine. Na području grada Štrpcce kategorizovani su: regionalni put koji preseca sam grad i mreža lokalnih puteva koji povezuju periferije grada sa regionalnim putem. Ovi putevi su ili sa savremenim zastorom ili bez ikakvog zastora. Gabariti ovih ulica su veoma uski (širina 3-4 m). Ostale neasfaltirane ulice su takođe uskih gabarita uokvirene izgrađenim objektima, koji onemogućavaju njihovo proširenje. Ovako uski gabariti sprečavaju odvajanje kolskog od pešačkog saobraćaja što bezbednost pešaka svodi na minimum.

Regionalni put koji prolazi kroz teritoriju grada u pravcu jugozapad-severoistok je sa savremenim zastorom i povezuje grad sa Prizrenom, na jugozapadu i sa magistralnim putem Priština-Uroševac-Skopje, na istoku.

Mapa br. 24. Transportna infrastruktura u Štrpcu

TELEKOMUNIKACIJA

Fiksna telefonija

U radu Štrpcе postoji PTT centrala kapaciteta 1.500 brojeva. Fiksna telefonija pokriva ceo grad sa 890 telefonskih brojeva.

Mobilna telefonija

Zona Štrpcа je kompletno pokrivena mobilnom telefonijom koje pružaju dva licencirana operatera od strane RAT-a. Oba operatera prostiru pojedinačne antene na različitim lokacijama.

U službi mobilne telefonije, Nacionalna kompanija mobilne telefonije GSM Vala 900 koristi evropski standard tehnologije GSM. Mobilni operater GSM Vala 900 ima oko 2.200 korisnika. Vala pruža usluge mobilne telefonije, prenosa podataka, prijema i slanja telefaksa, kratkih tekstualnih poruka SMS kao i druge dopunske usluge.

U službi mobilne telefonije usluge pruža i drugi nacionalni operater mobilne telefonije IPKO.

Usluge interneta

U gradu Štrpcе postoji više kompanija (provajdera) koje pružaju internet usluge i deluju u ovoj oblasti. Sam grad će imati razvojne prednosti i moći će da bude u funkciji savremenog razvoja samo ako se unapredi obrazovanje i osposobljavanje stručnog profila u oblasti informatičke tehnologije.

ENERGETSKA INFRASTRUKTURA

Štrpcе sa okolinom snabdeva se iz prenosne linije od 110 KW koja polazi od trafostanice Priština a potom dolazi do trafostanice u Urosevacu i nastavlja do Štrpcе, a zatim ova linija od 110 KW nastavlja prema Šari. Na mapi br. 9, prikazana je mapa Kosova, geografska šema i monopolarna šema od 400/220/110 KW po celom Kosovу, i povezivanje Kosova sa susednim zemljama linijama od 400/220 KW, takođe je prikazan prolaz linije od 110 KW u regionu Štrpcе.²

² Jedinica KEK u Štrpcu

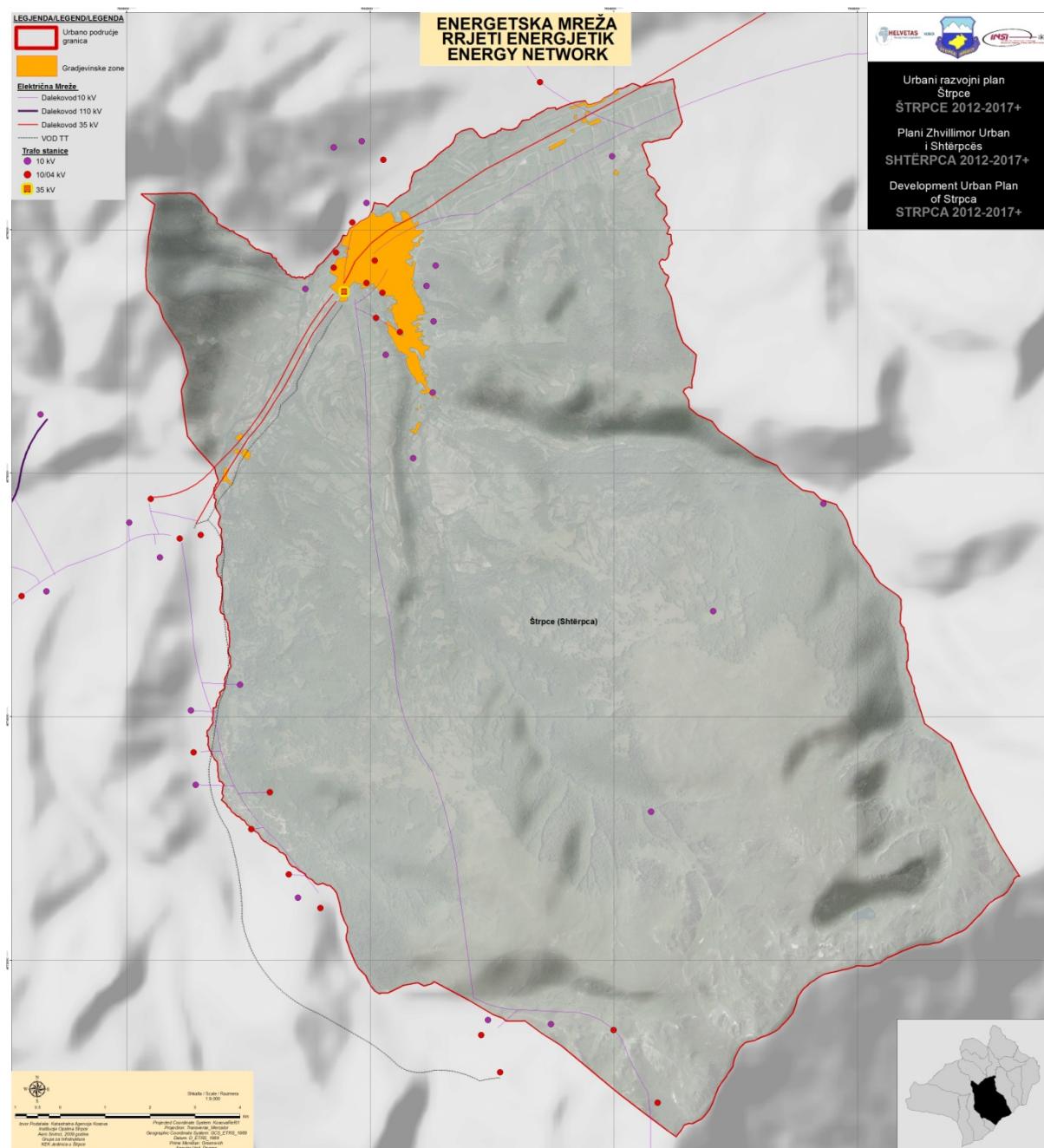
Grad Štrpcce napaja se dalekovodom 35 KW $3 \times 185 \text{ mm}^2$ Al Če, na rešetkastim stubovima iz Uroševca. Glavni energetski izbor je Ts 35/10 KW 2 x 4 MWA, koja je locirana u blizini zgrade Opštine. Iz ove trafo stanice prostiru se 10 KW vodovi do lokalnih TS 10/0,4 KW pretežno kablovskom mrežom. Uže područje Štrpcce sadrži 8 TS 10/0,4 KW od kojih su 6 MWSTS, jedna je kula, a jedna STS. Od ovih 8 TS tri su industrijske, jedna je namenjena za napajanje robne kuće, a ostale su za široku potrošnju.

U krugu ILP postoje dve TS 10/0,4 KW, pojedinačne snage po 400 KWA, a napajaju se direktno od TS 35/10 kablovskim vodom, a takođe kablom direktno iz ove TS napaja se i TS 10/0,4 KW 630 KWA „Pilana“. Prema sportskom centru Brezovica proteže se vazdušni vod 35 KW na rešetkastim stubovima koji sada radi kao 10 KW vod.

Pregled svih trafostanica u opštini Štrpcce daje se u nastavku teksta:

• TS	35 / 10 KW	„Štrpcce“ 2 x 4 MWA
• TS	10 / 0,4 KW:	
• TS	10 / 0,4 KWA	I.L.R.
• TS	10 / 0,4 KWA	I.L.R.
• TS	10 / 0,4 KW 630 KWA	„Pilana“

- MBTS 10 / 0,4 KW 630 KWA Gradska
- MBTS 10 / 0,4 KW 630 KW „Robna kuća“
- TS 10 / 0,4 KW „Kula“

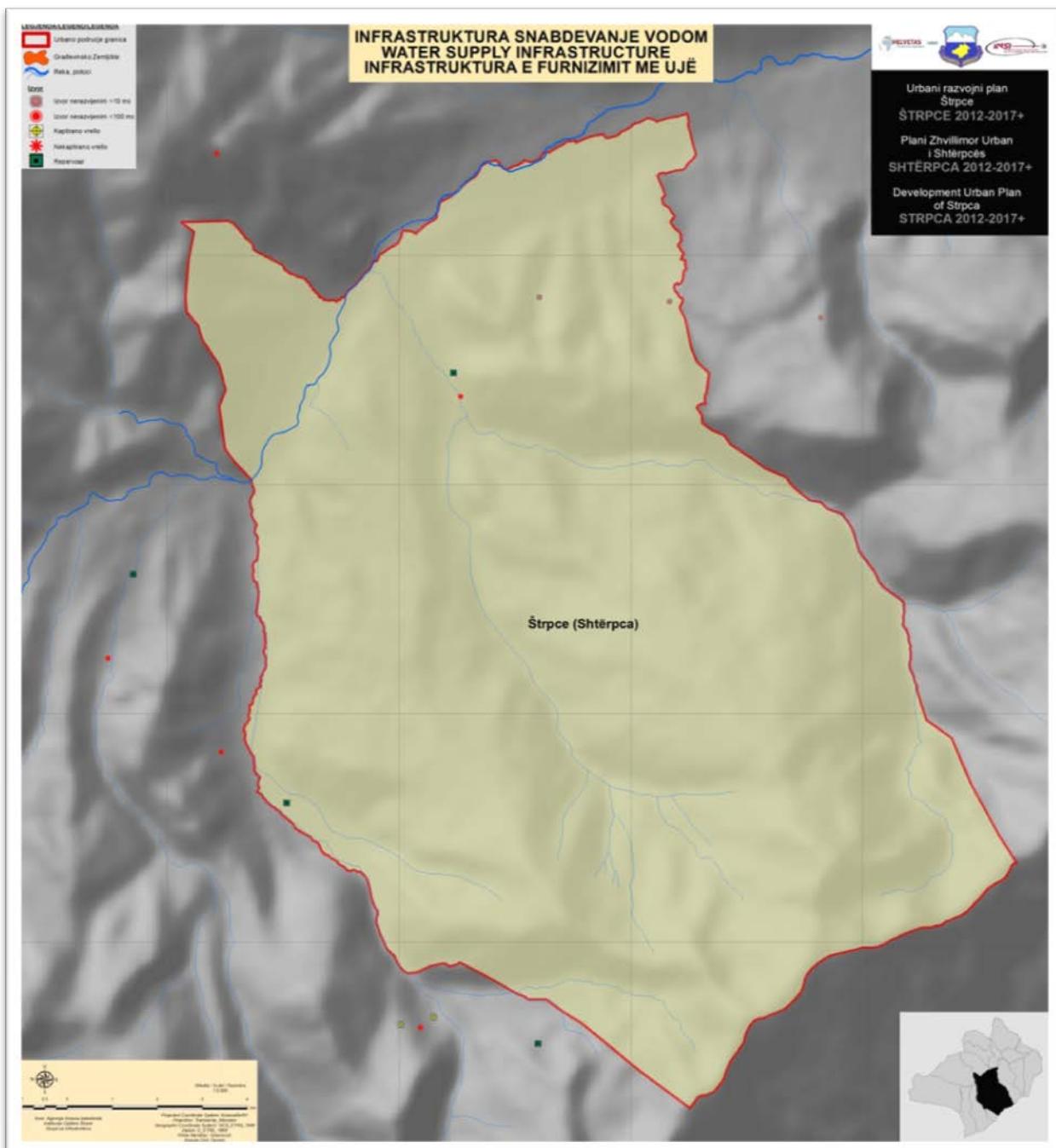

Mapa br. 26. Energetska mreža u Štrpcu

HIDRO INFRASTRUKTURA

Sistem vodovoda u opštini Štrpcce

Sam grad Štrpcce pokriven je javnom vodovodnom mrežom. Treba naglasiti da pojedina domaćinstva iako su priključena na vodovodnu mrežu, imaju problema sa vodosnabdevanjem. U letnjem periodu su moguće redukcije u snabdevanju vodom zbog navodnjavanja poljoprivrednih površina.

Mapa br. 27. Infrastruktura vodosnabdevanja u Štrpcu

Sistem kanalizacije u opštini Štrpcce

Kompletna teritorija grada Štrpcce pokrivena je kanalizacionom mrežom, međutim ne postoje kolektori za pročišćavanje otpadnih voda.

Režim voda

Posamatrano u celini stanje uređivanja vodotoka i zaštita od poplava na teritoriji grada je nepovoljno. U prošlom periodu nisu obavljeni neki značajni radovi na uređivanju brojnih vodotoka, pa je s vremenom na vreme bilo poplava raznog intenziteta koje su nanele znatne štete. Reke i potoci u Štrpcu nisu uređeni tako da mogu prihvati velike količine vode koje se izlivaju iz svojih prirodnih, rečnih korita i izazivaju poplave. Zapamćena je polplava 1979. godine koja je izazvala katastrofalne posledice u dolinama reke Miloštice.

Stanje zagađenosti vodotoka

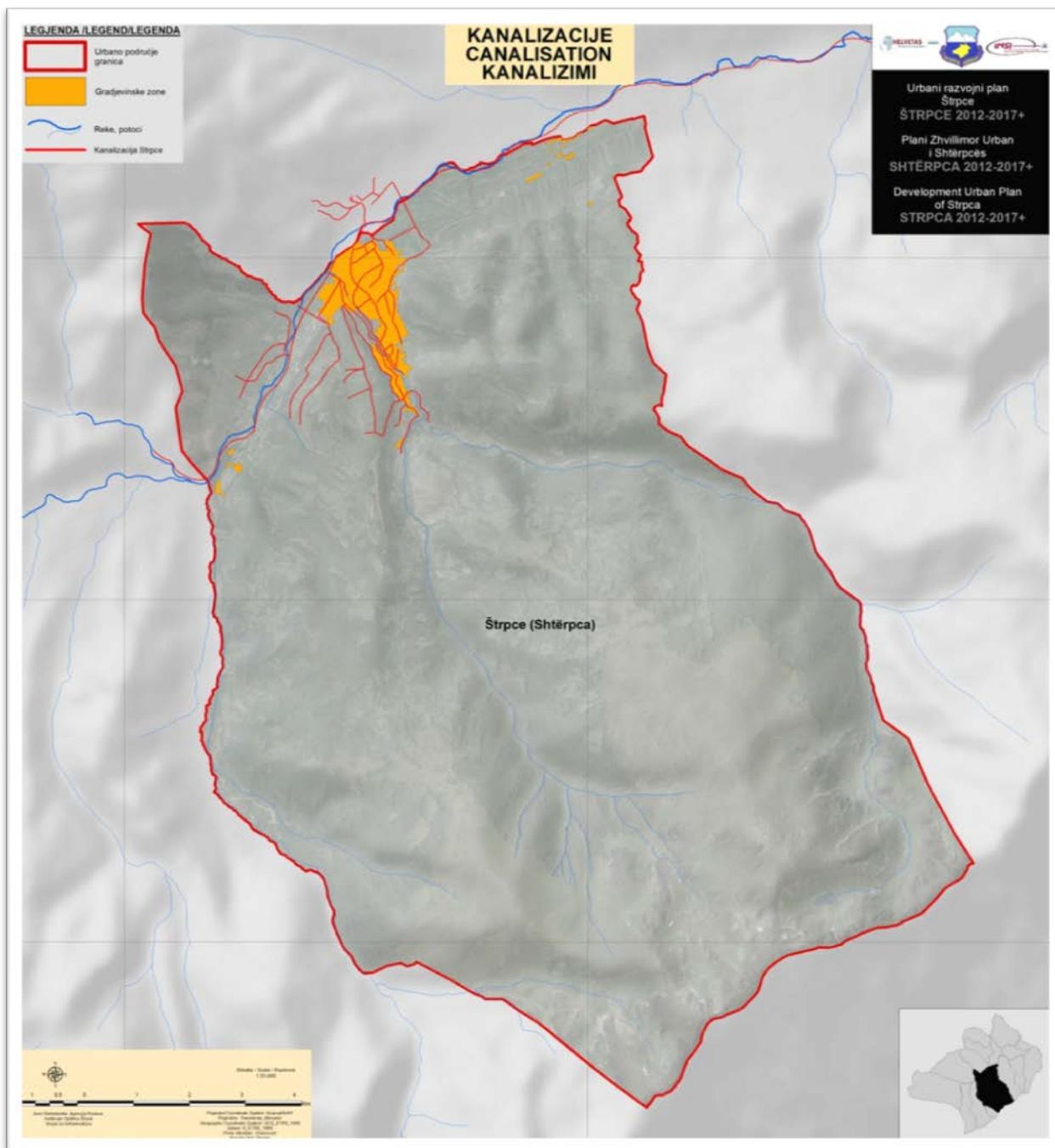
Sagledavajući kompleksno izloženu problematiku zagađenosti vodotokova, može se zaključiti da osnovnu štetu slivnom području, čini erozija, odnosno buičnost reka, kao i količine otpadnih voda koje se bez kanalizacije i prečišćavanja kanalskog sadržaja upuštaju u odvodnike.

Osim prirodnog zagađenja koje prouzrokuje erozija spiranjem tla i donošenjem nanosa u tokove, značajno zagađenje prouzrokuje stanovništvo. Sve domaće otpadne vode, retko preko septičkih jama, bez ikakvog prečišćavanja upustaju se u vodotokove. Mikrobiološka i fizičko-hemijska analiza vodotokova, koja je obavljena 1978. godine, pokazala je da svojstva vode pripadaju I klasi i da imaju osobinu čiste oligosaprobre vode.

Međutim, u današnje vreme reke, kao prijemnici upotrebljenih voda, sve manje mogu zadržati svoje prirodne karakteristike. One se sve više zagađuju organskim i neorganskim materijama koji dolaze od grada, nanesenog materijala i raznih otpadaka. Treba naglasiti da industrija nije razvijena do te mere da bi ugrozila svojstvo vode i da ne postoje industrijske vode koje bi uticale na zagađenost voda.

Velike količine otpadnih materija koji se direktno bacaju u reke sa svim svojim fizičkim i hemijskim svojstvima značajno utiču na promenu kvaliteta vode, a time u znatnoj meri utiču i na prirodnu ravnotežu u reci.

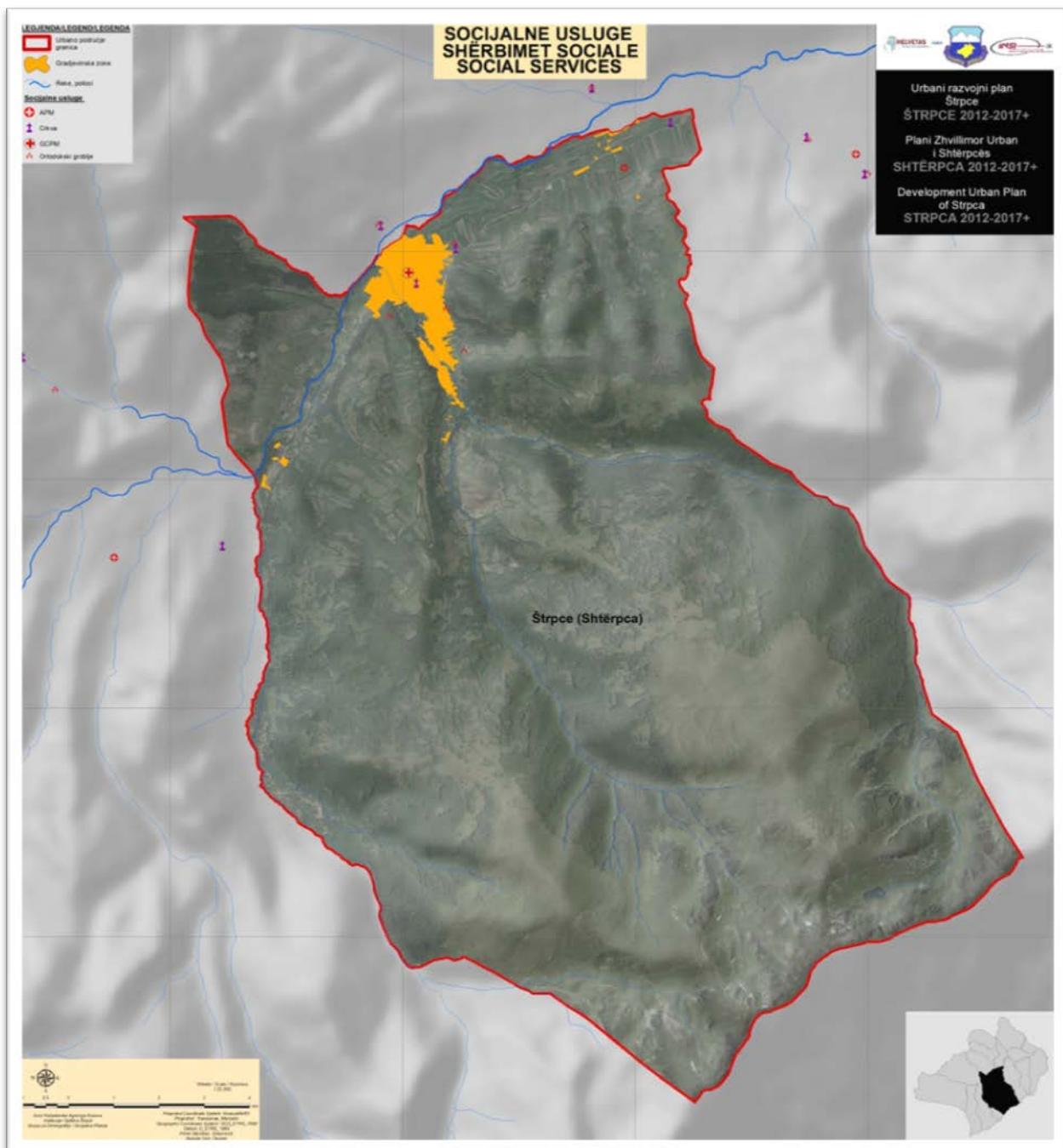
Zahvaljujući velikim količinama vode koje imaju prijemnici kanalskog sadržaja, oni ih mogu primiti bez nekog većeg rizika. Velike količine vode u prijemnicima prolazeći velikom brzinom preko brojnog kamenja na vrlo kratkoj deonici toka se samopročišćavanjem održavaju i zadržavaju svoja prvobitna svojstva.

Mapa br. 28. Kanalizacioni sistem u Štrpcu

GROBLJA

Na osnovu analize na terenu, grupa koju su predstavljali predstavnici verskih zajednica identifikovala je lokacije groblja pri čemu je konstovano da u gradu postoji jedno uređeno i dva neuređena groblja. Potrebno je preduzeti mere za infrastrukturnu dopunu održavanja, upravljanja i uređenja.

Mapa br. 29. Socijalne usluge u Štrpcu

UPRAVLjANJE OTPADOM

Upravljanje otpadom u Štrpcu obavlja „NJKP“ (Novo Javno Komunalno Preduzeće). Na osnovu dobijenih podataka „NJKP“ 90% grada je pokriveno komunalnim uslugama. Za sakupljanje otpada na raspolaganju su kontejneri zapremine 1,1 m³, koji su raspoređeni pored javnih institucija i kante koje poseduju domaćinstva.

Opština ne poseduje deponije na kojima bi se vršilo odlaganje otpada, već se otpad transportuje u Grlicu i Gnjilane.

1.3 POLOŽAJ, ZNAČAJ I SPECIFIČNA PITANJA ZA TERITORIJU GRADA ŠTRPCE U KONTEKSTU ORP (OPŠTINSKOG RAZVOJNOG PLANA)

„Razvojni urbanistički plan Štrpcce za 2012.– 2017. +“

Zakonom o prostornom planiranju 2003. godine i njegovim unapređenjem 2008. godine, stvoren je zakonodavni okvir za prostorno planiranje. Razvojni urbanistički plan grada Štrpcce, 2012. – 2017. +”, kojeg je pripremila Opština, je prvi urbanistički plan koji pokriva celu teritoriju urbane zone i koji je pripremljen prema gore navedenom okviru. U vreme kada mi radimo RUP za grad Štrpcce (2012.), Opštinski razvojni plan Štrpcce je istovremeno u toku usvajanja od Skupštine opštine Štrpcce i dobio saglasnost Ministarstva za Prostorno planiranje i zaštitu sredine, Decembra 2012. godine.

Načela koja će biti korišćena za izradu okvira Razvojnog Urbanističkog Plana grada Štrpcce, biće u onolikoj meri koliko pripada i koliki je sam kapacitet grada.

Strategija i ciljevi za željeni prostorno ekonomski, sredinski i društveni razvoj podeljeni su u tri grupe i to:

- Zona ubrzanog razvoja predstavljaće centar grada koji se preostire duž regionalnog puta Uroševac – Prizren, kao zona administrativnog i kulturnog karaktera biće najrazvijeniji deo grada. Na levoj i desnoj strani puta prostirajuće se administrativni objekti, službe, stambeni objekti (individualni i kolektivni objekti), poslovni objekti (trgovina, zanatstvo, biznis centri i dr.)
- Drugu zonu umerenog razvoja zahvata južni i zapadni deo grad gde se izdvajaju dva sportsko-rekreativna centra u kojima je u kasnijem periodu moguće aktivirati i odgovarajuće turističke kapacitete.
- Treća zona usporenog razvoja predstavlja istočni i zapadni deo urbane zone Štrpcce. U ovoj zoni biće više prisutan razvoj delatnosti koje imaju komplementaran karakter: mala privreda i industrija

Glavni ciljevi za Opština gde učestvuje i grad Štrpcce su:

- ❖ Razvoj atraktivne mreže planiranih urbanih zona, sa upravljanjem javnih službi u prilog građana, sa povećanjem kvaliteta života građana, zapošljavanju i socijalnoj jednakosti;
- ❖ Razvoj turizma, posebno ugostiteljstva i atraktivne ponude turistima;
- ❖ Razvoj efikasnih veza unutar urbanih zona putem razvoja infrastrukturne mreže;
- ❖ Razvoj trgovačkih usluga, turističkih i industrijskih sa intenziviranjem politika za zaštitu sredine.

Urbana zona Štrpcce je karakteristična po ugostiteljstvu, trgovini i turizmu. Štrpcce je poznato i po monumentima kulture sa statusom zaštite koje trebamo imati na umu tokom izrade ovog urbanističkog plana, kao što je crkva Sv. Nikola koja se tretira kao zaštićena zona. Gore pomenuta crkva spade u zone koje imaju bufer zonu od 50 m' od parametara njihovog dvorišta.

1.4 KLJUČNA PITANJA U ŠIREM PROSTORNOM KONTEKSTU KOJA UKLJUČUJU UPUTSTVA O PLANIRANJU I OBAVEZE KOJE PROISTIČU IZ PROSTORNIH DOKUMENATA I PLANOVA SA ŠIRE REGIJE A KOJE DOTIČU GRAD ŠTRPCA

Uputstva koja su sažeta u ovom poglavlju razjašnjavaju niz pitanja koje proizilaze iz prostornog plana Opštine u vezi toga šta svako naselje, a u ovom slučaju grad Štrpcce, treba da uzme u obzir tokom izrade razvojnog urbanističkog plana. Istovremeno će kao materijal olakšati komuniciranje između dva nivoa sarađivanja.

1.4.1 STANOVANJE

Lokalni subjekti za planiranje treba da:

- ❖ planiraju zahteve za stanovanje za sve, od najnižih slojeva, onih sa potrebama za prikladno stanovanje i sa specijalnim potrebama;
- ❖ pružaju veće mogućnosti i rešenja za stanovanje, sa dobrom kombinacijom po veličini, vrsti i lokacijama stanovanja i potražnje za stvaranje mešovitih zajednica;
- ❖ pružaju dovoljno stambene površine sa prioritetom ponovnog korišćenja zemljišta koristeći prazne kuće i adaptirajući postojeće zgrade,
- ❖ uspostavljaju obrazovanje i zdravstvene institucije, trgovinu, zabavu i lokalne usluge;
- ❖ koriste efikasno zemljište putem politika i standarda planiranja;
- ❖ smanji zavisnost od automobila omogućavajući veći promet pešaka i biciklista, poboljšavajući veze javnog prevoza sa mestom stanovanja, poslom, lokalnim uslugma i lokalnim mogućnostima i planirajući kombinovanu destinaciju;
- ❖ podstići dizajniranje u novim tokovima stanovanja u cilju stvaranja atraktivnih sredina, visokog kvaliteta u kojima će se ljudi opredeliti da žive.

1.4.2 STRATEŠKE LOKACIJE I OSNOVE EKONOMSKOG RAZVOJA

Zbog svoje funkcije kao administrativnog centra, Štrpcce okuplja glavne ekonomske i socijalne delatnosti koje joj pružaju povoljan položaj na opštinskom tržištu, ali u regionalnom kontekstu implicira neujednačen socio-ekonomski i prostorni razvoj ostalih delova Opštine, uz podelu urbane zone prema razvoju. U nedostatku razvojne strategije i sprovođenja važećeg zakona imamo nepovratne gubitke prirodnih resursa dok se sticanje vrednosti od karaktera baštine degradira i dovodi u kritičnim granicama njihovog funkcionisanja i korišćenja.

Nastavak trenda nerazvijenih tokova povećava troškove putnog i robnog prevoza i ima za posledicu otežan pristup infrastrukturi sa negativnim implikacijama u ekonomskom razvoju. Suženje glavnih saobraćajnica ometa normalno kretanje unutar urbane zone, dok usporavanje usluga u gradu indirektno podstiče migracije, koja je situacija nepovoljna za moguće investicije. Preporučena strategija prostornog razvoja grada zasniva se na razvoju snažne mreže sa ekonomskim razvojem, preko ljudskih resursa – povećanja baze saznanja, racionalnog i planiranog korišćenja prirodnih i kulturnih resursa, lakog prstupa fizičkoj infrastrukturi, za obezbeđivanje i povećanje kvaliteta života (stanovanja i usluga), socijalne

ravnopravnosti uz nastojanje, kao gradovi konkurenčije u regionu i sve to podržani od organizovanih kapaciteta (rukovođenje, dobro upravljanje, politička podrška, društvena podrška, strateške mreže).

Uputstva na nivou grada Štrpcce

Ovaj putokaz treba da pomogne u izvršavanju zadatka prostornog planiranja a naročito u sastavljanju regulativnih planova.

Razvojni urbanistički i Regulativni planovi sa njihovim strategijama treba da:

- ❖ inspirišu – podižu svest i mobiliju stanovnike, interesne grupe, političare na stvaranje budućeg planiranja urbane zone;
- ❖ treba da budu formulisani za određen vremenski razvoj, zasnovanog na prioritetnim pitanjima i postojećem stanju u gradu;
- ❖ sadrže vizije za razvoj grada – u skladu sa strategijom za prostorni razvoj jasno i specifično formulisani da odražavaju lokalne karakteristike, probleme i mogućnosti za razvoj;
- ❖ ciljevi treba da budu rešenja za probleme ili potrebe stanovnika uz utvrđivanje mesta nalaska na prostoru. Ukoliko su ciljevi povezani (npr. ublažavanje nezaposlenosti i ekonomski investicije) treba da se utvrde prioriteti i ciljevi;
- ❖ ciljevi treba da budu određeni pre nego što se odredi strategija.

Razvojni Urbanistički plan treba da promoviše ekonomski i socijalni razvoj prema ustavnom okviru za decentralizovano lokalno upravljanje:

- ❖ obezbedivši da strategije budu planirane za lokalni ekonomski razvoj;
- ❖ naznačivši ulogu koju bi trebale da odigraju lokalne uprave u promovisanju LER za tretiranje pitanja ekonomskog porasta, razvoja zasnovanog na lokalnim resursima, nezaposlenosti, stvaranja novih radnih mesta, preraspoređivanja resursa i ekonomskih mogućnosti u korist građana (ublažavanja siromaštva), koordinisanja između zahteva tržišta i specijalizovanog obrazovanja, visokog obrazovanja i stručnog osposobljavanja;
- ❖ naznačivši ciljeve za ekonomski razvoj i konkurenciju;
- ❖ obezbedivši aktivnosti za ostvarivanje ciljeva za LER).

1.4.3 KONCEPT GRADOVA-GENERATORA EKONOMSKOG RAZVOJA

Gradovi treba da budu izvršioci utvrđenih ciljeva korišćenjem:

Gradski centri, za uslužno trgovinske kulturne zabavne i rekreativne aktivnosti koji bi trebali da budu žive zone kroz izražavanje gradskog identiteta gde će zajedno sa nečelom kombinovanih razvoja biti kombinovanih sadržaja i stanovanje, kao i drugih pratećih sadržaja stanovanja; naučnog poslovanja u gradovima sa kulturnim, zabavnim i rekreacionim aktivnostima;

Ekonomski gradske zone, zona sa koncentrisanjem privrednih delatnosti u blizini gradova kao **grupisanja** aktivnosti industrijskih, uslužnih, uslužno-trgovinskih delatnosti

istraživačko razvojnih institucija, koje grupacije promovišu konkurenčiju i kooperaciju u isto vreme (TZHEK i druge grupacije u opština);

Zona sa turističkim potencijalom:

Ekonomije transporta;

Ekonomije turizma.

Na osnovu sadašnjeg stanja turističke privrede u urbanoj zoni mogu se izvlačiti sledeći zaključci koji treba da u što kraćem roku pružaju rešenja za sledća pitanja:

- ❖ nedostatak unapređenja turističke ponude;
- ❖ nedostatak turističke propagande;
- ❖ nedostatak jasnog pozicioniranja na turističkom tržištu kao nove turističke destinacije sa novim imidžom u skladu sa aktuelnim i budućim razvojem turističkog tržišta;
- ❖ nedostatak realizacije značajnih investicija u privatnom i javnom sektoru turizma;
- ❖ nedostatak formulisanja novog sistema upravljanja turizmom kao garancije za dugoročni i održiv razvoj;
- ❖ problemi sa električnom energijom, vodom, kanalizacijom otpadnih voda i smećem, degradacijom prirode i urbanog centra zbog divlje gradnje.

Uputstva za lokalnom nivou

Razvojnim urbanističkim planom treba da:

- ❖ turizam i industriju smatramo ključnim ekonomskim sektorom za LER promovišući vrednosti i identitet grada u marketinške svrhe, u cilju sticanja dohodaka od takve uslužne industrije što istovremeno doprinosi stvaranju novih radnih mesta;
- ❖ razvoj turizma bude u skladu sa načelima za održiv razvoj;
- ❖ predvide korake delovanja za stimulisanje sektora turizma, u pogledu kapitalnih investicija u fizičkoj infrastrukturi i marketingu naselja kroz prirodnih i kulturnih vrednosti;
- ❖ promoviše i uspostavlja partnerstvo između aktera turizma, javnog i privatnog u cilju obezbeđivanja određenog razvoja infrastrukture turizma koji poštuje lokalne kulture i ekonomiju;
- ❖ daju prednost rekonstruisanju postojećih objekata u društvenom sektoru do međunarodnih nivoa;
- ❖ počinje izrada studija o selektivnim vrstama turizma (lovačkog, kulturnog, sportsko rekreativnog turizma i dr.).

1.4.4 KONZERVACIJA I RAZVOJ NASLEĐA – ZAŠTITA POSTOJEĆIH VREDNOSTI

Stanje, pitanja i razlozi za uputstvo

U Štrpcu, kulturno nasleđe je među najznačajnijim elementima i sastavni deo životne sredine. Ono predstavlja istinitost identiteta društva. Smatra se kao potencijal za razvoj i održive društvene i ekomske integracije u zemlji, regionu i šire. Kao i svako društvo, postoji potrebe za ravnotežu između novog i starog. Gubitak starog je nepovratna vrednost na štetu identiteta zemlje i čovečanstva. U njoj se obuhvata stvaralaštvo još od davnih vremena do današnjih dana. Ovo nasleđeno blago sa umetničkim, estetskim, istorijskim

vrednostima i tradicionalnim karakteristikama ilustruje se bogatom raznovršnošću nasleđa: **arhitektonskog, arheološkog, pokretnog, arhivskog i duhovnog.**

Uputstva

Lokalni subjekti za planiranje i upravljanje prirodnom, kulturnom i istorijskom sredinom treba da:

- ❖ promovišu pozitivno upravljanje prirodnom, izgrađenom i istorijskom sredinom, da je zaštite od zbivanja koja mogu naneti štete;
- ❖ štite sve značajne aspekte pejzaža, uključujući posebne prizore i lokacije;
- ❖ integrišu pristup zasnovanog na lokaciji za razvojno planiranje uz širu pažnju prema zelenilu;
- ❖ traže da se ponovo vrate oštećene i nestale prednosti i prizori gde je to moguće;
- ❖ razvojni urbanistički plan treba da da prednost zaštiti i razvoju lokacijama kulturnog nasleđa međunarodnog i nacionalnog nivoa. Razvoj, koji može da utiče na takve lokacije može se dozvoliti samo ukoliko nema drugih alternativnih rešenja. Neki pejzaži koji mogu doprineti lepoti, raznovrsnosti i osobenosti regiona treba da se tretiraju od nacionalnog interesa a i unapređenje;
- ❖ Imajući u vidu navedena upustva moramo adekvatno tretirati kulturno istorijsko nasleđe u skladu sa važećim zakonima.

1.5 ANALIZA KOJA POKAZUJE PREDNOSTI, NEDOSTATKE, MOGUĆNOSTI I PRETNJE

Procena stanja u gradu je među značajnim koracima koji su nam omogućila da tačno razumemo:

Prednosti	- (opis prednosti urbane zone);
Slabosti	- (prepreke koje usporavaju i ograničavaju razvoj grada);
mogućnosti	- (opis spoljnih faktora koji se mogu koristiti) i
pretnje	- (opis spoljnih faktora koji mogu uticati na ugrožavanje razvoja grad i uticaj na građane).

To će prikazati i pružiti sve činjenice i stručne analize za tretiranje ključnih razvojnih pitanja u urbanoj zoni. Analiza u nastavku urađena je na osnovu podataka, istraživanja i pokazatelja prikupljenih i strukturisanih u profilu urbanog razvoja prema tematskim oblastim, a to su:

- Infrastruktura;
- Korišćenje zemljišta i okolina;
- Ekonomski razvoj,
- Demografija i socijalna pitanja,
- Sinergija i vezana pitanja.

Tematska oblast: INFRASTRUKTURA

Saobraćajna i prometna infrastruktura

PREDNOSTI

- Većina lokalnih ulica u gradu su asfaltirane;
- Većina ulica je sa javnom rasvetom;
- Regionalni put na dužini koja prolazi kroz grad je modernizovan (izgrađena je javna rasveta, trotoari, signalizacija itd.);
- Blizina regionalnog puta.

SLABOSTI

- Mreža putne infrastrukture unutar urbane zone je van standarda;
- Veoma uske ulice unutar urbane zone i ne postoji mogućnost za proširenje;
- Nedostatak prateće infrastrukture gde spadaju: trotoari, signalizacija i dr.

MOGUĆNOSTI

- Korišćenje fondova za dopunu, unapređivanje i modernizaciju puteva drugog reda u samom gradu;
- Izgradnja alternativnih puteva (obilaznica) koje bi smanjile protok saobraćaja u centru grada;
- Izgradnja puta koji spaja urbanu zonu sa ski centrom;
- Nastavak izgradnje puta u sportsko rekreativnom centru "Livad".

PRETNjE

- Ukoliko nemamo dobro organizovanu infrastrukturu može doći do nesrećnih slučajeva;
- Slaba organizovanost infrastrukture može izazvati socijalne i druge vrste nezadovoljstva i pobuna;
- Povećanje koncentracije i zastoja saobraćaja u centru grada.

Energetska infrastruktura

PREDNOSTI

- Pokrivenost grada energetskom mrežom sa (10 kw);
- Iskorišćavanje postojećih trafo stanica.

SLABOSTI

- Ograničen kvalitet mreže (stara mreža);
- Mala pokrivenost podzemnom kablovskom mrežom.

MOGUĆNOSTI	PRETNjE
<ul style="list-style-type: none">• modernizacija prenosne i distributivne mreže obezbedivši njihovo integriranje u regionalnoj mreži;• Izgradnja podzemne elektro energetske mreže;• Prelazaka sa distributivne mreže od 10 kw na distributivnu mrežu od 20 kw.	<ul style="list-style-type: none">• Socijalni poremećaji;• Privredne havarije i uništenja;• Nesreće i gubitak ljudskih života;• Zaostajanje razvoja.

Snabdevanje vodom

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Postoji novo izgrađena javna vodovodna mreža koja pokriva kompletну urbanu zonu;• Hemijski i bakteriološki ispravna pijača voda;• Postojnost kaptiranih i nekaptiranih izvora.• Zadovoljavajuća izdašnost izvora.	<ul style="list-style-type: none">• Ne postoji infrastruktura za snabdevanje vodom u zoni za kolektivno stanovanje i sportsko rekreativnom centru;• Mala izdašnost vode kaptiranih izvora;• Ne kontrolisano trošenje vode za piće što prouzrokuje restrikcije tokom letnje sezone.

MOGUĆNOSTI	PRETNjE
<ul style="list-style-type: none">• Kaptiranje nekaptiranih izvora;• Izgradnja individualne vodovodne mreže u zoni kolektivnog stanovanja i sportsko rekreativnom centru.	<ul style="list-style-type: none">• Nekontrolisano korišćenje voda;• Neprofesionalno održavanje vodovodne mreže;• Illegalno povezivanje na vodovodnu mrežu (oštećenja nastala prilikom ne profesionalnih radova tokom povezivanja).

Kanalizaciona infrastruktura i menadžiranje otpada

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Kompletan teritorija grada pokrivena je kanalizacionom mrežom;• Veliki procenat domaćinstva je priključen na kanalizacionu mrežu;• Postoji veliki broj kanala za atmosfersku vodu;• Postoji novo izgrađena atmosferska kanalizacija na regionalnom putu.	<ul style="list-style-type: none">• Neadekvatno tretiranje odpadnih voda (ne postoji sistem za pročišćavanje);• Ne dovoljni kapaciteti cevi za buduće širenje grada;• Ne postoji sistem atmosferske kanalizacije, osim u centru grada (na regionalnom putu);• Ne postoji kanalizaciona mreža u zoni za

kolektivno stanovanje.

MOGUĆNOSTI

- Izgradnja kolektora za pročešćivanje odpadnih voda;
- Izgradnja atmosferskih kanalizacija duž puteva, sa izlivom u najbližim rekama i potocima;
- Izgradnja individualne kanalizacione mreže u zoni za kolektivno stanovanje i sportsko rekreativnom centru "Livad".

PRETNjE

- Mogućnosti zaraze od netretiranog i nekontrolisanog izliva odpadnih voda.
- Uništavanje bio diverziteta i zoodiverziteta u rečnim slivovima.

Telekomunikaciona infrastruktura

PREDNOSTI

- Kompletana urbana zona je pokrivena telekomunikacionom mrežom;
- Pružanje usluga od više operatera.

SLABOSTI

- Mali procenat teritorije grada pokriven je optičkim kablovima.

MOGUĆNOSTI

- Jačanje mreža po evropskim standardima;
- Pokrivanje kompletne teritorije grada optičkim kablovima.

PRETNjE

- Pretnje potrošačima od zloupotrebe;
- Nepodnošljive cene usluga za građane.

Zaključci : Prednosti i slabosti

U analizi stanja za prednosti i nedostatke kao radna grupa smatramo da treba skrenuti pažnju na očuvanje i jačanje prednosti koje posedujemo (gore navedeno) i baviti se nedostacima koje ćemo konvertirati u prednosti.

Zaključci : Mogućnosti i pretnje

Analizom mogućnosti i rizika u tematskoj oblasti infrastrukture ova radna grupa će koristiti kao orientaciju bavljenja navedene mogućnosti i u buduće, korisne kao deo planiranog procesa, ali isto tako je vrlo važno da se bavimo i mogućim rizicima u smislu da istražujemo rizike i da u procesu planiranja reagujemo na vreme.

Tematska oblast: KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA I OKOLINA

Vazduh

PREDNOSTI

- Veliki procenat teritorije okolo urbane zone je pod šumama što utiče na pročišćavanje vazduha;
- Povoljni klimatski uslovi;
- Nerazvijena industrija;
- Slabo prometne saobraćajnice.

SLABOSTI

- Postojeća industrija nema prečišćivače vazduha kako suve tako ni vlažne;
- Ne postoje merna mesta za praćenje kvaliteta vazduha;
- U saobraćaju se koriste vozila prosečne starosti i do 20 god. koja nemaju ugrađene katalizatore i za pogon koriste tečna goriva koja svojim sagorevanjem ispuštaju štetne materije u atmosferi;
- Nepostojanje centralnog grejanja, već je to individualno gde je teško kontrolisati proekte prilikom sagorevanja koje odlaze u atmosferu.

MOGUĆNOSTI

- Povećanje zelenih površina u gradu (parkovi, tampon zone idr.);
- Edukacija stanovništva na temu zaštite vazduha od zagađivanja.

PRETNJE

- Narušavanje biodiverziteta;
- Uticaj klime kako lokalne tako i globalne, na zdravlje stanovništva;
- Razvoj industrije bez postrojenja za pročišćavanje vazduha.

Voda

PREDNOSTI

- Postojanje podzemnih i površinskih voda;
- Postojanje izvora.

SLABOSTI

- Fizičko oštećenje i uništavanje nekih vodenih izvora;
- Neracionalna i ilegalna upotreba pojedinih izvora;
- Nedostak postrojenja za tretiranje otpadnih voda (zagađenje podzemnih i površinskih voda).
- Nedostatak nadležnosti za upravljanje i korišćenje voda.
- Ne uređeni rečni slivovi.

MOGUĆNOSTI	PRETNjE
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj projekata u funkciji obezbeđivanja neprekidnog sistema površinskih i podzemnih vodotoka; • Zaštita podzemnih voda (sa posebnim akcentom na izvore); • Stvaranje mehanizama za sprovođenje zakona o vodama (neracionalno i nelegalno korišćenje vode); • Razvoj projekata za prirodno filtriranje vode; • Podizanje svesti i edukacija stanovništva za racionalno korišćenje vodenih resursa; • Obaveza velikih industrija na upotrebu filtera za tretiranje otpadnih voda; • Uređenje vodotoka i slivova reka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagađenje i ugrožavanje zdravlja stanovništva; • Povećanje cene vode za piće; • Socijalni nemiri (gubitak perspektive zbog neiskorišćavanja svih mogućnosti koje pruža ova oblast za sam grad).

Zemljište

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Velika površina zemljišta pogodna za širenje urbane zone; • Zemljište koje se koristi kao građevinsko ispunjava zahteve današnjih tokova; • Zona Štrpcce poseduje zemljište svih bonitetnih klasa, što pozitivno utiče na ekonomski razvoj; • Ne postoje ne formalna naselja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neplanirano korišćenje građevinskog zemljišta, ne poštujući kriterijume i zakone o izgradnji; • Nedostatak adekvatnih planova; • Urbana zona je bila sklona pojavama zemljotresa i poplava.

MOGUĆNOSTI

- Stvaranje mehanizama na centralnom i opštinskom nivou za zaštitu zemljišta;
- Izrada plana na način koji bi sve što nije u okviru granica građevinskog zemljišta bilo tretirano na adekvatan način i sama zaštita;
- Planiranje mera za zaštitu i razvoj kvaliteta zemljišta u funkciji čistog i nekontaminiranog zemljišta;

PRETNjE

- Nepovratna degradacija i uništenje zemljišta;
- U ekonomskom aspektu preti gubitak ravnoteže održivog razvoja;
- Opasnost da nadolazeće generacije ostanu bez najdragocenijeg resursa (zemlje) u adekvatnom kvalitetu i kvantitetu;
- Ponovna pojava velikih zmljotresa i

- Izrada plana za zaštitu od zemljotresa i poplava.
- poplava.

Zelenilo i prirodno nasleđe

PREDNOSTI

- Zona Štrpcce bogata je raznovrsnom florom i faunom.
- Zonu Štrpcce zahvataju zone i pejzaži koji su bogati biodiverzitetom kao zaštićenih prirodnih znamenitosti (nacionalni park);
- Postoji profesionalna i politička volja za zaštitu i razvoj zona bogatih florom i faunom;
- Postoji dobra zakonska osnova.

SLABOSTI

- Male površine pod zelenilom u urbanoj zoni;
- Prirodni resursi nisu dovoljno proučeni i istraženi;
- Nedostaje svest o očuvanju prirodnih resursa;
- Veliko uništavanje šuma ima kao posledicu gubitaka biodiverziteta.

MOGUĆNOSTI

- Povćanje površina pod zelenilom u urbanoj zoni;
- Planiranje i razvoj projekata koji obezbeđuju pune ekosisteme bez prekidanja zatvorenih tokova i ciklusa;
- Planiranje i priprema projekata o raznim zonama u funkciji zaštite i razvoja pejzaža koji su bogati biodiverzitetom;

PRETNjE

- Degradacija i uništavanje zona sa prirodnim znamenitostima;
- Uništavanje pejzaža.

Degradacije u okolini i elementarne nepogode (poplava i erozija)

PREDNOSTI

- Postoji mehanizam koji se bavi planiranjem urgentnih situacija zajedno sa centralnim nivoom.

SLABOSTI

- Postojanje divljih deponija duž rečnih korita;
- Degradacija rečnih korita;
- Pojave velikih poplava;
- Ne postoji sistem za zaštitu od poplava;
- Ne postoji protivgradna stanica.

MOGUĆNOSTI

- Planiranje i priprema konkretnih projekata za zaštitu od daljeg degradiranja rečnih korita (od regulacije zemlje do regulacije rečnih korita od betonskog i kamenskog sadržaja);
- Usvajanje Pravilnika o uvođenju mera

PRETNjE

- Pojava zemljotresa visokog stepena, jer se ona nalazi u seizmičnom području;
- Pojava jakih poplava koje su moguće;
- Pojava velikih požara;
- Pojava ostalih elementarnih nepogoda i drugih nesreća.

za arhitekturu i standarde aseizmičke izgradnje;

- Izgradnja protivgradne stanice i sistema;

- Priprema plana evakuacije i postupanja u urgentnim slučajevima radi sprečavanja i smanjenja broja žrtava kao i drugih posledica.

Kulturno-istorijsko nasleđe

PREDNOSTI

- Štrpcce poseduje vrednosti arheološkog nasleđa;
- Zona Štrpcia poseduje vrednosti arhitektonskog nasleđa.
- Postojanje zona sa istorijskim vrednostima (crkva Sv. Nikole kao zaštićena zona).

SLABOSTI

- Nedostatak svesti i poštovanja zvaničnih subjekata i stanovništva prema očuvanju zona kulturnog nasleđa;
- Ne dovoljno propagiranje kulturno istoriskih vrednosti;
- Ne adekvatno tretiranje kulturno-istorijskih vrednosti.

MOGUĆNOSTI

- Digitalizacija, planiranje i priprema projekata za zaštitu i razvoj zona sa arheološkim vrednostima;
- Digitalizacija, planiranje i priprema projekata za zaštitu i razvoj zona sa arhitektonskim vrednostima;
- Digitalizacija, planiranje i priprema projekata za zaštitu i razvoj zona sa istorijskim vrednostima;
- Izrada savremenih politika i koncepata za očuvanje zona sa kulturno-istorijskim nasleđem.

PRETNjE

- Degradacija do uništenja ovih vrednosti;
- Gubitak identiteta, nasleđa i drevnosti;
- Uništenje razvojnih potencijala u ekonomskom smislu;
- Suočavanje budućih generacija sa problemima očuvanja.

Tematska oblast: EKONOMSKI RAZVOJ

Turizam

PREDNOSTI

- Dobri uslovi za razvoj sportsko-rekreativnog turizma;
- Gostoprivrstvo stanovištva;
- Tradicionalne manifestacije;
- Bogato duhovno i kulturno nasleđe.

SLABOSTI

- Nedeovljno promovisanje prirodnih i kulturno-istorijskih vrednosti grada;
- Nejasni ciljevi i strategija razvoja;
- Nedovoljan priliv investicija.

MOGUĆNOSTI	PRETNjE
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj sportsko rekreativnog turizma; • Završetak i proširenje započetih sportsko-rekreativnih zona; • Izgradnja trim staza; • Otvaranje novih puteva za povezivanje sa ski centrom; • Razvoj domaće radinosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Promena potreba ljudi za planinski turizam; • Nepostojanje zainteresovanih investitora; • Prirodne nepogode; • Ne zainteresovanost meštana za promovisanje proizvoda domaće radinosti.

Industrija

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Postojeći industriski kapaciteti; • Ljudski resursi; • Postojeća infrastruktura i prilazi industriskim objektima. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zastarela tehnologija; • Nedovoljna iskorišćenost postojećih industriskih kapaciteta; • Izostanak privatizacije.

MOGUĆNOSTI

PRETNjE
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj malih i srednjih preduzeća sa novim biznis idejama; • Privlačenje investicija; • Razvoj prehrambene industrije.

Trgovina

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Postojanje trgovinskih objekata; • Raznolikost usluga; • Sposobnost zaposlenih i dobra komunikacija sa potrošačima; • Lojalnost potrošača. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sporo izgrađivanje moderne strukture tržišta i trgovine na lokalnom nivou; • Ne postoji zakonska regulativa o zaštiti potrošača.

MOGUĆNOSTI

PRETNjE
<ul style="list-style-type: none"> • Investiranje u razvoju trgovine; • Otvaranje novih trgovinskih objekata što bi uslovilo bolju konkurentnost na tržištu; • Povećanje broja zaposlenih.

Tematska oblast: DEMOGRAFIJA**Stanovništvo****PREDNOSTI**

- Preovlađivanje strukture mладог stanovništva;
- Radno sposoban kontingenat;
- Veliko interesovanje omladine za obrazovanje, sport i kulturu;
- Privatni sektor je u stalnom jačanju;
- Kvalifikovana radna snaga u nekoliko profila.

SLABOSTI

- Neplanirano, neracionalno i neodrživo korišćenje prostora;
- Nizak standard života.

MOGUĆNOSTI

- Stvaranje prostora za rad, usluge i odmor;
- Proširenje sportsko - rekreativnih prostora;
- Podrška zapošljavanju kroz projekte;
- Privatizacija i privlačenje domaćih i stranih investicija i donacija u cilju stvaranja novih radnih mesta;
- Stvaranje održive infrastrukture u svim oblastima koristeći javno - privatna partnerstva, investicije i donacije kako iznutra, tako i spolja.

PRETNjE

- Skraćenje životnog veka;
- Izmicanje kontroli socijalnih slučajeva i slučajeva krajnjeg siromaštva;
- Promena strukture stanovništva zbog odlaska mlađe populacije u inostranstvo;
- Odlazak radno sposbnog stanovništva van grada;
- Ugrožavanje stečenih i nasleđenih vrednosti.

Zapošljenost, nezapošljenost**PREDNOSTI**

- Velika radna snaga i zadovoljavajuće kvalifikovana u nekim profilima;
- Funkcionalisanje mikro i malih preduzeća;
- Postojanje industrijskih kapaciteta.

SLABOSTI

- Usporen i neadekvatan proces privatizacije;
- Odlazak stanovništva van grada.

MOGUĆNOSTI

- Privlačenje stranih investicija;
- Davanje prioriteta razvoju i proširenju mikro, malih i eventualno srednjih preduzeća;
- Favorizacija investivnih politika i jačanje uloge bankarskog sistema u kreditiranju preduzeća koja podnose značajne projekte sa ekonomskog gledišta koji obezbeđuju veće zapošljavanje;

PRETNjE

- Nezposlenost je među glavnim faktorima koji mogu narušiti stabilnost;
- Stvaranje društva bez vrednosti, bez perspektive i bez stabilnosti;
- Emigracije van grada.

- Osposobljavanje i razvoj postojećih kao i izgradnja novih industrijskih kapaciteta.

Siromaštvo

PREDNOSTI

- Institucionalna briga;
- Socijalni, ekonomski i okolinski potencijal.

SLABOSTI

- Siromaštvo na visokom nivou;
- Ekomska propast usled tranzicije i rata.

MOGUĆNOSTI

- Otvaranje novih radnih mesta u svim oblastima;
- Poboljšanje opšteg raspoloženja za privlačenje jako potrebnih investicija za razvoj turizma i industrije;
- Ekonomski rast je najbolji odgovor na siromaštvo.

PRETNjE

- Smanjenje broja radnih mesta usled pojave ekomske krize.

Stanovanje

PREDNOSTI

- Veliki procenat porodica koje poseduju privatne stambene jedinice;
- Interes privatnog sektora za nove gradnje;
- Interes u stalnom porastu za stambeni standard;
- Postojanje zemljišta za razvoj stanovanja;
- Novoizgrađeni stambeni kompleksi za kolektivno stanovanje;
- Politička volja.

SLABOSTI

- Standard stanovanja je i dalje nizak;
- Nedostatak socijalnog stanovanja;
- Neracionalno korišćenje stambenog prostora u okviru stambenih objekata;
- Neadekvano prostiranje socijalne, ekomske i okolinske infrastrukture za kvalitetno stanovanje.

MOGUĆNOSTI

- Stvaranje raznovrsnog stambenog fonda;
- Razvoj stambenog tržišta-relativno podnošljiva cena stanova;
- Povećanje poverenje prema štednjama u bankarskom sistemu;
- Stalni napor za uspostavljanje politike i izarde strategije u oblasti stanovanja;
- Preuzimanje ključne uloge od strane privatnog sektora za ponudu stambenih jedinica prema zadovoljavajućem

PRETNjE

- Porast trškova stanovanja;
- Nedostatak integrisanih stambenih jedinica i podnošljivih u pogledu cena;
- Socijalno i duhovno nezadovoljstvo;
- Poteškoće u ekonomskom razvoju.

standardu;

- Podrška i razvoj pojedinačne inicijative i inicijative građevinskih preduzeća za nove investicije.

1.6 ANALIZA POVEZANOSTI IZMEĐU PITANJA, POLITIKA I PROGRAMA

Stručno i integrisano tretiranje prostora urbane zone je jedan od vrlo značajnih faktora koji će služiti kao dobra osnova i za analizu povezanosti sa pitanjima ekonomskog i socijalnog razvoja kao i sa pitanjem zaštite sredine, ali i tretiranjem povezanosti između stvorenih politika na centralnom i lokalnom nivou koje su u skladu sa međunarodnim sporazumima i obavezama, kao što su politika stanovanja, ekonomskog razvoja, socijalne politike, politike sredine, saobraćaja i svih politika i programa u ovim oblastima.

Prema zakonu i drugih podzakonskih akata prilikom izrade razvojnog urbanističkog plana obavezni smo da uzmemо u obzir sva značajna pitanja, da uradimo analizu njihovog međusobnog povezivanja između politika i programa i naravno u koordinaciji sa radnim grupama kao i sa drugim relevantnim faktorima. Na osnovу тога identifikovana su najproblematičnija pitanja i ona koja se povezuju i stvaraju probleme u mnogim drugim oblastima i predstavljaju pretnju po veliki broj ljudi, u socio-ekonomskom smislu i velike prostore i vrednosti u smislu sredine, analiza politika u smislu uravnoteženja i korišćenja onih koje donose održivost i održavaju programe koji su realni, neophodni i sprovodljivi za naše prilike.

Počinjemo sa *analizom ljudskih prava* i planiranja pojedinačno, i nesposredno, informisanje, zdravlje, rad i dr.

Samo analiziranje povezanosti u nastavku prava na zdravlje stavlja nam do znanja koliko je značajna ova analiza i povezivanje sa urbanističkim razvojnim planiranjem.

Pravo na zdravlje je vrlo širok i kompleksan pregled međusobnih povezanih pitanja, pošto su zdravlje i blagostanje usko povezani u svim fazama i aspektima života. U suštini, sva ljudska prava su međusobno povezana i zavisna činivši tako realizaciju, zapostavljanje kao i kršenje njih samih i to ne samo prema jednim, već i izdvojenim od drugih prava. Ovo povezivanje postaje jasnije kada se uzmu u obzir da neko ljudsko pravo (na primer zdravlje) zahteva ispunjenje svih ljudskih potreba kako fizički, kao što su potreba za vazduh, vodu, hranu i dr., tako i socijalnih i psiholoških potreba kao što su potreba za ljubav, drugove, porodicu i društvo.

Pitanje *obezbeđivanja čistog vazduha* je sadržajno povezano sa zdravlјem ljudi. Sa industrijskim razvojem, kao i drastičnim povećanjem saobraćaja povećava se zagađenje vazduha u gradu, što kao poseledicu može stvarati ozbiljne zdravstvene probleme.

Pitanje vode određuje se kao bitan faktor sa životom, kulturom, poljoprivrednom i industrijeskom proizvodnjom ali istovremeno pitanje vode povezuje sa mogućnošću da u vanrednim slučajevima predstavlja veliku pretnju po život i životnu okolinu. Vode ne poznaju granice tako da kroz njihovo prirodno tečenje su na našem stalnom raspolaganju.

Održiv razvoj vezan je sa poboljšanjem kvaliteta života koji predstavlja socijalnu dimenziju kao i za racionalno korišćenje prirodnih resursa i smanjenje pritisaka na sredinu što predstavlja dimenziju okoline. Pitanje se sastoji u tome kako možemo upotrebiti postojeće izvore energije na održiv način i kako da ih zamenimo obnovljivim izvorima kao što je voda, sunce, vetar, biomasa, otpaci koji sadrži u sebe mnogo pitanja i projekte i kao

energija se povezuje i sa standardima izgradnje i izolacije pošto utiču na obim energije koja će se upotrebiti.

Stvaranje otpadaka predstavlja jedno od najvećih pitanja i preukupacija koje se povezuje sa sredinom i veliki ekonomski teret za društvo. Samo stvaranje otpadaka povezuje se sa gubitkom resursa (npr., materijali i energija). Nakon stvaranja, otpaci treba da se prikupe, tretiraju i udalje tako da ovaj proces ponovo se povezuje sa upotrebotom resursa i predstavlja potencijalnu opasnost za zagađenje. Iz tog razloga, upravljanje otpacima treba staviti među prioritete povezujući ga u finansijskom smislu sa ljudskim i tehnološkim resursima.

Zaštita, konzervacija i održivo korišćenje nasleđa, prirode i raznih vrsta životinja tokom ovih poslednjih godina postala je osnova nekih politika koja se povezuju sa mnogim drugim kao što je razvojna, kulturna itd. Povezana je sa pitanjem identiteta koji predstavlja nasleđe, a u aspektu sredine, poremećaj ekosistema, ravnoteže sredine do uništenja i degradiranja u posebnim oblastima u smislu ekonomskog razvoja. Pojavljuju se kao izazov za mnoge posebne resurse u smislu mogućnosti razvoja turizma i drugih koristi iz ovih vrednosti i da u socijalnom aspektu skoro svi osećaju zadovoljstvo ovim vrednostima i svi priznaju da je zaštita nasleđa prirode i raznih vrsta flore i faune suštinska razvojna kategorija.

Planiranje, razvoj i modernizacija infrastrukture na nivou grada je među najsadržajnijim pitanjima tako da mreža i kvalitet infrastrukture predstavljaju osnovu prostornog integrisanja, povezuje se sa kompleksnim pitanjima ekonomskog razvoja kao i predstavlja prvi preduslov ostvarivanja usklađenog razvoja (korišćenje resursa, stvaranje zona ekonomskog razvoja, počev od industrijskih, rekretaivnih zona, socio-kulturne infrastrukture i dr.). Adekvatno raspoređivanje infrastrukture povezano je i sa realizacijom prostorne ravnoteže u smislu koncentrisanja stanovništva, u socijalnom aspektu (stvaranje kvaliteta života, mogućnosti zapošljavanja, ublažavanja siromaštva i dr.), ali i u aspektu sredine povezuje se sa potencijalnim efektima zagađenja sredine, zaštitnim merama i približnim troškovima kako tokom faze izgradnje isto tako i tokom faze funkcionisanja planirane infrastrukture, one koja će se razvijati i modernizovati, tako i na mikronivou-razvojne zone zajedno sa odgovarajućom infrastrukturom.

Edukacija, obrazovanje i podizanje svesti predstavljaju vrlo kompleksan proces što se tiče povezanosti sa socio-ekonomskim razvojem i sredinom. Ovaj proces podrazumeva stvaranje pozitivnog stava i kritičnog mišljenja prema svim zahtevima i ponudama na urbanom tržištu, opštinskom i regionalnom tržištu. Ovaj proces takođe podrazumeva i zauzimanje stava prema onome šta želimo i kako možemo pripremiti našu omladinu da bude konkurentna i u centru vrednosti, u kakvim profilima trebamo da je pripremamo da bi doprinosi ekonomskom aspektu stvaranja novih radnih mesta i stimulisanja ekonomskog razvoja, socijalnog aspekta stvaranja kvaliteta života, ublažavanje siromaštva kao i pozitivnog i kritičnog stava prema onima koji izazivaju negativne pojave u socijalnom, ekonomskom aspektu kao i u sredini ili u njenim delovima.

Ova analiza prikazuje niz prioritetnih pitanja koja treba tretirati, a to su: vode za piće, grejanja, nezaposlenost, obrazovanja određenih profila, tretiranje otpadaka i dr., zbog velikih uticaja koje imaju i u drugim oblastima i pitanjima.

1.7 PROCENA INVESTICIONIH KAPACITETA

Razvojni urbanistički plan grada zahteva procenu investicionih kapaciteta uzimajući u obzir trenutne i potencijalne izvore za investicije u kapitalnim projektima. Proces procene sposobnosti Opštine da finansira svoje investicione projekte u gradu Štrpcu zahteva analize kapitalnog budžetiranja i ocenjivanje svakog investicionog projekta i identifikovanje potencijalnih finansijskih izvora za projekte. Na ovaj način, raspoloživa sredstva za kapitalne investicije tokom godina iz svih identifikovanih izvora finansiranja su direktni pokazatelji investicionog kapaciteta za sam grad. Dakle, sledeći deo izveštaja ima za cilj da proceni iznos raspoloživih sredstava za kapitalne investicije za naredni period od 10 godina putem identificiranja svih mogućih izvora finansiranja i pružanja procene gde je moguće.

Identifikovanje mogućih finansijskih izvora je prvenstveno zasnovan na postojećem zakonodavstvu vezanom sa opštinskim finansijskim izvorima³ i ostalim potencijalnim izvorima. Glavni izvori prihoda su sledeći:

- 1) Sopstveni Izvori Prihoda – obuhvataju opštinske poreze, kazne, naknade za korisnike kao i ostale naplate za javne usluge, regulatorna naplata i kazne, zakupine za nekretnine, participacije od korisnika obrazovnih i zdravstvenih usluga, kao i grantovi i donacije od stranih vlada. Izvori koji mogu direktno da povećaju prikupljanja sopstvenih izvora prihoda usmereni na kapitalne investicije su:
 - a. Grantovi i Donacije – Grad može imati koristi od grantova i donacija međunarodnih javnih ili privatnih organizacija, posebno za kapitalne investicije. Takve organizacije uključuju Evropsku Komisiju, međunarodne agencije zemalja za pružanje pomoći kao što su USAID, GIZ itd, diplomatska predstavništava stranih država, međunarodne NVO-a itd.
 - b. Učešće Građana u Kapitalnim Investicijama – Učešće građana u kapitalnim investicijama je važna komponenta sopstvenih izvora prihoda za kapitalne investicije i očekuje se da se nastavi i u budućnosti.
 - c. Privatno – Javno Partnerstvo ili Koncesije – Grad može da svoju javnu infrastrukturu privatnim partnerima kako bi ojačale usluge koje se pružaju za svoje građane i tako povećale i učešće privatnog sektora u izvorima finansiranja. Trajanje takvih ugovora može biti i do 40 godina.
- 2) Operativni Grantovi iz Centralnog Budžeta – obuhvataju Generalni Grant, Specijalni Grant za Obrazovanje i Specijalni Grant za Zdravstvo. Generalni Grant je 10% od budžetiranih prihoda centralne vlade i dodeljen je Opštini na osnovu broja varijabli, od kojih najvažnija varijabla je stanovništvo grada Štrpca.
- 3) Ostali Grantovi i Transferi – obuhvataju grantove za jačanje nadležnosti, vanredne grantove koji obuhvataju transfere od strane Opštine koji se mogu obaviti za neki broj razloga koji obuhvataju projekte kapitalnih investicija.

³ Zakon o Finansiranju Lokalne Samouprave (ZFLS), Zakon o Lokalnoj Samoupravi (ZLS), Zakon o Opštinskim Granicama, Zakon o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornosti (ZUJFO), Zakoni Godišnjeg Budžeta, Srednjoročni Okvir Troškova (SOT) i Opštinska Budžetska Cirkularna Pisma.

Raspoloživa sredstva za kapitalne investicije

Raspoloživa sredstva za kapitalne investicije u narednom periodu od deset godina definišu kapacitete za kapitalne investicije. Međutim, procene za neke od identifikovanih izvora će biti veoma spekulativne i ne mogu predstavljati stvarne kapacitete. Izvori sredstava za koje procene imaju veliku marginu greške i za koje ne bi bile korisne obuhvataju projekcije za grantove i donacije, javno - privatna partnerstva i koncesije, kao i učešća građana u kapitalnim investicijama. Sledeći deo ovog izveštaja predstavlja postupak procene za raspoloživa sredstva za kapitalne investicije za period 2013-2022. god. planiran za grad Štrpce.

Pre svega, korišćeni opšti računi interesa su zasnovani na procene i projekcije Opštinskog fonda. Projekcije na raspolaganju pokrivaju period od 2012 do 2017 godine, dok projekcije od 2017 do 2022 su ocenjene putem linearne regresije pomoću raspoloživih podataka do 2017 godine.

Varijable	Skala	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
GDP (Trenutne cene)	Mil.	4,192	4,672	5,066	5,424	5,695	6,052	6,472	6,829	7,194	7,560	7,925	8,290	8,655
Državni Prihodi	Mil.	1,164	1,264	1,391	1,512	1,541	1,666	1,824	1,899	2,004	2,109	2,214	2,319	2,423
Ukupni Vladini Rashodi	M	1,274	1,497	1,570	1,674	1,620	1,754	1,905	1,964	2,052	2,140	2,228	2,315	2,403

Tabela br. Raspoloživa sredstva za opštinu Štrpce od strane centralnog nivoa

Projektirani sopstveni izvori prihoda su osnovani na istorijske podatke i na mogući rast povećanja prihoda od broja kategorija kao što je identifikovano od konsultanata. Sledi u nastavku istorijski i projektovani sopstveni izvori prihoda za grad Štrpce.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sopstveni Prihodi	126,394	220,757	192,216	246,589	338,379	357,078	377,108

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sopstveni Prihodi	377,108	432,781	474,601	516,420	558,240	600,060	641,879

Transferi Centralnog Budžeta

Transferi Centralnog Budžeta dolaze na tri načina, putem Generalnog Granta, Specijalnog Granta za Obrazovanje i Specijalnog Granta za Zdravstvo. Prvo, 10% od Generalnog Granta od Ukupnih Državnih Prihoda se raspoređuje budžetima opština. Procenat Budžeta Opštine raspoređenog u Štrpcu je izračunat i prosek za period od 2010-2014 se prepostavlja da će se nastaviti i u buduće. Podaci za period od 2010-2014 su uzeti sa Tabele Budžeta Ministarstva Finansija. Sa druge strane, raspodela Granta za Obrazovanje i Granta za Zdravstvo se vrši putem procenta Generalnog Granta jer ne postoji direktna formula za njihovo računanje. Prosek za period 2010-2014 se prepostavlja da se nastavi i u buduće tako. Tabela u nastavku predstavlja podatke za period 2010-2014 pružene od Tabele Budžeta MF kao i izračunati su relevantni procenti.

Prihodi od Operativnog Granta sa Tabela Budžeta MEF

	2010	2011	2012	2013	2014
Ukupni transferi Vlade	1,654,051	2,839,062	2,747,350	2,786,433	2,811,380
Generalni Grant	884,507	1,025,591	1,087,743	1,126,826	1,151,773
% od Budžeta Opštine	0.76%	0.81%	0.78%	0.75%	0.75%
Specijalni Grant za Obrazovanje	639,450	890,616	952,256	952,256	952,256
% od Generalnog Granta	72.3%	86.8%	87.5%	84.5%	82.7%
Specijalni grant za Zdravstvo	130,094	328,227	184,980	184,980	184,980
% od Generalnog Granta	15%	32%	17%	16%	16%
Ostali Transferi		594,628	522,371	522,371	522,371

Projektovani Prihodi od Operativnih Donacija uzimajući Prosečne Procente koji će se nastaviti u budućnosti

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ukupni transferi Vlade	2,588,705	2,834,213	2,951,417	3,114,238	3,277,058	3,439,879	3,602,700	3,765,521
Generalni Granta	1,281,464	1,402,996	1,461,015	1,541,614	1,622,214	1,702,814	1,783,414	1,864,013
% od Budžeta Opštine	0.77%	0.77%	0.77%	0.77%	0.77%	0.77%	0.77%	0.77%
Specijalni Grant za Obrazovanje	1,060,702	1,161,297	1,209,320	1,276,035	1,342,749	1,409,464	1,476,179	1,542,893
% od Generalnog Granta	82.77%	82.77%	82.77%	82.77%	82.77%	82.77%	82.77%	82.77%
Specijalni Grant za Zdravstvo	246,539	269,920	281,082	296,588	312,095	327,601	343,108	358,614
% od Generalnog	19%		19%	19%	19%	19%	19%	19%
Ostali Transferi	-	-						

Ukupni prihodi Opštine

Naredne tabele predstavljaju istorijske i projektovane prihode za opštinu Štrpcce.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prihodi Opštine	1,780,445	3,059,819	2,939,566	3,033,022	3,149,759	2,945,783
Sopstveni Izvori Prihoda	126,394	220,757	192,216	246,589	338,379	357,078
Ukupni Transferi Vlade	1,654,051	2,839,062	2,747,350	2,786,433	2,811,380	2,588,705

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prihodi Opštine	3,211,321	3,384,198	3,588,839	3,793,479	3,998,119	4,202,759	4,407,400
Sopstveni Izvori Prihoda	377,108	432,781	474,601	516,420	558,240	600,060	641,879
Ukupni Transferi Vlade	2,834,213	2,951,417	3,114,238	3,277,058	3,439,879	3,602,700	3,765,521

Kapitalne Investicije

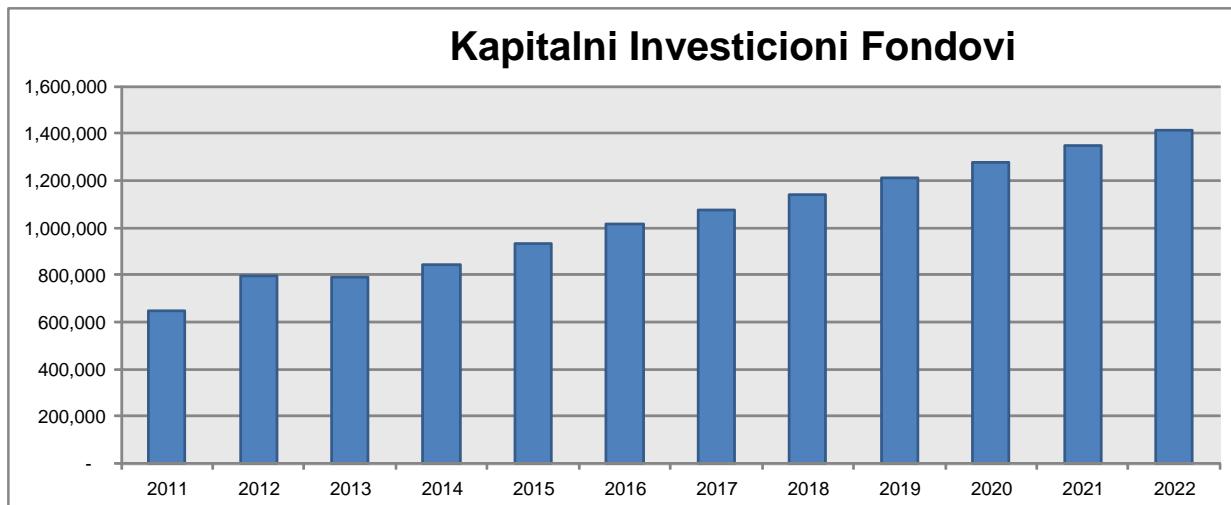
Kapitalne investicije tokom 2010., 2011. i 2012. god. su kategorisane u kapitalne investicije finansirane od strane SP i Generalnog Granta i kapitalne investicije finansirane putem Specijalnih Grantova. Prosečan procenat Kapitalnih Investicije iz SP i Generalnih Grantova od prikupljenih prihoda iz ova dva izvora se prepostavlja da će se nastaviti u budućnosti. Isto se prepostavlja za kapitalne investicije finansirane od prihoda Specijalnih Fondova. Sledeća tabela prikazuje istorijske kapitalne investicije u Štrpcu.

	2011	2012
Generalne Kapitalne Investicije Opštine	583,212	585,962
% od SP i Generalnog Granta	46.79%	45.78%
Kapitalne Investicije za Obrazovanje i zdravstvo	64,487	210,390
% od Specijalnih Grantova	5.29%	18.50%
Kapitalni Investicioni Fondovi	647,698	796,352

Pod pretpostavkom da će se prosečni procenti nastaviti i u budućnosti, a uzimajući u obzir gore pomenute projektovane prihode za ukupne vladine transfere za opštinu, u nastavku je prepostavljeni iznos sredstava generisanih iz SP i Grantova iz Centralnog Budžeta koji će biti na raspolaganju opštini Štrpce za kapitalne investicije.

	2013	2014	2015	2016	2017
Generalne Kapitalne Investicije	618,037	670,568	737,344	801,047	852,208
Opštine SP i Generalnog Granta	45.00%	45.00%	45.00%	45.00%	45.00%
Kapitalne Investicije za Obrazovanje i zdravstvo	170,585	170,585	196,086	214,683	223,560
% od Specijalnih Grantova	15.00%	15.00%	15.00%	15.00%	15.00%
Kapitalni Investicioni Fondovi	788,622	841,154	933,430	1,015,729	1,075,769

	2018	2019	2020	2021	2022
Generalne Kapitalne Investicije Opštine	907,297	962,386	1,017,474	1,072,563	1,127,652
% od SP i Generalnog Granta	45.00%	45.00%	45.00%	45.00%	45.00%
Kapitalne Investicije za Obrazovanje i zdravstvo	235,894	248,227	260,560	272,893	285,226
% od Specijalnih Grantova	15.00%	15.00%	15.00%	15.00%	15.00%
Kapitalni Investicioni Fondovi	1,143,190	1,210,612	1,278,034	1,345,456	1,412,878

Ukupna kumulativna sredstva na raspolaganju za period 2013-2022 god, od SP i Operativnih Grantova, osim donacija, JPP i koncesije i mogućnosti zaduživanja je 11,044,874 €

2 VIZIJA, PRINCIPI I CILJEVI

2.1 VIZIJA ZA BUDUĆNOST URBANE ZONE

Ovo poglavlje je jedno od glavnih poglavlja u kome se opisuje vizija za budućnost grada Štrpcce i sadrži: želje radnih grupa, institucija, sektora i svih građana.

Procenjujući važnost Razvojnog Urbanističkog Plana kao dokumenta koji planira razvoj i funkciju grada u periodu 5 + (pet i više godina), uzelo je učešće veliki broj stručnih saradnika i građana zaposlenih u različitim institucijama, političkoj strukturi, privrednicima, prosvetnim i zdravstvenim radnicima, bez čije pomoći u pružanju informacija, prikupljanju i obradi izvornih podataka, davanju sugestija, pa i kritičkih osvrta, ovaj rad ne bi bio toliko sadržajan.

Bauzirajući se i na viziju Opštinskog Prostornog Plana Štrpcce koji region ubuduće vidi kao: Opština Štrpcce regionalni lider sa razvijenim turizmom i svim prirodnim bogastvima, razvijenom poljoprivredom zasnovanom na tradiciji i modernim tokovima, kvalitetnoj i stabilnoj životnoj sredini za sve zajednice.

Ovaj dokument je koncipiran da sadrži sve relevantne analize dosadašnjeg, kao i koncept budućeg usmerenog razvoja, te stvaranja osnova za izradu neophodnih regulativnih, detaljnih i drugih planskih dokumenata i razvojnih programa.

Tokom izrade ovog dokumenta konstatovano da je: gradu Štrpcce potrebno unapređenje razvoja, a naša želja, volja i obaveza u buduće je da ovaj **razvoj bude održiv**.

Ova istraživanja su istovremeno dala odgovor na viziju budućeg razvoja grada Štrpcce:

Grad Štrpcce turistički grad sa kompaktnim razvojem predstavljaće most povezivanja Opštine sa regionom, sa integrisanom infrastrukturom, snažnim funkcijama i sadržajima, atraktivnim za život i rad u njemu kako stnovnika tako i posetioca, sa održivom ekonomijom, privlačnim za investicije i preduzetništva uz ispunjavanje kriterijuma za zaštitu sredine.

2.2 OPŠTA NAČELA ZA RAZVOJ/ZAŠTITU

Opšta načela za izradu RUP-a grada Štrpcce zasnivaju se na kosovskim zakonima, međunarodnim konvencijama i agendama kao i na odgovarajućim značajnim dokumentima za prostorno planiranje.

Bazirajući se na specifičnostima samog grada, u cilju uređivanja, koriščenja i održivog razvoja teritorije, priprema, sprovođenje, preispitivanje i nadgledanje plana pri čemu će uzimati u obzir i sledeća osnovna načela:

- ✓ **Integrisan pristup** (ovaj plan treba da obuhvata prostorne elemente transporta, ekonomskog, socijalnog, regionalnog razvoja i ostale strateške politike);
- ✓ **Strateški** (da predvodi strateški razvoj grada i da tretira pitanja od strateškog značaja za odgovarajuće oblasti);
- ✓ **Subsidiarnost** (plan treba da uzme u obzir širi prostorni kontekst. Prema načelu subsidiarnosti, plan treba da se fokusira na lokalna pitanja, ali da ne bude kontradiktoran sa pitanjima višeg nivoa);
- ✓ **Nadgledanje i preispitivanje** (plan treba da bude izražen u obliku koji olakšava nadgledanje i preispitivanje);
- ✓ **Ravnopravnost** (plan treba da uzme u obzir aspekte ravnopravnosti: manjine, žene, deca, starije osobe, lica sa ograničenim sposobnostima (sagledavanje potreba takvih grupa putem javnog učešća). Da ima u vidu aspekte polne osetljivosti);
- ✓ **Zajednički interesi** (plan treba da promoviše zajedničke interese grada štitevši i razvijajući prirodne resurse i podržavajući održiv urbanistički razvoj);
- ✓ **Demokratski proces** (nosioci procesa i sastavljači plana treba da promovišu demokratski proces učešća i kvalitetnog obuhvatanja u svakoj fazi izrade i sprovođenja dokumenta);
- ✓ **Transparentnost** (nosioci procesa i sastavljači plana treba da promovišu punu transparenciju u planiranju i procesu donošenja odluka dozvolivši učesnicima pristup podacima i potrebnim mapama);
- ✓ **Uravnotežen razvoj** (ovaj plan pripremiće se promovišući uravnotežen ekonomski razvoj, razvoj infrastrukture, sredine, socijalni razvoj onoliko koliko je to moguće na celoj teritoriji urbane zone);
- ✓ **Kvalitet življenja** (promovisanje poboljšanog kvaliteta življenja);
- ✓ **Teritorijalna kohezija** (promovisanje teritorijalne kohezije kroz uravnoteženiji socio-ekonomski razvoj regiona i poboljšanje konkurenkcije);
- ✓ **Ograničenje negativnih uticaja** (smanjenje šteta u okolini kao i ograničenje uticaja od elementarnih nepogoda);
- ✓ **Zaštita i razvoj** (unapređenje i zaštita podzemnih i nadzemnih resursa, prirodnog, kulturno, istorijskog, arhitektonskog, arheološkog i drugog nasleđa);
- ✓ **Alternativna energija** (što veće korišćenje obnovljive energije u svim oblastima);
- ✓ **Bezbednost** (promovisanje bezbednih zbivanja i prostora za život i rad);
- ✓ **Odgovornost** (za sva zbivanja koja se dešavaju na prostoru treba da se promovišu);
- ✓ **Razvoj prema potrebama** (razvoj objekata i opreme za adekvatnu socijalnu i tehničku infrastrukturu koja uzima u obzir potrebe stanovnika);
- ✓ **Zdravo stanovanje** (stvaranje uslova za zdravo i atraktivno stanovanje u urbanim i seoskim zonama);

- ✓ **Rekreacija i turizam** (promovisanje infrastrukture za rekreaciju i turizam);
- ✓ **Sistem saobraćaja** (razvoj prikladnog saobraćajnog sistema, kretanja obezbedivši dobar urbani pristup);
- ✓ **Planirani prostorni razvoj** (svaki budući razvoj treba biti planiran i zasnivan na odgovarajućim odlukama);
- ✓ **Kompaktan razvoj** (u korist što racionalnijeg korišćenja prostora i zaštite resursa treba ciljati što kompaktniji razvoj u prostoru, fokusiranje i sa većom gustošćom zauzimanja prostora);
- ✓ **Održiv razvoj** (nastoji što veći stepen bilansa između socijalno-ekonomskog i okolinskog razvoja i unutar njih samih);
- ✓ **Stimulisanje sinergija i izbegavanje potencijalnih sukoba** (načela za korišćenje na najbolji način razvojne trendove raznih sektora i subjekata);
- ✓ **Komplementaran razvoj** (osnovna funkcija jednog dela urbane zone dopunjuje funkcije drugog dela).

2.3 CILJEVI RAZVOJA URBANE ZONE

Relativna obilnost specifičnih ekonomsko-turističkih, pa i ljudskih potencijala sa očuvanom životnom sredinom nameću potrebu da se jasno i preciznije definišu osnovni dugoročni ciljevi razvoja. Preduslov ostvarivanja definisanih dugoročnih ciljeva je prevazilaženje postojeće dubokokrizne i konfliktne situacije i stvaranje uslova stabilnog društveno-političkog i pravnog poretku.

Među osnovne dugoročne ciljeve razvoja moguće je definisati sledeće:

- ❖ *ekonomski efikasnost,*
- ❖ *socijalna sigurnost,*
- ❖ *funkcionalna prostorna integrisanost,*
- ❖ *zaštićenost životne sredine i*
- ❖ *organizaciona koordiniranost i sinhronizovanost u sistemu donošenja odluka.*

Ključni razvojni cilj strateškog i opredeljujućeg značaja je ekonomski efikasnost. Celokupan razvoj područja grada morao bi se zasnivati na efikasnom i racionalnom aktiviranju i korišćenju raspoloživih faktora razvoja uz puno respektovanje ekonomске opravdanosti i finansijske podobnosti. Ostvarivanje ovog ključnog cilja podrazumeva da se krajem planskog perioda ostvari veći stepen ukupne zaposlenosti stanovništva tako da svaki treći stanovnik bude zaposlen, zatim da se poveća ekonomski snaga, kroz turizam i industriju, i investiciona moć svih privrednih organizacija subjekata privređivanja, uključujući individualna gazdinstva i porodična domaćinstva.

Drugi cilj koji je uzročno-posledično uslovljen sa ostvarivanjem predhodnih je funkcionalna prostorna integrisanost što zahteva da se pri korišćenju postojećih i izgradnji novih materijalnih fondova razvoja vodi računa o njihovom racionalnom prostornom lociranju i smeštanju tako da se izbegnu krupniji konflikti i problemi u načinu organizovanja, korišćenja i unapređenja prostora. Realizacija ovog cilja podrazumeva da se integralno vrši usklađivanje korišćenja poljoprivrednog, šumskog i građevinskog zemljišta, izgrađuju infrastrukturni objekti i međusobno funkcionalno povezuju privredni, turistički i društveni objekti.

Celokupna privredna i društvena aktivnost na ovom području nameće kao bitan razvojni cilj očuvanje životne sredine tim pre što to predstavlja i jedan od osnovnih motiva turističke privrede. Posebno je značajno u realizaciji ovog cilja da se rigorozno vodi računa o zaštiti i kvalitetu voda kao visokovrednom faktoru razvoja i sprečavanju da se na ovom području pojave bilo kakvi zagađivači što se prvenstveno odnosi na industrijske objekte i tehnološke postupke koji svojim funkcionisanjem mogu dovesti do većeg stepana zagađivanja vode i vazduha, a time i dodatnog degradiranja šumskog pokrivača i poljoprivrednih površina koje su inače ograničene.

Osnovni ciljevi našeg društva utvrđeni su našim opredeljenjem u pravcu održivog razvoja, integracija, ostvarivanja ciljeva milenijuma kao i poštovanja zakona i ustava Republike Kosova.

Po njihovom značaju, ciljevi se mogu deliti na osnovne ili globalne i na ciljeve na nivou grada. Osnovni ciljevi prema širem osvrtu a koji se odnose i na ovaj plan mogu se definisati kao:

- ❖ Dalji razvoj sistema vrednosti gde svi akteri vrše njihova prava na saznanje, da budu slušani i da ima uticaj na odluke koje imaju uticaja na život i njegove tokove. Jedan od globalnih ciljeva je to da tokom izrade i sprovođenja ovog dokumenta imamo kvalitetno učešće;
- ❖ Održiv, brz i intenzivni razvoj i promene socio-ekonomске strukture uključujući i što ravnopravniji razvoj unutar urbane zone;
- ❖ Stvaranje uslova za stalno povećanje zapošljavanja, uklanjanje siromaštva, suzbijanje bolesti, poboljšanje zdravlja i smanjenje smrtnosti kod dece prema normama koje će obezbititi osnovne ciljeve promene socio-ekonomске strukture, dinamičkog razvoja ekonomije i nivoa života, kao i jačanje uloge privatnog sektora u socio-ekonomskom razvoju;
- ❖ Stalno povćanje bezbednosti u svim njenim dimenzijama (stvaranje bezbednosti za osnovno obrazovanje, socijalnu i fizičku bezbednost, bezbednost okoline i dr.);
- ❖ Uspostavljanje globalnog partnerstva za razvoj.

Opravdano i racionalno korišćenje prostora, što samo po sebi znači i plansko orijentisanje razvoja grada i prostora u celini, postavlja se kao neposredan zadatak ovog plana za ostvarenje postavljenih ciljeva.

Demografija i socijalna pitanja

CILj 1 Razvoj i zaštita prostora i pružanje kvalitetnih usluga za socio-kulturnu dobrobit;

CILj 2 Razvoj, zaštita i promovisanje prednosti nasleđa.

CILj 3 Iskorenjivanje siromaštva i gladi.

Ekonomski razvoj

CILj 4 Održiv ekonomski razvoj.

CILj 5 Stvaranje partnerstva za razvoj.

Okolina i korišćenje zemljišta

CILj 6 Održiv okolinski razvoj i upravljanje.

CILj 7 Održiv prostorni razvoj.

Infrastrukura

CILj 8 Razvoj integrisane funkcionalne i moderne infrastrukture.

CILj 9 Razvoj slobodnog kretanja građana i roba bezbednog, privlačnog i raznovrsnog za sve aktere koji deluju u na teritoriji grada Štrpcce.

Prema viziji i cljevima plana za razvoj proizilaze i sledeći konkretni zadaci:

- ❖ ponovno utvrđivanje mesta i ulogu grada Štrpcce u okviru Opštine i Kosova;
- ❖ dugorčno globalno koncipiranje socio-ekonomskog razvoja grada uz usmeravanje razvoja i manje razvijenih urbanih celina;
- ❖ stvaranje uslova za što povoljnije raspoređivanje ekonomskih aktivnosti, zavisno od rasprostranjenosti stnovništva, infrastrukture i zapošljavanja;
- ❖ prostorno raspoređivanje infrastrukture (puteva, sistema za snabdevanje vodom, kanalizacije, energetske mreže, telefonske mreže, interneta, hidroprivrednih objekata i dr.);
- ❖ stvaranje uslova za prostorno ustrojstvo i raspoređivanje uslužnih delatnosti;
- ❖ prostorno raspoređivanje i ustrojstvo stanovanja u urbanoj zoni u skladu sa prostiranjem stanovništva i infrastrukture;
- ❖ stopa rasta razvoja treba da bude u skladu sa utvrđenim načelima.

2.3.1 DUGOROČNI RAZVOJNI CILjEVI

OSNOVNI PRAVCI RAZVOJA URBANE ZONE

Obavljene analize i istraživanja urbane zone, svojim rezultatima pokazuju da ono raspolaže značajnim ali i specifičnim razvojnim potencijalima i mogućnostima. Prioritetni sektori budućeg razvoja grada jesu stanovanje, industrija i turizam sa svojim snažnim pokretačkim snagama i mogućnostima.

Valorizacija ukupnih razvojnih sektorskih i prostornih uslova i faktora razvoja ukazuje da se područje grada Štrpcce može podeliti u tri osnovne razvojne zone čiju okosnicu predstavlja gradski centar kao sadašnje, a posebno buduće žarište prosperiteta. Zona ubrzanog razvoja zahvata I zonu (sam gradski centar) sa obe strane regionalnog puta Uroševac-Štrpcce Prizren kao administrativni, privredni, kulturni, ali i turistički centar. Drugu zonu umerenog razvoja zahvata južni i zapadni deo zone Štrpcce gde se izdvajaju dva centra rasta, Obe Reke i Livad u kojima je moguće aktivirati i odgovarajuće turističke kapacitete za razvoj sportsko- rekreativnog turizma. Treća zona usporenog razvoja predstavlja istočni i zapadni deo zone Štrpcce. U ovim zonama biće više prisutan razvoj delatnosti koje u odnosu na I zonu imaju komplementaran karakter: industrija.

Predložena koncepcijsko – strateška rešenja računaju se među sektorskim funkcionalnim povezivanjem i strukturnim usklađivanjem, a to je preduslov za obezbeđivanje stabilnog i ubrzanog ukupnog privrednog razvoja i jačanje ekonomске snage i moći ovog područja. Krupni građevinski zahvati koji su neizbežni moraće voditi računa o ambijentalnim vrednostima područja i uvažavati autohtonu arhitekturu prilagođenu savremenim načinima gradnje uz veće korišćenje lokalnih materijala.

2.4 STRATEŠKI PRIORITY

Demografija i socijalna pitanja

- ❖ stvaranje uslova za osnovno i srednje obrazovanje zavisno od evropskih standarda;
- ❖ obezbeđenje uslova za visoko obrazovanje;
- ❖ stvaranje uslova za kulturne i sportske aktivnosti a naročito korišćenja kulturnih arhitektonskih i arheoloških vrednosti.

Ekonomski razvoj

- ❖ planirani razvoj industrijskih zona: „Taraia“ i „Breg“;
- ❖ razvoj turističkih i rekreativnih zona: „Livad“ i „Obe Reke“;
- ❖ ulaganje u manja i srednja preduzeća;
- ❖ novi pristup urbani zone saobraćajnim koridorima, dopunjavanje i jačanje postojećih linija.

Okolina i korišćenje zamišlja

- ❖ izrada regulativnih planova grada
- ❖ tretiranje manje razvijenih segmenta urbani zone;
- ❖ regulacija rečnog korita Miloštice;
- ❖ stvaranje zelenih površina i njihova zaštita.

Infrastrukura

- ❖ izgradnja nove saobraćajnice koja povezuje urbanu zonu sa ski centrom;
- ❖ izgradnja nove obilaznice oko urbani zone;
- ❖ nastavak izgradnje puta koji će povezivati urbanu zonu sa sportskim kompleksom „Livad“;
- ❖ poboljšanje postojeće putne mreže u urbanoj zoni sa pratećom infrastrukturom;
- ❖ izgradnja infrastrukture koja će pružiti bezbednost i regulaciju saobraćaja unutar urbani zone;
- ❖ stvaranje i poboljšanje kvaliteta javnih površina (groblja, autobuske stanice, mesta za parking itd.);
- ❖ Kaptiranje postojećih nekaptiranih izvora;
- ❖ izgradnja vodovodne mreže u zoni za kolektivno stanovanje „Vakavska“ i sportskom kompleksu „Livad“;
- ❖ izgradnja postrojenja za stalno tretiranje odpadnih voda;
- ❖ izgradnja kanalizacione mreže u zoni za kolektivno stanovanje „Vakavska“ i sportskom kompleksu „Livad“;
- ❖ izgradnja infrastrukture za alternativnu energiju, poboljšanje i unapređivanje postojeće energetske infrastrukture;
- ❖ nova veza optičke mreže sa pratćom infrastrukturom;
- ❖ Obnova šinskog sistema.

2.4.1 OKVIR URBANOG RAZVOJA GRADA

Okvir urbanog razvoja odražava željeno prostorno predviđanje za teritoriju grada. On utvrđuje koncept prostornog razvoja grada i treba da sadrži:

2.4.2 GLAVNI KONCEPT URBANOG RAZVOJA

Na opštinskom nivou: opštinska ekipa za planiranje i druge ekipe angažovane u izradi razvojnog urbanističkog plana analizirali su sa ekonomskog, socijalnog i aspekta životne sredine neke moguće koncepte i scenarija kao što su: koncentrični (prostorni razvoj fokusiran samo centar grada) i linearni koncept (razvoj grada uz glavnu saobraćajnu infrastrukturu).

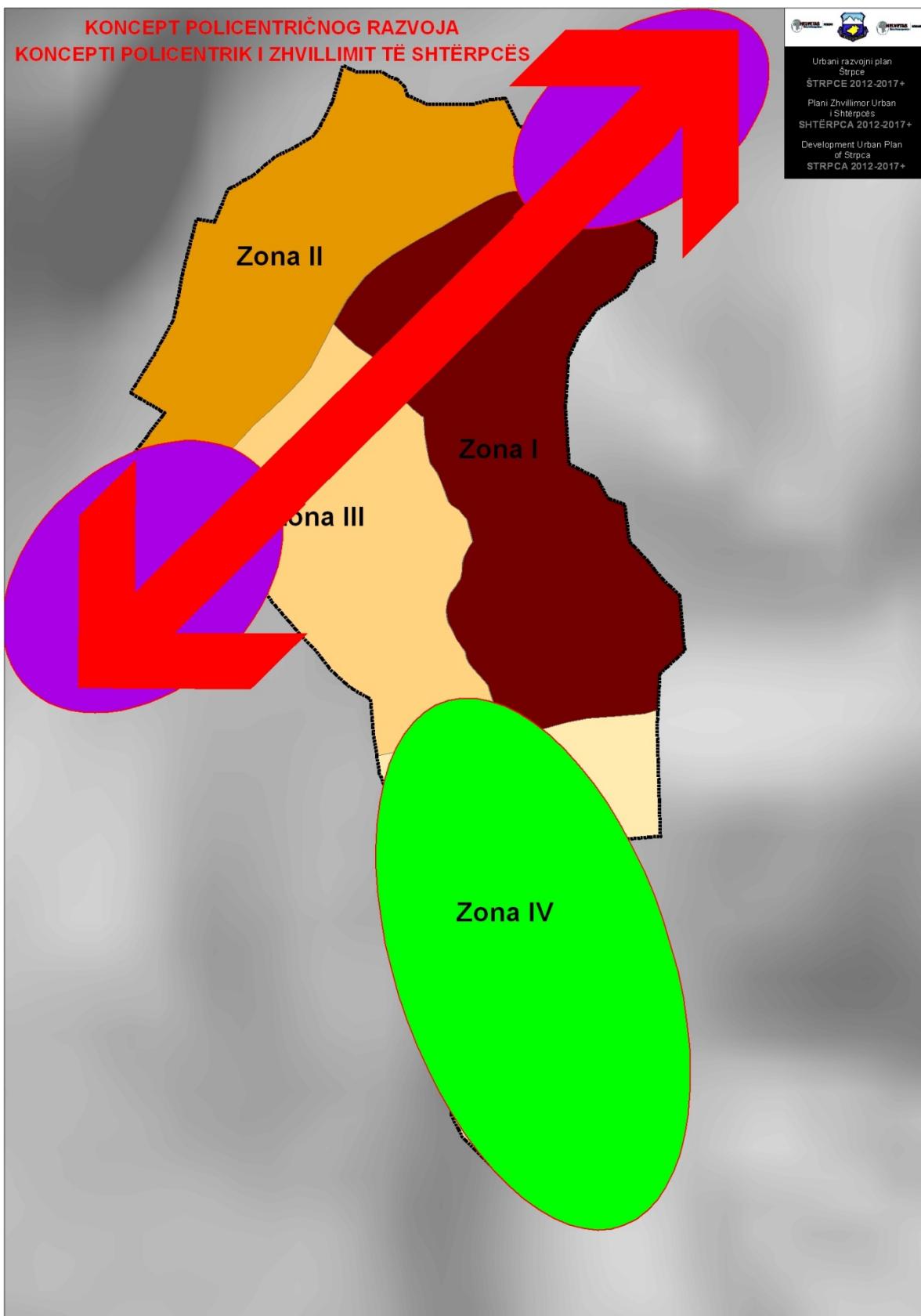
Nakon ozbiljne analize, a uzimajući u obzir činjenično stanje grada, kao i konsultacija na stručnom, političkom nivou, ali i sa civilnim društvom došlo se do zaključka da je za teritoriju našeg grada, najprihvatljiviji i najracionalniji ***kompaktan koncept razvoja sa integrisanim infrastrukturom, industrijskim i turističkim sadržajima.***

Ovaj koncept osigurava:

- ❖ unapređivanje i razvoj stanovanja, sporta i rekreacije, industrije, turizma i druge sadržaje;
- ❖ održivi i uravnoteženi razvoj grada;
- ❖ efikasnije i jeftinije pružanje usluga građanima.

Za kompletiranje urbane mreže grada funkcijama i sadržajima, kao i za uravnoteženiji prostorni razvoj, prioritetno se procenjuje brz razvoj u funkciji veza, usluga, gustine i vršenja drugih dopunskih socijalnih, ekonomskih i funkcija u cilju zaštite sredine.

Izražene tendencije na povećanje i koncentrisanje stanovništva i ostale okolnosti koje će uticati na procese urbanizacije – prirodni uslovi, razvoj i kompozicija infrastrukture i ostali elementi eksterne privrede u prostoru, uticaće da ovi procesi budu izraženiji u zoni duž puta Uroševac - Prizren. U glavnom konceptu urbanog razvoja kao fokus se stavlja na centar grada oko regionalnog puta Uroševac – Prizren koji mora biti na nivou da odgovara standardima i zahtevima planiranog razvoja i vizije.

Mapa br. 30. Kompaktan razvoj grada Štrpcce

2.5 STRUKTURA I PROSTORNE LOKACIJE

Željeno prostorno predviđanje za teritoriju grada Štrpcce u oblasti ekonomskog razvoja uključujući: stanovanje, sport i rekreaciju, industriju, turizam, trgovinu i ostale oblasti, zasniva se na analizi situacije kao i na viziju, načela i strateške prioritete koji su proizašli iz procesa učešća u izradi ovog dokumenta.

U tom pravcu radne ekipe su predvidele sledeće:

- Osnovna orijentacija održivog ekonomskog razvoja grada Štrpcce do 2017. god., treba da bude takva da omogući realizaciju predviđenih ciljeva, razvojnih zadataka i smanjenje razlika u odnosu na ostale gradove na nivou Kosova i regiona.
- Razvoj grada Štrpcce tokom narednog perioda treba da se ogleda kroz razvoj stanovanja, sporta i rekreacije, industrije, turizma i ostalih delatnosti, pri čemu bi razvoj ovih oblasti imao značajan uticaj kako na dinamiku rasta opšte ekonomije, tako i na disperziju strukture i efektivnog prostiranja širokog prostora u pogledu razvoja.

Obavljene analize i istraživanja urbane zone svojim rezultatima pokazuju da ona raspolaže značajnim ali i specifičnim razvojnim potencijalima i mogućnostima.

Valorizacija ukupnih razvojnih sektorskih i prostornih uslova i faktora razvoja ukazuje da se područje grada Štrpcce može podeliti u tri osnovne razvojne zone:

- Zona ubrzanog razvoja predstavljaće centar grada koji se prostire duž regionalnog puta Uroševac – Prizren, kao zona administrativnog i kulturnog karaktera biće najrazvijeniji deo grada. Na levoj i desnoj strani puta prostiraće se administrativni objekti, službe, stambeni objekti (individualni i kolektivni objekti), poslovni objekti (trgovina, zanatstvo, biznis centri i dr.)
- Drugu zonu umerenog razvoja predstavlja istočni i zapadni deo zone Štrpcce. U ovoj zoni biće više prisutan razvoj delatnosti koje imaju komplementaran karakter: industrija i mala privreda.
- Treća zona usporenog razvoja zahvata južni i zapadni deo grad gde se izdvajaju dva sportsko-rekreativna centra u kojima je u kasnijem periodu moguće aktivirati i odgovarajuće turističke kapacitete.

Budući ekonomski razvoj grada Štrpcce, prema predviđenoj dinamici i uz drugačiju strukturu zahtevaće intenzivnije zapošljavanje radno sposobnog stanovništva uporedo sa odgovorajućim stalnim povećanjem produktivnosti rada, čime se stvaraju uslovi i za promenu socio-ekonomiske strukture stanovništva.

2.5.1 EKONOMSKI RAZVOJ

TURIZAM

Kako je predhodno konstatovano u analitičkom delu dokumenta, postoje veoma povoljni prirodni i drugi uslovi za razvoj kako zimskog, tako i letnjeg turizma što je prezentovano i u viziji opštine Štrpcce. Realizacijom prostorno planskih rešenja datih u ovom Urbanističkom planu grada Štrpcce, ovaj deo će sigurno postepeno prerastati u sve jači ekonomski (na bazi turuzma i pratećih delatnosti) „centar” ne samo lokalnog već i šireg značaja. U tom kontekstu u budućnosti se očekuje i jačanje grda Štrpcce.

Za grad Štrpcce ovo je, sigurno, od posebnog značaja sobzirom na to da na ovom prostoru stvarno postoje veoma povoljni prirodni, a i saobraćajni i drugi, potencijali od izuzetnog značaja za razvoj kako turizma tako i svih njegovih pratećih delatnosti i to ne samo u zimskom već i u letnjem periodu.

U skladu sa takvim planskim opredeljenjem se naglašava i potreba očuvanja i zaštite svih kulturnih dobara i prirodnih vrednosti na teritoriji grada Štrpcce što će, sigurno, biti značajno i za razvoj turizma. Od zaštićenih kulturnih dobara na ovom prostoru se nalazi više crkava iz srednjeg veka.

Arheološko nasleđe

Lokalitet Gradina nalazi se na vrhu brda, na levoj obali reke Lepenac, na strateški dominantnom položaju. Na lokalitetu se nalaze ostaci fortifikacije, a dosadašnji nalazi novca i keramike nalažu obimnija arheološka istraživanja. Brdo i lokalitet Gradina zaštićeni su kao kulturno dobro, mada izuzetni značaj koji ovom lokalitetu pridaje nadležni Zavod za zaštitu spomenika kulture mora biti preispitan detaljnijim stručnim i naučnim proučavanjima. U tom smislu i sugestija nadležnog Zavoda o pretvaranju ovog lokaliteta u arheološki park može imati opravdanja samo ukoliko se proučavanjima otkriju značajniji ostaci većeg broja građevina. Pokretni arheološki materijal mogao bi se koristiti kao začetak Zavičajnog muzeja u Štrpcu.

UGOSTITELJSTVO

U funkciji turističkog razvoja, potrebno je raditi na izgradnji ugostiteljskih objekata visokog standarda sa kvalitetnim ponudama koji će zadovoljiti potrebe turista.

U periodu koji predstoji prioriteti će se davati povećanju smeštajnih kapaciteta, sa istovremenom rekonstrukcijom i adaptacijom postojećih objekata, da bi se isti priveli što ekonomičnijem korišćenju, kao i izgradnja novih.

Pod smeštajnim kapacitetima se podrazumevaju: hoteli, moteli, odmarališta, pansioni, smeštaj u okviru domaćinstva i dr. Pored smeštajnih kapaciteta, planiraju se i drugi ugostiteljski sadržaji, kao što su: restorani, kafe barovi, diskoteke i dr.

INDUSTRIJA

Prema urađenim analizama za budući razvoj industrije na području grada Štrpcce može se koristiti vrlo mali deo od ukupne površine. Ovakvi lokaliteti treba da ispunjavaju sledeće uslove:

- da su to tereni povoljnih prirodnih karakteristika za izgradnju industrijskih objekata;
- da su slobodni, neizgrađeni tereni;
- da se nalaze uz neku od postojećih saobraćajnica ili da postoje povoljni uslovi za relativno lako priključivanje takvih lokaliteta na postojeću mrežu;
- da postoje povoljni uslovi da se izgrade priključci, ako već ne postoje, na postojeću mrežu;
- da postoje uslovi da se IPJ (industrijsko – prostorna jedinica) može povoljno uklopiti u postojeću ili buduću prostornu strukturu delova naselja osetljivih na zagađivanje iz industrijske zone;
- da u blizini takvih lokaliteta postoje veća naselja ili lokalni centar.

Na pojedinim delovima teritorije grada Štrpcce ove komponente prirodne sredine javljaju se u nekoliko osnovnih kombinacija određujući tipove terena koji pružaju različite stupnjeve povoljnosti za izgradnju industrijskih zona, IPJ ili pojedinačnih IPJ.

Najpovoljnije uslove za izgradnju IPJ pružaju tereni u aluvijalnoj ravni na terasi Lepenca, u dolinama i pri ušću većih njenih pritoka. Tako je izdvojeno nekoliko lokaliteta povoljnih za izgradnju i razvoj industrije.

Ograničavajuće faktore za razvoj nove industrije sačinjavaju izuzetne komparative prednosti, slabosti i vrednosti ove teritorije za razvoj turizma, vrlo male površine terena za poljoprivrednu proizvodnju u dolini Lepenca i nekih njegovih pritoka, a zatim i kotlinski sklop terena, župne klimatske karakteristike, bogastvo vodnih resursa visokog kvaliteta, položaj u izvorišnom delu sliva Lepenca, kao i vizuelna otvorenost sklopa geoprostora. Ovakvi uslovi nameću vrlo stroga ograničenja za izgradnju i razvoj industrije, koja je zagađivač vode, vazduha ili zemljišta, industrije koja stvara veliki obim čvrstog otpadnog materijala, kao i da ne može uticati na snižavanje inicijalnih estetskih vrednosti prirodnog i kulturnog ambijenta ovog prostora.

Prerađivačka industrija

Industrija za preradu metala – U gradu Štrpcce postoji industrijski kompleks, odnosno fabrika mašinskih komponenata „Ivo Lola Ribar“ koja je proizvodila mašine za obradu metala. Uporedo sa tim u ovoj fabrici proizvodile su se i klavir-spojnice, kao i rasvetna tela. Dalji razvoj ove industrijske grane ostvariće se aktiviranjem i proširenjem već izgrađenih kapaciteta, ali i izgradnjom novih u skladu sa mogućnostima i potrebama tržišta. Novi proizvodni kapaciteti nadovezaće se na postojeće u pravcu Brezovice (Livad) sa obe strane reke Lepenca. Ova industrija u buduće može zauzeti značajno mesto u industrijskom razvoju ove Opštine, pošto industrija za preradu metala ima vrlo širok assortiman proizvodnje, a nova tehnologija stvara vrlo široke mogućnosti primene ovih proizvoda, skoro u svim industrijskim granama.

Industrija za preradu drveta – U opštini Štrpcce postoji preduzeće „Pilana“ u Berevcu za proizvodnju drvenih proizvoda, koja zadnjih godina radi kao samostalno preduzeće. U pilani se vrši prerada drveta i delova za nameštaj. Dalji razvoj ove industrijske grane ostvariće se proširavanjem već izgrađenih kapaciteta, ali i izgradnjom novih kapaciteta u skladu sa mogućnostima i potrebama tržišta. Ova industrija u buduće može zauzeti značajno mesto u industrijskom razvoju Štrpcce, pošto industrija za preradu drveta ima vrlo širok assortiman proizvodnje, a nova tehnologija stvara vrlo široke mogućnosti primene ovih proizvoda, skoro u svim industrijskim granama.

Industrija građevinskog materijala – U gradu Štrpcce do sada nije bila razvijena iako postoje mogućnosti za razvoj ove grane industrije. Postoje lokaliteti koji se u buduće mogu koristiti za proizvodnju građevinskog materijala. Ovo je moguće ostvariti izgradnjom novih kapaciteta, gde za to postoje odgovarajući uslovi. Potrebno je izvršiti izbor proizvodnje uzimajući u obzir intenzivnu delatnost građevinarstva i stalne potrebe, a plasman proizvoda ne treba biti ograničavajući faktor u razvoju ove industrijske grane.

Tekstilna industrija – U gradu Štrpcce su do skora postojali kapaciteti za proizvodnju sanitetskog materijala u preduzeću „Mediteks“ međutim, poslednjih godina nema proizvodnje

iako još uvek postoje kapaciteti za proizvodnju. Razvoj ove grane moguć je izmeštanjem i aktiviranjem postojećeg kapaciteta na planiranom lokalitetu grada Štrpca.

Prehrambena industrija – Ova grana industrije nije razvijena, osim proizvodnje hleba i ostalih proizvoda od brašna, kao i kapacitet za proizvodnju kukuruznog brašna. Postojeće kapacitete za vađenje i preradu vode unaprediti kako u kvalitativnom, tako i u kvantitativnom smislu, a istovremeno stvoriti mogućnost za nove kapacitete. Intenzivnjim razvojem pojoprivrede i značajnim promenama u strukturi proizvodnje, naročito izgradnjom sistema za navodnjavanje stvorice se povoljniji uslovi za brz i raznovrstan razvoj ove industrije. U buduće računa se i na proširenje kapaciteta (mlinova, pekara) za proizvodnju brašna, hleba i peciva. Takođe, je prema analizama utvrđeno da je prostor u donjoj privrednoj zoni naselja Štrpce (Breg) pogodan za skladište prehrambenih proizvoda, kao sabirni i distributivni punkt za opštinu Štrpce, a zatim i za preradu poljoprivrednih proizvoda i poljskih plodova iz ovog područja. Proširenje kapaciteta i obima asortimana proizvodnje mineralne vode i sokova, kao i izgradnja mlekare, klanice i hladnjače doprinosiće bolje snabdevanje Opštine i proširenje tržišta za otkup i konzumiranje ovih proizvoda.

Ostala industrija – U buduće se može očekivati razvoj i drugih industrijskih grana, kao što je prerada čvrstih otpadaka, proizvodnja briketa i paleta u sklopu drvne industrije. Razvoj industrije naročito novih grana zavisiće od uspeha istraživanja tržišta, sirovina i od plasmana proizvoda. Međutim, predviđeno je da se u opštini Štrpce može razvijati samo ona industrija koja ne utiče na zagadživanje vazduha, vode, zemljišta i ambijenta u celini. Ovaj stav je sasvim u redu jer ukazuje na logičnu potrebu za očuvanjem visokog kvaliteta životne sredine i cilju stvaranja što povoljnijih uslova za razvoj turizma, kao i proizvodnje zdrave hrane što je i u saglasnosti sa našom vizijom.

Prostiranje, dinamika i struktura industrije

Prostorno raspoređivanje industrije

Površina predloženih lokaliteta za razvoj i prostorno raspoređivanje nove industrije iznosi oko 21,45 ha. Lokaliteti na kojima se planira prostorno rasporedjivanje industrije u gradu Štrpcu su „Breg“ i „Taraia“. Na ovim lokalitetima mogu se graditi proizvodni kapaciteti koji ispunjavaju sledeće uslove:

- mali kapaciteti ili kapaciteti srednje veličine sa različitom gustom radnih mesta (od manjih do većih),
- industrija koja koristi kao pogonsko sredstvo električnu energiju ili gorivo, koja vrlo malo, neznatno zagađuje okolinu,
- proizvodni kapaciteti, koji ne utiču na zagađivanje vode, vazduha i zemljišta.

Lokalitet **Štrpce - Taraia** obuhvata postojeću fabriku ILR i prostire se uzvodno sa leve i desne strane reke Lepenca, gde zahvata površinu od oko 10,3 ha slobodnog terena za izgradnju manje privredne indusijiske zone i tekstilne industrije

Lokalitet **Štrpce - Breg** zahvata slobodan prostor desne strane reke Lepenca nizvodno u površini od oko 11,15 ha za razvijanje prehrambene ili prehrambeno-skladišne industrije. Ovaj lokalitet pruža uslove za veći obim transporta terena uz manju gustom radnih mesta.

Lokalitet Štrpce - Berevce obuhvata postojeće preduzeće „Pilana“ koja se bavi preradom drveta i proizvodnjom delova za nameštaje.

Ukupni geopotencijali za razvoj industrije u okviru grada Štrpca nisu veliki. Svode se, uglavnom na sopstvenu sirovinsku osnovu (poljoprivredni proizvodi, šume, lekovito bilje, vode, građevinski materijal idr.) kao i na osnovu veza sa razvijenim industrijskim centrima van. Uslovi za izgradnju industrije se svode na lokalitete gde postoje povoljni uslovi i za izgradnju potrebne infrastrukture i njihovo pozitivno uklapanje u postojeću i buduću prostrunu strukturu naselja uzimajući u obzir i planirani razvoj turizma.

Na nekoliko lokaliteta, koji svojom veličinom to omogućavaju, treba ići na formiranje privrednih zona, u kojima bi se pored proizvodnih kapaciteta (industrije ili proizvodnog zanatstva) izgradili i skladišni objekti (sa sabirnom ili distributivnom funkcijom), zatim objekti od značaja za građevinarstvo (mašinski park i servisi, skladišta građevinskog materijala), kao i razne vrste servisa za samu zonu ili servisa, koji se ne mogu povoljno uklopiti u okviru grada.

Pri tome, treba istražati na zahtevima da se preduzmu i dodatne mere obezbeđenja za potpunu zaštitu okolnog užeg i šireg prostora, za održavanje inicijalnih kvaliteta ovog životnog geoprostora. Do problema bi moglo doći u daljoj fazi razvoja industrije na ovom prostoru – zbog zamene postojećih proizvodnih programa ili uvođenja novih tehnologija.

ENERGIJA

Potrošnja električne energije u gradu Štrpcu i u buduće zasnivaće se na TE Obilić. Međutim, nakon analize stanja u ovoj oblasti, svesni da redovno snabdevanje energijom je od velikog značaja za privredu, Opština treba da pokuša da ostvari stepen nezavisnog snabdevanja energijom.

Mogući potencijalni izvori su biomasa (iver, organski ostaci, seno), solarna energija i nesumnjivo – voda.

Potrebna su dodatna proučavanja izvodljivosti koje treba da budu koncentrisane na prirodne potencijale određenih zona.

Solarna energija

Pošto opština Štrpce ima relativno dobre klimatske uslove sa dovoljno sunčanih dana potrebno je sagledati mogućnost korišćenja solarne energije za termičku energiju i dobijanje električne energije pomoću fotovoltačkih panela (kao dugoročan cilj). U tom smislu, preporučuje se korišćenje krovnih ili sličnih površina u cilju štednje slobodnih kopnenih površina (stimulisanje onih koji izgrađuju objekte i koriste solarnu energiju za grejanje uz procentualno oslobođanje taksi i plaćanja za građevinske dozvole).

Biomasa

U zonama koje imaju visok nivo poljoprivredne i šumske proizvodnje treba podsticati upotrebu biomase da bi se povećale mogućnosti za energiju. Potrebe sirovina za proizvodnju energije podstiču povećanje poljoprivredne proizvodnje i čuvanju domaće vrednosti. U tom pravcu treba računati i na moguću energiju od otpadaka.

Voda

Prirodni uslovi za iskorišćavanje vodnih snaga reke Lepenca i njenih pritoka na području grada Štrpcce mogu se svrstati u najproduktivnije slivove. Polazeći od ove činjenice, može se razmatrati izgradnja male hidroelektrane. Izgradnja brane i hidroelektrane bila bi kao održiva energetska alternativa u budućnosti. Da bi se pristupilo projektovanju i izgradnji ove mini elektrane treba usaglasiti studiozna istraživanja, radi sagledavanja hidrogeoloških, urbanih, ekoloških i tehnoekonomskih parametara.

Štednja energije

U okviru urbanie zone a naročito u zgradama kojima upravlja Opština i u onim za kolektivno stanovanje, koncepti energije zasnovani na primerima ugovaranja pružaju efikasne oblike što omogućava domaćim autoritetima da sprovedu savremene mere štednje energije (npr. izolacija, efikasni sistemi grejanja i dr.). Osim štednje finansijskih sredstava, opština kroz primere upoterbe, može da stanovnicima obezbedi veliki potencijal u štednji.

ZANATSTVO

Zanatstvo će i dalje ostati značajna oblast za ekonomski razvoj u Štrpcu. Predviđa se stvaranje prostora i uslova za sve **zanatske delatnosti** i to u proizvodnom, uslužnom, umetničkom zanatstvu i domaćoj radinosti, čime bi se pružili uslovi za izlazak iz malog domaćeg tržišta u pravcu regionalnog i evropskog tržišta. Planiranje, projektovanje i kompletirvanje infrastrukture za regulisanje načina delovanja domaće radinosti, vršenje njihove aktivnosti, organizovanje zanatstva i stručno obrazovanje u zanatstvu, i na kraju ali ne manje značajno je tradicionalno nasleđivanje zanatskih poslova i prenošenje na buduće naraštaje.

Stvaranje adekvatnog udruženja zanatlja za informisanje, obezbeđivanje i jačanje tržišta kao i izgradnja zone zanatlja u Štrpcu bilo bi od velikog značaja u bliskoj budućnosti.

TRGOVINA

Trgovina predstavlja prioritetu granu ekonomskog razvoja i zastupljena je sa najvećim procentom od ukupnog broja biznisa u Štrpcu.

Trgovina na veliko (magacini i druge prostorije zavisno od prirode artikala) je razvijena i nastavlja sa razvojem, preporučuje se da bude smeštena u industrijskim zonama i da se stvaraju prostori za **međunarodne gigante** u ovim zonama.

Trgovina na malo je razvijena i nastavlja sa razvojem.

U Štrpcu se planira sa nastavkom organizovanja i otvaranja novih **otvorenih** tržišta:

- stočna pijaca;
- pijaca stočnih i pčelarskih proizvoda;
- pijaca mešovite robe.

Za budući razvoj neophodno je planirati adekvatnu izgradnju infrastrukture na prostorima gde bi se odvijala trgovina i transport. Planiranje i organizovanje pijaca, planiranje i izgradnja infrastrukture za organizovanje sajmova, organizovanje jednog centra za povećanje kapaciteta trgovaca, programi i projekti domaće proizvodnje za tržište,

stimulisanje prodaje domaćih proizvoda. Jačanju uloge trgovine u Štrpcu doprinela bi i razvijena saobraćajna infrastruktura.

BANKARSKI SISTEM

Banke za budući ekonomski razvoj Štrpca treba da budu promoteri koji će vršiti kreditiranje raznih poduhvata počev od mikrofinansijskih institucija od kojih se očekuje da nastave sa kreditiranjem porodičnih domaćinstava, malih biznisa i agrobiznisa. Isto se očekuje kreditna podrška od strane banaka koje deluju za privatni sektor, koncesionarske investicije, a u nekim slučajevima i javni sektor počev od sektora obnovljive energije. Očekuje se da će Kosovo krenuti u pravcu učlanjenja u EU. Vrlo dobro je poznato da u EU postoje vrlo jasne direktive za obnovljivu energiju. Postoji velika šansa za Štrpcce da ostvari koncpcionarske investicije u ovoj oblasti. Banke koje deluju ovde to čine prema naprednom sistemu evropskih standarda i nada se na korišćenje novih mogućnosti učlanjenjem Kosova u MMF i Svetsku Banku, kada će biti stvorene nove okolnosti i povoljniji uslovi za uzimaoce kredita i ulagače, a u isto vreme predviđa se da u buduće imamo povećanje kvaliteta i kvantiteta bankarskih usluga. Sve će to biti propraćeno višim nivoom održivosti ovog sektora i mogućnošću za kredite sa nižim kamatnim stopama i širokim paketom u svim oblastima počev od poljoprivrede, industrije, turizma i drugih grana.

GRAĐEVINARSTVO

Građevinarstvo zauzima značajno mesto u privredi Štrpca. Planira se da ona bude ojačana u pogledu većeg broja zaposlenih u različitim profilima. Funkcionalno građevinarstvo i dalje će biti usko povezano sa razvojem svih ekonomskih i neekonomskih aktivnostima. Intenzivan razvoj građevinarstva nastaviće da bude uslovjen i u skladu sa investicionim kapacitetima za razvoj privrede i socijalne delatnosti. Građevinska aktivnost nastaviće da bude koncentrisana uglavnom na privatna građevinska preduzeća koje će zaposliti najveći deo radnika od ukupnog broja zaposlenih u građevinarstvu.

Građevinska oblast i građevinske kompanije imaće niz zadataka koji stoje pred građevinarstvom Štrpca, stoga se predviđa brži razvoj i modernizacija kapaciteta za povećanje nivoa rada u građevinarstvu, transport sa gradilišta na industrijske organizovane pogone i u fabrike činivši građevinarstvo sve više nezavisnim od sezonskih uticaja. Veća industrijealizacija izgradnje može se očekivati naročito u oblasti stambene izgradnje gde se mogu obezbediti dugoročni aranžmani, veća koncentracija i veći obim izgradnje.

U ovoj oblasti očekuje se veća stopa rasta od procesne stope ukupne privrede, očekuje se povećanje obima poslova, kao i zapošljavanje većeg broja radnika. Osim toga, građevinarstvo u perspektivi treba da obezbedi povećanje obima poslova.

Uporedo sa razvojem građevinske operative potrebno je omogućiti serijsku proizvodnju građevinskog materijala i građevinskih elemenata. Na mnogim lokacijama postoji vrlo kvalitetna sirovina, a modernizacija i proširenje sadašnjih kapaciteta kao i izgradnja novih može ispuniti potrebe za mnogo širu teritoriju. Od nivoa razvoja i efikasnosti građevinarstva zavisiće realizacija programa za regionalno i šire integriranje.

Građevinska preduzeća su relativno veliki korisnici prostora, stoga su analizirani i planirani prostori koji se mogu koristiti za skladišta. Jedan deo prostora za potrebe

građevinarstva razmestiće se u industrijskoj zoni i na periferiji grada, ali najveći deo prostora je neophodno da bude na mestu gde je sedište preduzeća, odnosno pogona. Predviđeno je da ovaj prostor bude u svim zonama poštovajući urbane standarde gde je obavezno potrebno detaljnije predvideti potrebe i svrhu prostora za izgradnju (kancelarija kompanija ili projektni birovi) što zavisi od veličine i strukture preduzeća. Ovde treba imati u vidu to da neki prostori se mogu privremeno koristiti dok raznim lokacijama treba garantovati odgovarajuće obezbeđivanje za građevinske radove.

2.5.2 INFRASTRUKTURA-GRADSKI TRANSPORT, KOMUNIKACIJE

INFRASTRUKTURA KAO SISTEM ZA FUNKCIONALNO ORGANIZOVANJE PROSTORA

Mreža i kvalitet predviđene infrastrukture predstavljaće osnovu prostornog integrisanja i prvi preduslov ostvarenja harmoničnog razvoja. Integralno povezivanje infrastrukture u prostoru biće sadržajni prioritet Urbanističkog plana za prostor Štrpcce. Osnovni pravci infrastrukture iniciraće polarizaciju ekonomskih potencijala kao i koncentrisanje stanovništva. Predviđeni pravci, u prvom redu, njihov kvalitet i funkcionalni značaj treba da doprinose realizaciji prostorne i ukupne ravnoteže Štrpcce.

Infrastruktura u Štrpcu treba da obezbedi racionalno teritorijalno integriranje ekonomije, integriranje prostora sa regionima u susedstvu i u određenom vremenu i prostoru, kao i obezbeđivanje odgovarajućeg učinka u razvoju ostalih funkcija.

GRADSKI TRANSPORT

Mreža i sistem infrastrukture putnog saobraćaja

Analiza postojećeg stanja ukazala je na veliku zaostalost saobraćajne infrakstrukture u odnosu na mnoge pokazatelje koji su evidentirani u drugim gradovima na Kosovo. Na osnu toga, u narednom periodu neophodan je intezivni razvoj saobraćajnog sistema koji bi trebalo da predstavlja jedan od osnovnih preduslova razvoja grada Štrpcce.

Zadovoljenje elementarnih komunikacionih zahteva na nivou grada Štrpcce predstavlja jedan od osnovnih ciljeva razvoja saobraćajnog sistema. Zato se kao primerni nameću sledeći ciljevi koji trebaju zadovoljiti budući saobraćajni sistem:

- poboljšanje pristupačnosti svih ulica centru grada Štrpcce uz ostvarivanje alternativnih veza,
- povećanje bezbednosti na saobraćajnim mrežama,
- obezbeđivanje optimalnih uslova za razvoj grada,
- očuvanje sredine.

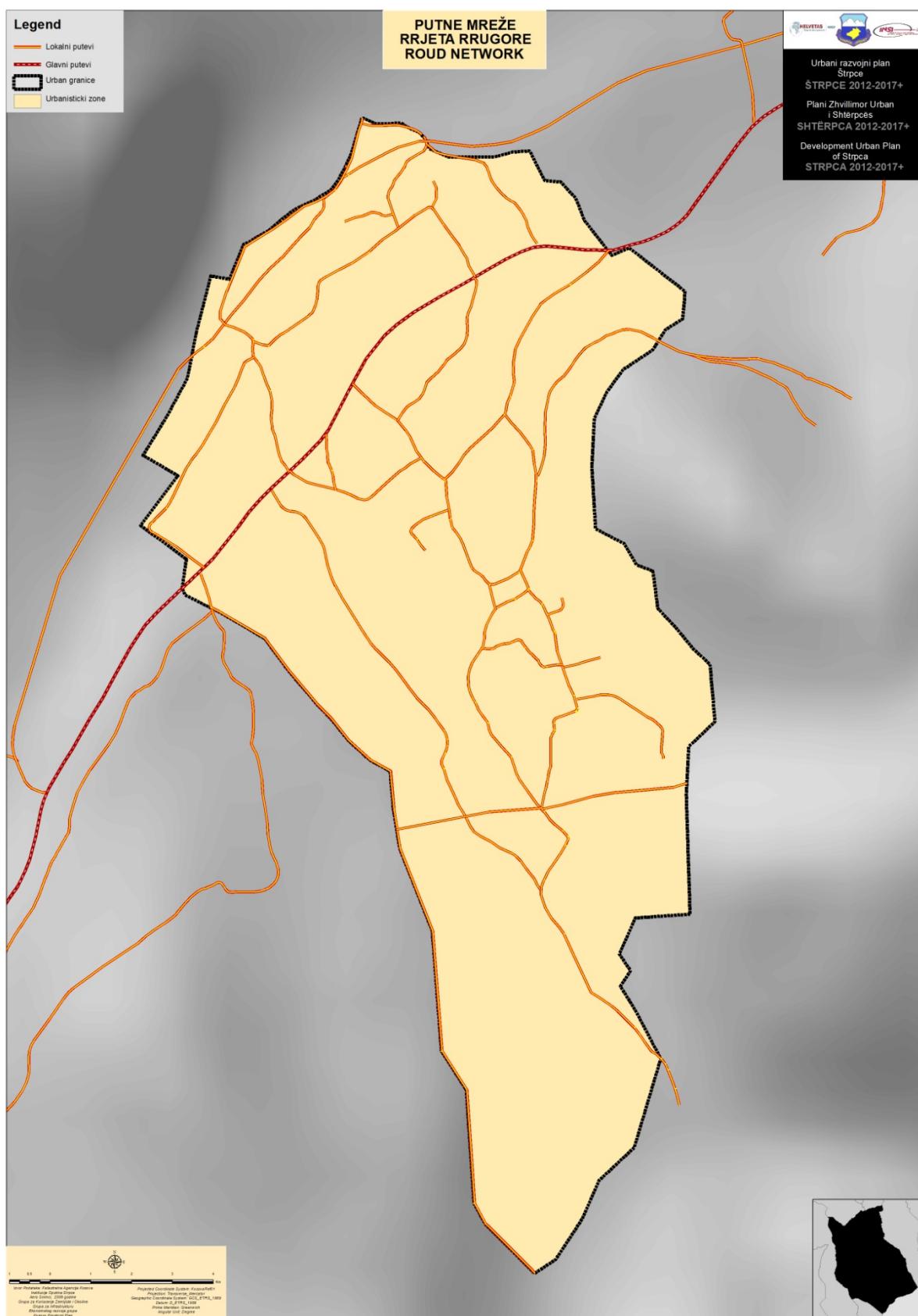
Da bi se postigli ovi ciljevi postavljaju se sledeći zadaci:

- modernizacija puteva u skladu sa zahtevima ranga puta;
- modernizacija postojeće i izgradnja dodatnih deonica lokalne mreže koje omogućavaju međusobno komuniciranje svih delova grada;
- prilagođavanje gradskih saobraćajnica uslovima koje zahteva urbanizacija (trotoari, autobuska stajališta, pešačke staze, parkinzi);
- organizovanje posebnih vidova lokalnog javnog prevoza uvođenjem kolektivnog taksija, minibusa i ostalih vidova javnog kolektivnog prevoza (paratranizit) koji je u funkciji putovanja na posao i školu;
- izgradnja saobraćajne infrastrukture u funkciji kvalitetnog razvoja grada (specijalni šinski sistem, heliodrom i druga unapređenja postojeće infrastrukture);

- Planirane su saobraćajnice koje će omogućiti da Štrpcce bude povezano sa turističkim i sportsko-rekreativnim kompleksom. To se odnosi na:
 - Izgradnja saobraćajnice od podnožja "Mastekinca", preko "Štrbačkog jelovarnika" do ski centra.
 - Izgradnja saobraćajnice koja povezuje centar Štrpcce sa sportsko-rekreativnim kompleksom "Livad".
- Izgradnja obilaznice oko grada Štrpcce i primena odgovarajućih mera zaštite sredine.

Razvoj motorizacije

Razvoj stepena individualne motorizacije je u direknoj uzročno – posledičnoj vezi sa rastom dohodka i razvojom putne mreže. Razvoj putne mreže povećava pristupačnost većem broju stanovnika i utiče na razvoj motorizacije. S druge strane, povećana kupovina i korišćenje motornih vozila (izdvajanje sredstava pri registraciji i kupovini goriva), stvaraju veću finansijsku ulogu za ulaganje u putnu mrežu, čime se zatvara začarani krug. U svakom slučaju, društveno ekonomski rast (po svim pokazateljima), koji se očekuju u gradu Štrpcu, ukazuje na optimističku prognozu stepena motorizacije.

Mapa br. 31. Planirana saobraćajna infrastruktura u urbanoj zoni Štrpcce

Objekti, oprema, servisi i kvalitet usluga u saobraćaju

Tokom narednog perioda, razvoj saobraćaja u Štrpcu usloviće, pored izgradnje i rekonstrukcije puteva i izgradnja i kompletiranje sistema pratećih saobraćajnih objekata. U toj funkciji predviđena su stajališta uz puteve gde treba izgraditi zaklone. Predviđene su i uzputna odmarališta.

Vazdušni saobraćaj

Grad Štrpcce nema aerodroma i u budućnosti se ne planira izgradnja aerodroma, tako da će stanovnici Štrpcce i dalje biti upućena ka adroromima u Prištini i Skoplju.

Najbliži poljoprivredni Aerodrom je u Grlici te će se na taj način i Štrpcce okrenuti u tom pravcu što se poljoprivrednog avio transporta tiče.

Železnički saobraćaj

Dosadašnje analize utvrđuju da su osnovni razlozi pri opredeljenju za šinski sistem kroz grad Štrpcce u službi turističke atrakcije.

Osnovni pravac železnice je Brod - Sevce – Brod, koji prolazi kroz grad Štrpcce.

Savremena šinska vozila koja se danas mahom primenjuju u sličnim uslovima pripadaju familiji tzv. grupnih vodenih sistema (koji mogu biti automatski) što predstavljaju kombinaciju klasičnih brdskih železnica i savremenih sistema.

Razvoj šinskog sistema usklađen je sa dinamikom realizacije ostalih turističkih zona i objekata, što će doprineti bržem ekonomskom razvoju u svim sferama.

TELEKOMUNIKCIJE

U perspektivi, broj pošta, broj telefonskih aparata i drugih aparata kao i obim internetskih i kablovskih usluga treba da bude veći, dok za usluge PTK-a i ostalih privatnih operatera potrebno je proširenje i modernizacija što bi uslovilo povećanju broja zaposlenih. Pokrivanje cele teritorije grada Štrpcce mrežom interneta, jačanje mreže na nivou adekvatnih standarda, postavljanje centrala na periferiji, pružanje usluga širokog pojasa, postavljanje novih antena PTK-VALA u katastarskoj zoni Štrpcce.

Razvoj saobraćaja i određenih komunikacionih delatnosti u Štrpcu treba da doprinosi poboljšanju sistema komunikacije i veza. Modernizacijom i rekonstrukcijom postojećih puteva i predviđenom izgradnjom puteva, gradske i međugradske putne mreže, proširenjem mreže, usluga i kapaciteta PTK-a stovrile bi se mnoge mogućnosti za racionalniji nacionalni i međunarodni transport kao i za bolje veze sa susednim teritorijama.

ENERGETSKA INFRASTRUKURA

Energetska mreža

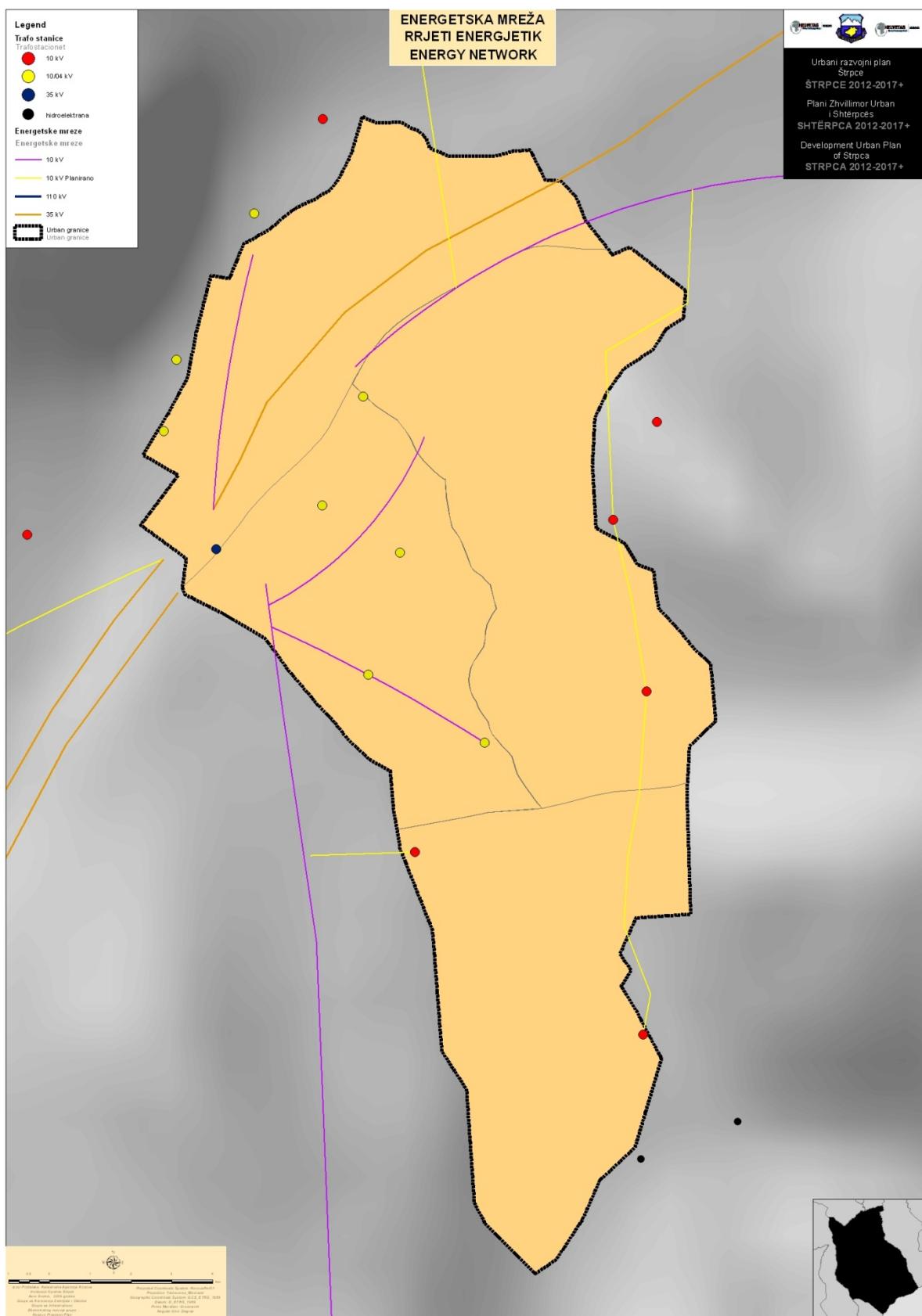
Potrebe za energijom u budućnosti utvrđene su na osnovu projekcija broja stanovnika, razvoja industrije i drugih delatnosti. U narednih dvadeset godina očekuje se da će grad Štrpcce imati više stanovnika nego danas.

Za potrebe povećanja broja stanovnika u planskom periodu je neophodno izvršiti:

- sanaciju (rekonstrukciju) postojećih objekata;

Pre nego što se projektuje razvoj energetske mreže i izvora u Štrpcu, potrebno je izvršiti sanaciju postojećeg stanja odnosno, rekonstruisati dalekovod i TS 10 / 0,4 KW.

- Izgradnja novih objekata (kapaciteta);
- STS 10 / 0,4 KW Štrpcce 250 KWA - U jezgru grada (starog dela) postojeća kula od 400 KWA, nedovoljna je da pokrije nove potrošače široke potrošnje pa se planira izgradnja u težištu ugroženih potrošača nova STS od 250 KWA.
- Ostale trafostanice (postojeće) ostaju u upotrebi i prema potrebi, zamenjivaće se.

Mapa br. 32. Planirane energetske mreže u urbanoj zoni Štrpca

GAS I NAFTA

Gasovodna mreža

Energetski gas u strukturi energetskog sistema sve više zauzima značajno mesto. Upotreba gasa za grejanje, industrije je od višestruke prednosti a troškovi korisnih kalorija su niži i znatno smanjuju zagađenje životne sredine.

Nekada se proizvodio tehnički gas u REHK „Kosova” međutim sada snabdevanje gasom može se obaviti iz gasovoda Skopje-Niš na mogućoj liniji Kamenica-Priština, jedna linija se odvaja za Uroševac odakle će se snabdevati i Štrpcce, druga varijanta je postojeći cev gasovoda na relaciji Kosovo - Skopje koji je funkcinisao do 1986.god., i koji je snabdevao gasom Livnicu u Skoplju, Fabriku cementa u Čenral Jankoviću i toplanu u Prištini i prolazi kroz teritoriju susedne opštine Kačanik.

U pogledu snabdevanja naftom i naftnim derivatima, Štrpcce će i dalje zavisiti od uvoza nafte i njenih derivata. Uvoz će uglavnom i dalje biti realizovan kroz kopneni transport, magistralnim i regionalnim putevima. Uputstva EU o energetskom sistemu, a naročito za sektor nafte i naftnih derivata fokusirana su na izgradnji rezervoara za naftu u cilju da se obezbede rezerve, u slučaju oskudevanja snabdevanjem ili u slučaju restrikcija u snabdevanju, tako da je položaj Štrpcce u tom pogledu vrlo povoljan.

INFRASTRUKURA HIDROPRIVREDE

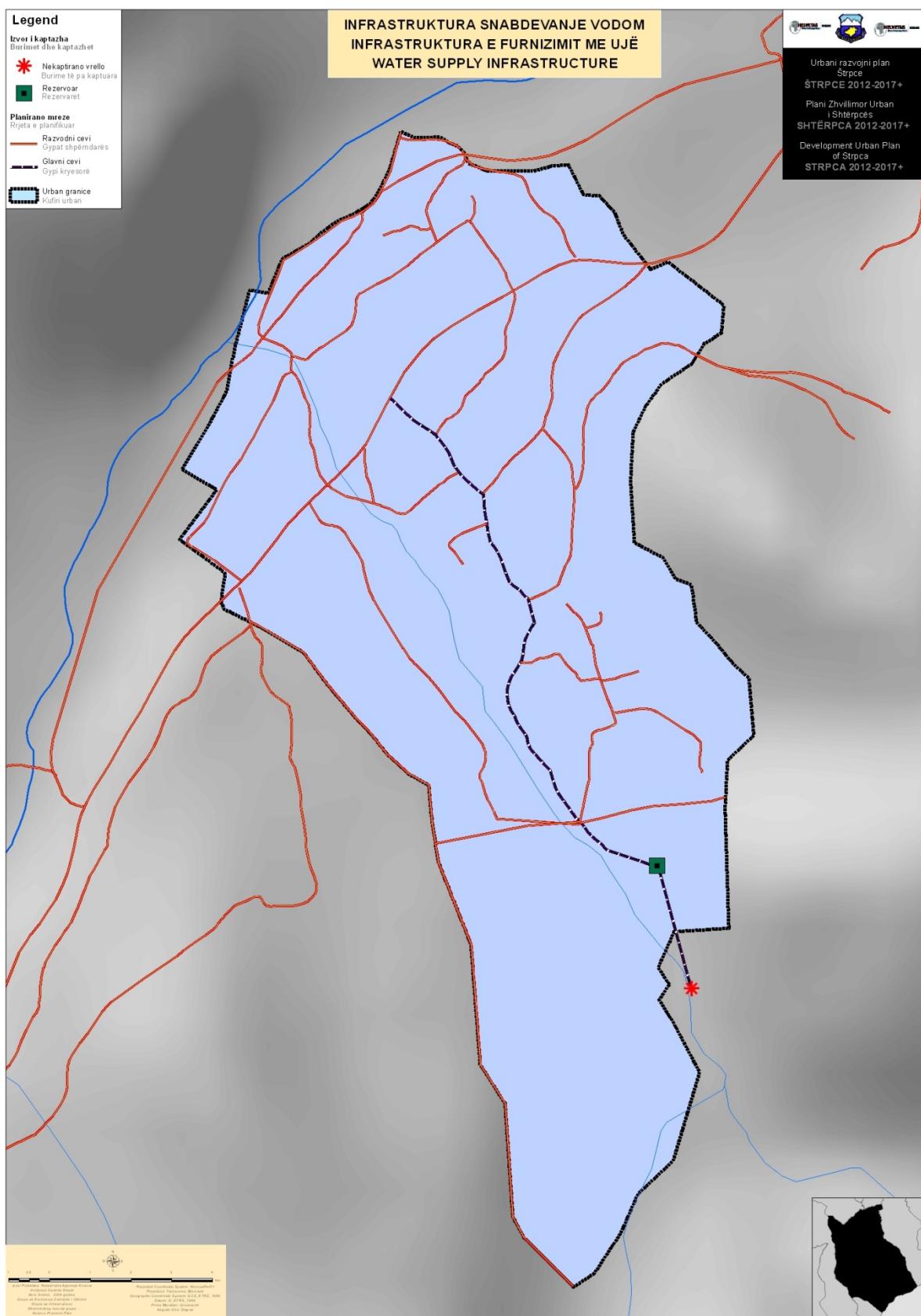
Za određivanje hidrotehničke opreme, pored broja i prostorne raspodele stanovništva, potreban je broj i raspored stočnog fonda, lokacije i kapaciteti industrijske proizvodnje, kao i broj radnika zaposlenih u industriji, trgovini, turizmu i u društvenoj delatnosti.

Položaj, količine i kvalitet prirodnih izvora kao i visinski položaj grada i potrebe za vodom, opredelile su koncepciju rešenja snabdevanja vodom.

Polazeći od dobre izdašnosti pojedinih izvorišta i već izgrađenih vodovoda, njihove blizine i povoljnih topografskih uslova, moguće je na racionalan način povezati ove vodovode formirajući grupni javni vodovod.

Rešenje snabdevanja vodom grada obuhvata period razvoja do 2022. godine. Međutim, potebe za vodom određene su i za kasniji period razvoja, upravo prema potrebama mogućnosti razvoja (graničnih kapaciteta) radi rezervisanja potrebe za vodom.

Planira se unapređenje i modernizovanje postojeće infrastrukture vodosnabdevanja, kao i izgradnja nove vodovodne mreže za potrebe u zoni kolektivnog stanovanja i bolnice, industrijskim zonama i zonama gde su planirani sportsko-rekreativni objekti.

Mapa br. 33. Planiranje vodosnabdevanja urbane zone Štrpca

MREŽA KANALIZACIJE OTPADNIH I ATMOSFERSKIH VODA

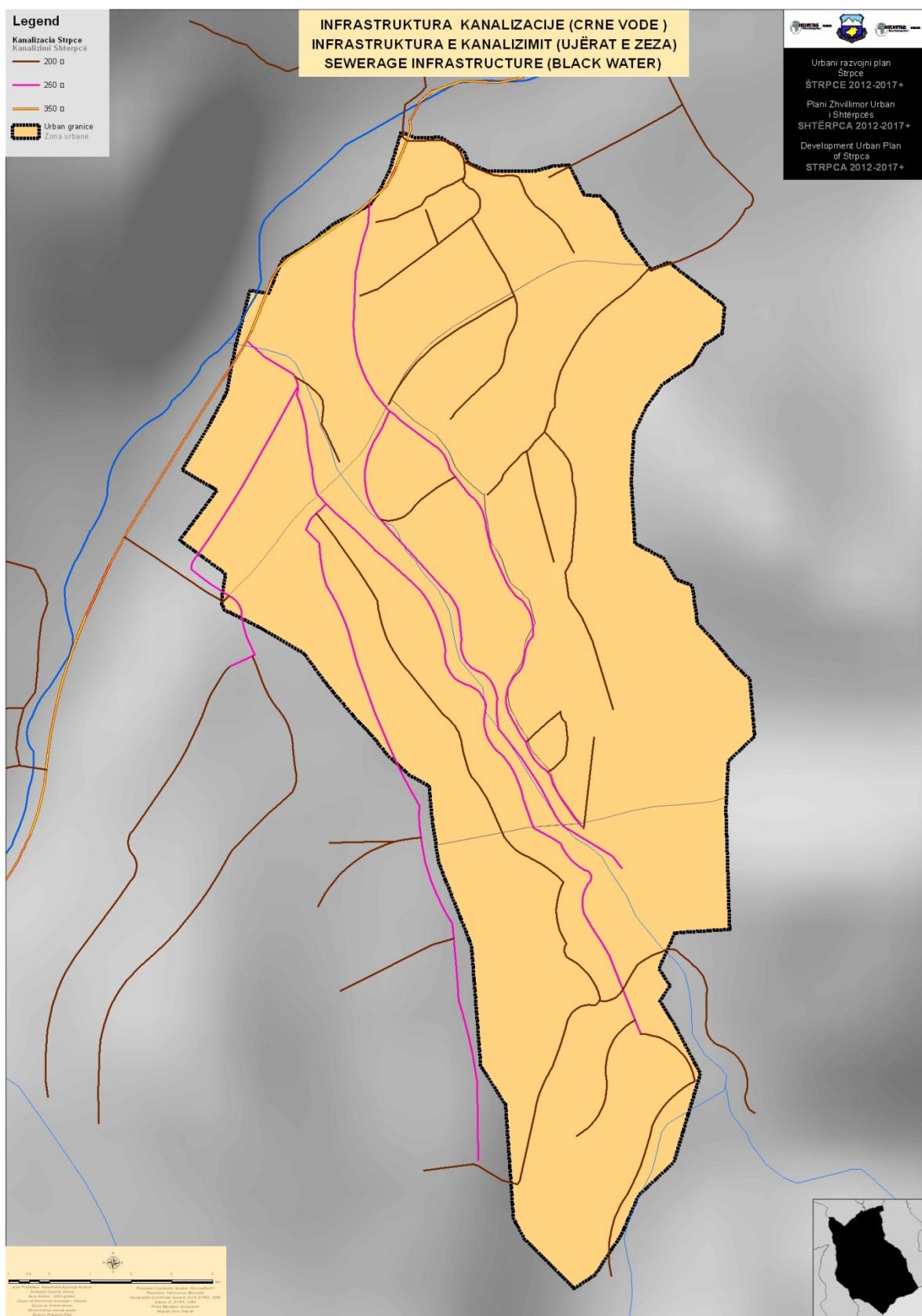
Nakon analize stanja u Štrpcu, a u pogledu infrastrukture otpadnih i atmosferskih voda, planirano je da u buduće odvojimo sisteme fekalija i atmosferskih voda.

Planiranje funkcionalizacije nekih segmenata od stare mreže, sa neadekvatnim profilom ili za šire potrebe treba da se izvrši u delovima grada koji imaju mrežu.

Planiranje priključka mreže tokom izrade glavnih projekata za uklanjanje otpadnih voda na nivou grada u skladu sa glavnim vodosabirnikom.

Planiranje i izgradnja glavnog kolektora kanalizacije na nivou grada.

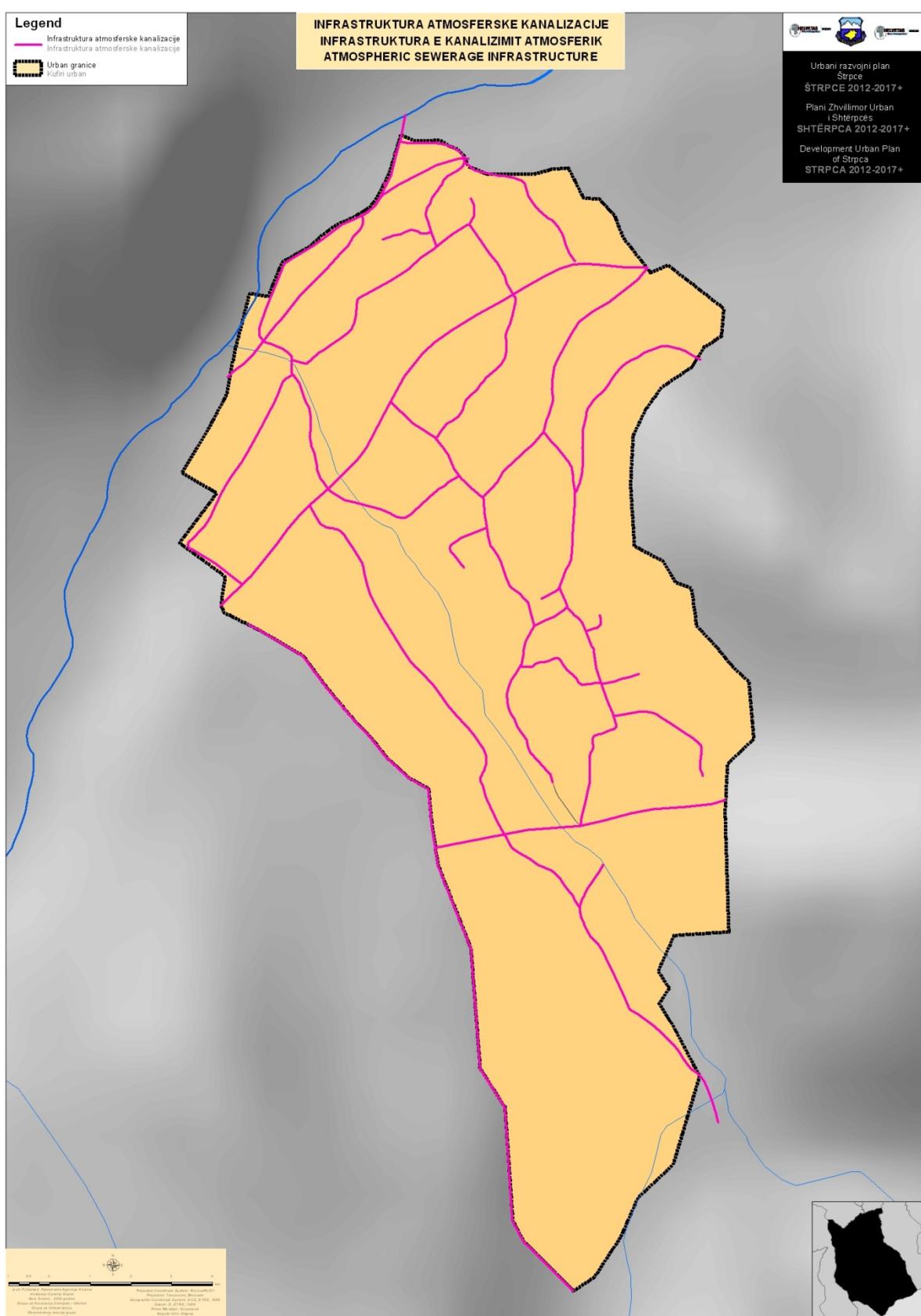
Predviđa se da glavni kolektor na gradskom nivou prati trasu vodotoka reka i priključak glavne mreže.

Mapa br. 34. Planiranje kanalizacionog sistema u urbanoj zoni Štrpca

MREŽA ATMOSFERSKE KANALIZACIJE

Kao što je gore navedeno, atmosferska kanalizacija imaće posebne mreže. Sve atmosferske vode treba da se izlivaju u slivovima reka koja protiču kroz Štrpcce i najbližim potocima koristeći pad terena, tako da trasa kolektora bude što kraća, posebno vodeći računa da se u ovoj kanalizacionoj mreži ne izlivaju otpadne ili industrijske vode i dr. Planira se izgradnja agmosferske kanalizacije duž puteva sa izlivanjem u rekama i najbližim potocima.

INFRASTRUKURA ZA ZAŠTITU VODA I DEPONIJA

Infrastrukura za zaštitu voda od zagađenja

Za zaštitu vode predviđa se:

- stvaranje infrastrukture za uklanjanje i tretiranje upotreblijenih i zagađenih voda iz domaćinstva i industrije;
- zaštita mineralnih voda i zaštita podezemnih voda kako u pogledu uklanjanja mogućnosti zagađenja, tako i u pogledu nekontrolisane izgradnje i ugrožavnjua prostora;
- odvajanje mreže kanalizacije fekalnih i atmosferskih voda iz svih delova grada;
- izgradnja postrojenja na nivou grada i čišćenje otpadnih voda kao privremeno rešenje za sprečavanje zagađenja vode;
- nastavak i povećanje nadgledanja stepena zagađenja reke Lepenac;
- da se u postojećim industrijskim objektima ugrade postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda;
- tehničko investicona dokumentacija za nove industrije treba da sadrži i odluku o čišćenju svih upotrebljenih, zagađenih voda;
- rad novih industrijskih objekata ne treba dozvoliti bez prethodne ugradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda;
- mere za sprečavanje zagađenja voda od otpadaka.

Infrastruktura deponije smeća

- Proširenje poslovnih prostira i prateće infrastrukture Novog Javnog Komunalnog Preduzeća;
- korišćenje otpadaka za recikliranje i mogućnosti proizvodnje energije;
- tretiranje na određenom prostoru intelegentnih otpadaka uz mogućnost deponiranja i servisiranja;
- raspoređivanje usluga za otkup otpadaka;
- izmena načina otkupa i upravljanja otpacima;

Infrastruktura za uređivanje režima voda

Predviđa se uređenje i režim voda u rečnom koritu reke Miljoštice (izgradnjom brana, kaskada, keja i dr.). Dok se u ostalim vodotocima planira uređivanje rečnih korita zemljom, urbanom regulacijom, održavanjem i čišćenjem radi zaštite od poplava (otvaranje kanala za odvođenje vode).

2.5.3 DEMOGRAFIJA I SOCIJALNA PITANJA

PROJEKCIJE

Orijentaciono procenjivanje budućeg rasta osnovnih razvojnih agregata, odnosno njihovo projekciranje pretpostavlja obuhvatnu i dublu empirijsku analizu dosadašnjeg razvoja, a predpostavka takve analize je postojanje odgovarajuće statističko-dokumentacione osnove, odnosno uspostavljeni sistem prikupljanja, sistematizovanja i obrađivanja statističke građe. Nažalost, do takve građe za područje grada Štrpca nije moguće doći budući da tokom poslednje dve decenije za ovo područje nisu posebno obrađivani podaci prikupljeni ustaljenim sistemom i praksom. Naravno, to stvara krupne probleme pri izradi projekcija budućeg razvoja koji se nastavlja na dosadašnji. Mogućnosti da se problem prevaziđe, međutim, postoje primenom postupka analogije i rekonstrukcije relevantnih podataka što je u ovom Urbanističkom planu urađeno. Projekcije urađene na tako dobijenim podacima, ipak su uslovnog karaktera i relativnog značaja, uz napomenu da su projekcije, posebno dugoročne, uvek samo orijentaciona prognoza i vizija nekog budućeg željenog stanja ili procesa razvoja. Naravno, to se odnosi i na projekcije dugoročnog društveno-ekonomskog razvoja Štrpca kao i na prostorno-planska rešenja.

Vremenski period projekcije odnosi se na sledećih deset godina do 2022., s tim što će se posmatrati dva desetogodišnja perioda uz napomenu da je sasvim logično očekivati intenzivniji i brži rast razvojnih agregata u ovom periodu. Tokom desetogodišnjeg perioda od 2012. do 2022. godine razvoj će i dalje teći ubrzano ali stabilnije i uslovno rečeno kvalitetnije, budući da će se razvojni procesi odvijati u razuđenijoj i stabilizovanoj privrednoj strukturi što i jeste u skladu sa utvrđenim ciljevima i konceptualnim rešenjima dugoročnog razvoja ovog grada.

Prema ovim projekcijama grad Štrpcce do 2022. godine ostvariće brz ukupan društveno-ekonomski razvoj. Doći će do porasta stanovništva i sprečiće se njegova emigracija zahvaljujući naglašenom porastu zaposlenosti posebno.

Zahvaljujući tome doći će do značajnog porasta nacionalnog dohotka, a posebno dohotka posmatranog po stanovniku. Međutim, iz projekcije je jasno da za ovako ubrzan razvoj samo područje neće raspolagati vlastitim investicionim sredstvima, već će se ona privlačiti iz domaćih i inostranih izvora.

Osnovne projekcije globalnih razvojnih agregata nacionalnog dohotka i zaposlenosti razrađene su strukturno po privrednim delatnostima na nivou grada Štrpca u celini i u njima je istaknuta vodeća uloga kompleksa primarnih delatnosti, odnosno privrednog razvoja tokom sledećih decenija. Ove delatnosti zapošljavaće više od polovine ukupno zaposlenih i ostvarivati oko 60 % ukupnog nacionalnog dohotka.

Elementi populacione politike u planskom periodu

Detaljna analiza na ovom prostoru ukazala je na velike razlike u pogledu razvoja stanovništva, ekomske aktivnosti, obrazovno-kvalifikacione strukture i izraženu prostornu diferenciranost svih demografskih pojave i procesa. Stoga navedena istraživanja imaju poseban značaj za definisanje glavnih ciljeva populacione politike.

Populaciona politika, kao sastavni element društveno-ekonomске, tj. razvojne politike države, predstavlja ustvari zbir zakonodavnih mera, programa i akcija koje imaju za cilj da

izmene postojeće nepovoljne trendove u rastu i sastavu stanovništva u interesu sveukupnog nacionalnog razvoja. Krajnji cilj populacione politike je uspostavljanje ravnoteže između fertiliteta i mortaliteta stanovništva, odnosno obezbeđivanje stalne, umerene ali i kontrolisane reprodukcije stanovništva. Osnovna načela populacione politike treba da budu poštovanje slobodnog odlučivanja pojedinaca i supružnika o rađanju i veličini porodice, ali i neophodnost usklađivanja individualnih i društvenih potreba u sferi reprodukcije stanovništva, jer se planiranjem potomstva u celini planira i razvoj sopstvene porodice i dece.

Elementi populacione politike i osnovni ciljevi budućeg razvoja stanovništva u Štrpcu su sledeći:

- Uravnotežen populacioni rast i postizanje ravnomernije gustine naseljenosti Štrpca u zavisnosti sa ukupnim prirodnim potencijhalima;
- Postizanje humane prirodne reprodukcije stanovništva sa kontrolisanim rađanjem i manjim gubicima u mortalitetu, posebno u mortalitetu odojčadi, treba da dovede do humane ali i biološki, ekonomski, socijalno, kulturno, zdravstveno racionalne reprodukcije;
- Utvrđivanje ciljeva u politici migracija stanovništva treba da vodi zaustavljanju iseljavanja stanovništva i njihovom povratku na ovo područje, kao i obezbeđenju slobodnije cirkulacije ljudi različitog obrazovnog nivoa, aktivnosti i zanimanja;
- Snažnije promene ekomske strukture stanovništva razvojem primarnog, sekundarnog i tercijarnog sektora privređivanja;
- Snažniji razvoj urbanog centra, širenje procesa urbanizacije.

Projekcije stanovištva

Za potrebe ove projekcije, primenom analitičkog metoda urađene su tri varijante budućeg razvoja Štrpca (tabela br. 41.). Prva varijanta se zasniva na „klasičnoj“ demografskoj postavci da će budućnost ličiti na prošlost, i predstavlja praktično „minimalističku“ varijantu. Druga varijanta polazi od procene o nešto usporenijem tempu pretpostavljenih promena obe grupe faktora i predviđa umereni demografski rast, dok se trećom varijantom na osnovu procene o bržim promenama relevantnih faktora predviđa znatno dinamičniji demografski razvoj Štrpca. Za potrebe ovog Plana usvaja se treća varijanta, odnosno varijanta sa bržim promenama relevantnih faktora.

Grad	Brij stanovnika po popisima			Projekcije
	1981.	1989.	2011.	
Štrpce	1.966	2.213	2.770	3.860

Tabela br. 41. Projekcije promena u ukupnom broju stanovnika Štrpca do 2017.godine

Projekcija stanovništva se zasniva na hipotezi o nešto sporijem padu prirodnog priraštaja u oba posmatrana perioda, zatim na pretpostavci o značajnom smanjenju negativnog migracionog salda u period 1989 - 2001.godina, kao i o relativno visokom pozitivnom migracionom saldu u periodu 2011 - 2017. godina što bi predstavljalo rezultat očekivanog pozitivnog uticaja grupe faktora egzogenog karaktera.

Projekcija broja domaćinstava

Na osnovu projekcije stanovništva predviđaju se značajne promene u prosečnoj veličini domaćinstava u Štrpcu, koja je 1989. godine iznosila 515, a 1995. godine 580. Do 2017. godine predviđa se osetnije smanjenje prosečne veličine domaćinstava, što bi rezultiralo znatno dinamičnjim rastom broja domaćinstava u poređenju sa porastom ukupnog stanovništva.

Naselja	Popis			Projekcija
	1989.	1995.	2011.	2017.
Štrpce	515	580	900	930

Tabela br. 47. Projekcije broja domaćinstava

Stanovanje

Stanovanje, kao glavna funkcija svakog grada očekuje se da će biti presudno za socialnu stabilnosti, zdravu životnu sredinu, dobrog zdravlja i ljudskog blagostanja u celini. Budući da je najveći korisnik prostora i osnovnih aktivnosti Grada, to utiče na tok celokupnog razvoja društva i jedan je od najvažnijih komponenti društvenog i ekonomskog razvoja, odnosno životnog standarda građanina.

U tom kontekstu, ovim Razvojnim urbanističkim planom, sa posebnom pažnjom planira se stanovanje.

Predviđeno individualno stanovanje, i to u okviru postojećeg dela urbane zone sa izvesnim proširenjima prema zapadu, severu i jugu, i to na neizgradjenim površinama. Obzirom na relativno veće dimenzije postojećih parcela za individualno stanovanje, moguće je racionalizacijom njihovog korišćenja dobiti znatno veći broj parcela od postojećeg broja. Obzirom na prognoziran karakter zanimanja stanovnika Štrpca za period do 2017. godine predviđene su tri vrste parcela sa aspekta njihovih veličina i načina iskorišćavanja:

1. Parcele veličine oko 400 m^2 za gradski tip stanovanja,
2. parcele veličine od $400 - 600\text{ m}^2$ za mešoviti tip stanovanja,
3. parcele veličine od $250 - 300\text{ m}^2$ za kuće za odmor.

Predviđeno kolektivno stanovanje je moguće u severo zapadnom delu Štrpca.

Predviđeno je takođe:

- ❖ Stanovanje za sve kategorije stanovnika;
- ❖ Nove prostore za veću gustinu stanovanja;
- ❖ Podsticanje korišćenja nenaseljenog stambenog fonda;
- ❖ Obnova postojećih zgrada kroz urbanu revitalizaciju, obnovu urbanih blokova u procesu planova Urbane regulacije;
- ❖ Izgradnja novih multi-stambenih zgrada, uglavnom u središtu urbane zone;
- ❖ Unapređivanje društvenog života stanovnika grada, kroz dizajn otvorenog prostora (zelene površine, dečija igrališta, sportski tereni itd);
- ❖ Unapređivanje kvaliteta života, što znači jednostavan pristup infrastrukturi, na parking i druge usluge zasnovane na standardima;
- ❖ Osigurati atraktivno stanovanje, što se odnosi na smanjenje saobraćaja (buka, zagađenje) u stambenim oblastima, kao i povećanje zelenih površina;
- ❖ Osigurati pristup stanovanju za starije osobe.

Stambena gustina i visina urbane zone

Urbani zonu Štrpca karakterišu niske stambene jedinice, obezbeđivanje zemljišta je u tesnoj vezi sa planiranom stambenom gustom.

Očekuje se da ćemo postići širenje urbanog područja sa:

- ❖ Racionalno korišćenje građevinskog zemljišta ;
- ❖ Racionalno korišćenje postojeće i nove infrastrukture;
- ❖ Racionalno korišćenje javnih usluga;

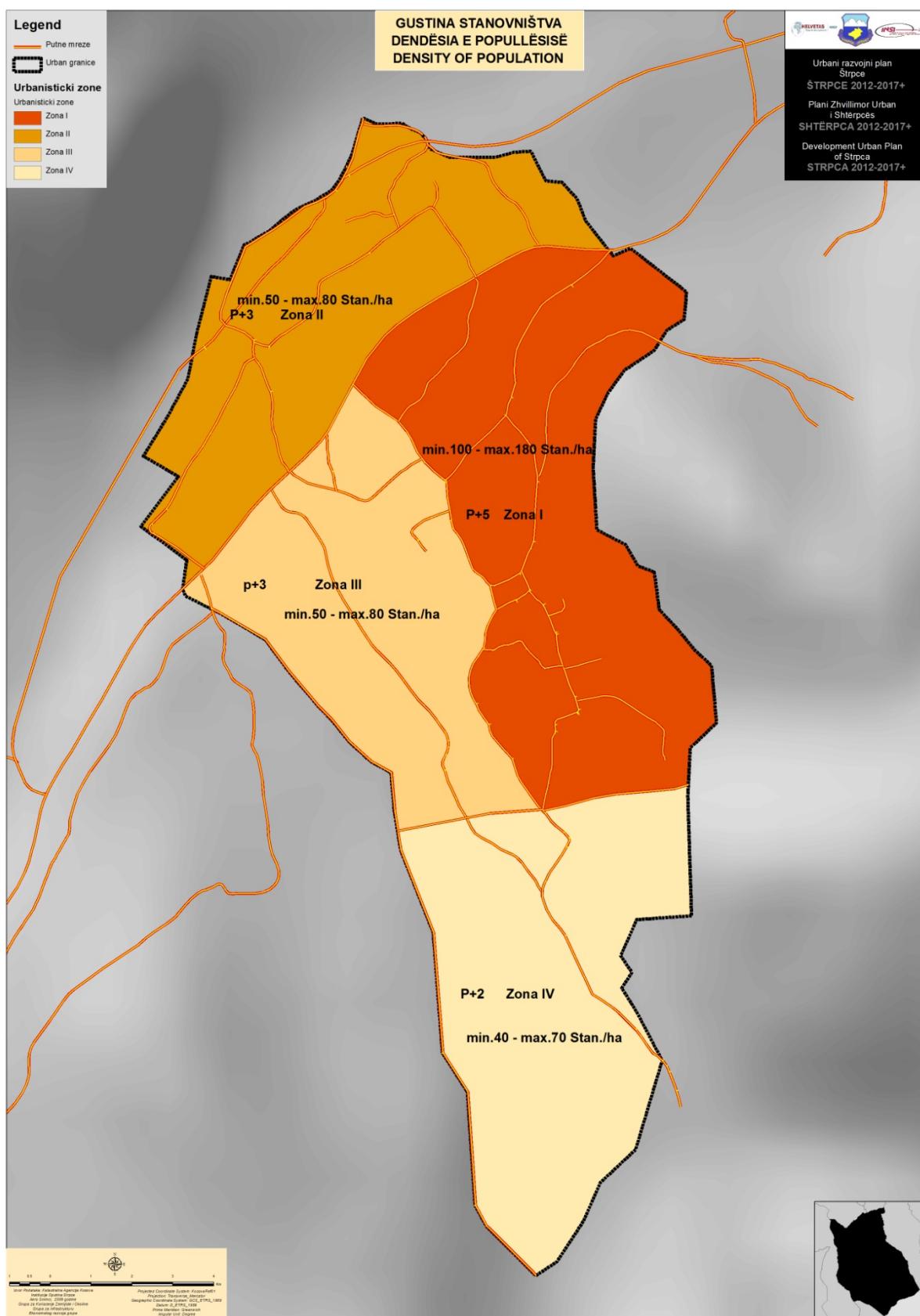
PREDVIĐENA STAMBENA GUSTINA I VISINA URBANE ZONE

- ❖ Oblast (I) min.100 - max. 180 stanovnika po hektaru;
- ❖ Oblast (II) min. 50 - max. 80 stanovnika po hektar;
- ❖ Oblast (III) min. 50 - max.80 stanovnika po hektaru;
- ❖ Oblast (IV) min. 40 - max. 70 stanovnika po hektaru.-

SPRATNOST

- ❖ Oblast (I) P+5 sprata;
- ❖ Oblast (II) P+3 sprata;
- ❖ Oblast (III) P+3 sprata;
- ❖ Oblast (IV) P+2 sprata.

Urbani indeksi unutar građevinske granice, indeks korišćenja parcele, indeks korišćenja zemljišta biće utvrđeni pripremom urbanih regulativnih planova u cilju postizanja projektovane gustine, ali unutar ovih vrednosti su: indeks korisčenje parcele za stanovanje miks oblasti 0.2-0.6; indeks korisčenje parcele za Industriju 0.6 i indeks površine zemljišta biće od min 0.8- max 3.0.

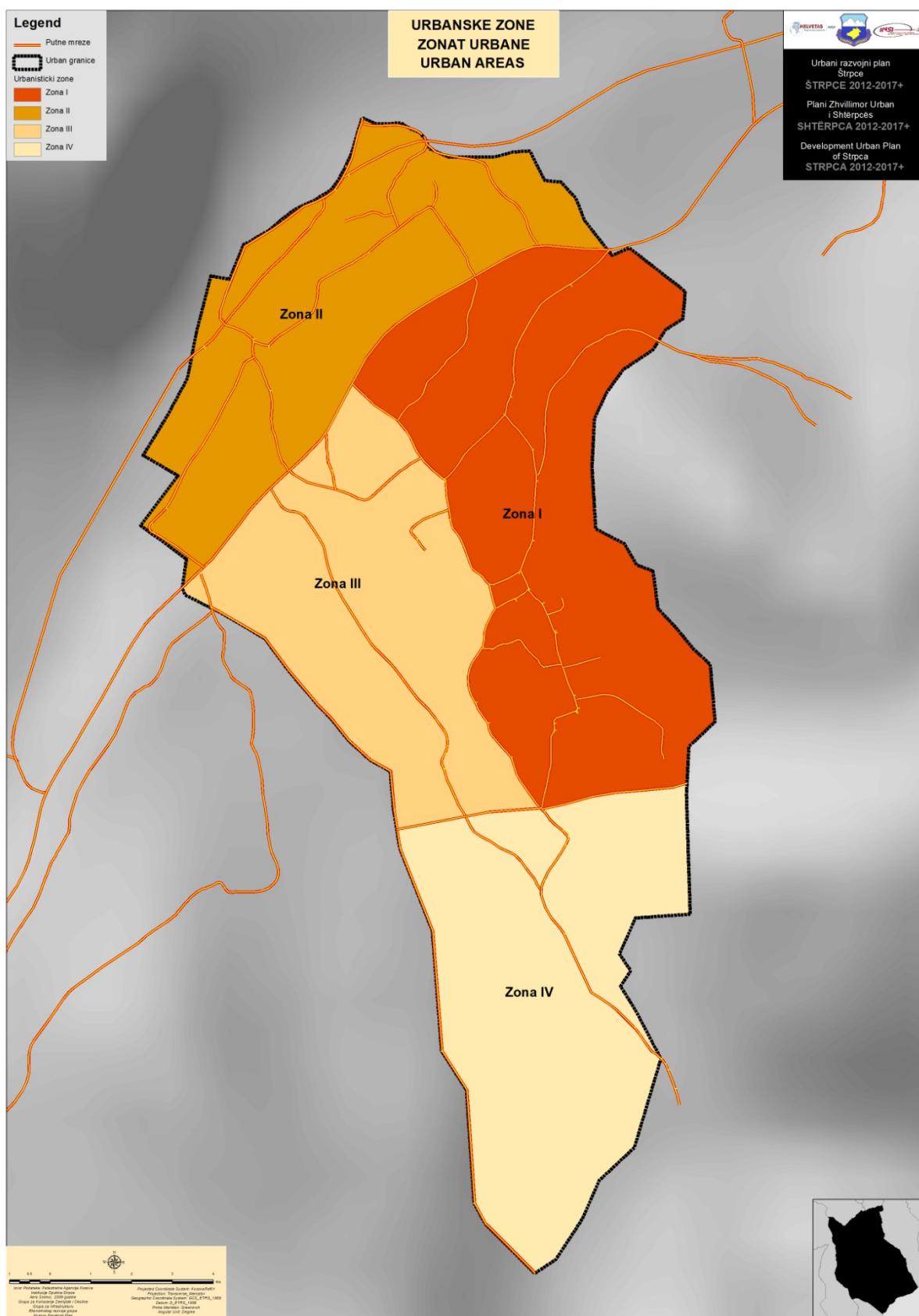
Mapa br. 36. Gustina stanovanja u urbanoj zoni Štrpca

TRETIRANJE URBANIH CELINA

Na osnovu koncepta kompaktnog razvoja i infrastrukture, prirodno je da će veliki deo urbane zone biti predmet procesa urbane regeneracije. Urbana zona tretiraće se u urbane oblasti, svaka oblast tretiraće se urbanim regulativnim planom, gde će se svi urbani parametri koristiti da bi se prostor regulisao i koristio bazirajući se na standarde. Pošto urbane oblasti imaju specifisnosti i njihovo tretiranje uzeće u obzir te specifičnosti.

Ovi oblici tretiranja se preporučuju da bi se razradio Regulativni plan ovih oblasti:

- ❖ Urbana regeneracija – rušenje neke ne stabilne strukture, njene elemente i potaviti nove;
- ❖ Rekonstrukcija kao oblik tretiranja uglavnom za centar Štrpca;
- ❖ Širenje u nekim oblastima, sa ciljem povećanja stambene gustine i efikasnje korišćenje zemelista, a na slobodnim prostorima planiraju se novi objekt.

OBRAZOVANJE

Nakon analize situacije grada Štrpcce u edukativnom sistemu koji se pored ostalog prostire i u održavanju obrazovne infrastrukture koju čine i objekti i ostala oprema za škole, transport i nastavni kadar, postavljanja zajedničkog cilja od strane svih aktera za dobro edukovano i školovano društvo konstatovano je da je potrebno usmeriti buduća zbivanja u ovoj oblasti.

Podizanje kapaciteta za savremeno obrazovanje, poboljšanje bezbednosti učenika, poboljšanje kvaliteta obrazovanja, ravnopravno obuhvatanje obrazovanja, povećanje saradnje sa roditeljima, ministarstvom obrazovanja, ministarstvom rada, raznim institucijama koje istražuju i zahteve tržišta. Zaštita i obezbeđivanje lokacija za škole, poboljšanje infrastrukture postojećih škola i kompletiranje pratećom infrstrutkurom. Istaknuto je da je potrebno stvoriti uslove i dozvoliti privatno obrazovanje zasnovano na standardima, procenjene su potrebe za izgradnjom novih sportskih objekata sa pratećom infrastrukturom u cilju poboljšanja uslova za rad i nastavu koje se sastoji u sledećem:

Ovde se uključuju svi objekti koji obezbeđuju usluge obdaništa i dečijih vrtića kao i sadržaji predškolskog obrazovanja.

Obdaništa i vrtići

Prema međunarodnim standardima, grupu dece u obdaništima čine 7-10 dece.

Na osnovu procene da jedno dete prosečno provodi dve godine u obdaništu, jedna grupa dece predviđa se za priližno 400-700 stanovnika. U gradu Štrpcu osim jednog postojećeg objekta, ne planira se izgradnja novih objekata.

Predškolsko obrazovanje

Predškolsko obrazovanje, koje obuhvata decu od 3-6 godina prema članu 2.4 Zakona o predškolskom obrazovanju još nije obavezujuće. Predškolsko obrazovanje u Štrpcu organizuje se u okviru osnovne škole ili kao posebno odeljenje unutar predškolske institucije.

Osnovno i srednje obrazovanje

Zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju obavezuje nas na obezbeđivanje uslova „da svi imaju pristup uslugama obrazovanja”.

Prema ovim analiziranim mogućnostima, potrebno je stvaranje uslova za dalji razvoj:

- Izgradnja pomoćnih školskih objekata unutar zone pokrivanja;
- Obezbeđivanje javnog prevoza za matičnu školu;

Direkcija obrazovanja proučiće opravdanost ovih mogućnosti u smislu racionalnijeg i održivog rešavanja.

Specijalne škole

U gradu Štrpcu nema specijalnih, posebnih škola, već u postojećim školama treba otvoriti specijalna odeljenja za decu sa ograničenim sposobnostima i specijalnim potrebama.

Srednje obrazovanje

Za predviđeni broj stanovnika u Štrpcu postoji zadovljavajući prostor školskog objekta za srednje obrazovanje. U budućnosti, osim održavanja već postojećeg objekta predviđa se rekonstrukcija i izgradnja pomoćnih objekta, kako bi se poboljšao i olakšao rad u školi.

Kultura

Kulturalna ponuda grada Štrpcra treba da bude u skladu sa mogućnostima, zahtevima i preporukama koje su bile rezultat procesa učešća u planiranju.

Dom kulture „Sveti Sava” u Štrpcu je jedna od institucija gde se odvijaju razne kulturne aktivnosti.

Biblioteke: U gradu Štrpcu postoji gradska biblioteka u okviru doma kulture „**Sveti Sava**“, gde će osim opsluživanja knjigama biti omogućeno i čitanje.

U osnovnoj, kao i u srednjoj školi u Štrpcu treba obezbediti po jednu salu koja će služiti za odvijanje raznih kultunih aktivnosti. **Trenutni ansambl i kulturno umetničko društvo** u Štrpcu je „Cvetko Grbić“. Za svoje kulturne aktivnosti ovo kulturno umetničko društvo može koristiti gore pomenuti kulturni objekat. Ovu vrstu kulture treba podržati i stvoriti uslove za njeno funkcionisanje. Treba raditi na godišnjem organizovanju sajma knjiga, otvaranje jedne niže muzičke škole, formiranje gradskog hora, formiranje kluba umetnika, slikara, kao i aktiviranje gradskog bioskopa u Štrpcu. U cilju istraživanja, konzervacije, prikupljanja, saopštavanja i izlaganja pokretnog nasleđa u svrhe studiranja, edukacije i njenog doživljavanja za građane i šire, potrebno je osnovati **Muzej u Štrpcu**. U buduće je potrebno planirati izgradnju **letnje pozornice** (pozorište na otvorenom), koje će biti od kulturnog značaja ne samo za stanovništvo, već i atrakcija za turiste.

Sport

I u ovoj oblasti, treba omogućiti stanovnicima Štrpcra fizičko obrazovanje, razvoj psihofizičkih sposobnosti za bavljenje sportom i postizanje sportskih rezultata na takmičenjima svih nivoa, od amaterskih do profesionalnih sportova.

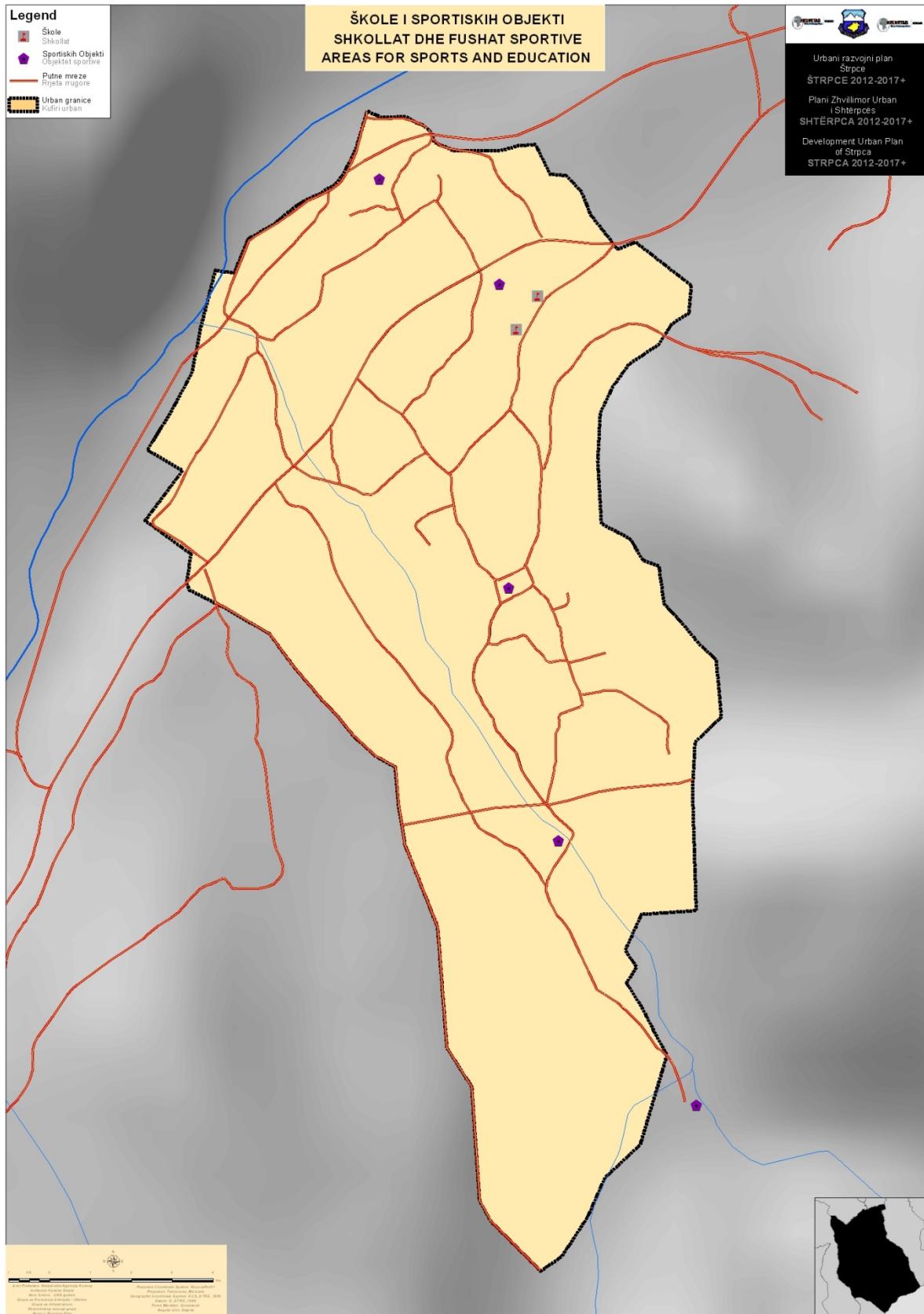
Budući razvoj ponude sportskih aktivnosti u Štrpcu, treba da bude u skladu sa mogućnostima, kao i sa zahtevima i preporukama koje su bile rezultat procesa učešća u planiranju.

Prostor za sport i rekreaciju može biti u okviru prostorija osnovne škole kao deo školskog dvorišta uz organizovano korišćenje van rasporeda nastavnog procesa ili kao posebne prostorije, a što zavisi od mogućnosti i zahteva.

Pojedinačno, željena predviđanja u funkciji prostornog raspoređivanja sportske infrastrukture su:

- ❖ izgradnja sportskog kompleksa u zoni Štrpcra (Livad);
- ❖ izgradnja manjih sportskih terena;
- ❖ uređivanje već postojećih terena;
- ❖ izgradnja bazena u sklopu sporstkovog kompleksa (Livad);
- ❖ poligoni za hodanje i rekreaciju (trim staza);
- ❖ izgradnja teniskih terena u zoni Štrpcra (Obe reke i Livad).

Prirodna bogatstva Štrpca, pružaju mogućnosti za bavljenje lovom i ribolovom, kao i drugim rekreativnim sportovima.

Mapa br. 38. Planirani školski sistem u urbanoj zoni Štrpca

Omladina

Na osnovu analize stanja, kao i direktnim kontaktima sa ovom populacijom, uočeni su brojni nedostaci prostora za odvijanje aktivnosti i delatnosti u raznim omladinskim i rekreativnim oblastima.

Mladi naraštaj (od 15 do 18 godina) je pod uticajem negativnih zbivanja u društvu, uglavnom nedovoljne edukacije, njihovog pristupa i podvrgavanja negativnim pojavama, kao što su: alkohol, prostitucija, narkotici i dr.

Željena predviđanja za ovu oblast su:

- aktiviranje što većeg broja omladinskih organizacija i jačanje saradnje sa opštinskim institucijama;
- podizanje kapaciteta za sport, kulturu i angažovanje što više mlađih u ovim aktivnostima;
- pospešivanje takmičarskog duha u mnogim oblastima (sport, umetnost, nauka u osnovnim i srednjim školama);
- obezbeđivanje prostorija za sport i rekreaciju, a koje se mogu koristiti i za druge omladinske aktivnosti;
- otvaranje omladinskih klubova, čije prostorije mogu biti u okviru škola.

U osnovnoj i srednjoj školi mogu se formirati grupe recitatora, dramske grupe, muzičke i dr. Neophodno je otvaranje jednog centra za stručno osposobljavanje mlađih, kao i godišnje organizovanje dana omladine.

ZDRAVSTVO

Nakon analize situacije grada Štrpcce, a radi zdravog i zaštićenog društva, neophodno je obezbeđivanje i stalno poboljšanje zdravstvene brige, počev od upravljanja hroničkim bolsetima (hipertenzija, dijabetes, astma, TBC i dr.), prevencije zaraznih bolesti do smanjenja mortaliteta i morbiditeta dece ispod 5 godina.

Na ovaj način bi se obezbedilo pružanje što boljih i kvalitetnih zdravstvenih usluga stanovništva.

Buduća zbivanja odvijaće se u pragu modernizacije sistema i prilagođavanju organizacionim formama i standardima, bazirajući se na najuspešnije savremena iskustva. Zdravstveni sistem u Štrpcu, kao i u drugim delovima Kosova nastaviće da se odvija po konceptu „porodične medicine“ sa pristupom lekara, medicinskih sestara i drugih zdravstvenih stručnjaka koji rade kao grupa.

Primarna zdravstvena briga nastaviće se na osnovu koncepta porodične medicine i to u sledećem sistemu:

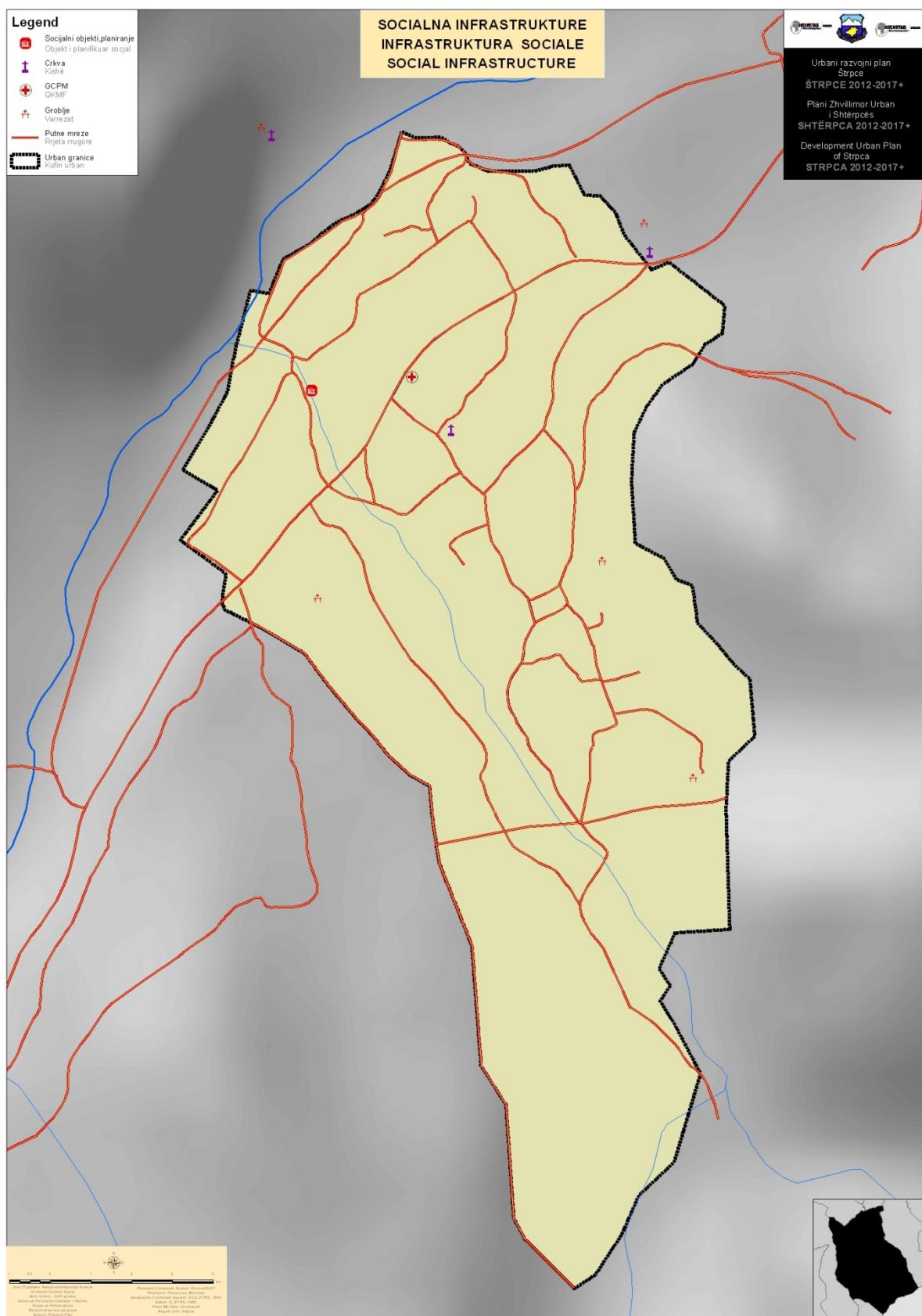
- Glavni centar porodične medicine (GCPM) – u Štrpcu, koji će nastaviti sa pružanjem zdravstvenih usluga 24 sata u urgentnom odeljenju (fizičkim odvajanjem urgentnog odeljenja od GCPM kako bi se omogućilo efikasno pružanje prve pomoći u teškim slučajevima i bez ometanja drugih pacijenata), odeljenja porodične medicine, odeljenje stomatologije, odeljenje ginekologije, odeljenje vakcinacije.

U narednom periodu planira se završetak izgradnje i otvaranje bolničkog centra koji će pružati sekundarne zdravstvene usluge kako za stanovništvo Štrpca, tako i šire. U bolničkom centru predviđaju se sledeća odeljenja: odeljenje za ginekologiju, interno odeljenje, pedijatrija, hirurgija, ortopedija i urgentna služba.

Sekundarna zdravstvena briga: Opšta bolnica koja odgovara sekundarnom nivou zdravstvene brige je u toku izgradnje i planira se njeno kompletiranje.

Tercijalna zdravstvena briga: Univerzitetska bolnica u Prištini je jedina bolnica koja obezbeđuju tercijalnu zdravstvenu brigu.

Privatnu zdravstvenu brigu pružaju razne ambulantske i specijalističke usluge raznih dijagnostičkih profila i terapeutike.

KULTURNO NASLEĐE

Kulturna dobra na teritoriji grada Štrpcce pripadaju različitim kulturnim epohama, čime je određena i njihova različita kategorija. Najveću kategoriju nacionalnih kulturnih dobara zauzimaju najbolji primeri crkvenih objekata nastalih krajem 16. veka, dok se ostala kulturna dobra mogu smatrati dobrima manjeg lokalnog zinačaja

Nekadašnje seosko naselje urbanizovano je već u međuratnom periodu, a proglašenjem za središte Opštine u najnovije doba, dobio je i nekoliko objekata autorskog karaktera. Njznačajnije kulturne vrednosti su crkva Sv. Nikole, spomen obeležje ratnicima iz prvog i drugog svetskog rata, kao i ambijent glavne ulice u starom Štpcu sa trgom u vrhu.

Mere zaštite: Pored konzervatorskih uslova za tehničku zaštitu zaštićenih kulturnih dobara (Crkva Sv. Nikole) neophodno je formalno-pravnim dokumentima zaštititi i ostala evidentirana kulturna dobra (Crkva Sv. Jovana, spomen piramida i spomen grobnica ispred crkve Sv. Jovana, spomen-česma na putu između Štrpcce i Brezovice kao i prostorna urbanističko-arhitektonska celina glavne ulice u starom Štpcu i Trga oslobođenja) i urbanističkim planom razvoja grada predvideti njihov dalji tretman. Posebna briga mora se iskazati prema neposrednoj okolini Crkve Sv. Nikole, objekta koji je neophodno uvrstiti u red nacionalnih kulturnih dobara.

Među autorskim objektima u novom delu Štrpcce značajnije kulturne vrednosti je objekat Doma kulture čija bi eventualna rekonstrukcija ili izgradnja novih objekata u neposrednoj okolini morala biti pod kontrolom nadležnog Zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Arheološki lokalitet GRADINA

Lokalitet Gradina nalazi se na vrhu brda, na levoj obali reke Lepenac, na strateški dominantnom položaju. Na lokalitetu se nalaze ostaci fortifikacije, a dosadašnji nalazi novca i keramike nalažu obimnija arheološka istraživanja. Brdo i lokalitet Gradina zaštićeni su kao kulturno dobro, mada izuzetni značaj koji ovom lokalitetu pridaje nadležni Zavod za zaštitu spomenika kulture mora biti preispitan detaljnijim stručnim i naučnim proučavanjima. U tom smislu i sugestija nadležnog Zavoda o pretvaranju ovog lokaliteta u arheološki park može imati opravdanja samo ukoliko se proučavanjima otkriju značajniji ostaci većeg broja građevina. Pokretni arheološki materijal mogao bi se koristiti kao začetak Zavičajnog muzeja u Štrpcu.

3.1. KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA

Na osnovu analize stanja u gradu Štrpcu konstatovano je da zaštita okoline nije samo ekološka ili tehnološka problematika, nego dublja i šira problematika koja se kreće u pravcu socijalne dimenzije. Kako okolina čini integralni deo prostornog razvoja, predviđa se da ona planira, a ne da se bavi samo uklanjanjem posledica. U

tom pravcu predviđa se zaštita okoline od štetnih dejstva, kao što je zagađenje od čvrstog komunalnog otpada, građevinskog otpada i dr. koji će biti tretiran putem odvajanja, sortiranja, upravljanja, kao i same reciklaže koja bi se odvijala na samim izvorima nastanka, a dalje u transvernoj stanci KZ Ižance na opštinskom nivou i dalje na regionalnom nivou kod Gnjilana. Predviđene su i mere za amortizaciju efekata, za zaštitu od zagađivača i druge pretnje po okolini kao i mere za kvalitetan razvoj.

VAZDUH

- ❖ Postavljanje zelenih pojasa i traka sa kapacitetima za apsorbiranje aerosoli, azotskih gasova, sumpornih i ugljenih gasova, teških metala duž glavnih puteva kao što se vidi na mapi;
- ❖ Revitalizacija postojećih parkova i podizanje novih parkova na identifikovanim površinama kao slobodnim i mogućim za podizanje ovih parkova;
- ❖ Zaštita, razvoj, gajanje kako postojećih, tako i novih šuma;
- ❖ Poboljšanje drumskog prometa za izbegavanje velikog saobraćaja vozila po centru grada gde je koncentrisan najveći deo stanovništva;
- ❖ Sprečavanje ispuštanja zagađivača u vazduhu od industrije i pokretnih mašina ugrađivanjem katalizatora i druge opreme u tehničkom pogledu;
- ❖ Korišćenje alternativnih energija (uglavnom solarne energije, vodene tokove);
- ❖ Minimiziranje korišćenja putničkih vozila i javnog prevoza;
- ❖ Promovisanje nemotorizovanog prometa, planirajući biciklističke staze i staze za pešačenje;
- ❖ Planiranje tolerantnog nivoa zagađivanja i buke naročito u zonama sa osjetljivom delatnošću (blizu škola, bolnice i dr.).
- ❖ Rekonstrukcija puteva (obilaznica oko grada Štrpcu, kanalizacija i uklanjanje deponija smeća koje su izvor zagađenja vazduha iz sagorevanja, oksidacije otpada itd.

VODA

Na osnovu analize kvaliteta, resursa i izvora voda u gradu Štrpcu konstatovano je da se glavna preokupacija odnosi na zaštitu kvaliteta istih. Predviđa se razvoj i upravljanje vodenih resursa za ispunjavanje današnjih i budućih potreba.

Prema tome predviđeno je sledeće:

- ❖ Svi izvori prirodnih, termalnih i termominralnih voda i drugih podzemnih i površinskih voda štititi kao što se vide na hidrološkoj mapi Štrpcu, uz određivanje zona obavezujuće zaštite oko izvora, kaptaža, vodenih tokova i akumulacija, pod određenim režimom zaštite, zavisno od namene objekta. Na ovim zonama ne smeju se izgrađivati objekti i obavljati drugi radovi, kao ni korišćenje zemljišta na način na koji ugrožava količinu i kvalitet vode;
- ❖ Preduzimaju se mere za zabranu zagađivanja reka, podzemnih i površinskih voda od otpadnih voda, uz preporuku tretiranja na izlazu sa septičkim jamama i drugim oblicima, ugrđivanjem aparata za prečišćavanje;

- ❖ Ubuduće neophodno je preduzeti kratkoročne i dugoročne mere kako bi otpadne vode (urbane, industrijske) pre nego što budu ispuštene, prečistiti u fizičkom, biološkom i hemijskom pogledu. U tom cilju potrebno je sledeće:
 - Tehničko investiciona dokumentacija za nove industrije treba da sadrži i rešenje o čišćenju svih otpadnih voda;
 - Rad novih industrijskih kapaciteta ne treba da bude dozvoljen bez prethodne ugradnje aparata koji će obezbediti prečišćavanje zagađenih voda na adekvatan način.
- ❖ Potrebe stanovništva za vodu povećavaju se u kontuinitetu. U budućem periodu, obezbeđivanje potrebne zdrave vode za piće za stanovništvo ovog grada, biće ozbiljan problem. Ovim dokumentom predviđena su neka rešenja. Za obezbeđivanje predviđenih količina vode i dodatnih rezervnih količina, neophodna je zaštita nekih izvora, rečnih tokova i akumulacija. Pored toga, racionalno korišćenje voda u ovom gradu je značajan zadatak za sve faktore planiranja i korišćenja vode i prostora;
- ❖ Predviđa se posebna zaštita izvora (Obe reke);
- ❖ Posebne mere zaštite voda trebaju obuhvatiti i nekontrolisanu upotrebu veštackih đubriva za poljoprivrednu (nitrati, nitriti, fosfari i drugi nutrienti);
- ❖ Ostala zaštita predviđa se i od svih vrsta otpadaka, planirajući deponije koje su organizovane i koje uzimaju u obzir ovaj faktor do planiranja grobna mesta.

BIODIVERSITET

Nakon izvršenih istraživanja fitodiverziteta Štrpcce predviđa se, da se neke vrste sačuvaju i konzerviraju pošto je konstatovano da postoje fitocenoze koje su vrlo bogate i interesantne u ekonomskom, naučnom i medicinskom pogledu.

Što se tiče zoodiverziteta, prema podacima iz ZZP⁴, i analiza radne ekipe, teritorija grada Štrpcce je bogata divljačem među kojima ima i vrsta koja se smatraju ugroženima i u tom pravcu predviđa se zaštita zona gde žive i deluju ove životinje kao i njihova zaštita kao posebnih vrsta.

U oblasti biodiverziteta predviđeni su zajednički projekti sa ostalim Opštinama i susednom državom Makedonijom za zaštitu i razvoj nacionalnog parka Šar planina.

Predviđa se popis flore i faune na celoj teritoriji grada sa naznakom šta treba štititi i šta se može koristiti.

U okviru nacionalnog parka, predviđeni su rezervati prirode; predviđa se revitalizacija šumskih ekosistema za sprečavanje uništenja staništa mnogih biljnih i životinjskih vrsta na teritoriji Štrpcce. Smatrajući kao značajnim i očuvanje staništa leptira, ptica lešinara i dr. Prikazano na mapi biodiverziteta.

ZEMLJA

Smatrajući zemlju kao suštinskim izvorom i uglavnom neobnovljivom, na osnovu analize radnih grupa i širinu znanja i shvatanja sistema zemlje i ključne uloge koju igra zemlja unutar šireg sistema sredine, nasavak gubljenja zemljišta imao bi razorne učinke po naš život. Poljoprivreda i šumarstvo i niz aktivnosti su zavisni od zemlje i mogu biti ugroženi,

⁴ KIZP- Kosovski institut za zaštitu prirode

do snabdevanja vodom i hranjljivim materijima za odgoj i fizičku podršku bijaka i drugih bića. Niz funkcija je od velikog značaja za očuvanje ekosistema.

Zbog ovog širokog spektra funkcija koje se obavljaju od zemlje i njenog odnosa sa drugom okolinom, komponenta zemlje nije smatrana kao izolovana, stoga je u vazi analize posvećena posebna pažnja i zbog toga se predviđa:

- ❖ fizička i kvalitetna zaštita zemlje;
- ❖ osim zaštite vazduha i vode – predviđamo i uvođenje politika za zaštitu zemlje za obezbeđivanje „izgubljene veze“ za zaštitu okoline;
- ❖ predviđa se zaštita u smislu zemljишnog prostora i zemljishnih resursa od otuđivanja u nepoljoprivredne svrhe uz ograničenje prostiranja gradnje samo u okviru planiranih građevinskih granta (mapa “Koncept razvoja grada”);
- ❖ Da bi se omogućila redovna i sigurna proizvodnja u cilju zaštite ljudi, biljnog, životinskog sveta i ambijenta, predviđa se zaštita poljoprivrednog zemljišta od zagađenja, kroz zaštitu poljoprivrednog zemljišta od zagađenja ograničavanjem i sprečavanjem od direktnog transporta, transporta vodom i vazduhom štetnih materija i preduzimanja mera za očuvanje i poboljšanje plodnosti;
- ❖ Planira se zabrana ispuštanja štetnih i opasnih materija koje oštećuju i menjaju proizvodnu sposobnost poljoprivrednog zemljišta ili kvalitet poljoprivrednih kultura i nepravilna upotreba mineralnih, organskih đubriva i sredstava za zaštitu bilja;
- ❖ Planiraju se nadgledanja na stalan način i kontrola plodnosti poljoprivrednog zemljišta;
- ❖ Planom se predviđa realizacija druge i treće faze uređivanja poljoprivrednog zemljitša (komasacionim merama: uređivanje teritorije zemljišta u cilju stvaranja većih parcela i urednih da bi se omogućila ekonomičnija obrada zemljišta i stvorili povoljniji uslovi za razvoj pojoprivrednog karaktera, uređivanje granica u cilju stvaranja novih parcela prvilognog oblika i da bi se obuhvatila u sistemu hidromelioracije do katastrskih podataka i redefinisanje svojinskog prava na novim parcelama uz korišćenje legalnih sredstava – komasaciju). (Mapa. Planirane granice grada);
- ❖ Predviđa se navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta i druge mere za povećanje stepena boniteta zemljišta koja ima niži bonitet;
- ❖ Predviđa se zaštita od poplava regulacijom rečnih korita i potoka (vidi mapu poplava i erozija) kod zemljišta koja ima visok bonitet i ostale mere za zaštitu i povećanje stepena boniteta;
- ❖ Predviđa se da u zonama koja su sa drugim namenama (osim stanovanja i za privremene izgradnje) sprovode projekti za rekultivisanje poljoprivrednog zemljišta;
- ❖ Predviđa se zaštita od erozije i ispiranja sastavnih elemenata zemljišta, pošumljavanjem i melioracijom degradiranih zona;
- ❖ Predviđa se zaštita od prirodne degradacije ili uticaja čoveka;
- ❖ Predviđa se zaštita prirodne plodnosti zemljišta, putem biljnog kretanja na poljoprivrednim zemljistima i vraćanja organskih materija (nespaljivanjem strništa ili biljne ostatke);
- ❖ Predviđa se ponovni razvoj zemljišta na zonama pokrivenim divljim deponijama.

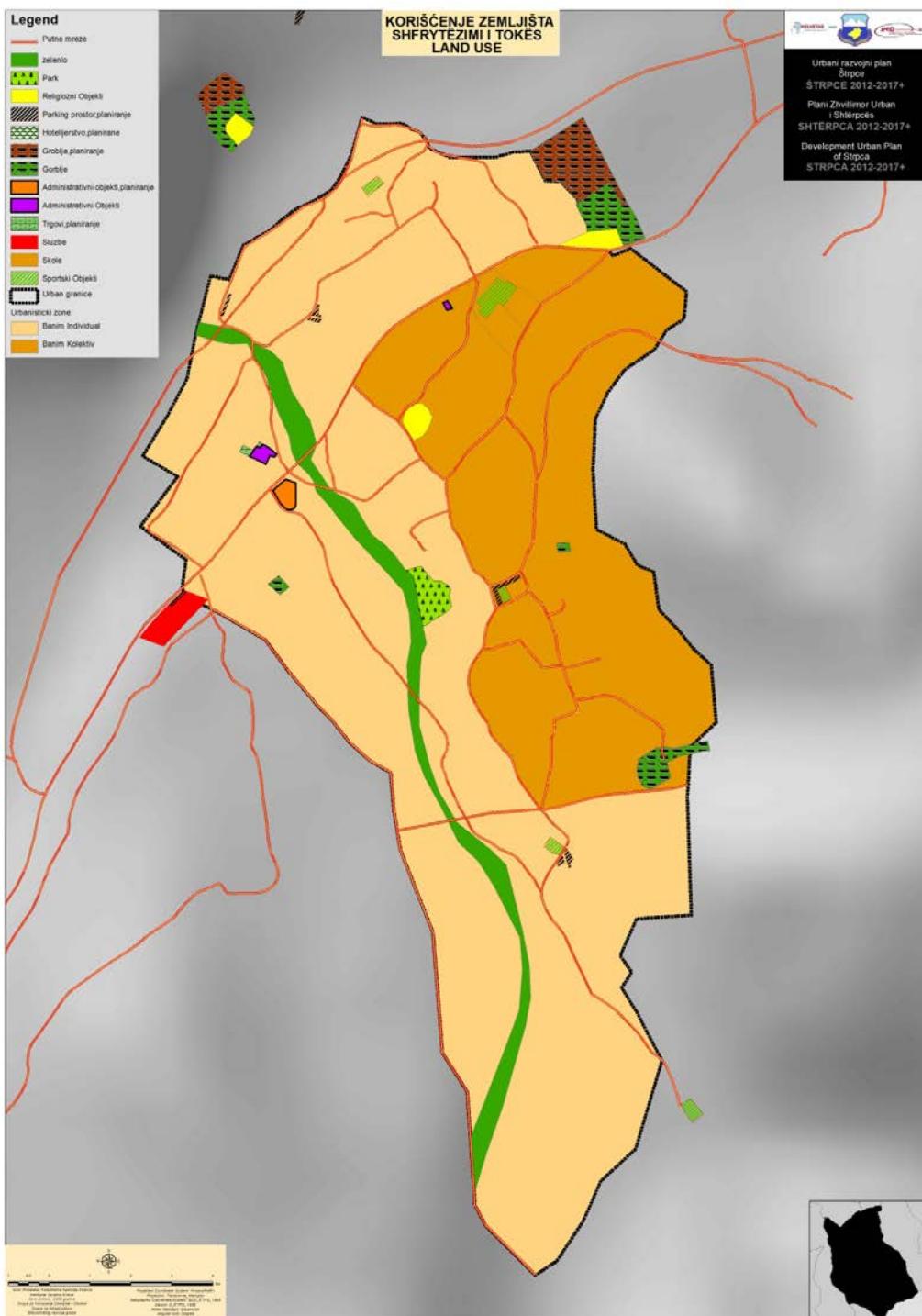
UPRAVLJANJE OTPACIMA

Na osnovu analiza koje su uradile radne grupe kao i drugi akteri predviđa se otkup i tretiranje otpadaka koji su odlagani na nekontrolisan način, pre svega na obalama reka i sličnim prostorima.

Delovi grada gde uopšte nema menadžiranje otpadaka uvrsti u sistem upravljanja, dok sa delimičnim menadžiranjem proširiti pod punim upravljanjem, a u kojima se vrši menadžiranje ojačati sistem upravljanja kroz infrastrukturu i druge sastavne elemente.

KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA-NAMENA POVRŠINA

Planiranje korišćenja zemljišta za narednih 10 godina u gradu Štrpcu, bio je poseban izazov radnim grupama zato što je trebalo da u prostoru obavi tretiranje, identifikaciju sporova i integraciju svih tokova uz utvrđivanje toga koje aktivnosti korišćenja zemljišta treba da se obavljaju i gde to treba učiniti, upotrebljavajući međunarodne standarde i GIS, olakšan je proces odlučivanja u smislu namene korišćenja prostora i u tom pravcu radne grupe i spektar stručnjaka uključenih u ovom procesu. Previđa se da će zemljište na teritoriji zone Štrpcu u znatnoj meri biti namenjeno i sačuvano kao poljoprivredno i šumsko zemljište. Ostali delovi biće namenjeni za građevinsko zemljište, arheološke zone, groblja, zelenilo, puteve, deponije smeća-transfernu stanicu, obilaznicu, industriju za sve potrebne oblasti i sektore.

Mapa br.40. Planirano korišćenje zemljišta urbane zone Štrpcce

ZONE SA POSEBНОM NAMENOM

Prema analizama stanja koje su uradile radne grupe na osnovu informacija i analiza urađenih na terenu utvrđene su zone sa posebnom namenom.

Zaštitne zone grada

Predlažemo da zaštitne zone grada budu tolike da obeshrabre potencijalne investitore da grade u neposrednoj blizini građevinskog reona grada. Po našem shvatanju, zaštitna zona grada treba da bude minimalno 200 m, s tim da se u toj zaštitnoj zoni ne može graditi ništa, izuzev jedne kategorije objekata. Toj kategoriji objekata pripadaju svi privredni i stambeni objekti domaćinstava, koji su se na dan usvajanja plana našli na tome mestu i kojima treba omogućiti normalan život i uslove za razvoj gazdinstva, tj. izgradnju novih privremenih i stambenih objekata.

Zaštitne zone turističko-rekreativnih područja

U cilju zaštite turističko-rekreativnih zona, predlaže se održavanje prirodnog stanja predela, zaštitna zona do granice pejsaža, kako bi se održala iluzija neizgrađene prirode sa što manje čovekovih intervencija.

Zaštitne zone uz izvorišta i vodozahvate

U principu zaštitne zone oko izvorilšta i vodozahvata su dvojake – to su najpre zone neposredne sanitарне zaštite koje će u skladu sa karakterom izvorilšta ili vodozahvata, odrediti nadležna sanitarna inspekcija. Zatim, tu su zone šire zaštite kod kojih se uvažavaju razni specifični zahtevi u odnosu na zaštitu izvorišta, odnosno vodozahvata, s obzirom na njegove karakteristike i određene antropogene činioce. Tako se na primer, u održenoj zoni koja hrani određenu izdan, može zabraniti, na primer, upotreba pesticida, lokacija određenih industrija, lokacija uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, deponija smeća i slično.

Zaštita planirane namene površina

Budući infrastrukturni sistem i izgradnja svih drugih objekata na području grada Štrpcce, zahtevaju rezervisanje potrebnog zemljišta, da bi se onemogućila njihova eventualna neplanska izgradnja i zauzimanje. Na mapama su prikazane sve površine koje se u narednom periodu, po usvajanju URP-a Štrpcce, pravno štite i koriste na način kako je prikazano.

Zaštita spomenika kulture

Kulturno istorijski spomenici, s obzirom na vrstu i status, imaju veoma različit tretman u procesu planiranja i izgradnje prostora. U svakom slučaju, pre bilo kakvih oblika konkretizacije namene prostora posle Razvojnog Urbanističkog plana Štrpcce ili drugih planova, širih teritorija, za uslove zaštite, shodno Zakonu o zaštiti kulturnih dobara, treba tražiti mišljenje nadležnog Zavoda za zaštitu spomenika kulture. Ovde se neće navoditi detaljni uslovi zaštite za svaku pojedinačnu kategoriju spomenika, s obzirom na njihovu brojnost, ali će se ući u neke najnužnije konstatacije. Najpre, svi spomenici u gradu biće tretirani shodno uslovima Zavoda za zaštitu spomenika kulture, koji se moraju ugraditi u detaljne urbanističke planove. Kod objekata koji se nalaze van građevinske zone grada, zaštitne zone biće veoma različite, s obzirom na karakter spomenika, a najveći zahtevi biće postavljeni u odnosu na spomenike najviše kategorije gde se predlaže zaštita do granice pejsaža, kako bi se maksimalno sačuvao autentični ambijent, naročito kod onih oblika izgradnje koje je teško kontrolisati, kao što su izgradnja kuća za odmor i slično.

Dakle, naglašava se potreba planske zaštite kulturnog nasleđa i ambijentalnih vrednosti, kao i njegovog planskog korišćenja, i to kroz obavezu subjekata planiranja da se tretman, uređenje i korišćenje ovih vrednosti:

- utvrđuje saglasno značaju tih vrednosti za kulturni razvoj Štrpca;
- određuje primenom važećih zakonskih i drugih kriterijuma za zaštitu ove vrste objekata i lokaliteta;
- usvoji na određen način, kao obaveza od posebnog značaja za Štrpce;
- ostvaruje učešćem odgovornih stručnih organizacija sa teritorije zona Štrpca na način koji se utvrdi nakon detaljnih istraživanja i usvojenog „Programa uređenja i zaštite kulturno-istorijskih spomenika“ (vrsta, kapacitet, koncept organizacije, itd.).

URBANISTIČKI KONTEKST

Analize dosadašnje urbanističke prakse, pružaju dovoljnu ponudu planskih instrumenata za izgradnju i uređenje grada i to kako po vrsti, tako i po teritorijalnom obuhvatu za očuvanje urbane ravnoteže i obezbeđenja održivog i prijatnog razvoja za sredinu.

U narednom periodu je potrebno delovati prioritetno u svim delovima grada Štrpca u okviru ekonomskog, socijalnog, infrastrukturnog aspekta i dr.

Razvojem izgradnje unutar planiranih građevinskih granica predviđa se razvoj i organizacija poljoprivredne proizvodnje unutar katastarske zone Štrpca. Takođe, predviđa se proširenje sa sadržajima industrije u onim delovima grada u kojima postoji mogućnost za dobit i korišćenje.

Prilikom izgradnje modernih stambenih i drugih objekata, neophodno je omogućiti valjano raspoređivanje uslužnih delatnosti.

Izgradnjom kuća i druge vrste objekata potrebno je dobiti saglasnost sa poštovanjem specifičnih urbanističkih normi uz angažovanje nadležnih organa, naročito u delovima koji se smatraju još uvek netaknutim (obavezna izrada regulacionog plana).

PEJZAŽI

Grad Štrpce odlikuju prirodne lepote – pejzaži za koje će se u budućnosti predvideti mere i aktivnosti za njihovo održavanje i unapređivanje.

Pejzaži ovog grada predstavljaju bitan faktor i jedan su od potencijala koji se mogu svrstati u turističke ponude. Da bi se zaštitili od antropogenih faktora, svaku intervenciju neophodno je svesti na minimalnu meru, naročito zona namenjenih turističkoj ponudi. Minimalne mere koje bi se preduzimale u intervencijama, isključivo bi se svodile na ekološki materijal.

Planirane mere za potencijalne atraktivne turističke ponude, odnose se na uređenje infrastrukture (uređenje pešačkih staza, letnjikovca, mesta za loženje vatre, prostor za kampovanje i dr.) i samog obezbeđivanja i zaštite tog pejzaža.

Planirane mere odnose se na pejzaže u sledećim zonama:

- Obe reke,
- Livadičko jezero.

PRIRODNE I DRUGE NEPOGOODE

Mogućnost javljanja elementarnih nepogoda i stihija, ukazuje na potrebu blagovremene intervencije u prostoru, odnosno zahteva takvo usmeravanje prostorne organizacije teritorije, načina izgradnje i sl. koje će umanjiti eventualna štetna dejstva stihija.

Analizirane su sledeće elementarne nepogode: zemljotresi, poplave, lavine, veliki snegovi, jak vetar, grad, led, suša, masovna pojava zaraznih bolesti kod ljudi, stoke, biljaka i ostale nesreće koje izaziva priroda. U okviru ostalih nepogoda analizirane su velike nesreće na drumskom, vazdušnom i železničkom saobraćaju, požari, rušenje brana i ostale ekološke i industrijske nesreće, vanredno urgentno stanje, visoke temperature, tehnički kolaps energetskih sistema za snabdevanje električnom energijom, telekomunikacija i informatičke tehnologije, teroristički akti i drugi načini masovnog ugrožavanja, koje izaziva čovek svojim radom i neadekvatnim ponašanjem.

Konstatovano je da u najizazovnije prirodne elementarne nepogodime spada zemljotres. Potrebno je preduzimanje mera u kretanju, počev od kulture reagovanja, do kulture preduzimanja mera za amortizaciju i smanjenja šteta.

Postoji zakonska obaveza Opštine za izvršenje istraživačkih i drugih radova u vezi sa ustanovljenjem mikroseizmičke reonizacije, koja po našem shvatanju treba da obuhvati centralne tj. najvrednije delove budućih funkcionalnih područja raznih vrsta. Sprovođenje ove zakonske obaveze važno je zbog toga što se grad Štrpc nalazi u trusnom području gde se mogu očekivati trusni udari snage do 8° MS. Stim u vezi predlaže se izgradnja sistema opštinskih propisa koji trega da budu oslonjeni na postojeći sistem tehničkih propisa koji regulišu materiju građenja u seizmičkim područjima. Pri tome, izuzetno je važno da se, s obzirom na očekivani nivo individualne stambene izgradnje, posebno dobro instruiraju i upute individualni investiteri odnosno graditelji kojima će ubuduće pripadati pretežni deo stambenog fonda Štrpca.

U pogledu drugih mera mislimo da treba održati maksimalnu prohodnost svih puteva, kao i drugih komunikacija, dok u naseljima treba obezbediti prohodnost sistema glavnih gradskih saobraćajnica radi evakuacije, raščićavanja i ukazivanja raznih oblika pomoći. S tim u vezi na teritoriji grada Štrpca prilikom izvršenja rekonstrukcije treba se opredeljivati za manje gustine i slobodne sisteme izgradnje, saobraćajnice treba dimenzionisati tako da budu prohodne u slučaju zarušavanja objekata, a slobodne površine kako u delovima grada tako i u centralnoj zoni grada treba osposobiti da u svakom trenutku mogu da prime postradalo stanovništvo.

Što se tiče infrastrukturnih sistema, glavne vodove ne treba postavljati u nasuta, močvarna i nestabilna zemljišta, a same vodove trebalo bi graditi od fleksibilnih i na deformacije prilagodljivih materijala. Saobraćajnice treba graditi po principu alternativnih pravaca, zbog evakuacije ljudi i dobara i pristupa ugroženom području.

GRAD

Prema analizi situacije konstatovano je da je grad, opasnost koja često puta ugrožava ekonomiju zemlje, radne ekipe su predviovaca izgranjivanju protivgradnih stanica na mestima gde su postojale i ranije.

SNEŽNI NANOSI, JAKI VETROVI

Snežni nanosi, poledica i jaki vetrovi su analizirani pri čemu je konstatovano da ne predstavljaju veliku opasnost za ekonomiju i stanovništvo, no u svakom slučaju ekipe su smatrali da je potrebno preuzeti mere tokom zimskog perioda i naročito na brdskim zonama.

SUŠA

Suša se može smatrati kao opasnost po poljoprivrednim kulturama tokom letnje sezone u glavnom tokom jula i avgusta meseca kada su temperature visoke a padavine ređe, ali su ekipe predvidele sistem navodnjavanja putem kanala iz vodotokova koji protiču neposredno pored poljoprivrednog zemljišta.

POPLAVE

Konstaovano je da su poplave elementarna nepogoda koja zahteva posebnu pažnju, pošto se pojavljuju kao opasne za život ljudi i nanose znatne materijalne štete. Svesni da poplave ne mogu biti sprečene ali njihove štete mogu da se amortizuju i upravljaju. Ekipa je konstantovala i predvidela sledeće:

Unutar gradske teritorije, ima više vodotoka i bujica, čijim uređenjem treba moguće štete od poplava, svesti na najmanju moguću meru. Neki od njih su već delimično uređeni. Sva delovi grada Štrpcce treba da se zaštite od poplava i bujica, sistemom hidrotehničkih i drugih radova, koje treba organizovano i sistematski preduzimati. U tom smislu savetuje se da se u aluvijumima reka gradi tek posle obezbeđenja od plavljenja, i to sistemom izgradnje nasipa, obaloutvrda i sl. Kote podova objekata i kote komunalnih instalacija, trebalo bi da budu iznad nivoa, najmanje stogodišnjih visokih voda, a poželjno je i hiljadugodišnjih.

U cilju zaštite poljoprivrednog zemljišta od plavljenja, potrebno je i odgovarajućim sistemima za navodnjavanje i odvodnjavanje, smanjiti mogućnost nastajanja većih šteta, bilo da se radi o odnošenju poljoprivrednot zemljišta ili zasipanju, bilo da se radi o štetama u pogledu prinosa kultura.

Kao ostale mere predviđene su uklanjanje jakih rečnih krivina i upravljanje rečnim obalama. Zaštita reka od bacanja otpadaka što u ovom slučaju predstavljaju prepreke za slobodan tok vode. Zabранa izgradnje stambenih objekata kao i onih od privrednog karaktera uz rečna korita na daljini od najmanje 10 metara od rečnog korita.

EROZIJE

Regioni u kojima je erozija velikog intenziteta na vodotocima, zemlji, šumama i nepokretnim objektima neophodno je proglašiti erozivnim zonama koje kao takve prema zakonu o kosovskim vodama proglašava Opština.

U cilju sprečavanja erozivne aktivnosti predviđa se preuzimanje konkretnih i urgentnih koraka kao što su:

- ❖ zabrana seče i degradacije šuma;
- ❖ zabrana ispaše;
- ❖ zabrana korišćenja materijalnih dobara koje izazivaju eroziju;
- ❖ zabrana korišćenja zemlje, peska i dr.

Kao protiverozivne aktivnosti predviđaju se sledeće hidrotehničke, poljoprivredne i biološke mere.

Hidrotehničke mere

- ❖ Izgradnja terasa, plotova i brana na koritama potočića i potoka kao i hidrotehničke zaštitne mere u cilju minimizacije erozivne mase;
- ❖ Izgradnja nasipa na rečnim obalama kao preventivna mera erozije;
- ❖ Sađenjem šumskih sadnica uz rečna korita;
- ❖ Zabrana vađenja inertnih materijala u rečnim koritama.

Biološke mere

- ❖ Zaštita postojećih šuma od nekonstrolisanih seča i požara;
- ❖ Zabrana ispaše na degradiranim pašnjacima;
- ❖ Pošumljavanje goleti i degradiranih površina;
- ❖ Stvaranje zelenih pojasa u onim regionima u kojima je stepen erozije visok;
- ❖ Erozija treba da se ograniči na glavnim rečnim obalama sađenjem drveća koje bi pokrivalo pojas na 10 metara daljine od reke.

Na osnovu analiza predlažu se sledeće protiverozivne mere:

- ❖ Izgradnja zaštitnih pojasa na oštrim padinama;
- ❖ Izgradnja otpornih zidova.;
- ❖ Melioracija pašnjaka;
- ❖ Melioracija šuma;
- ❖ Izgradnja ostalih protiverozivnih oblika.

Požari

Prilikom dimenzionisanja vodovodne mreže u gradu jedan od kriterijuma za njen dimenzionisanje treba da bude i eventualna potreba za gašenjem požara. U pogledu izgradnje objekata treba se opredeljivati za objekte koji će imati što veći stepen vatrootpornosti. Kad se radi o delovima grada koji mogi biti zahvaćena požarom, treba obezbediti maksimalnu pristupačnost i to naročito onim koji su na požar najosetljiviji, kao što su industrijske i skladišne zone i sl.

Šumske zone treba da budu ispresecane protivpožarnim pojasevima, kako bi se eventualne štete od šumskih požara svele na najmanju meru. U pogledu razmeštaja industrijskih i drugih proizvodnih kapaciteta, treba se opredeliti za disperznu izgradnju, i to paviljonskim sistemom izgradnje, koji pruža određene pogodnosti u smislu zaštite od požara.

Skladišta goriva, eksplozivnih i zapaljivih materija, treba locirati u skladu sa tehničkim propisima i to uglavnom dalje od grada i važnijih infrastrukturnih sistema.

2.6 STRATEŠKI PROJEKTI OBELEŽAVANJE

Prema Prostornom planu Kosova postoje neki od značajnih tokova koji se tiču regiona o kojima smo vodili računa prilikom izrade Razvojnog urbanističkog plana, kao što je posebno zaštićena zona crkve Svetog Nikole, koja ima tampon zonu 50 m od njihovog

dvorišta. Istovremeno vodeći računa i o zoni Nacionalnog parka koja obuhvata katasersku zonu Štrpca i koja je od velikog značaja.

U tom pravcu analizirali smo zone i predložili najracionalnije oblike razvoja i zaštitu istih uz primenu zakonskih okvira utvrđenih iz Ministarstva Životne Sredine i Prostornog Planiranja. U funkciji regionalnog postrojenja za otpadne vode planirana je trasa glavnog vodosabirnika za otpadne vode u pravcu mesta za tretiranje.

2.7 PROCENA SOCIO EKONOMSKOG UTICAJA NA OKOLINU PREDLOŽENOG OKVIRA

Znajući da okvir prostornog razvoja izražava željeno prostorno predviđanje za teritoriju urbane zone, procena socio-ekonomskog i uticaja na okolinu predviđenih prostornih zbivanja je značajan korak. Ova zbivanja, kao rezultat procesa planiranja manifestuju se uticajem na život ljudi što će u celini biti tretirano kao uticaj na socijalni aspekt, ali će ova zbivanja imati svoj uticaj i na okolinski i ekonomski aspekt. Ova procena obradiće očekivane socio-ekonomske i okvirne uticaje na okolinu, predviđenih i željenih prostornih tokova.

Isto kao u profilu i drugim poglavlјima, ova procena će se izvršiti zasnivajući se na tematskim oblastima i to na: ekonomski razvoj, infrastrukturu, demografiju, socijalna pitanja, korišćenje zemljišta i sredine.

Bilo kakvo zbivanje koje je predviđeno u ovim tematskim oblastima, karakteriše se prostornim raspoređivanjem i okolinom koja je okružuje, kao i uticaja koji se koncentrišu na zonama željenog predviđenog razvoja, ali uzimajući u obzir i vezanost sa raznim aktivnostima koji se odvijaju u obližnjim zonama. Stoga je procena fizičkog zauzimanja prostora (zaposedanje teritorije) značajna dimenzija za procenu.

2.7.1 UTICAJ GLAVNIH KONCEPATA NA EKONOMIJU

Glavni koncept urbane zone Štrpca je kompaktan koncept razvoja sa integrisanim infrastrukturom, industrijskim i turističkim sadržajima. U glavnom konceptu urbanog razvoja fokus se stavlja na centar urbane zone oko regionalnog puta Uroševac – Prizren koji mora biti na takvom nivou da odgovara standardima i zahtevima planiranog razvoja i vizije.

Procena: U ekonomskom smislu, koncept se može proceniti kao racionalno određeno ekonomsko-prostorno raspoređivanje, koje će omogućiti investicije za domaće i strane investitore. Ovaj koncept predviđa pružanje mnogih usluga bliže građanima, procenjuje se da će koncept omogućiti otvaranje novih radnih mesta, kvalitetnu sredinu i usluge uz manje troškove.

2.7.2 UTICAJ GLAVNIH KONCEPATA NA ZAPOSEDANJE ZEMLJIŠTA

Procena: Jedan od prioriteta glavnih koncepata je zaštita kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta i zabrana gradnje na zemljištima I-IV klase. Procenjuje se da zaštita kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta predstavlja načelo na kojem je zasnivan glavni koncept prostornog razvoja. Procenjuje se pozitivnim minimalno zaposedanje zemljišta za izgradnju novim

granicama a naročito proglašenje zamrznutih zona na glavnim putevima što će doprinositi zaustavljanju trenda zaposedanja zemljišta uz ove puteve i sprovođenje koncepta.

U funkciji što manjeg zaposedanja zemljišta, konceptom je predviđena zabrana gradnje na kvalitetnom poljoprivrednom zemljištu, osim u slučajevima opisanih u Zakonu o prostornom planiranju. Pored predviđanja kompaktnog razvoja urbane zone na principima zbijanja izgradnje, procenjuje se da će neke oblasti urbane zone nastaviti da se razvijaju na kvalitetnom poljoprivrednom zemljištu, međutim definisanje razvoja novim granicama procenjuje se racionalnim i održivim, kao glavna tačka koncepta.

2.7.3 UTICAJ GLAVNIH KONCEPATA U SOCIJALNOM ASPEKTU

Procena: U socijalnom aspektu, koncept kompaktnog razvoja urbane zone, procenjuje se da utiče pozitivno na kvalitet razvoja pošto koncept omogućava jedan brži i organizovaniji razvoj za akcije i mogućnost razvoja mnogih socijalnih aktivnosti koje će imati neposredan uticaj na kvalitet njegovog života), jednostavno ovaj koncept predstavlja kvalitetniji oblik života i obavezno obezbeđuje šansu više za socijalnu koheziju (siromaštvo, krajne siromaštvo, jačanje ljudi/osoba kojima je potrebana pomoć, u povećanju mogućnosti za zapošljavanje grupa kojima je potrebna pomoć, u saradnji sa NVO-ima i drugim značajnim akterima) kao i ponovno vraćanje socijalne sigurnosti građana Štrpcce, odnosa sa samim sobom i okolinom.

2.7.4 OBLAST EKONOMSKOG RAZVOJA

U oblasti ekonomskog razvoja predviđen je razvoj urbane zone u sektorima stanovanja, sporta i rekreacije, turizma, industrije (drvna, prerađivačka i privredna), infrastrukture, građevinarstva, ugostiteljstva, zanatstva, energije, bankarskog sistema, telekomunikacija i drugih uslužnih delatnosti.

Procena: Procena uticaja okvira razvoja ove oblasti u ekonomskom pogledu znači da pruža više mogućnosti efikasnog i održivog razvoja prema zahtevima i ponudama. Okvir pruža više ukoliko se uporedi sa standardom vremena analiziranim i predviđenim tokovima, kreću se u pravcu ispunjavanja standarda vremena za održiv razvoj pružajući predviđene i sveobuhvatne multidimenzionalne aktivnosti i u funkciji sprovođenja ekonomskih politika.

U socijalnom aspektu: procenjuje se da će ekonomski razvoj predviđen ovim okvirom stvoriti osnove za održiviji socijalni razvoj i socijalnu zaštitu uključujući ublažavanja siromaštva i nezposlenosti, ali i povećanje šansi za obrazovanje i profesionalizaciju do ispunjenja većeg građanskog zadovoljstva u ovoj dimenziji u pogled

U pogledu okoline: procenjuje se da će ekonomski razvoj predviđen ovim okvirom stvoriti osnove kako bi aktivnosti bile odvijane na način na koji će biti „priyatni“ u odnosu na sredinu uopšte i da uticaj zagađenja vazduha, vode, zemlje bude u dozvoljivim granicama uz predviđanje mera i standarda još od primene za određen razvoj stvorivši takozvani paket urbanih i prostornih uslova.

U fizičko prostornom aspektu: procenjuje se da će okvir identifikovati i definisati mesta nalaska razvojnih mogućnosti i predvideti zaštitu prostora za ove tokove nastojivši da neophodni minimum prostora bude u funkciji održivih zbijanja. U toj funkciji procenjuje se da će najveći uticaj imati namena prostora za stanovanje, trgovinu, sport i rekreaciju, industriju,

turističku zonu razvoja, kao i za putne koridore. Visoko se procenjuje i urađena i predstavljena analiza u okviru prostornih ali i fizičkih odnosa ekonomskih zbivanja.

2.7.5 OBLAST RAZVOJA DEMOGRAFIJE I SOCIJALNIH PITANJA

Zbivanja koja se predviđaju u oblastima demografije, socijale, zdravstva, kulture i obrazovanja a sve u okviru prostornog razvoja putem obogaćivanja infrastrukture, kompletiranja sadržaja novosagrađenih objekata i pratećih sadržaja, u zdravstvu pored postojećih usluga proširiti i na bolničke usluge, u oblasti kulture zaštitu i jačanje duhovnosti, u sportu proširenje sadržaja različitim sportskim aktivnostima.

Procena: Procena uticaja okvira razvoja ove oblasti u ekonomskom aspektu znači da pruža mogućnost stručnog osposobljavanja u raznim oblastima sa akcentom na turizam, industriju, trgovinu i zanatsvo ali i u drugim oblastima što će se odraziti na ekonomski razvoj. Okvir dotiče snažan segment konkretnim aktivnostima i nastoji da kulturna ponuda, bude u skladu sa mogućnostima koje ima urbana zona što će doprineti ekonomskom razvoju. Aktivnosti u ovoj oblasti mogu se slobodno proceniti kao sve obuhvatne, multidimenzionalne i u funkciji sprovođenja ekonomskih politika.

U Socijalnom aspektu: procenjuje se da je ovim okvirom najviše analizirana i tretirana ova oblast i zaista je očito da će okvir razvoja ove oblasti snažno uticati na stvaranje osnova za održiv socijalni razvoj i socijalnu zaštitu uključujući proširenje usluga i kvaliteta, ublažavanje siromaštva i nezaposlenosti, ali i povećanje šansi za obrazovanje i stručno osposobljavanje do ispunjenja većeg građanskog zadovoljstva. U ovoj oblasti sa aspekta okoline, procenjuje se da će razvoj demografije i socijalnih pitanja, predviđen ovim okvirom stvoriti osnove da se aktivnosti razvijaju na način na koji će biti prijatne u odnosu na sredinu i da će uticaj zagađenja vazduha, vode, zemljišta biti u dozvoljenim granicama, međutim, uticaj čoveka na zagađenje je među najsadržajnijim.

U fizičko prostornom aspektu: procenjuje se da okvir identificuje i definiše mesta nalaženja mogućnosti za sport, kulturu, obrazovanje, zdravstvo i dr., gde se predviđa zaštita prostora za ove svrhe. Visoko se procenjuje urađena i predstavljena analiza u okviru prostornih, ali i fizičkih odnosa na zbivanja u ovim oblastima.

U oblasti razvoja infrastrukture, u okviru prostornog razvoja predviđeni su: otvaranje novih puteva, koridora, kompletiranje i modernizacija postojeće putne infrastrukture, funkcionalizaciji i modernizaciji vodovoda i kanalizacije, upravljanja otpacima, infrastrukture energetike, telekomunikacija i dr.

Procena: Procena uticaja okvira razvoja ove oblasti u ekonomskom aspektu znači da pruža mogućnost bržeg prometa roba i ljudi uz niske cene, energetsku stabilizaciju kao preduslova ekonomskog razvoj i korišćenje novih mogućnosti telekomunikacija za ekonomski razvoj do korišćenja infrastrukture otpadaka i njenog upravljanja za nova radna mesta i određene prerađivačke kapacitete tako da se ova oblast može proceniti kao sveobuhvatna, višedimenzionalna i u funkciji je sprovođenja ekonomске politike.

U socijalnom aspektu: procenjuje se da ovaj okvir pruža brže i kvalitetnije kretanje, kao i osnove za povećanje kvaliteta mnogih drugih usluga koje neposredno utiču na život. U pogledu okoline procenjuje se da razvoj putne infrastrukture, a ukoliko se ne preduzmu adekvatne mere može proizvesti zagađenost, tako da su za ove tokove predviđene dodatne mere putem zaštitnih traka i dr. Ostali deo infrastrukture koji je predviđen ovim okvirom, imaće svoj pozitivani povoljan uticaj na sredinu samo ukoliko bude realizovan u skladu sa zahtevima standarda koji se procenjuju neophodnim.

U firzičko prostornom: aspektu procenjuje se da je okvir identifikovao i definisao koridore i linije za razvoj infrastrukture i predviđeno zaštitu prostora. Visoko se procenjuje urađena i predstavljena analiza u okviru prostornih, ali i fizičkih odnosa, mogućih tokova i sinergija ove oblasti.

U oblasti korišćenje zemljišta i okoline, u okviru prostornog razvoja jasno je da se sva predviđena zbivanja odnose na obezbeđenje čistog vazduha, vode, zemljišta, biodiverziteta, upravljanaj otpacima u funkciji sprečavanja zagađenja, korišćenja zemljišta urbanog konteksta, prirodnog nasleđa, pejzaža, elementarnih i drugih nepogoda.

Procena: Uticaj okvira razvoja ove oblasti u ekonomskom aspektu procenjuje se da ima direktni i indirektni uticaj. Visoko se procenjuje prostiranje koncepta u okviru za kretanje od kulture reagovanja na kulturu sprečavanja i amortizacije nesreća što se procenjuje kao ozbiljan pokušaj za zaštitu života ljudi, njihove imovine i ekonomije. Za ostvarivanje ovog standarda bezbednosti potrebno je kvalitetno i kvantitetno angažovanje radne snage što se opet odražava na ekonomski pokazatelje, očuvanje urbane ravnoteže i održivo korišćenje zemljišta. Snažno se odražava na ekonomski razvoj i očuvanje prirodnog nasleđa i pejzaža i njihovo korišćenje za rekreativno-turističke aktivnosti. Aktivnosti ove oblasti mogu se proceniti da su u funkciji sprovođenja ekonomskih politika.

U socijalnom aspektu: procenjuje se da je ovim okvirom najviše analizirana i tretirana dimenzija fizike bezbednosti populacije u funkciji socijalne dimenzije, ali i u obezbeđenju čistog vazduha, vode i zemljišta kao elementarnih uslova za kvalitetan život, tako da se zaista vidi da će okvir korišćenja zemljišta i sredine uticati na stvaranje osnova za spokojan socijalni razvoj i socijalnu zaštitu uključujući proširenje usluga i kvaliteta sa pejzažima i prirodnim nasleđem što ispunjava dimenziju većeg zadovoljstva građana u pogledu okoline. Procenjuje se da će razvoj predviđen okvirom korišćenja zemljišta i sredine stvoriti glavne osnove da uticaj zagađenja vazduha, vode, zemljišta bude minimalan sa tendencijom povećanja kvaliteta upravljanja otpadom. Opasnosti od zagađivača će biti pod merama sprečavanja, amortizacije i minimiziranja, a u cilju stvaranja prijatnog ambijenta za boravak. Međutim, procenjuje se da ljudski faktor treba biti ograničen u smislu negativnih ponašanja jer analize pokazuju da je uticaj čoveka na poremećaj ravnoteže veliki. Posebno se procenjuje okvir u pogledu predviđenih preventivnih i kaznenih mera.

U fizičko prostornom aspektu: procenjuje se da je okvir identifikovao i definisao sve zone, aktualna i očekivana zbivanja i predviđene mere zaštite, tretiranja i brige u funkciji bezbednosti i kvaliteta, tako da se smatra da su u ovoj oblasti potrebne striktne mere fizičkih i prostornih dimenzija zbivanja. Procenjuje se da su prostorni, ali i fizički odnosi zbivanja determinanti održivosti ove oblasti, stoga se visoko ocenjuje to da su ovi odnosi dobro realizovani.

2.8 STRATEGIJE I AKTIVNOSTI ZA SPROVOĐENJE

Ovaj deo pruža prelaz između postojećeg stanja i prostornog okvira. On formuliše paket strategija aktivnosti za ostvarivanje ciljeva unutar prostornog okvira, određenog roka i postojećeg stanja. Ovaj deo treba da sadrži:

3 STRATEGIJE I POSEBNE AKTIVNOSTI ZA IMPLEMENTACIJU URP-a PREMA TEMATSKIM OBLASTIMA

3.1.1 TEMATSKA OBLAST EKONOMSKOG RAZVOJA

TURIZAM

Strategija 1: Planiranje i razvijanje sportsko rekreativnog turizma:

- ❖ Izgradnja saobraćajnice koja povezuje urbanu zonu sa sportsko rekreativnim kompleksom Livad;
- ❖ Nastavak izgradnje sadržaja u sportsko rekreativnim zonama Livad i Obe reke;
- ❖ Pospešivanje u organizovanju mnogobrojnih sportskih aktivnosti;
- ❖ Promovisanje tradicionalnih sportskih događaja (tradicionalni turnir u malom fudbalu povodom dana rada „1. Maj“ i memorijalni turnir u malom fudbalu „20. Maj“);
- ❖ Obezbeđivanje uslova za otvaranje i funkcionisanje klubova u različitim sportovima.

Strategija 2 : Promovisanje grada kao mesto kulturno istoriskog turizma:

- ❖ Promovisanje zaštićenih kulturnih znamenitosti gde spada crkva Sv. Nikole, kao zaštićena zona i crkva Sv. Jovana;
- ❖ Promovisanje ostalih kulturnih dobara, organizovanjem različitih sabora i manifestacija;
- ❖ Promovisanje arhitektonskih građevina u starom centru urbane zone – „Trg oslobođenja“.

Strategija 3: Promovisanje arheološkog nasleđa za razvoj turizma

- ❖ Istraživanje lokaliteta Gradina u zoni Štrpcce-Vrbeštica;
- ❖ Opština će u zavisnosti od sugestija nadležnog Zavoda pretvoriti ovaj lokalitet u arheološki park, a može imati opravdanja samo ukoliko se proučavanjima otkriju značajniji ostaci većeg broja građevina;
- ❖ U zavisnosti od vrednosti arheološkog materijala koji predstavlja drevnost života i kulture ovog grada planira se začetak Zavičajnog muzeja.

Strategija 4 : Stvaranje turističke strukture

- ❖ Prikladan informativni sistem za korišćenje ove mreže, sačinjen od mapi, prospekata i drugih informativnih sredstava. Informacija o ponudi na turističkom web sajtu Opštine, mogla bi uticati na pobuđenje interesa za investicije u razvoju turizma;
- ❖ Stvaranje informativnog turističkog centra.

Strategija 5 : Zaštita prirode i okoline

- ❖ Promovisanje zaštićenih prirodnih vrednosti od posebnog značaja u zoni Nacionalnog Parka (Livadičko jezero);
- ❖ Izrada plana za obezbeđivanje opreme i potrebnih usluga radi održavanja zaštićenih prirodnih zona, uz kompletiranje sadržajima koje ih čine korisnim.

INDUSTRIJA

Strategija 1: Održiva industrija

- ❖ Tokom izrade regulativnih planova treba da se funkcionalizuje i ojača infrastruktura postojećih industrijskih kapaciteta „Ivo Lola Ribar“ i „Mediteks“;
- ❖ Izrada projekata za podršku i jačanje, ali i za stvaranje novih tokova u industriji;
- ❖ Izrada regulativnog plana za industrijsku zonu sa planiranim odgovarajućom infrastrukturom i priključenjem na regionalnu putnu mrežu.

ZANATSTVO

Strategija 1: Održivo zanatstvo

- ❖ Predviđa se stvaranje prostora i uslova za sve zanatske delatnosti i to u proizvodnom, uslužnom, umetničkom zanatstvu i domaćoj radinosti.
- ❖ Stvaranje adekvatnog udruženja zanatlja za informisanje, obezbeđenje i jačanje tržišta;
- ❖ Stvaranje fizičke i profesionalne infrastrukture za stručno obrazovanje u zanatstvu, savetovanje u korist zanatstva, povećanje sposobnosti preduzetnika, obuka i stručne kvalifikacije zanatlja;
- ❖ Obezbeđivanje prostora i pospešivanje udruženja zanatlja.

TRGOVINA

Strategija 1: Održiva trgovina

- ❖ Tokom izrade regulativnog plana i uslova za razvoj, utvrđen je razmeštaj sadržaja za trgovinu na veliko u industrijskim zonama.
- ❖ Jačanje trgovine na malo koja će se razvijati u centralnom delu urbane zone;
- ❖ Izrada idejnih i glavnih projekata za proširenje pijace;
- ❖ Izrada idejnih i glavnih projekata za izgradnju pijace mešovite robe.

UGOSTITELJSTVO

- ❖ Priprema regulativnih planova za sve segmente urbane zone gde će se adekvatno tretirati ugostiteljstvo, koje zauzima sve značajnije mesto u socio-ekonomskom razvoju sa veoma značajnim i raznovrsnim pozitivnim efektima;
- ❖ U prostornom smislu, neophodno je planiranje kapaciteta za potrebe turista, lokalnog stanovništva i tranzitnih gostiju;
- ❖ Uspostavljanje uslova za izgradnju ugostiteljskih objekata po standardima i sa visokim kvalitetom (hoteli, moteli, restorani, noćni klubovi itd.).

TRANSPORT, TELEKOMUNIKACIJE, PREVOZ I MOBILNOST

- ❖ Izrada i realizacija projekata za korišćenje tehnoloških i netehnoloških mera, kao i za stvaranje jednog sistema održivog i inteligentnog transporta;
- ❖ Izrada i realizacija projekta za izgradnju puta koji spaja sportsko rekreativnu zonu „Obe reke“ sa ski centrom;
- ❖ Nastavak izgradnje puta u sportsko rekreativnoj zoni „Livad“;
- ❖ Izrada i realizacija projekata za povećanje bezbednosti u saobraćaju;
- ❖ Izrada i realizacija projekata za smanjenje negativnih uticaja saobraćaja na okolinu.

Mreža i sistem infrastrukture putnog saobraćaja

- ❖ Izrada i realizacija projekata za poboljšanje kvaliteta kao i prostiranje putne mreže u funkciji povećanja brzine kretanja putnika i roba unutar urbane zone;
- ❖ Modernizacija postojećih kapaciteta saobraćajne mreže po standardima unutar urbane zone;
- ❖ Izrada i realizacija projekata za kompletiranje postojeće putne mreže sa ostalom saobraćajnom infrastrukturom (trotoari, parkinzi, garaže, autobuska stajališta, servisi za održavanje i opravku vozila idr.);
- ❖ Pocena studije izvodljivosti za izgradnju obilaznice oko centra Štrpcce;
- ❖ Izrada i realizacija projekta za izgradnju obilaznice oko centra Štrpcce;
- ❖ Izrada i realizacija projekta za razvijanje postojeće šinske infrastrukture u funkciji kvalitetnog razvoja visokog turizma;

SAOBRĀCAJ TELEKOMUNIKACIJA PTK-A I PRIVATNIH OPERATERA

- ❖ Povećanje kapaciteta brojeva fiksne mreže i mobilne telefonije, kao i obima interneta i kablovskih usluga, a da se usluge PTK-a i drugih privatnih operatera modernizuju;
- ❖ Poboljšanje kablovske mreže i televizijskih HD programa.

ENERGIJA

Strategija 1: Modernizacija i kompletiranje energetske infrastrukture

- ❖ Razvoj, modernizacija i kompletiranje energetske infrastrukture u sportsko rekreativnim zonama u funkciji ekonomskog razvoja;

Strategija 2: Identifikacija i korišćenje potencijala za obnovljivu energiju.

- ❖ Razvoj studija izvodljivosti o korišćenju alternativne energije;
- ❖ Izrada i realizacija projekata za izgradnju novih objekata (povećanje kapaciteta) i pratećih trafostanica;
- ❖ Studije izvodljivosti i idejni projekti o mogućnosti korišćenja solarne energije za termičku energiju kao i dobijanje električne energije preko foto-voltskim panelima (kao dugoročni cilj).
- ❖ Stimulativni projekti za one koji grade objekte i koriste solarnu energiju za grejanje uz oslobađanje u procentima od taksi i isplata za građevinske dozvole.

BANKARSKI SISTEM

Strategija 1: Banke u funkciji održivog ekonomskog razvoja

- ❖ Izrada projekata za kredite od strane banaka za domaćinstva i male biznise;
- ❖ Izrada projekata za kreditiranje uz niže kamate i sa širim paketima u oblasti turizma i industrije.

MALA I SREDNJA PREDUZEĆA

Strategija 1: Podrška razvoju SMP-a

- ❖ Osnivanje centra za stručnu obuku, organizovanje seminara i kurseva za usavršavanje građana o značaju ekonomskog razvoja i marketinga.
- ❖ Podrška mlađih preduzetnika putem implementacije „inicijalnog centra“, (inkubatora za biznis) gde preduzeća mogu koristiti zajedničku infrastrukturu. Ovaj centar će obezbititi:
 - iznajmljivanje prostora za seminare;
 - zajednički prodajni centar;
 - savetovanja o računovodstvu;
 - pravne savete i savete o taksama.

3.1.2 4.1.2. STRATEGIJE I AKTIVNOSTI ZA TEHNIČKU INFRASTRUKTURU

PUTNA INFRASTRUKTURA

Strategija 1: Postojeći asfaltirani putevi

- ❖ Izrada glavnih projekata, u saradnji sa ministarstvom za saobraćaj i post-telekomunikaciju, za proširenje određenih segmenata u skladu sa standardima postojećih puteva.

Strategija 2: NeASFALTIRANI putevi

- ❖ Asfaltiranje neASFALTIRANIH postojećih puteva u skladu sa standardima i normama, vodeći se po mapi transportne infrastrukture.

Strategija 3: Predloženi putevi

- ❖ Izrada i realizacija projekta za izgradnju puta, uzimajući u obzir i njihovo održavanje, gde kao prioritet imamo put koji spaja urbanu zonu (sportsko rekreativni kompleks Obe reke) sa ski centrom; put koji spaja urbanu zonu sa sportsko rekreativnim centrom Livad;
- ❖ Izrada detaljnih projekata za izgradnju novih lokalnih puteva u skladu sa standardima i normama, vodeći se po mapi transportne infrastrukture.

Strategija 4: Rekonstrukcije postojećih puteva

- ❖ Nastavak i kompletiranje prema predviđenoj dinamici.

Strategija 5: Obilazni putevi

- ❖ Izrada glavnih projekata, u saradnji sa Ministarstvom za Saobraćaj i post-telekomunikaciju, za izgradnju obilaznica uzimajući u obzir i njihovo održavanje, gde kao prioritet imamo obilaznicu oko centra grada;
- ❖ Izrada glavnih projekata za ove puteve na osnovu mape infrastrukturnih (urbanog) transporta;
- ❖ Na trasama predviđenih za izgradnju obilaznih puteva nije dozvoljena nijedna vrsta gradnje koja je suprotna nameni ovih puteva.

Strategija 6: Prateća infrastruktura

- ❖ Izrada i realizacija projekta za izgradnju autobuske stanice ispred školskih objekata i izgradnja zaustavnih mesta;
- ❖ Izrada idejnih i detaljnih projekata za uređenje i modernizaciju prateće infrastrukture duž puteva (trotoari, javna rasveta, signalizacija idr.).

ŽIČARE

- ❖ Izrada projekta za izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih žičara, vodeći se po mapi transportnog saobraćaja.

INFRASTRUKTURA VODOSNABDEVANJA

Strategija 1: Unapređenje, modernizovanje i zaštita postojeće infrastrukture vodosnabdevanja

- ❖ zaštita mineralnih voda i zaštita podezemnih voda kako u pogledu uklanjanja mogućnosti zagađenja, tako i u pogledu nekontrolisane izgradnje i ugrožavanja prostora;
- ❖ zaštite oko izvora, kaptanja, vodenih tokova i akumulacija, pod određenim režimom zaštite, zavisno od namene objekta;
- ❖ Obeležavanje i zaštita izvora Blizumir i Obe reke.

Strategija 2: Planiranje proširenja i prostiranja vodovodne mreže

- ❖ Izrada projekta za proširenje mreže vodosnabdevanja u zoni za kolektivno stanovanje i sportsko rekreativnom kompleksu Livad;
- ❖ Izgradnja projekta za izgradnju sistema vodosnabdevanja za potrebe industrijskih zona.

Strategija 3: Regulacija režima voda

- ❖ Predviđa se uređenje i režim voda u rečnom koritu reke Miljoštice (izgradnjom brana, kaskada, keja i dr.).
- ❖ U ostalim vodotocima planira se uređivanje rečnih korita zemljom, urbanom regulacijom, održavanjem i čišćenjem radi zaštite od poplava (otvaranje kanala za odvođenje vode).

SISTEM KANALIZACIJE I DEPONIJE

Strategija 1: Kompletiranje, poboljšanje postojeće i izgradnja nove mreže sistema kanalizacije

- ❖ Obeležavanje i zaštita trase kanalizacione linije za priključenje od izlaza grada u pravcu glavnog kolektora (buduće povezivanje na glavnu mrežu).
- ❖ Izrada i realizacija projekta za izgradnju sistema kanalizacione mreže za potrebe stambenih zgrada i bolnice, kao i sportsko rekreativnog centra „Livad“;
- ❖ Obeležavanje i zaštita prostora za izgradnju glavnog postrojenja za tretiranje otpadnih voda na nivou grada;

Strategija 2: Izgradnja novog sistema odvoda atmosferskih voda

- ❖ Priprema projekata za izgradnju nove mreže atmosferske kanalizacije odvojene od kanalizacije otpadnih voda (u skladu sa konceptom uklanjanja u pravcu najbližih vodotoka, potoka ili reka).
- ❖ Priprema projekata za izgradnju novih mreža atmosferskih kanalizacija duž puteva.

FUNKCIONALIZACIJA SNABDEVANJA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM I JAČANJE MREŽE TELEKOMUNIKACIJA

Strategija 1: Izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih trafostanica

- ❖ Izgradnja novih objekata (kapaciteta):
 - STS 10 / 0,4 KW Štrpce 250 KWA - U jezgru sela (starog dela) postojeća kula od 400 KWA, nedovoljna je da pokrije nove potrošače široke potrošnje pa se planira izgradnja u težištu ugroženih potrošača nova STS od 250 KWA.
 - Ostale trafostanice (postojeće) ostaju u upotrebi i, prema potrebi, zamenjivaće se.
- ❖ Početak postepenog prelaska sa distributivne mreže od 10 kW na distri butivnu mrežu od 20 kW;
- ❖ Izrada i realizacija plana zamene vazdušnih linija 230/400V sa pletenim kablom ili podzemnim kablom;
- ❖ Potrebno je pripremiti projekte na način na koji mreže niskog napona treba planirati takođe betonskim stubovima i samo nosivim aluminskim kablovima.

Strategija 2: Jačanje i proširenje telekomunikacija na celoj teritoriji grada

- ❖ Saradnja u funkciji povećanja broja pošta, broja telefonskih linija i drugih aparata kao i obima internet i kablovskih usluga a usluge PTK-a i drugih privatnih operatera modernizovati;
- ❖ Prostiranje telekomunikacione mreže optičkim kablovima i vlaknima koje omogućavaju vezu se internetom i kablovskom televizijom;
- ❖ Priprema za pružanje televizijskih HD programa putem kablovske mreže;
- ❖ Priprema projekta za postavljanje javnih govornica u u svim delovima urbane zone.

3.1.3 TEMATSKA OBLAST DEMOGRAFIJA I SOCIJALNA PITANJA

SRATEGIJE I AKTIVNOSTI ZA SOCIJALNU INFRASTRUKTURU

Stanovništvo, stanovanje i naselja

Stanovništvo

Strategija 1: Stvaranje povoljnih uslova za poboljšanje opštinskog indeksa ljudskog razvoja (ILJR) u daljem razvoju urbane zone

- ❖ Plan za uravnoteženje populacionog rasta po pojedinim prostornim celinama i postizanje ravnomernije gustine naseljenosti u gradu, zavisno od ukupnog prirodnog potencijala;
- ❖ Plan za utvrđivanje ciljeva u politici migracija stanovništva treba da vodi zaustavljanju iseljavanja stanovništva i njihovom povratku na ovo područje, kao i obezbeđenju slobodnije cirkulacije ljudi različitog obrazovnog nivoa, aktivnosti i zanimanja;
- ❖ Plan za snažnije promene ekonomske strukture stanovništva razvojem primarnog, sekundarnog i tercijarnog sektora privređivanja;
- ❖ Plan za poboljšanje stope pisanja – čitanja odraslih (iznad 15 god.);
- ❖ Izrada projekata za kompletiranje u oblasti ekonomskog razvoja i ublažavanja siromaštva tako što bi ekonomsko blagostanje, mereno dohotcima po glavi stanovnika, bilo poboljšano;
- ❖ Izrada projekata predviđenih ovim planom za povećanje zelenih površina u gradu i putem preobrađivanja površina koje su aktuelno slobodne i neiskorišćene.

Stanovanje

Strategija 1: Povećanje količine i kvaliteta stanovanja

- ❖ Izrada regulativnih planova poštujući koncepte u funkciji obezbeđenja dovoljnog obima stanovanja za sve slojeve stanovništva;
- ❖ Izrada i realizacija glavnih projekata infrastrukture i usluga na osnovu mapa infrastrukture (voda, kanalizacija, grejanje, parking, zelenilo) u cilju poboljšanja kvaliteta stanovanja;
- ❖ Priprema glavnih projekata o javnim sadržajima koji utiču na poboljšanje uslova stanovanja.

Naselja

Strategija 1: Budući razvoj u skladu sa kompaktnim razvojem

- ❖ Izrada regulativnih planova za industrijske zone predviđene ovim planom;
- ❖ Stimulisanje izgradnje unutar planiranih zona;
- ❖ Nadgledanje i zabrana gradnje van građevinskih granica i zona zamrznutim za izgradnju;
- ❖ Formiranje borda za rušenje izgrađenih objekata van predviđenih granica.

Strategija 2: Obezbeđenje da budući razvoj naselja bude u skladu sa konceptom kompaktnih naselja.

- ❖ Regulativni planovi za urbanu zonu moraju biti u skladu sa ciljem kompaktnog razvoja;
- ❖ Poštovanje zabrane bilo kakve gradnje u zamrznutim zonama predviđene planom, primenjivanjem adekvatnih mera;
- ❖ Preduzimanje svih mera za sprečavanje negativnog iskorišćavanja zelenih zona predviđene planom.

OBRAZOVANJE

Strategija 1: Proširenje obima, sadržaja i povećanje kvaliteta infrastrukture sistema obrazovanja

- ❖ Izrada projekata za renoviranje postojećih obrazovnih ustanova i kompletiranje pratećom infrastrukturom u cilju adekvatnog funkcionisanja obrazovanog sistema;
- ❖ Otvoranje specijalnog odeljenja za decu sa ograničenim sposobnostima i specijalnim potrebama u već postojećim obrazovnim objektima;
- ❖ Poboljšanje bezbednosti učenika putem postavljanja sistema za nadgledanje i osnivanje multifunkcionalnih škola ostvarivši aktivnosti za decu, mlade i ostale grupe građana;
- ❖ Stvaranje ravnopravnog sistema obrazovanja, integriranje dece sa ograničenim sposobnostima i organizovanje raznih oblika edukacije za roditelje;
- ❖ Poboljšanje saradnje između škola i roditelja;
- ❖ Stvaranje uslova u školama za dnevni boravak (osnivanje školskih kuhinja).

ZDRAVSTVO

Strategija 1: Pružanje zdravstvenih sadržaja u skladu sa njihovom funkcijom i hierarhijom

- ❖ Modernizacije sistema i prilagođavanju organizacionim formama i standardima, bazirajući se na najuspešnije savremena iskustva;
- ❖ U narednom periodu planira se završetak izgradnje i otvaranje bolničkog centra . U bolničkom centru predviđaju se sledeća odeljenja: odeljenje za ginekologiju, interno odeljenje, pediatrija, hirurgija, ortopedija i urgentna služba.

KULTURA

Strategija 1: Pružanje uslova i sadržaja za očuvanje, konzervaciju i stalno održivo korišćenje kulturnog nasleđa

- ❖ Stvaranje prostora i uslova za biblioteke u okviru Doma kulture;
- ❖ Stvaranje uslova za funkcionisanje kulturno umetničkih ansambala i društava kao i osnivanje novih;
- ❖ Stavarnje uslova za tradicionalne manifestacije "Ženidba Kraljevića Marka", Likovne kolonije" itd.;
- ❖ Stvaranje uslova za godišnje organizovanje sajma knjiga, funkcionisanje kluba umetnika slikara kao i reaktiviranje gradskog bioskopa u Domu Kulture;
- ❖ Sprečavanje akteulnih pojava koje ugrožavaju kulturno nasleđe, tehničkim, stručnim i zakonskim merama;
- ❖ Uređenje globalja i radovi na starim crkvama moraju biti projektovani i izvođeni na osnovu posebnih konzervatorskih uslova;
- ❖

Pored

konzervatorskih uslova za tehničku zaštitu zaštićenih kulturnih dobara neophodno je formalno-pravnim dokumentima zaštiti i ostala evidentirana kulturna dobra (Crkva Sv. Jovana, spomen piramida i spomen grobnica ispred crkve Sv. Jovana, spomen-česma na putu između Štrpcce i Brezovice kao i prostorna urbanističko-arhitektonska celina glavne ulice u starom Štrpcu i Trga oslobođenja) i predvideti njihov dalji tretman. Posebna briga mora se iskazati prema neposrednoj okolini Crkve Sv. Nikole, objekta koji je neophodno uvrstiti u red nacionalnih kulturnih dobara.

- ❖ Arheološka istraživanja kao i detaljno-stručno i naučno proučavanje lokaliteta Gradina.
- ❖ Ukoliko se prilikom istraživanja utvrde značajani ostaci većeg broja građevina na lokalitetu Gradina sugestijom nadležnog Zavoda vršiće se pretvaranju ovog lokaliteta u arheološki park.
- ❖ Upotreba pokretnog arheološkiog materijala kao začetak Zavičajnog muzeja;
- ❖ Izrada plana za posebno tretiranje prostorne celine starog dela naselja Štrpcce;
- ❖ Tretiranje svih kulturnih dobara u skladu sa Zakonom o kulturnim dobrima, odnosno preporukama o merama zaštite, iznetim u ovom elaboratu.

ADMINISTRACIJA I JAVNE INSTITUCIJE

Strategija 1: Pružanje uslova i sadržaja za javnu transparentnu i efikasnu administraciju i institucije

- ❖ sprovođenja projekta za izgradnju objekta socijalne usluge; Početak
- ❖ sprovođenja projekta za izgradnju objekta suda na prostoru određenom. Završetak

SPORT I REKREACIJA

Strategija 1: Pružanje sportskih i rekreativnih sadržaja

- ❖ Nastavak realizacije projekta izgradnje sportske hale u saradnji sa Ministarstvom za sport i kulturu i Ministarstvom za Povratak i Zajednice, u zoni predviđenoj ovim planom;

- ❖ Izrada projekta za renoviranje, proširenje i modernizaciju postojeće sportske hale u okviru osnovne škole Staja Marković;
- ❖ Izrada projekata i početak sprovođenja izgradnje sportskog kompleksa u zoni Livad gde se uključuju futbalska igrališta, igrališta za odbojku, košaraku, bazeni i dr;
- ❖ Izrada projekata i početak izgradnje poligona za hodanje i rekreaciju (trim staza) Štrpce – Brezovica, Štrpce –Vrbeštica;
- ❖ Izrada projekata za izgradnju teniskih terena u zoni Obe reke;
- ❖ Izrada projekta za izgradnju biciklističkih staza na padinama Šar planine.

OMLADINA

Strategija 1: Pružanje sadržaja za omladinski život

- ❖ Podizanje kapaciteta za sport, kulturu i angažovanje što više mladih u ovim aktivnostima;
- ❖ Pospešivanje takmičarskog duha u mnogim oblastima (sport, umetnost, nauka u osnovnoj i srednjoj školi i sl.);
- ❖ Stvaranje uslova za grupno angažovanje recitatora, dramskih i muzičkih grupa u svim osnovnoj i srednjoj školi;
- ❖ Otvaranje omladinskih klubova, čije prostorije mogu biti u okviru osnovne škole.

NEZAPOSENOST I SIROMAŠTVO

Strategija 1: Minimiziranje stope nezaposlenosti i siromaštva

- ❖ Izrada projekata i stvaranje uslova za organizovanje stručnih obuka prema zahtevima tržišta;
- ❖ Izrada projekata i stvaranje uslova za obezbeđenje sezonskog posla;
- ❖ Izrada projekata i stvaranje uslova za podršku i stimulaciju mladih preduzetnika.

3.1.4 TEMATSKA OBLAST KORIŠĆENJE ZAMJLIŠTA I OKOLINE

Oblast korišćenja zemljišta i okoline je oblast koja predstavlja prioritet u planu za uređivanje, korišćenje i razvoj prostora. Strategija za sprovođenje ovog plana u ovoj oblasti je najsadržajnija u perspektivi, stoga su dole nabrojene suštinske aktivnosti.

VAZDUH

- ❖ Izrada projekata zelenih pojaseva i traka sa kapacitetima za apsorbiranje aerosoli, azotskih gasova, sumpornih i ugljenih gasova, teških metala duž glavnog puta u urbanoj zoni i regionalnog puta;
- ❖ Izrada projekata za revitalizaciju postojećih parkova i podizanje novih parkova na identifikovanim površinama kao slobodnim i mogućim za podizanje ovih parkova;
- ❖ Primena pravilnika o sprečavanju ispuštanja zagađivača u vazduhu od industrije i pokretnih mašina ugrađivanjem katalizatora i druge opreme u tehničkom pogledu;

- ❖ Izrada projekata o korišćenju alternativnih obnovljivih vidova energija (uglavnom solarne energije);
- ❖ Stimulisanje oslobođanjem taksi do 50% onih koji traže građevinske dozvole i koriste alternativnu energiju;
- ❖ Izrada projekata za biciklističke staze i staze za pešačenje.

VODA

- ❖ Izrada projekata za ugrađivanje i kompletiranje aparata za čišćenje upotrebljivih industrijskih voda;
- ❖ Izrada projekata za obezbeđenje potrebne zdrave vode za piće, kao i zaštita nekih izvora i rečnih tokova;
- ❖ Izrada projekata za posebnu zaštitu izvora –Blizumir i Obe reke.

ZEMLJA

- ❖ Priprema projekata za zaštitu od poplava rečnog sliva Miljošice;
- ❖ Potrebno je organizovati informativnu kampanju za građane (o novim građevinskim granicama, zamrznutim zonama za izgradnju i zonama proširenja) u cilju zaštite zemljišnog prostora;
- ❖ Stimulisati i nastaviti procese izrade regulativnih planova u urbanoj zoni.

KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA

- ❖ Adekvatno informisanje fizičkih i pravnih lica o namenama i granicama;
- ❖ Razvoj, definisanje namena predviđenih na terenu, koje su predstavljene na mapama;
- ❖ Razvoj kaznenih mehanizama za prekršioce koji bi pokušali otuđenje zemljišta nepredviđenim ovim dokumentom.

ZONE OD POSEBNE NAMENE

- ❖ Razvoj geofizičkih snimanja kao i priprema projekta za razvoj arheološke zone Gradište;
- ❖ Definisanje označavanje i signalizacija zaštićene zone na nivou Kosova prema Ahtisarijevom Planu crkva Sv. Nikole;
- ❖ Zabrana svake vrste gradnje u zonama predviđenim Ahtisarijevim planom.

URBANI KONTEKST

- ❖ Priprema planova za proširenje urbane zone (koncept razvoja urbane zone);
- ❖ Priprema planova i pravilnika o izgradnji unutar planiranih građevinskih granica;
- ❖ Priprema projekata za proširenje sa sadržajima industrije;
- ❖ Priprema uslova procesa dobijanje dozvole za izgradnju objekata, gde je potrebno dobiti saglasnost sa poštovanjem specifičnih urbanističkih normi uz angažovanje nadležnih organa;
- ❖ Identifikacija bespravno izgrađenih objekata;
- ❖ Priprema uslova zakonske osnove za adekvatno tretiranje bespravne gradnje.

PRIRODNO NASLEĐE

- ❖ Izrada projekata za zaštitu i uređenje pejzaža u zoni Obe reke i Livadičkog jezera;
- ❖ Priprema projekta za uređenje korita reke Miljošica;
- ❖ Povećanje broja parkova i zelenih površina u urbanoj zoni;

- ❖ Izrada projekata za uređenje zelenih površina duž reka Miljoštice, kao i zaštita od građevinskih delatnosti.

UPRAVLJANJE OTPACIMA

- ❖ Priprema projekata za otkup i tretiranje otpadaka koji se nekontrolisano odlazu, prioritetno duž rečnog korita Miljoštice;
- ❖ Preduzimanje kaznenih mera.

ELEMENTARNE I DRUGE NEPOGOODE

- ❖ Izrada sistema opštinskih propisa koji treba da budu oslonjeni na postojeći sistem tehničkih propisa koji regulišu materiju građenja u seizmičkim područjima;
- ❖ Priprema projekata za izgradnju protivgradnih stanica na mestima gde su postojale i ranije;
- ❖ Priprema projekata za otvaranje kanala, čišćenje i održavanje;
- ❖ Preduzimanje mera za zabranu izgradnje stambenih objekata kao i onih od privrednog karaktera pri rečnim obalama na daljinu od najmanje 10 metara od rečnog korita;
- ❖ Izrada projekata sađenja drveća na glavnim rečnim obalama koja bi pokrivala pojas na 10 metara udaljenosti od rečnog sliva Miljoštice;
- ❖ Izrada projekata za tampon zone između šumskih zona i urbane zone, koje treba da budu ispresecane protivpožarnim pojasevima, kako eventualne štete od šumskih požara ne bi uticale na urbanu zonu;
- ❖ Izrada projekata za postavljanje što više hidranata i akumulacija vode na većem broju mesta u urbanoj zoni;
- ❖ Izrada projekata za bolji pristup vatrogasnih vozila do svake stambene jedinice u gradu.

3.2 PROCENE STRATEGIJA PO OSNOVU KRITERIJUMA UTVRĐENIH NAČELIMA (VIDI ČL.2/2.2), POLITIKAMA I ZAKONIMA

Znajući da **strategije i aktivnosti za sprovođenje** pružaju prelazak sa postojećeg stanja u pravcu okvira željenih prostornih zbivanja, formulišući paket strategija i aktivnosti za realizaciju ciljeva unutar prostornog okvira, određenih rokova i postojećeg stanja.

Procena ovih strategija (koje takođe predstavljaju odgovor na pitanja o tome koje aktivnosti i korake treba preduzeti da bi se stiglo do predviđenog okvira, šta više, koje predstavljaju i još jedno sredstvo za prelazak sa postojećeg stanja na planirano stanje) zasnivajući se na utvrđene kriterijume, opštim načelima razvoja-zaštite, politikama i zakonima od značajne vrednosti je korak za procenu da li ćemo ovim strategijama biti sigurni da se može sprovoditi ovaj dokument.

3.2.1 PROCENA STRATEGIJA ZA SPROVOĐENJE IZ OBLASTI EKONOMSKOG RAZVOJA

Merenje učinka **strategije za sprovođenje iz oblasti ekonomskog razvoja**, je vrlo značajna za dedukciju u kompletну anlizu koja bi otkrila jake i slabe tačke, ali i mogućnosti i opasnosti istovremeno sa prostornog aspekta ali i sa drugih aspekata navedenog razvoja.

Sve predložene strategije od stručnih ekipa procenjuje se da mogu imati slabe tačke, ali uopšte se mogu smatrati realnim u smislu mogućnosti za sprovođenje, promovišu načela održivog kompaktnog i intenzivnog razvoja. Ove strategije predstavljaju integrisan i strateški pristup, poštujući zakone države tako da ako nadležni organi stvaraju uslove za ostvarivanje ovih strategija Štrpcce će biti lider u oblasti turizma i industrije kao glavnih grana ekonomskog razvoja.

Strategije za sprovođenje dokumenta predviđaju sledeće aktivnosti

Predviđene su konkretnе aktivnosti u okviru strategija za promovisanje sportsko-rekreativnog turizma izgradnjom novog sportskog kompleksa „Livad“ u zoni Štrpcce, promovisanje arheološkog nasleđa za razvoj turizma, stvaranje turističke strukture, zaštitu prirode i okoline, promovisanje ugostiteljstva.

Procena: Razvoj turizma u Štrpcu ima veliki potencijal, procenjuje se da će sprovođenje aktivnosti predviđenih u okviru strategije za sprovođenje podražiti sam razvoj turizma na jedan održiv način kroz dobru organizaciju i širu turističku ponudu. Stvaranje turističkog informativnog sistema, stvaranje kapaciteta i turističkog plana. Uočava se da je i u okviru ali i strategiji poseban značaj posvećen zaštiti prirode i okoline i korišćenju ovih vrednosti u svrhe turizma. Vrednosti se predstavljaju značajnim za Štrpcce, ali i njihovim razvojem mogu biti značajne za Kosovo i šire.

Povećanje interesa za prirodni turizam podstiče mogućnost za razvoj Štrpcce koji teže aktivnostima prema proceni. U okviru strategije uočavaju se idejni i glavni projekti za izgradnju sportskog kompleksa i prirodne atrakcije, zaštita kroz obeležavanje i proglašenje istih kao zaštićene vrednosti (u skladu sa načelima i zakonima) i korišćenje kulturnog, arheološkog nasleđa za razvoj turizma. Međutim, u strategijama za sprovođenje uočava se da je posvećen značaj i primarnoj infrastrukturi koja čini osnov za iniciranje investitora, zatim održavanje prirode čistom i sigurnom, kao i koordinacija preko informativnog turističkog centra.

Uočava se da je u strategiji za sprovođenje naglašen značaj sportsko-rekreativnih zona, koje će značajno doprineti razvoju letnjeg turizma.

Zaštićene i ostale kulturne vrednosti tretirane su na vrlo poseban način –crkve Sv. Nikola u Štrpcu i mnogobrojne druge kulturne vrednosti čine Štrpcce posebnim prilikom procene strategije u oblasti ekonomskog razvoja, upravo zbog toga što je jasno uočljivo da su autori ovog plana predvideli aktivnosti za zaštitu, konzervaciju, razvoj i iskorišćavanje ovih vrednosti u okviru razvoja turizma.

Za ostvarenje okvira u oblasti ekonomskog razvoja predviđena su mnoga zbivanja za koja su u okviru strategije za sprovođenje predviđene aktivnosti i to u oblasti razvoja industrije, građevinarstva, zanatstva, trgovine i ugostiteljstva.

Procena: Sve predviđene aktivnosti doprinćeće očuvanju mineralnih resursa, razvoju projekata za njihovo iskorišćevanje, proizvodnju građevinskog materijala, razvoj industrije za preradu metala, drveta, hrane, pića, tekstila idr. Izrada regulativnog plana za industrijsku zonu sa planiranim odgovarajućom infrastrukturom i priključenjem na regionalnu putnu mrežu, kao i na planiranu železničku mrežu, stvaranje zona i kapaciteta za zanatstvo, stvaranje prostora za trgovinu na veliko i malo, pa sve do otvaranje zelenih i stočnih pijaca, funkcionalne industrijske zone, stalnog osposobljavanja, inkubatori za biznise kao i uslovi za jačanje građevinskih firmi, prostora za skladišta, naročito u industrijskoj zoni i za kancelarije

za projektovanje i nadgledanje u podcentrim, izrada idejnih i glavnih projekata prema planu turističkih zona, za izgradnju ugostiteljskih objekata sa visokim standardom i kvalitetom, objekata za smeštaj (prenoćišta) i objekata za hranu i piće jesu jedne od važnih aktivnosti za sprovođenje strategije u okviru ekonomskog razvoja.

Predviđene su i druge aktivnosti za: automobilski saobraćaj, gradski saobraćaj, telekomunikacije, i drugih privatnih operatera, modernizaciju i kompletiranje energetske infrastrukture, identifikaciju i korišćenje potencijala obnovljive energije, banke u funkciji održivog ekonomskog razvoja i podršku razvoja MSP-a.

Procena: U svim aktivnostima predviđen je efikasan javni prevoz u urbanoj zoni što se procenjuje da ima uticaja na kvalitet života i može sprečiti migracije i depopulaciju udaljenih zona, kao i na poboljšanje pružanja usluga stanovnicima. Alternativni načini prevoza procenjuje se da će doprineti poboljšanju kretanja i smanjenju zagađenja. To takođe, može pružiti mogućnost za posetu nacionalnog parka kao dela turističke ponude Štrpcia. Otvaranje novih koridora, kompletiranje i jačanje onih postojećih što je sadržajni deo u okviru strategija. Procenjuje se da ima ulogu u bržem i jeftnjem prevozu roba i ljudi, kao jedan održiv način u funkciji ekonomskog razvoja.

Kompletiranje, rekonstrukcija i modernizovanje energetske infrastrukture kao i istraživanje za primenu alternativne energije visoko se procenjuje, tako da većina aktivnosti ide u tom pravcu. Smatra se da na osnovu ovog okvira i strategije za sprovođenje, Štrpce može proizvesti hidroenergiju i energiju od biomase što se vidi u nekim aktivnostima za sprovođenje dokumenta zajedno sa politikama stimulisanja alternativnih energija, naročito one solarne uz oslobođanje taksi do 50% što ide u prilog načela održivog razvoja, ispunjavanja standarda za alternativnu energiju kao i ispunjavanje nekih zakona i aspekata okoline.

Procenjuje se da neke aktivnosti zahtevaju detaljnije analize i potrebno je širiti bliže informacije o alternativnim metodama energije i konceptu štednje energije.

Procenjuje se da stabilno snabdevanje energijom obezbeđuje ekonomsku snagu u industrijskoj zoni kao i potencijal obnovljive energije smanjuje (ili eliminiše) zavisnost od centralnog snabdevanja i ojačati položaj održive energije u Štrpcu. Specijalizovana preduzeća imaće odgovornost za podizanje svesti građana o efikasnosti energetskih sistema.

U nekim aktivnostima procenjuje se da je organizovani biznis dokazan kao najuspešniji. Za povećanje broja biznisa potrebno je pružanje povoljnijih uslova za MSP, podizanje kapaciteta putem obuka i specijalizacijom omogućivši uslove mladim osobama za otvaranje novih biznisa, ali i istraživanje mogućnosti od strane banaka.

3.2.2 PROCENA STRATEGIJE ZA SPROVOĐENJE IZ OBLASTI DEMOGRAFIJE I SOCIJALNIH PITANJA

Merenje delotvornosti strategija za sprovođenje iz oblasti demografije i socijalnih pitanja predstavlja vrlo značajan korak u proceni i fazama realizacije.

Sve strategije predložene od strane stručnih ekipa u ovoj oblasti, promovišu načela održivog, kompaktnog i intenzivnog razvoja. Predstavljaju integriran i strateški pristup, poštujući zakone države i pružaju verodostojnu osnovu u sprovođenju strategija za prelazak sa trenutnog stanja na stanje predviđenim u okviru ovog plana.

Strategijom za sprovođenje dokumenta predviđene su brojne aktivnosti kao što su: stvaranje što povoljnijih uslova za poboljšanje urbanog indeksa ljudskog razvoja (OIRLJR) u daljem razvoju Štrpcce, povećanje kvantiteta i kvaliteta stanovanja, obezbeđivanje uslova za budući razvoj Štrpcce u skladu sa konceptom razvoja, proširenje obima, sadržaja i povećanje kvaliteta infrastrukture sistema obrazovanja na svim nivoima, pružanje zdravstvenih sadržaja u skladu sa njihovom funkcijom i hierarhijom, pružanje uslova i sadržaja za očuvanje, konzervaciju i neprekidnu održivu upotrebu kulturnog nasleđa, pružanje uslova i sadržaja administraciji i transparentnim efikasnim javnim institucijama, pružanje sportskih i rekreativnih sadržaja u skladu sa njihovom funkcijom i hijerarhijom, pružanje sadržaja za život mlađih, smanjenje stope nezaposlenosti i siromaštva, obezbeđivanje Centara za zajednice u okviru lokalnih centara, Centara za starce, siročad i beskućnike i pristup za hendikepirana lica.

Procena: Strategija za sprovođenje ovog dokumenta u okviru ove oblasti, kao što se vidi iz navedenih glavnih aktivnosti, pruža koordinisan razvoj prostornog raspoređivanja prema predviđenom broju stanovništva, bogatiji socijalno-kulturni život, integriranje zajednica sa niskim prihodima, kvalitet infrastrukture obrazovnog sistema, izrada projekata za kompletiranje kvaliteta infrastrukture sistema zdravstva sa uticajem na povećanje životnog veka stanovnika, ublažavanje siromaštva tako da socijalno blagostanje mereno na osnovu dohotka po glavi stanovnika bude poboljšano, obezbeđivanje dovoljnog prostora za stanovanje svih slojeva i poboljšanje kvaliteta stanovanja primena standardu stambenih prostora. Na osnovu predviđenih regulativnih planova procenjuje se da ćemo imati funkcionalnost i kompaktnu urbanu zonu, zabranu bilo kakve gradnje u zamrznutim zonama. Procenjuju se i aktivnosti koje proističu iz oblasti zdravstva, kao što je Centar za rehabilitaciju bolesnika, predstavljače jaku tačku opštinskog zdravstva i šire. Zaštita, razvoj i korišćenje kulturnih nasleđenih vrednosti Štrpcce predstavljaju potencijal koji će se proceniti i kao osnova za razvoj turizma u okviru ekonomskog razvoja. Vidi se da strategija za sprovođenje aktivnosti u ovoj oblasti (demografija i socijalna pitanja) predviđa očuvanje zona i postavljenje administrativnih objekata za policiju, sud i socijalne usluge. Takođe, procenjuju se mogućnosti za očuvanje (razvoj, kompletiranje i modernizaciju) i izgradnju sportskih centara kako bi bili u službi mlađih sportista i u okviru ekonomskog razvoja. Osnivanje centara za zajednice takođe predstavlja značajnu aktivnost koja jača ovu strategiju zajedno sa prostorima za starije osobe, siročad, ali i adkevatan pristup i signalizaciju za hendikepirane kao dodatne vrednosti. Preduzimanje konkretnih mera koja se odnose na povećanje broja zaposlenih, povećanje dohotka po glavi stanovnika utičaće na podizanje životnog standarda. Povećanje ekonomskog i socijalnog razvoja, smanjene stope nezaposlenosti putem stimulisanja i podrške malim i srednjim biznisima, koristeći donatore i obezbeđenje sezonskog posla, procenjuje se kao vrlo značajna komponenta ove strategije koja zahteva angažovanje svih nadležnih organa i nivoa za sprovođenje, zajedno sa ostalim delovima strategije.

3.2.3 PROCENA STRATEGIJE ZA SPROVOĐENJE IZ OBLASTI INFRASTRUKTURE

Merenje delotvornosti strategije za sprovođenje, iz oblasti infrastrukture, je vrlo značajna.

Procena strategija i aktivnosti za ostrvarivanje ciljeva unutar prostornog okvira u oblasti infrastrukture: Sve strategije predložene od stručnih ekipa promovišu načela održivog i kompaktnog razvoja koje predstavljaju integrisani strateški pristup, poštujući zakone države. Ako svi nadležni akteri stvore uslove za realizaciju ovih strategija može se verovati da će Štrpce i u oblasti razvoja infrastrukture biti u snažnoj poziciji počev od infrastrukture puteva, vodosnabdevanja, uklanjanja otpadnih voda i njihovo tretiranje, elektroenergetske mreže i opreme, sistema deponija, drumskog saobraćaja do telekomunikacione infrastrukture.

U strategiji ove oblasti predviđeni su sledeći koraci: priprema projekata za poboljšanje postojećih mreža.

Procena: Ova aktivnost je predviđena za sprovođenje određenih segmenata prostornog okvira koji su rezultirali kao posledica slabog održavanja što iziskuje renoviranje sistema koji je u upotrebi.

Takođe, uočene su aktivnosti koje zahtevaju studije opravdanosti.

Procena: Iako su neki projekti u okviru strategije predviđeni kao značajni gde su ujedno i definisani prostori za njihovu realizaciju, za sprovođenje zahtevaju se dublje analize (ekonomski, finansijski, socijalne i uticaj na okolinu) o glavnom projektu, gde će se na osnovu studija opravdanosti utvrditi kapacitet i racionalnije rešenje.

Ostale aktivnsoti su obeležavanje i zaštita trasa za razvoj infrastrukture.

Procena: Vrlo je značajno to osim što su predviđena u okviru neka zbivanja, u strategiji za sprovođenje predviđa se obeležavanje na terenu kao aktivnost koja će još više objasniti i mesto zbivanja i stvoriti uslove za zaštitu prostora za tu namenu.

Priprema idejnih i detaljnih projekata predstavlja značajnu aktivnsot u pravcu sprovođenja strategije.

Procena: Iako su okvirom predviđena sva dešavanja, priprema idejnih i detaljnih projekata predstavlja značajnu aktivnost u pravcu sprovođenja. Stoga Opština treba da pripremu projekata izvrši u skladu sa adekvatnom dinamikom.

Ostale aktivnsoti predviđene u strategiji za sprovođenje plana su konsultacije.

Procena: Postoje određeni projekti koji su predviđeni da se u fazi realizacije sprovode zajedno sa drugim akterima kako iz privatnog sektora tako i sa akterima na centralnom nivou (odgovarajućim ministarstvima), međunarodnim donatorima i dr. Radi sporovođenja ovih projekata infrastrukture, ove konsultacije kao aktivnosti su vrlo značajne u smislu definisanja nadležnosti, odgovornosti i vremenskih rokova uz finansijske implikacije po razne aktere u vezi sa ovim projektima (kao što je obilaznica, regionalni put i dr.).

Dalja aktivnost u pragu sprovođenja plana u okviru strategije je početak sprovođenja.

Procena: Ova aktivnost je među poslednjima u procesu kada nakon izbora izvođača počinje realizacija predviđenih projekata.

Kako bi ova strategija bila kompletna za njeno sprovođenje, predviđeno je i stvaranje javnih ili privatnih mehanizama za upravljanje.

Procena: Procenjuje se da je ova aktivnost od velikog značaja za kvalitetno sprovođenje okvira. Ova aktivnost u nekim slučajevima koristiće se kao sredstvo za upravljanje do traženog kvaliteta projekata (npr. privremenih deponija stvorivši predlog za upravljanje).

Delotvorno sprovođenje strategije za primenu u oblasti infrastrukture zahteva da se predviđena zbivanja uključe u trogodišnje budžetsko planiranje (zasnovajući se i na dinamičkom planu, kao pokušaj i procena investicionih kapaciteta), podizanje transparentnosti procesa, informisanje i podizanje svesti javnosti, zakonskog, političkog i operativnog kadra.

Ovaj dokumenat, je po karakteru, prostorni dokumenat u kome nisu analizirane procedure, kao što je eksproprijacija i drugi aspekti kao deo strategije za sprovođenje što se može smatrati kao slaba tačka, ali za sprovođenje treba da bude izvršena kao aktivnost.

Zakon jasno definiše ko je nadležan za izvršenje eksproprijacije kao i za nadoknadu svih dešavanja u svim oblastima, uključujući i oblast infrastrukture.

Opšta procena je da će sprovođenje aktivnosti iz strategije omogućiti: integrisane i funkcionalane sisteme vodovodnih mreža, fekalne i atmosferske kanalizacije, elektro-energetske sisteme, sisteme za upravljanje otpadcima, telekomunikacije pa sve do putne infrastrukture uz poboljšanje trenutnih i izgradnju novih linija kao što je predviđeno okvirom.

3.2.4 PROCENA STRATEGIJA ZA SPROVOĐENJE IZ OBLASTI KORIŠĆENJA ZEMLJIŠTA I OKOLINE

Procena strategija i aktivnosti za realizaciju ciljeva unutar prostornog okvira u oblasti korišćenja zemljišta i okoline je vrlo sadržajna za budućnost. U nastavku su navedene važne aktivnosti za sprovođenje strategije.

U ovoj oblasti, sve strategije predložene od strane stručnih ekipa promovišu načela održivog i kompaktnog razvoja okoline gde predstavljaju integrisani i strateški pristup, poštujući zakone države (zakone koji pokrivaju oblast okoline, vazduha, vode, zemljišta i dr.).

Strategija za sprovođenje dokumenta predstavlja brojne aktivnosti koje su u funkciji obezbeđivanja čistog vazduha i minimalnog zagađenja, poboljšanja kvaliteta vode i prostora bogatim vodom, zaštita kvaliteta i kvantiteta zemljišta (čistog zemljišta, minimalno kontaminiranog), upravljanja zemljištem, obezbeđivanjem korišćenja zemljišta za planiranu namenu, obezbeđivanje zona od posebne namene na urbanom nivou (prirodne zone, urbane i ostale zone) i njihovo tretiranje na adekvatan način, ravnoteže urbanog razvoja, zaštite prirodnog nasleđa, zaštite i jačanje pejzaža, poboljšanja kvaliteta zelenih površina, održivog razvoja i biodiverziteta, minimalnog obima otpadaka i ponovne upotrebe i recikliranje otpadaka, kretanje sa kulture reagovanja na kulturu amortizacije i sprečavanja nesreća i erozije.

Procena: Obeležavanje i zaštita tokom realizacije projekata za uređivanje zelenih površina, parkova, razvoja šuma, poboljšanje drumskog saobraćaja, uspostavljanje

kriterijuma za tretiranje zelenih površina i dr., su deo aktivnosti za sprovođenje strategije i mogu se smatrati dovoljnim za garantovanje kvaliteta vazduha. Takođe, mere i aktivnosti koje su vezane za vodu, mogu se smatrati kao adekvatan odgovor na zakonske zahteve u funkciji obezbeđivanja kvaliteta i održivog kontinuiteta površinskih i podzemnih voda. Procenjuje se da su i za zamljište predviđene sve aktivnosti koje obezbeđuju minimalno zagađenje, plodnost, ponovno osposobljavanje i adekvatno upravljanje uz predviđene kontrole, kaznene mere i racionalno korišćenje zemljišta. Predviđene aktivnosti garantuju dobar plan za iskorišćavanje i namenu zemljišta u skladu sa predviđenim potrebama. Na temu urbanog konteksta, procenjuju se da su predviđene sve aktivnosti za obezbeđivanje kompaktnog razvoja urbane zone, funkcionalne mreže, ravnoteže u ovim tokovima, izrade regulativnih planova i projekata koji favorizuju zone sa negativnim trendovima razvoja. Kod prirodnog nasleđa predviđene su aktivnosti počev od proglašenja zona kao zaštićenim, pošto predstavljaju pejzaže sa istaknutim vrednostima kao najznačajnijim turističkim atrakcijama Štrpca. Obezbeđivanju zelenih zona posvećena je pažnja u funkciji poboljšanja, naročito u urbanoj zoni. Novi parkovi, zelene površine duž vodotoka, zaštita slobodnih prostora i ostale predviđene aktivnosti imaju uticaj kako na kvalitet života stanovništva tako i na razvoj turizma. U oblasti biodiverziteta predviđene su aktivnosti koje obezbeđuju održiv biodiverzitet.

Za temu upravljanje otpadcima procenjuje se da su predloženi glavni koraci u adekvatnoj obradi koncepata i okvira uz detaljan opis svakog koraka u pravcu obezbeđivanja i upravljanja privremenim deponijama, kao i kontrolnih i kaznenih mera tokom mehanizama upravljanja.

Za reagovanja nakon nesreća u pravcu sprečavanja daljeg širenja obrađene su sve vrste nepogoda uz predlaganje standarda za izgradnju i pravilnika u slučaju zemljotresa, projekata u vidu mera zaštite za tampon zone, kao i druge aktivnosti.

3.3 ROKOVI, FINANSIJSKE IMPLIKACIJE, INSTITUCIONALNI OKVIRI

TEMATSKA OBLAST EKONOMSKI RAZVOJ				
Strategija	Finansijske implikacije (niski, srednji, visoki)	Vremenski ovir / interval planiranja (kratkoročni, srednjoročni, dugoročni, u kontinuitetu)	Institucionalni okvir subjekat / telo (opština, investitor, Privatni sektor...)	Prioritet (1,2,3)
TURIZAM				
Strategija 1: Planiranje i razvijanje sportsko rekreativnog turizma				
Izgradnja saobraćajnice koja povezuje urbanu zonu sa sportsko rekreativnim kompleksom Livad;	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1

Nastavak izgradnje sadržaja u sportsko rekreativnim zonama Livad i Obe reke;	VISOKI	DUGOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Pospešivanje u organizovanju mnogobrojnih sportskih aktivnosti;	NIZAK	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
Promovisanje tradicionalnih sportskih događaja (tradicionalni turnir u malom fudbalu povodom dana rada „1. Maj“ i memorijalni turnir u malom fudbalu „20. Maj“);	NIZAK	KRATKOROČNI	OPŠTINA, PRIVATNI SEKTOR	3
Obezbeđivanje uslova za otvaranje i funkcionisanje klubova u različitim sportovima	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Strategija 2: Promovisanje grada kao mesto kulturno istoriskog turizma				
Promovisanje zaštićenih kulturnih znamenitosti gde spada crkva Sv. Nikole, kao zaštićena zona i crkva Sv. Jovana;	NIZAK	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Promovisanje ostalih kulturnih dobara, organizovanjem različitih sabora i manifestacija	NIZAK	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Promovisanje arhitektonskih građevina u starom centru urbane zone – „Trg oslobođenja“.	NIZAK	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
Strategija 3: Promovisanje arheološkog nasleđa za razvoj turizma				
Istraživanje lokaliteta Gradina u zoni Štrpce-Vrbeštica;	VISOKI	SREDNJOROČ NI	OPŠTINA	1
Opština će u zavisnosti od sugestija nadležnog Zavoda pretvoriti lokalitet Gradina u arheološki park, a može imati opravdanja samo ukoliko se proučavanjima otkriju značajniji ostaci većeg broja građevina;	SREDNJI	KARTKOROČNI	OPŠTINA	1
U zavisnosti od vrednosti arheološkog materijala koji predstavlja drevnost života i kulture ovog grada planira se začetak Zavičajnog muzeja	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Strategija 4: Stvaranje turističke strukture				
Prikidan informativni sistem za korišćenje ove mreže, sačinjen od	NIZAK	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1

mapi, prospekata i drugih informativnih sredstava. Informacija o ponudi na turističkom web sajtu Opštine, mogla bi uticati na pobuđenje interesa za investicije u razvoju turizma;				
Stvaranje informativnog turističkog centra.	NIZAK	DUGOROČNI	INVESTITOR, OPŠTINA	1
Strategija 5: Zaštita prirode i okoline				
Promovisanje zaštićenih prirodnih vrednosti od posebnog značaja u zoni Nacionalnog Parka (Livadičko jezero);	NIZAK	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Izrada plana za obezbeđivanje opreme i potrebnih usluga radi održavanja zaštićenih prirodnih zona, uz kompletiranje sadržajima koje ih čine korisnim.	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
INDUSTRIJA				
Strategija 1 : Održiva industrija				
Tokom izrade regulativnih planova treba da se funkcionalizuje i ojača infrastruktura postojećih industrijskih kapaciteta „Ivo Lola Ribar“ i „Mediteks“;	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTOR	2
Izrada projekata za podršku i jačanje, ali i za stvaranje novih tokova u industriji;	VISOK	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	2
Izrada regulativnog plana za industrijsku zonu sa planiranim odgovarajućom infrastrukturom i priključenjem na regionalnu putnu mrežu.	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
ZANATSTVO				
Strategija 1 : Održivo zanatstvo				
Predviđa se stvaranje prostora i uslova za sve zanatske delatnosti i to u proizvodnom, uslužnom, umetničkom zanatstvu i domaćoj radinosti	SREDNJI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, PRIVATNI SEKTOR	2
Stvaranje adekvatnog udruženja zanatlija za informisanje,	NIZAK	KRATKOROČNI	OPŠTINA, PRIVATNI	2

obezbeđenje i jačanje tržišta			SEKTOR	
Stvaranje fizičke i profesionalne infrastrukture za stručno obrazovanje u zanatstvu, savetovanje u korist zanatstva, povećanje sposobnosti preduzetnika, obuka i stručne kvalifikacije zanatlja.	SREDNJI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	2
Određivanje prostora i pospešivanje udruženja zanatlja	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, PRIVATNI SEKTOR	2
TRGOVINA				
Strategija 1 : Održiva trgovina				
Tokom izrade regulativnog plana i uslova za razvoj, utvrđen je razmeštaj sadržaja za trgovinu na veliko u industrijskim zonama.	SREDNJI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR, PRIVATNI SEKTOR	2
Jačanje trgovine na malo koja će se razvijati u centralnom delu urbane zone;	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, PRIVATNI SEKTOR, INVESTITOR	2
Izrada idejnih i glavnih projekata za proširenje pijace;	NISKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	2
Izrada idejnih i glavnih projekata za izgradnju pijace mešovite robe	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
UGOSTITELJSTVO				
Strategija 1:				
Priprema regulativnih planova za sve segmente urbane zone gde će se adekvatno tretirati ugostiteljstvo, koje zauzima sve značajnije mesto u socio-ekonomskom razvoju sa veoma značajnim i raznovrsnim pozitivnim efektima	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
U prostornom smislu, neophodno je planiranje kapaciteta za potrebe turista, lokalnog stanovništva i tranzitnih gostiju	SREDNJI	SREDNJOROČNI	PRIVATNI SEKTOR	2
Uspostavljanje uslova za izgradnju ugostiteljskih objekata po standardima i sa visokim kvalitetom (hoteli, moteli, restorani, noćni klubovi itd.).	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1

TRANSPORT, TELEKOMUNIKACIJE, PREVOZ I MOBILNOST				
Strategija 1:				
Izrada idejnih i glavnih projekata za korišćenje tehnoloških i netehnoloških mera, kao i za stvaranje jednog sistema održivog i inteligentnog transporta.	SREDNJI	DUGOROČNI	OPŠTINA	1
Izrada i realizacija projekta za izgradnju puta koji spaja sportsko rekreativnu zonu „Obe reke“ sa ski centrom;	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	2
Nastavak izgradnje puta u sportsko rekreativnoj zoni „Livad	VISOKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Izrada i realizacija projekata za povećanje bezbednosti u saobraćaju	SREDNJI	SREDNJOROČNI	INVESTITOR	1
Izrada projekata za smanjenje negativnih uticaja saobraćaja na okolinu.	SREDNJI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	1
MREŽA I SISTEM INFRASTRUKTURE PUTNOG SAOBRAĆAJA				
Strategija 1:				
Izrada i realizacija projekata za poboljšanje kvaliteta kao i prostiranje putne mreže u funkciji povećanja brzine kretanja putnika i roba unutar urbane zone	SREDNJI	SREDNJOROČNI	INVESTITOR	1
Modernizacija postojećih kapaciteta saobraćajne mreže po standardima unutar urbane zone	VISOKI	DUGOROČNI	INVESTITOR	1
Izrada i realizacija projekata za kompletiranje postojeće putne mreže sa ostalom saobraćajnom infrastrukturom (trotoari, parkinzi, garaže, autobuska stajališta, servisi za održavanje i opravku vozila idr.);	VISOKI	U KONTINUITETU	INVESTITOR	1
Pocena studije izvodljivosti za izgradnju obilaznice oko centra Štrpca	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Izrada i realizacija projekta za izgradnju obilaznice oko centra Štrpca	VISOKI	U KONTINUITETU	INVESTITOR	1
Izrada i realizacija projekta za razvijanje postojeće šinske infrastrukture u funkciji kvalitetnog razvoja visokog turizma	VISOKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA, INVESTITOR	3

SAOBRAĆAJ TELEKOMUNIKACIJA PTK-A I PRIVATNIH OPERATERA				
Strategija 1:				
Povećanje kapaciteta brojeva fiksne mreže i mobilne telefonije, kao i obima interneta i kablovskih usluga, a da se usluge PTK-a i drugih privatnih operatera modernizuju;	VISOKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Izrada projekata za poboljšanje kablovske mreže i televizijskih HD programa.	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
ENERGIJA				
Strategija 1: Modernizacija i kompletiranje energetske infrastrukture				
Razvoj, moderizacija i kompletiranje energetske infrastrukture u sportsko rekreativnim zonama u funkciji ekonomskog razvoja	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	2
Strategija 2: Identifikacija i korišćenje potencijala za obnovljivu energiju				
Razvoj studija izvodljivosti o korišćenju alternativne energije	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
Izrada i realizacija projekata za izgradnju novih objekata (povećanje kapaciteta) i pratećih trafostanica	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Izrada detaljnih projekata za izgradnju minihidroelektrana.	VISOKI	DUGOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Studije izvodljivosti i idejni projekti o mogućnosti korišćenja solarne energije za termičku energiju kao i dobijanje električne energije preko foto-voltskim panelima (kao dugoročni cilj).	SREDNJI	DUGOROČNI	OPŠTINA	2
Stimulativni projekti za one koji grade objekte i koriste solarnu energiju za grejanje uz oslobođanje u procentima od taksi i isplata za građevinske dozvole	SREDNJI	DUGOROČNI	OPŠTINA	2
Strategija 2: Identifikacija i korišćenje potencijala za obnovljivu energiju				
Razvoj studija izvodljivosti o potencijalima alternativne i hidro – energije.	VISOKI	DUGOROČNI	OPŠTINA	1
BANKARSKI SISTEM				
Strategija 1: Banke u funkciji održivog ekonomskog razvoja				
Izrada projekata za kredite od strane banaka za domaćinstva i male biznise	SREDNJI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	2

Izrada projekata za kreditiranje uz niže kamate i sa širim paketima u oblasti turizma i industrije	SREDNJI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	2
MALA I SREDNJA PREDUZEĆA				
Strategija 1: Podrška razvoju SMP-a				
Osnivanje centra za stručnu obuku, organizovanje seminara i kurseva za usavršavanje građana o značaju ekonomskog razvoja i marketinga	SREDNJI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	2
Podrška mlađih preduzetnika putem implementacije „inicijalnog centra“, (inkubatora za biznis) gde preduzeća mogu koristiti zajedničku infrastrukturu.	SREDNJI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	2

TEMATSKA OBLAST INFRASTRUKTURA STRATEGIJE I AKTIVNOSTI U VEZI TEHNIČKE INFRASTRUKTURE PUTNA INFRASTRUKTURA				
Strategija 1: Postojeći asfaltirani putevi				
Izrada glavnih projekata, u saradnji sa ministarstvom za saobraćaj i post-telekomunikaciju, za proširenje određenih segmenata u skladu sa standardima postojećih puteva	VISOKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR, CENTRALNE INSTITUCIJE	1
Strategija 2: NeASFALTIRANI putevi				
Asfaltiranje neASFALTIRANIH postojećih puteva u skladu sa standardima i normama, vodeći se po mapi transportne infrastrukture	VISOKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITORI, CENTRALNE INSTITUCIJE	1
Strategija 3: Predloženi putevi				
Izrada i realizacija projekta za izgradnju puta, uzimajući u obzir i njihovo održavanje, gde kao prioritet imamo put koji spaja urbanu zonu (sportsko rekreativni kompleks Obe reke) sa ski centrom; put koji spaja urbanu zonu sa sportsko rekreativnim centrom Livad	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITORI i CENTRALNE INSTITUCIJE	1
Izrada detaljnih projekata za izgradnju novih lokalnih puteva u skladu sa standardima i normama, vodeći se po mapi transportne infrastrukture.	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Strategija 5: Obilazni putevi				
Izrada glavnih projekata, u saradnji sa	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA,	1

Ministarstvom za Saobraćaj i post-telekomunikaciju, za izgradnju obilaznica uzimajući u obzir i njihovo održavanje, gde kao prioritet imamo obilaznicu oko centra grada;			INVESTITOR	
Izrada glavnih projekata za ove puteve na osnovu mape infrastrukturna (urbanog) transporta	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Na trasama predviđenih za izgradnju obilaznih puteva nije dozvoljena nijedna vrsta gradnje koja je suprotna nameni ovih puteva	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Strategija 6: Prateća infrastruktura				
Izrada i realizacija projekta za izgradnju autobuske stanice ispred školskih objekata i izgradnja zaustavnih mesta;	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Izrada idejnih i detaljnih projekata za uređenje i modernizaciju prateće infrastrukture duž puteva (trotoari, javna rasveta, signalizacija idr.). idr.)	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
ŽIĆARE				
Izrada projekta za izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih žičara,vodeći se po mapi transportni saobraćaj	VISOKI	DUGOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	3
INFRASTRUKTURA VODOSNABDEVANJA				
Strategija 1: Unapređenje, modernizovanje i zaštita postojeće infrastrukture vodosnabdevanja				
zaštita mineralnih voda i zaštita podezemnih voda kako u pogledu uklanjanja mogućnosti zagađenja, tako i u pogledu nekontrolisane izgradnje i ugrožavњa prostora	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
zaštite oko izvora, kaptanja, vodenih tokova i akumulacija, pod određenim režimom zaštite, zavisno od namene objekta	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Obeležavanje i zaštita izvora Blizumir i Obe reke	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Strategija 2. Planiranje proširenja i prostiranja vodovodne mreže				
Izrada projekta za proširenje mreže vodosnabdevanja u zoni za kolektivno stanovanje i sportsko rekreativnom kompleksu Livad	VISOKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Izgrada projekta za izgradnju sistema vodosnabdevanja za potrebe industrijskih zona	VISOKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1

Strategija 3: Regulacija režima voda				
Predviđa se uređenje i režim voda u rečnom koritu reke Miljoštice (izgradnjom brana, kaskada, keja i dr.).	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
U ostalim vodotocima planira se uređivanje rečnih korita zemljom, urbanom regulacijom, održavanjem i čišćenjem radi zaštite od poplava (otvaranje kanala za odvođenje vode)	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
SISTEM KANALIZACIJE I DEPONIJE				
Strategija 1: Kompletiranje, poboljšanje postojeće i izgradnja nove mreže sistema kanalizacije				
Priprema i realizacija projekata za priključak od izlaza naselja u pravcu glavnog kolektora (buduće povezivanje na glavnu mrežu).	NISKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	1
Izrada i realizacija projekta za izgradnju sistema kanalizacione mreže za potrebe stambenih zgrada i bolnice, kao i sportsko rekreativnog centra „Livad“;	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Obeležavanje i zaštita prostora za izgradnju glavnog postrojenja za tretiranje otpadnih voda na nivou grada;	NISKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	1
Strategija 2: Izgradnja novog sistema odvoda atmosferskih voda				
Priprema projekata za izgradnju nove mreže atmosferske kanalizacije odvojene od kanalizacije otpadnih voda (u skladu sa konceptom uklanjanja u pravcu najbližih vodotoka, potoka ili reka).	SREDNJI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	2
Priprema projekata za izgradnju novih mreža atmosferskih kanalizacija duž puteva	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	2
FUNKCIONALIZACIJA SNABDEVANJA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM I JAČANJE MREŽE TELEKOMUNIKACIJA				
Strategija 1: Rekonstrukcija postojećih dalekovoda, izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih trafostanica				
Izgradnja STS 10 / 0,4 KW Štrpce 250 KWA	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Početak postepenog prelaska sa distributivne mreže od 10 kW na distritativnu mrežu od 20 kW	VISOKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA, INVESTITOR	2
Izrada i realizacija plana zamene vazdušnih linija 230/400V sa pletenim kablom ili podzemnim kablom	VISOKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA, INVESTITOTR	3
Potrebno je pripremiti projekte na način na	VISOKI	U	OPŠTINA,	3

koji mreže niskog napona treba planirati takođe betonskim stubovima i samo nosivim aluminskim kablovima		KONTINUITETU	INVESTITOR	
Strategija 2: Jačanje i proširenje telekomunikacija u urbanoj zoni				
Saradnja u funkciji povećanja broja pošta, broja telefonskih linija i drugih aparata kao i obima internet i kablovskih usluga a usluge PTK-a i drugih privatnih operatera modernizovati	SREDNJI	KRATKOROČNI	INVESTITOR	2
Prostiranje telekomunikacione mreže u selima optičkim kablovima i vlaknima koje omogućavaju vezu se internetom i kablovskom televizijom.	VISOKI	U KONTINUITETU	INVESTITOR	2
Priprema projekata za pružanje televizijskih HD programa putem kablovske mreže.	SREDNJI	U KONTINUITETU	INVESTITOR	1
Priprema projekta za postavljanje javnih govornica u svim delovima urbane zone	NISKI	KRATKOROČNI	INVESTITOR	1
TEMATSKA OBLAST DEMOGRAFIJA I SOCIJALNA PITANJA STRATEGIJE I AKTIVNOSTI ZA SOCIJALNU INFRASTRUKTURU				
STANOVNIŠTVO ,STANOVANJE I NASELJA				
STANOVNIŠTVO				
Strategija 1: Stvaranje povoljnih uslova za poboljšanje opštinskog indeksa ljudskog razvoja (ILJR) u daljem razvoju urbane zone				
Plan za uravnoteženje populacionog rasta po pojedinim prostornim celinama i postizanje ravnomernije gustine naseljenosti u gradu, zavisno od ukupnog prirodnog potencijala	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
Plan za utvrđivanje ciljeva u politici migracija stanovništva treba da vodi zaustavljanju iseljavanja stanovništva i njihovom povratku na ovo područje, kao i obezbeđenju slobodnije cirkulacije ljudi različitog obrazovnog nivoa, aktivnosti i zanimanja	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Plan za snažnije promene ekonomske strukture stanovništva razvojem primarnog, sekundarnog i tercijarnog sektora privređivanja	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
Plan za poboljšanje stope pisanja – čitanja odraslih (iznad 15 god.);	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Izrada projekata za kompletiranje u oblasti ekonomskog razvoja i ublažavanja siromaštva tako što bi ekonomsko blagostanje, mereno dohotcima po glavi	SREDNJI	U KONTINUITETU	OPŠTINA, INVESTITOR	1

stanovnika, bilo poboljšano				
Izrada projekata predviđenih ovim planom za povećanje zelenih površina u gradu i putem preobrađivanja površina koje su aktuelno slobodne i neiskorišćene	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
STANOVANJE				
Strategija 1: Povećanje količine i kvaliteta stanovanja				
Izrada regulativnih planova poštujući koncepte u funkciji obezbeđenja dovoljnog obima stanovanja za sve slojeve stanovništva	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Izrada i realizacija glavnih projekata infrastrukture i usluga na osnovu mapa infrastrukture (voda, kanalizacija, grejanje, parking, zelenilo) u cilju poboljšanja kvaliteta stanovanja	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Priprema glavnih projekata o javnim sadržajima koji utiču na poboljšanje uslova stanovanja	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
NASELJA				
Strategija 1: Budući razvoj u skladu sa kompaktnim razvojem				
Izrada regulativnih planova za industrijske zone predviđene ovim planom	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Stimulisanje izgradnje unutar planiranih zona	SREDNJI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Nadgledanje i zabrana gradnje van građevinskih granica i zona zamrznutim za izgradnju	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Formiranje borda za rušenje izgrađenih objekata van predviđenih granica	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Strategija 2: Obezbeđivanje budućeg razvoja naselja u skladu sa konceptom kompaktnih naselja.				
Regulativni planovi za urbanu zonu moraju biti u skladu sa ciljem kompaktnog razvoja	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Poštovanje zabrane bilo kakve gradnje u zamrznutim zonama predviđene planom, primenjivanjem adekvatnih mera;	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Preduzimanje svih mera za sprečavanje negativnog iskorišćavanja zelenih zona predviđene planom	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
OBRAZOVANJE				
Strategija 1: Proširenje obima, sadržaja i povećanje kvaliteta infrastrukture sistema obrazovanja				
Izrada projekata za renoviranje postojećih	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA,	1

obrazovnih ustanova i kompletiranje pratećom infrastrukturom u cilju adekvatnog funkcionisanja obrazovanog sistema;			INVESTITOR	
Otvoranje specijalnog odeljenja za decu sa ograničenim sposobnostima i specijalnim potrebama u već postojećim obrazovnim objektima	VISOKI	KRATKOROČNI	INVESTITOR	1
Poboljšanje bezbednosti učenika putem postavljanja sistema za nadgledanje i osnivanje multifunkcionalnih škola ostvarivši aktivnosti za decu, mlade i ostale grupe građana	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Stvaranje ravnopravnog sistema obrazovanja, integriranje dece sa ograničenim sposobnostima i organizovanje raznih oblika edukacije za roditelje	NISKI	KRATKOROČNI	PRIVATNI SEKTOR	2
Poboljšanje saradnje između škola i roditelja	NISKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	2
Stvaranje uslova u školama za dnevni boravak (osnivanje školskih kuhinja)	NISKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	2
ZDRAVSTVO				
Strategija 1: Pružanje zdravstvenih sadržaja u naseljima u skladu sa njihovom funkcijom i hierarhijom				
Modernizacije sistema i prilagođavanju organizacionim formama i standardima, bazirajući se na najuspešnije savremena iskustva	VISOKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA, INVESTITOR	2
U narednom periodu planira se završetak izgradnje i otvaranje bolničkog centra. U bolničkom centru predviđaju se sledeća odeljenja: odeljenje za ginekologiju, interno odeljenje, pediatrija, hirurgija, ortopedija i urgentna služba	VISOKI	KRATKOROČNI	VLADA, INVESTITOR	1
KULTURA				
Strategija 1: Pružanje uslova i sadržaja za očuvanje, konzervaciju i stalno održivo korišćenje kulturnog nasleđa				
Stvaranje prostora i uslova za biblioteke u okviru Doma kulture	SREDNJI	SREDNJOROČNI	INVESTITOR	2
Stvaranje uslova za funkcionisanje kulturno umetničkih ansambala i društava kao i osnivanje novih	VISOKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Stavarnje uslova za tradicionalne manifestacije "Ženidba Kraljevića Marka", Likovne kolonije" itd	VISOKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Stvaranje uslova za godišnje	SREDNJI		OPŠTINA	1

organizovanje sajma knjiga, funkcionisanje kluba umetnika slikara kao i reaktiviranje gradskog bioskopa u Domu Kulture		KRATKOROČNI		
Sprečavanje akteulnih pojava koje ugrožavaju kulturno nasleđe, tehničkim, stručnim i zakonskim merama	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Uređenje globalja i radovi na stariim crkvama moraju biti projektovani i izvođeni na osnovu posebnih konzervatorskih uslova	VISOKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Pored konzervatorskih uslova za tehničku zaštitu zaštićenih kulturnih dobara neophodno je formalno-pravnim dokumentima zaštiti i ostala evidentirana kulturna dobra (Crkva Sv. Jovana, spomen piramida i spomen grobnica ispred crkve Sv. Jovana, spomen-česma na putu između Štrpca i Brezovice kao i prostorna urbanističko-arhitektonska celina glavne ulice u starom Štrpcu i Trga oslobođenja) i predvideti njihov dalji tretman. Posebna briga mora se iskazati prema neposrednoj okolini Crkve Sv. Nikole, objekta koji je neophodno uvrstiti u red nacionalnih kulturnih dobara	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Arheološka istraživanja kao i detaljno-stručno i naučno proučavanje lokaliteta Gradina	VISOKI	DUGOROČNI	INVESTITOR	3
Ukoliko se prilikom istraživanja utvrde značajani ostaci većeg broja građevina na lokalitetu Gradina sugestijom nadležnog Zavoda vršiće se pretvaranju ovog lokaliteta u arheološki park	VISOKI	DUGOROČNI	INVESTITOR	3
Upotreba pokretnog arheološkiog materijala kao začetak Zavičajnog muzeja	VISOKI	DUGOROČNI	INVESTITOR	3
Izrada plana za posebno tretiranje prostorne celine starog dela naselja Štrpce	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Tretiranje svih kulturnih dobara u skladu sa Zakonom o kulturnim dobrima, odnosno preporukama o merama zaštite, iznetim u ovom elaboratu	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
ADMINISTRACIJA I JAVNE INSTITUCVIJE				
Strategija 1: Pružanje uslova i sadržaja za javnu transparentnu i efikasnu administraciju i institucije				
Početak sprovođenja projekta za izgradnju objekta socijalne usluge	SREDNJI	KRATKOROČNI	INVESTITOR	1
Završetak sprovođenja projekta za	SREDNJI	KRATKOROČNI	INVESTITOR	1

izgradnju objekta suda na prostoru određenom				
SPORT I REKREACIJA				
Strategija 1: Pružanje sportskih i rekreativnih sadržaja				
Nastavak realizacije projekta izgradnje sportske hale u saradnji sa Ministarstvom za sport i kulturu i Ministarstvom za Povratak i Zajednice, u zoni predviđenoj ovim planom	VISOKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Izrada projekta za renoviranje, proširenje i modernizaciju postojeće sportske hale u okviru osnovne škole Staja Marković	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	3
Izrada projekata i početak sprovođenja izgradnje sportskog kompleksa u zoni Livad gde se uključuju futbalska igrališta, igrališta za odbojku, košaraku, bazeni i dr	VISOKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Izrada projekata i početak izgradnje poligona za hodanje i rekreaciju (trim staza) Štrpce – Brezovica, Štrpce – Vrbeštica	VISOKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA, INVESTITOER	1
Izrada projekata za izgradnja teniskih terena u zoni Obe reke	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	2
Izrada projekta za izgradnju biciklističkih staza na padinama Šar planine	SREDNJI	U KONTINUITETU	OPŠTINA, INVESTITOR	2
OMLADINA				
Strategija 1: Pružanje sadržaja za omladinski život				
Podizanje kapaciteta za sport, kulturu i angažovanje što više mladih u ovim aktivnostima	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Pospešivanje takmičarskog duha u mnogim oblastima (sport, umetnost, nauka u osnovnoj i srednjoj školi i sl.)	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Stvaranje uslova za grupno angažovanje recitatora, dramskih i muzičkih grupa u svim osnovnoj i srednjoj školi	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Otvaranje omladinskih klubova, čije prostorije mogu biti u okviru osnovne škole	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, PRIVATNI SEKTOR	1
NEZAPOSLENOST I SIROMAŠTVO				
Strategija 1: Minimiziranje stope nezaposlenosti i siromaštva				
Izrada projekata i stvaranje uslova za organizovanje stručnih obuka prema zahtevima tržišta	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Izrada projekata i stvaranje uslova za obezbeđenje sezonskog posla	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Izrada projekata i stvaranje uslova za	NISKI	U	OPŠTINA,	1

podršku i stimulaciju mladih preduzetnika	KONTINUITETU	INVESTITORI	
TEMATSKA OBLAST KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA I OKOLINA			
SRATEGIJE I AKTIVNOSTI ZA KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA I OKOLINU			
VAZDUH			
Izrada projekata zelenih pojaseva i traka sa kapacitetima za apsorbiranje aerosoli, azotskih gasova, sumpornih i ugljenih gasova, teških metala duž glavnog puta u urbanoj zoni i regionalnog puta	SREDNJI	DUGOROČNI	OPŠTINA
Izrada projekata za revitalizaciju postojećih parkova i podizanje novih parkova na identifikovanim površinama kao slobodnim i mogućim za podizanje ovih parkova	SREDNJI	DUGOROČNI	INVESTITOR
Primena pravilnika o sprečavanju ispuštanja zagađivača u vazduhu od industrije i pokretnih mašina ugrađivanjem katalizatora i druge opreme u tehničkom pogledu	NISKI	DUGOROČNI	PRIVATNI SEKTOR
Izrada projekata o korišćenju alternativnih obnovljivih vidova energija (uglavnom solarne energije)	SREDNJI	DUGOROČNI	INVESTITOR
Stimulisanje oslobađanjem taxi do 50% onih koji traže građevinske dozvole i koriste alternativnu energiju;	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA
Izrada projekata za biciklističke staze i staze za pešačenje	VISOKI	DUGOROČNI	OPŠTINA
VODA			
Izrada projekata za ugrađivanje i kompletiranje aparata za čišćenje upotrebljivih industrijskih voda	SREDNJI	U KONTINUITETU	INVESTITOR, PRIVATNI SEKTOR
Izrada projekata za posebnu zaštitu izvora –Blizumir i Obe reke	NISKI	DUGOROČNI	OPŠTINA
Izrada projekata za obezbeđenje potrebne zdrave vode za piće, kao i zaštita nekih izvora i rečnih tokova	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA
ZEMLJA			
Priprema projekata za zaštitu od poplava rečnog sliva Miloštice	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA
Potrebno je organizovati informativnu kampanju za građane (o novim građevinskim granicama, zamrznutim zonama za izgradnju i zonama proširenja)	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA

u cilju zaštite zemljišnog prostora				
Stimulisati i nastaviti procese izrade regulativnih planova u urbanoj zoni	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA				
Adekvatno informisanje fizičkih i pravnih lica o namenama i granicama	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Razvoj, definisanje i namena predviđenih na terenu, koje su predstavljene na mapama	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
Razvoj kaznenih mehanizama za prekršioce koji bi pokušali otuđenje zemljišta nepredviđenim ovim dokumentom	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
ZONE OD POSEBNE NAMENE				
Razvoj geofizičkih snimanja kao i priprema projekta za razvoj arheološke zone Gradište;	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
Definisanje označavanje i signalizacija zaštićene zone na nivou Kosova prema Ahtisarijevom Planu crkva Sv. Nikole	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Zabranu svake vrste gradnje u zonama predviđenim Ahtisarijevim planom	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
URBANI KONTEKST				
Priprema planova za proširenje urbane zone (koncept razvoja urbane zone);	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Priprema planova i pravilnika o izgradnji unutar planiranih građevinskih granica	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Priprema projekata za proširenje sa sadržajima industrije	SREDNJI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	2
Priprema uslova procesa dobijanje dozvole za izgradnju objekata, gde je potrebno dobiti saglasnost sa poštovanjem specifičnih urbanističkih normi uz angažovanje nadležnih organa	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Identifikacija bespravno izgrađenih objekata	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Priprema uslova zakonske osnove za adekvatno tretiranje bespravne gradnje	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
PRIRODNO NASLEĐE				
Izrada projekata za zaštitu i uređenje pejzaža u zoni Obe reke i Livadičkog jezera	SREDNJI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	2

Priprema projekta za uređenje korita reke Miljoštica	VISOKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Povećanje broja parkova i zelenih površina u urbanoj zoni;	VISOKI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Izrada projekata za uređenje zelenih površina duž reka Miljoštice, kao i zaštita od građevinskih delatnosti	VISOKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	2
UPRAVLJANJE OTPACIMA				
Priprema projekata za otkup i tretiranje otpadaka koji se nekontrolisano odlažu, prioritetno duž rečnog korita Miljoštice	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	1
Preduzimanje kaznenih mera	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
ELEMENTARNE I DRUGE NEPOGODE				
Izrada sistema opštinskih propisa koji treba da budu oslonjeni na postojeći sistem tehničkih propisa koji regulišu materiju građenja u seizmičkim područjima	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
Grad				
Priprema projekata za izgradnju protivgradnih stanica na mestima gde su postojale i ranije	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	2
Poplave				
Priprema projekata za otvaranje kanala, čišćenje i održavanje	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA, INVESTITOR	2
Preduzimanje mera za zabranu izgradnje stambenih objekata kao i onih od privrednog karaktera pri rečnim obalama na daljini od najmanje 10 metara od rečnog korita	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1
Izrada projekata sađenja drveća na glavnim rečnim obalama koja bi pokrivala pojas na 10 metara udaljenosti od rečnog sliва Miljoštice	SREDNJI	SREDNJOROČNI	OPŠTINA	2
Izrada projekata za tampon zone između šumskih zona i urbane zone, koje treba da budu ispresecane protivpožarnim pojasevima, kako eventualne štete od šumskih požara ne bi uticale na urbanu zonu	SREDNJI	DUGOROČNI	OPŠTINA	2
Preduzimanje mera uvođenjem standarda u pogledu izgradnje objekata gde se treba opredeljivati za objekte koji će imati što veći stepen vatrootpornosti	VISOKI	U KONTINUITETU	INVESTITOR, OPŠTINA, PRIVATNI SEKTOR	2
Izrada projekata za tampon zone između	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1

šumskih zona, koje treba da budu ispresecane protivpožarnim pojasevima, kako bi se eventualne štete od šumskih požara svele na najmanju meru				
Izrada projekata za postavljanje što više hidranata i akumulacija vode na većem broju mesta u urbanoj zoni	NISKI	KRATKOROČNI	OPŠTINA	1
Izrada projekata za bolji pristup vatrogasnih vozila do svake stambene jedinice u gradu	NISKI	U KONTINUITETU	OPŠTINA	1

4 ODREDBE ZA SPROVOĐENJE

Razvojni urbanistički plan Štrpcce je osnovni dokumenat koji predviđa uređenje, korišćenje i željeni prostorni razvoj u buduće. Polazeći od postojećeg stanja i vizije za budućnost, kao i od ciljeva koje treba ostvariti, takođe je predložen okvir razvoja prema kojem će se ostvariti ***kompaktan koncept razvoja sa integriranom infrastrukturom, industrijskim i turističkim sadržajima.***

Okvir prostornog razvoja je urađen imajući kao determinante tematske oblasti, a za iste su urađena predviđanja prostornih zbivanja, strategija za sprovođenje predstavlja aktivnost u sprovođenju okvira prostornog razvoja, odnosno aktivnosti za prelazak sa postojećeg stanja na planirano stanje.

Plan je realan i verujemo da će biti sprovedljiv. Konkretno sprovođenje ovog plana je predstavljeno u delu gde se opisuju odredbe za sprovođenje, kojima se opisuje zakonski aspekt i mere sprovođenja. Ovaj deo obuhvata elemente sprovođenja od obavezujućeg karaktera i definisanje suštinskim elementima povezanih sa opštinskim nivoom. Odnosi se na odredbe i elemente koji upravljaju sprovođenjem zakona.

To sadrži:

4.1 UPUTSTVA O PITANJIMA TUMAČENJA RAZVOJNOG URBANISTIČKOG PLANA TOKOM IZRADE REGULATIVNIH I DRUGIH PLANOVA

- **Razvojni urbanistički plan** može se tumačiti kao dokument koji predviđa uređenje, korišćenje i željeni prostorni razvoj u buduće.
- **Koncept prostornog razvoja** (kompaktan koncept razvoja sa integriranom infrastrukturom, industrijskim i turističkim sadržajima). Za kompletiranje urbane mreže funkcijama i sadržajima, kao i za uravnoteženiji prostorni razvoj teritorije Štrpcce, prioritetno se procenjuje brz razvoj u funkciji veza, usluga, gustine i vršenja drugih dopunskih socijalnih, ekonomskih i funkcija u cilju zaštite sredine. Ovaj koncept koji je procenjen kao racionalan i efikasan od strane radnih grupa za planiran razvoj urbane zone. Specifičnosti razvoja Štrpcce, zahtevaju da se u budućem konceptu urbanizma pristupi na vrlo fleksibilan način.
- ORP je baziran na **Nacrtu prostornog plana Kosova** i u slučaju spora o nekom eventualnom pitanju, konačno tumačenje je ono koje se nalazi u Nacrtu prostornog plana Kosova koji treba da se poštuje u celini.
- RUP Štrpcce bazira se na **Opštinskom razvojnem planu** i u slučaju spora o nekom eventualnom pitanju konačno tumačenje je ono koje se nalazi u opštinskem razvojnem planu koji treba da se poštuje u celini.

Tokom izrade planova nižih reda može se naići na termin „**Zamrznuta zona**“ koja treba da se protumači kao zona u kojoj trenutno ima razvoja, bilo stambenih objekata ili drugih objekata, a u kojoj se u buduće neće dozvoliti nikakva gradnja u smislu stambenog, ekonomskog ili objekata drugog karaktera. U toj zoni može biti planirana neka vrsta infrastrukture od opštinskog interese, a koja neće biti u funkciji zone.

Tokom izrade plana nižeg reda može se nailaziti na termin „**Zona za proširenje**“ koja će se u buduće tretirati kao zona u kojoj se može proširiti grad. Ove zone su sa zemljištem niskog boniteta, u javnom ili privatnom vlasništvu, a realizovaće se glavnim projektima u kojima će se definisati način sticanja prava izgradnje i građevinski uslovi.

Tokom izrade planova nižeg reda u zoni za proširenje, planiraće se infrastruktura, ako se zona nalazi u delovima grada za koja je predviđeno pripremanje regulativnih planova, u suprotnom, daju se prostorni uslovi od strane skupštine opštine na osnovu **Urbanističkog razvojnog plana**.

Tokom izrade planova nižeg reda može se naići na termin „**Zona sa koordinisanim razvojem**“ koja se tumači kao zona u kojoj se može proširiti grad, a gde je trenutno zamrznuta izgradnja. Ove zone su sa zemljištem niskog boniteta, a za planiranje proširenja prostora u buduće mora biti koordinisanih aktivnosti između opštine i zajednice. Ove zone su u javnom ili privatnom vlasništvu i razvijaće se prema glavnim projektima u kojima se definiše način sticanja prava na gradnju i građevinski uslovi.

Tokom izrade planova nižeg reda u zoni za proširenje, planiraće se infrastruktura, ako se zona nalazi u delovima grada za koja je predviđeno pripremanje regulativnih planova, u suprotnom, daju se prostorni uslovi od strane skupštine opštine na osnovu **Urbanističkog razvojnog plana**.

Tokom izrade planova nižeg reda može se naići na termin „**Industrijska zona**“ koja se tumači kao zona u kojoj se može razvijati industrija. Ova zona će se razviti na osnovu regulativnog plana izrađenog od strane opštine Štrpce, a u saradnji sa Ministarstvom trgovine i industrije.

Tokom izrade planova nižeg reda može se naići na termin „**Zona od posenog interesa**“ koja se tumači kao zona koju opština ima interes da zaštititi, koristi i razvije, tako da će se za ove zone pripremiti regulativni planovi od strane opštine Štrpce.

Tokom izrade planova nižeg reda može se naići na termin „**Zone za razvoj industrije**“ koje se tumače kao zone prirodnih resursa u kojima se može razviti industrija eksploatacije i prerade.

Tokom izrade planova nižeg reda može se naići na termin „**Posebno zaštićena zona**“ koja se tumači kao identifikovana zona proglašena Zakonom o posebnim zaštićenim zonama. Ove zone biće kao takva utvrđena mapom ili određenom zonom koja okružuje neki monumentalni objekat, grupu objekata, selo ili istorijski centar grada koji se može zaštитiti od daljeg razvoja ili aktivnosti koje mogu oštetiti njegov istorijsko, kulturno - arhitektonski ili arheološki kontekst, prirodnu okolinu ili vizualni i estetski prizor.

4.2 USLOVI UTVRĐENI OD LOKALNIH VLASTI O ZNAČAJNIM PITANJIMA ZA RAZVOJ I KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA URBANE ZONE

4.2.1 USLOVI ZA UTVRĐIVANJE NAMENE POVRŠINA NA TERITORIJI URBANE ZONE

- ❖ Ovim Planom utvrđena je i namena površina uz uslove ispunjavanja potreba sadašnje generacije, a pri tome ne ugrožavajući buduće generacije;
- ❖ Ispunjavanje zakonskih zahteva i načela predstavljenih u poglavlju II;
- ❖ Poštovanja razvojnih koncepata;
- ❖ Održivog ekonomskog razvoja;
- ❖ Održivog socijalnog razvoja poštujući demografski aspekt kao i aspekt razvoja okoline u skladu sa prirodnom korišćenjem okoline;
- ❖ Poštovanja nivoa kapaciteta zagađivanja, koju okolina može da apsorbuje;
- ❖ Očuvanja i unapređenja prirodnih resursa kako bi oni bili obnovljeni i korišćeni na što racionalniji način;
- ❖ Obezbeđivanje zaštite i neometanog funkcionisanja zaštićenih prirodnih vrednosti zajedno sa njihovom okolinom, kao i očuvanja staništa divljih životinjskih vrsta i njihovih zajednica;
- ❖ Obezbeđivanje i zaštita izgrađenog prostora;
- ❖ Stvaranje uslova za odmor i rekreaciju ljudi.

Sve gore navedeno, formulisalo je osnovu za utvrđivanje uslova o pitanjima korišćenja zemljišta i razvoja. U tom pravcu odredili smo namene površina za korišćenje, a to su:

- ❖ Građevinske zone;
- ❖ Zone od posebne namene;
- ❖ Zaštićene zone;
- ❖ Saobraćajni koridori;
- ❖ Zeleni pojasevi;
- ❖ Rekreacija;
- ❖ Sport;
- ❖ Pošumljavanje;
- ❖ Vodotoci-reke;
- ❖ Deponije smeća;
- ❖ Groblja.

4.2.2 USLOVI ZA UREĐIVANJE POVRŠINA

- ❖ Izgradnja će se dozvoliti samo u zonama namenjenim za izgradnju, utvrđenih RUP-om.
- ❖ Razvoj Štrpcu u zonama sa posebnom namenom treba da se uređuju regulativnim urbanističkim planovima.
- ❖ Javna infrastruktura obezbediće se samo u zonama namenjenim za izgradnju.
- ❖ U zonama u kojima regulativni urbanistički planovi nisu usvojeni, potrebno je sprovoditi istraživanje o zahtevima, mogućnostima i pružanju infrastrukture bazirajući se na uslovima iz planova viših nivoa.

- ❖ Razvoj na slobodnoj površini (prirodnom pejzažu) treba zasnivati na pravilima okoline o zaštiti prirode i pejzaža. U nedostaku regulativnog urbanističkog plana, opština treba da donosi odgovarajuća uputstva obavezujućeg karaktera.
- ❖ U zonama gde je dozvoljena gradnja, uslovi lokacije treba da utvrđuju sledeće:
 - (a) oblik i veličinu zone razvoja;
 - (b) način korišćenja ili upotrebe;
 - (c) pravila o izgradnji;
 - (d) pravila o priključenju u mrežu infrastrukture;
 - (e) mere za zaštitu okoline i zaštitu celine kulturnog nasleđa.

4.2.3 OBJEKTI OD ZNAČAJA ZA URBANU ZONU

- ❖ Opština će preuzeti punu odgovornost za zaštitu zone oko crkve Sv. Nikola u Štrpcu, predviđeno zakonom o posebno zaštićenim zonama (Zakon br. 03/L-039, član 7.5).

4.2.4 GRAĐEVINSKE ZONE

- ❖ Građevinske zone utvrđene su Opštinskim Razvojnim urbanističkim planom Štrpc. Izgradnja je dozvoljena samo u utvrđenim urbanim zonama (građevinskom zemljištu).
- ❖ Nove granice građevinskog zemljišta planiranih u grafičkom delu RUP-a predstavljaju apsolutne granice za razvoj urbane zone.
- ❖ Kako razvoj u velikoj meri treba da zauzima mesto u postojećoj urbanoj zoni, treba dozvoliti razvoj i dodatnu izgradnju.
- ❖ Gusta izgradnja i građevinske metode za što racionalnije korišćenje zemljišta će se češće primenjivati.
- ❖ Definisanje odgovarajućih osobina i karaktera objekata u ograničenim zonama koje imaju uticaja na pejzaž, treba utvrditi regulativnim urbanističkim planovima.
- ❖ Regulativne urbanističke planove, kao instrumente planiranja treba upotrebiti za ostvarivanje prikladnosti građevinskih celina sa okolinom.
- ❖ Infrastrukturne usluge treba da budu pružene u novim građevinskim zonama (električna energija, sistem kanalizacije, vodovoda) – postepeno na osnovu zahteva i u skladu sa finansijskim mogućnostima Opštine. Ostale alternative, kao što je javno-pravatno partnerstvo ili privatne šeme finansiranja treba dogоворити са општином.
- ❖ Vlasnik zgrade treba da uplati takse за infrastrukturu a način raspodele treba da se elaboriše.
- ❖ U zonama proglašenim као замрзнутим neće se dozvoliti nastavak izgradnje bilo koje vrste infrastrukture koja bi služila тој зони, осим инфраструктуре предвиђене RUP-ом.
- ❖ U predviđenim zonama za proširenje urbane zone uradiće se konkretni projekti i utvrditi uslovi za pružanje usluga u službi građana.

4.2.5 STRUKTURE IZGRAĐENE VAN URBANE ZONE

- ❖ Za zone koje su u Razvojnom urbanističkom planu utvrđene kao slobodne od bilo koje vrste razvoja i zaštićene od izgradnje, potrebno je garantovati:
 - a) zone od posebne ekološke vrednosti;
 - b) zaštitu prirodnog pejzaž, lokaciju nasleđa i povezane prirodne zone za rekreaciju (ne protivići se razvoju urbane zone).
- ❖ Van građevinske zone dozvoliće se samo objekti koji će biti uvršćeni zakonom o prostornom planiranju:
 - a) javne zgrade za zaštitu ili civilnu zaštitu;
 - b) zgrade za zaštitu od požara i štetnih materijala-eksploziva i dr.
 - c) zgrade za upravljanje hidroresursima;
 - d) infrastruktura;
 - e) zgrade za istraživanje i korišćenje eksplotaštanog mineralnog materijala;
 - f) sport i rekreacija.
- ❖ Opština neće biti odgovorna za pružanje infrastrukture van urbane zone. Na osnovu utvrđenog korišćenja zemljišta, pružanje infrastrukture za novi razvoj biće kao odgovornost vlasnika ili preduzetnika.

4.2.6 USLOVI RAZMEŠTAJA PRIVREDNIH DELATNOSTI

- ❖ Opština je izdvojila dovoljno zemljišta u urbanoj zoni za podršku razvoja biznisa koji je baziran na korišćenju domaće radne snage pod uslovom da se smeste na prostorima i zonama predviđenih za ovu namenu.
 - ❖ Opština će u urbanoj zoni podržati osnivanje inkubatora biznisa za obezbeđenje prostora za ekonomski razvoj novih biznisa pod uslovom korišćenja od strane početnih biznisa.
 - ❖ U zonama utvrđenim za biznis i industriju dozvoliće se samo izgradnja čistih sadržaja za industrijsku proizvodnju, magacine, usluge i trgovinske sadržaje koji nemaju negativnog uticaja na okolinu.
 - ❖ Lokacija za čiste sadržaje proizvodnje i odgovarajuće komercijalno korišćenje može se razviti u okviru urbane zone samo ako to ne izaziva negativan uticaj na okolinu koja ih okružuje (emisija gasova, zagađenje vazduha, buka, saobraćaj).
 - ❖ Industrijski i komercijalni biznisi sa izraženim zagađenjem neće se dozvoliti ni u kom slučaju.
 - ❖ Proširenje zone za industriju i biznis samo ako je održivost zone prethodno dokazana i ako je u opštem interesu, kao u slučaju urgencije i nedostatka prikladnog prostora za razmeštaj.
 - ❖ Opština će koordinisati izradu regulativnog plana za industrijsku zonu uz senzitivno određenje, odgovarajuću infrastrukturu i povezivanje sa regionalnom mrežom puteva na osnovu sledećih kriterijuma:
- a) dobar pristup putnim koridorima-ne kroz urbanu zonu;

- b) raspoloživost zemljišta niske cene;
 - c) smanjenje štetnih uticaja na urbanu zonu i pejzaž;
 - d) potencijal za razvoj, zemljište, odgovarajuća infrastruktura (kanalizacija, voda, električna energija, komunikacije, grejanje);
 - e) maksimum indeksa korišćenja parcele ne sme preći 45% parcele i najmanje 20% površine treba da bude pod zelenilom.
- ❖ Nove zone gde se mogu razviti neke industrije treba da dokazuju samoodrživo energetsko snabdevanje proizvodnjom energije iz obnovljenih izvora ako se oni nalaze u blizini visokog potencijala za obnovljivu energiju.
 - ❖ Biće dozvoljena izgradnja malih smeštajnih kapaciteta sa maksimalno 200 ležajeva za turiste u urbanoj zoni , ako oni u celini poštuju uslove okoline.
 - ❖ Opština će dozvoliti izgradnju infrastrukture koja podržava turističke atrakcije i rekreativne aktivnosti koje nemaju nikakvog negativnog uticaja na okolinu – staze za planinare i bicikliste, mesta za posetu i dr.

4.2.7 USLOVI ZA RAZMEŠTAJ JAVNIH DELATNOSTI

- ❖ Javne zelene površine u urbanoj zoni Štrpcce i u delovima obuhvaćenim Razvojnim urbanističkim planom, mogu se izgraditi i održavati samo ako omogućuju očuvanje i unapređenje prirodnih i stvorenih vrednosti.
 - ❖ Ukoliko, zbog razmeštaja javnih delatnosti dodje do oštećenja javne zelene površine, to treba nadoknaditi prema uslovima i načinu koje utvrđuje opština.
 - ❖ U cilju zaštite zone infrastrukture od interesa za opština, vodiće se jasna i mudra politika od strane Opštine.
 - ❖ Uslovi za razmeštaj javnih objekata za starije osobe, siročad, hendikepirane osobe treba da ispunjavaju prostorne, funkcionalne kriterijume i kriterijume kretanja ovih kategorija uz ispunjavanje ostalih pratećih funkcija.
 - ❖ Uslovi za proširenje zona javnih aktivnosti treba da budu u skladu sa funkcijom urbane zone i glavnog (administrativnog) centra.
 - ❖ Opština će izdvojiti prostor za proširenje obrazovne institucije uz uslove obezbeđivanja zaštitnog pojasa i pristupa javnom saobraćaju. Parcele izdvojene za ovu izgradnju treba da ispune sledeće kriterijume:
- a) predškolske institucije, standardne površine/deca;
 - b) osnovne škole, standardne površine/deca.
- ❖ Opština može izdvojiti zajedničku parcelu za izgradnju sledećih sadržaja: obrazovanje, kultura, zdravstvo i socijalne usluge, centri za zajednice.
 - ❖ Zone namenjene za sport i rekreaciju treba da budu opremljene stazama, infrastrukturom i zelenilom. U okviru ovih zona dozvoliće se samo izgradnja otvorenih i zatvorenih školskih objekata, prostora za parking, male restorane i prodavnice sa sportskom i rekreativnom opremom. Maksimum indeksa zauzimanja parcele ne sme preći 10% površine parcele.

4.2.8 USLOVI ZA POSTAVLJANJE KORIDORA ILI TRASA KOMUNIKATIVNIH POVRŠINA I DRUGIH SISTEMA INFRASTRUKTURE

- ❖ Putni koridori treba da budu na prikladnom stepenu u skladu sa funkcijom centara i zahteva na kosovskom i regionalnom nivou.
- ❖ Tokom procesa definisanja građevinskih zona potrebno je dokazati da su izbegnuti visoki troškovi u razvojnim merama i sadržajima. Izgradnja treba da poštuje regulativu za održivu izgradnju – orientacija, klimatski uslovi i dr.
- ❖ Detaljan koncept mobilnosti (uključujući i javni saobraćaj, kretanje pešaka i biciklista) za Štrpcce, treba da bude produbljen elaboratom. Ovaj koncept treba da bude propraćen regulativnim planom razvoja.
- ❖ Tehnički problemi u odnosu na bezbednost puteva (širina puteva, opasni prelasci, padina i dr.) treba da budu izbegnuti i olakšani prikladnim merama.
- ❖ Direktan pristup za razvoj glavnih puteva (npr. kategorija 1, uz ograničavanje brzine do 60 Km/h.)
- ❖ Ministarstvo saobraćaja i posttelekomunikacija odgovorno je za glavne i regionalne puteve, tako da su tehnički pravilnici i standari izdati od strane ministarstva.
- ❖ U Štrpcu, glavni, lokalni i ostali putevi trebaju biti takvih dimenzija da dozvoljavaju odvijanje bezbednog saobraćaja za sva vozila pod bilo kakvim atmosferskim uslovima. Kolovozne trake treba da poštiju postojeća pravila i treba da budu širene najmanje 3.0 m. Tamo gde terenski uslovi to ne dozvoljavaju (fizičke barijere), kolovozne trake mogu biti sužene.
- ❖ Ako finansijski položaj Štrpca ne može obezrediti izgradnju puteva sa trotoarima – u stambenim zonama, preporučuje se da put sadrži staze za pešake.
- ❖ Put za pristup građevinskim parcelama treba da bude od 3.0m do 6.0m širine.
- ❖ Sve rasrkrsnice na nivou terena treba da obezbeđuju preglednost u svom pravcima.
- ❖ Biciličke staze u jednom pravcu, ako su odvojene, treba da budu široke 0,8 m. Ukoliko su prostori za bicikliste odvojeni, u tom slučaju zelena staza treba biti široka najmanje 0,35 m.
- ❖ U zonama koje služe za javni saobraćaj, mesto za stajanje autobusa treba da bude široko 2.0 m.
- ❖ Standardi za parking su sledeći:
 - a) stabmena kuća za jednu porodicu (1PM/kuća) na parceli;
 - b) stambeni objekat sa više porodica (1PM/ sprat na parceli ili slično);
 - c) Kancelarije: 1 PM na 75 m² btto zone; (12 PM/1000 m² btto);
 - d) Radnje; 1 PM na 50 m² btto zone; (20 PM/1000 m² btto);
 - e) Trgovinski centar: 1 PM na 40 m² btto zone; (25 PM/1000 m² btto);
 - f) Industrija i skladišta: 1 PM/5 zaposlenih;
 - g) Usluge 1 PM / 3 zapolsenih;
 - h) Restorani 1PM/1 stol;
 - i) Sportski objekti 1 PM/20 sedišta;
 - j) Škole i sirotišta: 1 PM/razred i dečije grupe;
 - k) Usluge zdravstva: 1 PM/40 m² btto . (25 VP/1000 m² btto).
- ❖ Na putnom koridoru glavnih regionalnih puteva dozvoljena je izgradnja sledećih objekata:
 1. Benzinske pumpe sa radnjama, restoranom i uslužnim sadržajima;
 2. Pranje vozila i tehničke usluge.

4.3 MERE ZA ZAŠITU PEJZAŽA, PRIRODNIH VREDNOSTI I KULTURNO-ISTORIJSKIH CELINA

- ❖ Zaštićene prirodne vrednosti mogu se upotrebiti i unaprediti na način koji omogućuje njihovu dugoročnu zaštitu i unapređenje u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode.
- ❖ U zatvorenom delu prirode ne mogu se odvijati aktivnosti koje ugrožavaju prirodnu ravnotežu, biološku i pejzažnu raznovrsnost, hidrografiju, geomorfologiju, geologiju, kulture vrednosti ili koje na bilo koji način degradiraju kvalitet i osobine prirodnih vrednosti.
- ❖ Potrebno je preuzeti posebne mere za očuvanje i korišćenje zaštićenih kulturnih i privatnih vrednosti.
- ❖ Svaki rad u modifikaciji, demoliranju ili neka aktivnost konzervacije ili restauracije za spoljnu fasadu zgrada obuhvaćenih u ansamblu ili u konzervisanim arhitektonskim zonama, zahteva pismenu saglasnost nadležne institucije.
- ❖ Arhitektonsko nasleđe pod zaštitom, jasno se označava vidljivom oznakom. Postavljanje reklamnih materijala na arhitektonskim monumentima, na zgradama ansambla ili unutar prostora za arhitektonsku konzervaciju, vrši se pismenom dozvolom od strane nadležne institucije.
- ❖ Zabranjuje se pomeranje ili kompletno razmeštenje nekog dela zaštićenog arhitektonskog nasleđa pod privremenom ili stalnom zaštitom.
- ❖ Podnositelj zahteva za dozvolu u arheološkoj zoni ne može dobiti dozvolu za početak rada pre nego što bude postignut sporazum sa nadležnom institucijom za preduzimanje studije o proceni arheološkog nasleđa. Visina troškova koju podnosi aplikant za ovu svrhu utvrđuje se formulom dатoj u podzakonskom aktu.
- ❖ Tokom građevinskih radova, ukoliko dodje do nekog arheološkog otkrića, pronalazač ili investitor treba da odmah informiše nadležnu instituciju, ali najkasnije do narednog dana od dana otkrivanja. Nadležna institucija ima pravo da odmah zaustavi započete građevinske radove i da pokrene studiju arheološke procene mesta na određeno vreme.
- ❖ Arheološka istraživanja mogu se izvoditi samo uz pismenu dozvolu nadležne institucije, a odluka o tome izdaje se u roku od 30 dana od dana zahteva.
- ❖ Nadležna institucija preduzima mere za konzervaciju, zaštitu i očuvanje nepokretnog nasleđa pod zaštitom.
- ❖ Duhovno kulturno nasleđe u raznim oblicima dokumentovanja i registracija štiti se, čuva i promoviše u skladu sa ovim zakonom i međunarodnim načelima, standardima i sudskim praksama.
- ❖ Opština zajedno sa institucijama centralnog nivoa treba da pripremi plan upravljanja za integrисану заštitu prirode i kulturnog elemenata. Plan treba da štiti bilo kakvo zbivanje koje bi uticalo na vrednosti monumenata, osim onih koje služe da ih zaštite.
- ❖ Opština u tesnoj saradnji sa Ministarstvom sredine i Prostornog planiranja izradiće regulativne planove za rečnu obalu kao javne površine u cilju zaštite vrednosti pejzaža.
- ❖ Opština u saradnji sa odgovarajućim institucijama treba da štiti istorijske vrednosti i da ih unapredi.
- ❖ Opština u saradnji sa odgovarajućim institucijama, treba da štiti istorijske zone i da ne dozvoli nikakav razvoj koji bi štetio istorijski kontekst.

4.4 NAČIN TRETIRANJA OTPADAKA

- a) sprečavanje ili smanjenje proizvodnje otpadaka ili opasnih karakteristika, uključujući i smanjenje količine ranije proizvodenih otpadaka, tokom proizvodnog ciklusa treba da bude deo sistema upravljanja;
- b) tretiranje otpadaka treba da se obavi metodama koje omogućuju potpunu ili delimičnu ponovnu upotrebu otpadaka;
- c) treba uzeti u obzir recikliranje otpadaka;
- d) takođe treba sagledati i mogućnost korišćenja korisnih vrednosti otpadaka (uključujući kompresiju otpadaka kao izvora energije i dr.);
- e) incenerisanje bez dobijanja energije (termičko tretiranje);
- f) treba upravljati na način na koji bi se vršilo deponiranje otpadaka u deponiji bez izazivanja štetnih uticaja na okolinu.

Za objekte, mesta i opreme za koja je potrebna ekološka dozvola treba tražiti donošenje Plana za UPRAVLJANJE OTPACIMA:

- a) javne kompanije treba da raspolažu dokumentacijom sa podacima o proizvedenim, korišćenim otpacima i o otpacima koje deponuje samo preduzeće (vrsti, sastavu i količini otpadaka);
 - b) mere koje sprovodi preduzeće, u cilju smanjenja otpadaka u procesu rada, naročito smanjenja opasnih otpadaka;
 - c) odvajanju otpadaka, naročito opasnih otpadaka i otpadaka koji se mogu ponovo upotrebiti, u cilju smanjenja otpadaka koje treba deponirati;
 - d) sprovođenje mera za zaštitu okoline i ljudskog zdravlja;
 - e) opis načina koji se upotrebljavaju za skladištenje, tretiranje i deponovanje otpadaka i
 - f) svako drugo relevantno pitanje.
- ❖ Detaljan koncept upravljanja otpadcima u urbanoj zoni Štrpcce treba da bude detaljnije obrađen u prvoj fazi i da se nastavi pokrivanje kompletne teritorije u drugoj fazi upravljanja otpacima.
 - ❖ Otpacima prikupljenih po mestima utvrđenim planom, upravljaće se od strane javne kompanije ili neke druge kompanije i svake nedelje će se uputiti u pravcu regionalne deponije koja se nalazi u Gnjilanskoj opštini.
 - ❖ Štrpcce, zajedno sa javnom i regionalnom kompanijom za MENADŽIRANJE OTPADAKA, treba da organizuje odvajanje, otkup i recikliranje otpadaka.
 - ❖ Tretiranje otpadaka i otpadnih voda treba da se uradi najodrživijim metodama, usredsredivši se na proizvodnju obnovljive energije i energije iz biomase u zonama definisanim kao mogućim zonama za proizvodnju obnovljive energije.

4.5 MERE ZA SPREČAVANJE ŠTETNIH UTICAJA PO OKOLINU

- ❖ Za sprečavanje štetnih uticaja po okolinu treba promovisati „**Integrисани систем за заштиту окoline**“ koji obavezuje javne autoritete da sarađuju i koordinišu međusobne poslove u izradi i sprovođenju svake mere, standarda ili aktivnosti u cilju zaštite okoline.
- ❖ Potrebno je ojačati sprovođenje zakona i izvršiti inspekcijsku kontrolu nad sprovođenjem zakona koji se odnosi na zaštitu okoline i održiv razvoj unutar teritorije urbane zone Štrpce.
- ❖ Potrebno je pripremiti i ozbezbediti informacije za građane u vezi sa zaštitom okoline i održivim razvojem;
- ❖ Nikome se ne može izdati dozvola za korišćenje prirodnih resursa bez saglasnosti o sredini, za projekat koji treba da sadrži mere zaštite i rehabilitaciju okoline.
- ❖ Strategije za MENADŽIRANJE OTPADAKA treba da budu kontrolisane od strane Opštine da bi se izbegli uticaji na okolinu.
- ❖ Razvojni projekti na površini od 5 hektara treba da budu takvi da ne izazivaju uticaj na okolinu.
- ❖ Prilikom izdavanja dozvola za planiranje ekonomskih razvojnih objekata, ako je to potrebno u skladu sa pravilima o okolini, neophodno je obezbediti preventivne mere o negativnim uticajima na okolinu, kao što su zagađenje vazduha i buka, vibracije, zračenje, zagađenje vode i uticaji od čvrstih otpadaka. Procena uticaja na okolinu je potrebna za proizvodne sadržaje.

4.5.1 ZAŠTITA VODE

U cilju održavanja rečnih korita i obala, vodotoka, korita odvodnih perifernih kanala, korita i obala veštačkih akumulacija, zabranjeno je:

- ❖ Promena pravca vodotoka reka i kanala, kao i stvaranje prepreka na vodotocima.
- ❖ Vađenje, polaganje zemljišta, bacanje smeća, drugih čvrstih i tečnih materijala u vodotocima, akumulacijama i na njihovim obalama.
- ❖ Izgradnja ostalih objekata koji ne služe zaštiti od poplava na daljini od najmanje 10 metara od linije visokih plotova vodenih tokova i akumulacija.
- ❖ Obavljanje radova, koji mogu oštetiti rečna korita i obale vodotoka, jezera, korita kanala, akumulacija ili ometati slobodan tok voda.
- ❖ Obavljanje radova u blizini vodotoka, akumulacija, koji bi mogli ugroziti stabilnost zaštitnih objekata ili njihovu upotrebu.
- ❖ Vodeni izvori treba da se štite. Prilikom izdavanja dozvola za planiranje i izgradnju, potrebno je utvrditi mere zaštite kako bi podzemne vode bile zaštićene:
 - Izgradnja sistema otpadnih voda sa neprobojnim elementima od vode;
 - Atmosferske vode treba da se iskanališu na poseban sistem drenaže;
 - Posebna pažnja treba biti posvećena drenaži atmosferskih voda u grobljima;
 - Da bi se zaštitio tok reka, potrebno je kontrolisati sva ispuštanja i uraditi inventar zagađivača.

- ❖ Zabranjuje se i upotreba organskih i neorganskih supstanci za prehranjivanje zemljišta i za zaštitu biljaka u vodenim resursima i obalama na daljini od 15 metara od granice rečne obale prve klase i na daljini od 5 metara vodene obale druge klase.
- ❖ Zabranjuje se bacanje supstanci i otpadaka koji zbog fizičkih, hemijskih i bioloških osobina mogu ugroziti javno zdravlje, vodene i poluvodene organizme, otežati vodotok, ugroziti opremu ili hidroinstalacije.
- ❖ Zabranjuje se bacanje supstanci opasnih otpadaka u vodenim resursima.
- ❖ Kada mogu biti ugroženi kvalitativni ili kvantitativni uslovi u zaštitnoj vodenoj zoni mogu se zabraniti ili ograničiti aktivnosti vlasnika ili posrednika zemljišta.

4.5.2 ZAŠTITA OD BUKE

- ❖ Da bi se urbana zona štitila od prekoračenja nivoa dozvoljene buke, potrebno je postaviti prepreke i zelene pojaseve između koridora motornih vozila i naselja.
- ❖ Korisnik opreme koja proizvodi buku ili vibracije može staviti u promet ili upotrebiti opremu prema predviđenim uslovima o primeni zaštitnih mera za smanjenje buke i vibracija, odnosno da upotrebljava postrojenja, opremu, mašine, prevozna sredstva i aparate koji proizvode buku do nivoa predviđenog posebnim zakonom.
- ❖ Zgrade treba da budu projektovane i izgrađene na način na koji će buka koju čuju stanovnici u blizini ili u zgradbi, biti takve jačine da ne ugrožava zdravlje ljudi i da obezbedi mir i prikladne uslove za odmor i rad prema zakonu o izgradnji.
- ❖ Prilikom zahteva za održavanje javnih skupova, organizovanje rekreativnih sportskih manifestacija i drugih aktivnosti na otvorenim i zatvorenim javnim mestima, za domaće stanovnike ili goste, u slučajevima kada postoje mogućnosti prekoračenja nivoa dozvoljene buke, lokalne jedinice upravljanja, odlukom nadležnih organa mogu odrediti neku ulicu, deo ulice ili deo grada, trg ili drugu prikladnu lokaciju, u takve svrhe.
- ❖ Opštinskim pravilnikom treba zabraniti vršenje poslova, delatnosti i druge aktivnosti koje bukom narušavaju mir i odmor ljudi, na otvorenim ili zatvorenim mestima, za određeno vreme i određene delatnosti.

4.5.3 ZAŠTITA VAZDUHA

Da bi se ostvarila zaštita vazduha, potrebno je da se svi izvori zagađivanja (statični, pokretni, mali izvori zagađenja ili difuzivni izvori), obavežu na očuvanje kvaliteta vazduha od zagađenja, koje mogu izazvati tokom delatnosti koju obavljaju.

- ❖ Tokom delatnosti koja se vrši na teritoriji Šterpca, radi zaštite obavezni su da:
 - smanje emisiju zagađivača i smrada;
 - ne prekoračuju granične vrednosti emisije.
- ❖ Operateri izvora zagađivanja obavezni su da:

- ove izvore upotrebljavaju samo u tehničkim uslovima i u uslovima postavljenih u integrisanoj dozvoli ili dozvoli za okolinu;
- pripreme tehničke pravilnike o funkcionisanju izvora zagađenja;
- vrše nadgledanje emisije gasova u vazduh, a podaci se dostavljaju Ministarstvu prema pravilima predviđenim posebnim aktom koji donosi ministarstvo;
- operateri izvora zagađenja treba da pripreme spisak tehničkih, operativnih parametara i tehnicko-organizacionih mera za izvore zagađenja.

4.5.4 ZAŠTITA BIODIVERZITETA

- ❖ Kako je Štrpcce bogato raznim vrstama biljaka i životinja, potrebna je kontrola eksploatacije biljaka i lova, naročito endemičnih i ugroženih vrsta da bi se sprečilo njihovo uništenje.
- ❖ U cilju očuvanja nekih životinjskih vrsta u rekama koje protiču kroz zonu Štrpcce, potrebno je čišćenje od otpadaka i otpadnih voda. U šumama je potrebno obavljati nadgledanje zona u kojima postoje retke vrste životinja.
- ❖ Za zaštitu biljnih vrsta potrebna je identifikacija osjetljivih zona, očuvanje nekih lekovitih vrsta kojima preti opasnost uništenja. Takodje je potrebno proglašenje i animiranje zaštićenih zona, pejzaža i starih panjeva koji imaju naučni, okolinski, kulturni, istorijski značaj i dr.

4.6 MERE ZA SPREČAVANJE NEGATIVNOG SOCIJALNOG UTICAJA

- ❖ Urbana zona Štrpcce treba da pruža potrebnu socijalnu infrastrukturu (obrazovne, zdravstvo, kultura, sport i dr.) da bu se izbegavao negativni socijalni uticaj razvoja. Niz mera za infrastrukturu treba da budu primenjene prema funkciji urbane zone.
- ❖ Gustina urbane zone treba da bude u skladu sa socijalnim dešavanjima.
- ❖ Urbana zona Štrpcce treba da se suočava sa bespravnom gradnjom, u skladu sa novim zakonom o bespravnoj gradnji. Iz tog razloga stvorice se baza podataka koja će za svaku parcelu sadržati potrebne informacije u vezi sa izdatom dozvolom.
- ❖ Za objekte smatrane kao ilegalnim, prema novom zakonu o bespravnoj gradnji, Opština će početi proceduru legalizacije. Za proces legalizacije i izdavanja validnih dozvola za objekte Opština će naplatiti taksu.

4.7 MERE ZA SPROVOĐENJE PLANA

Obaveze izrade plana

- ❖ Prema zakonu, plan treba da se preispita svakih 5 godina. Razvojni urbanistički plan treba da bude preispitan ukoliko su opšti uslovi izmenjeni suštinski.
- ❖ Razvojni urbanistički plan sledi opštinski razvojni plan.
- ❖ Urbanistički regulativni planovi treba da se izrađuju za urbanu zonu Štrpcce.
- ❖ Prioritet treba dati zonama u kojima prostorni problemi treba da budu urgentno razmatrani. To obuhvata zone u kojima se traži unutrašnji razvoj ili gde se urbana

zona širi na nekontrolisan i neorganizovan način i gde je obnavljanje javnih površina kao prioriteten zadatak.

Primena razvojnih i ostalih mera

- ❖ Obradi modernog katastra kao osnove za izradu regulativno urbanističkih planova i dalji razvoj Štrpcce, njegovih podcentara i zona od posebnog interesa, davaće se prioritet.
- ❖ Prilikom odlučivanja o razvoju, kao prioritet treba odrediti tokove razvoja ili postepenog proširenja i postojećih zona za izgradnju.
- ❖ Regulativni planovi treba da pružaju mere protivpožarne zaštite. Ove mere obuhvataju mrežu za gašenje požara u svim pozicijama objekata, lak pristup za vatrogasna vozila i prostor za manevriranje tehnologije protivpožarne zaštite prema postojećim pravilima o protivpožarnoj zaštiti.

Rekonstrukcija objekata čija je namena u suprotnosti sa planiranim namenom

- ❖ Postojeći objekti u zelenim zonama ne treba da se proširuju prema kategoriji rekonstrukcije.
- ❖ Rušenje objekata može doći u obzir u onim slučajevima u kojima se ilegalne gradnje ne mogu legalizovati prema Zakonu o bespravnoj gradnji.
- ❖ Opština će obezbediti lokaciju za izgradnju novih kuća za ljudе koji treba da napuste svoje kuće u slučaju rušenja. Tokom sprovođenja plana, ako to bude zatraženo, legalno izgrađeni objekti mogu se udaljiti nakon eksproprijacije ili sporazuma sa vlasnikom. U ovom slučaju, opština će pružiti zadovoljavajuću nadoknadu.

Odredbe o saradnji

- ❖ Da bi se obezbedilo sprovodenje Razvojnog urbanističkog plana, opština će, prema postojećim administrativnim procedurama uspostaviti potrebnu saradnju između raznih lokalnih institucija i odeljenja, kao i institucija na centralnom nivou.
- ❖ Opština će sarađivati sa nacionalnim insitucijama – razvojnim i istraživačkim institutima koji mogu doprineti procesu sprovođenja plana.
- ❖ Opština će uspostaviti adekvatnu saradnju sa udruženjima civilnih organizacija sa ciljem obezbeđenja transparentnog postupka procesa planiranja.
- ❖ Saradnja sa KAP-om – Kosovskom agencijom za privatizaciju. Agencija će biti nadležna za upravljanje preduzećima u društvenom ili javnom vlasništvu koja su registrovana kao takva na Kosovu (da li je ili nije to preduzeće bilo subjekt transofmacije).
- ❖ Opština će pregovarati sa KAP-om o zemljišnim površinama, o javnim objektima i drugim interesima, koji su bili tretirani i namenjeni planom, na osnovu važećih zakona i procedura za razmenu posebnim sporazumom.
- ❖ Sprovođenje razvojnih planova i regulativnih planova biće uspešno samo ako opština dokazuje spremnost za saradnju i poverenje između njenih građana i njihovih potreba.
- ❖ Medijska kampanja biće organizovana da bi se povećalo saznanje građana i povećala njihova podrška planiranju i spovođenju planova.

- ❖ Prostorne informacije na raspolaganju nastaviće da se digitalizuju i centralizuju sarađivajući sa relevantnim institucijama, takođe treba da nastave sa integrisanjem u jednoj bazi podataka GIS-a.
- ❖ Opština će staviti na raspolaganje podatke koji će biti pristupačni za sve direkcije opštinske administracije, ali i za javnost u GIS formatu, preko interneta.
- ❖ Proces izdavanja građevinskih dozvola, povećavajući saradnju i transparentnost za sve interesne grupe.

Odredbe o hronološkom redu ili etapama implementacije

- ❖ Nakon usvajanja RUP u roku od tri meseca, Opština će preispitati sve sektorske politike sa ciljem da ih uskladi sa odredbama Razvojnog urbanističkog plana.
- ❖ U roku od tri meseca po konačnom usvajaju plana – Razvojnog urbanističkog plana, Skupština opština treba da usvoji dodatni plan budžeta koji će jasno prikazati kako će sproveđeni planovi biti finansirani u naredne tri godine. Ovaj plan budžeta definisće finansiranje i proces izrade regulativnih planova i dodatne dokumente o politikama i potrebnim studijama za sproveđenje plana.
- ❖ Fizička komponenta koja kao osnovu ima zone, linije i koridore, počinje sa sproveđenjem odmah nakon stupanja na snagu ovog plana.
- ❖ Izrada opštinskog budžeta za naredne godine treba da se obavi na osnovu Razvojnog urbanističkog plana.
- ❖ Sva ostala zbiranja zasnivaće se na dinamičnom planu i prioritetima: visok prioritet (1), srednji prioritet (2) i nizak prioritet (3) i vremenski rokovi (kratkoročno (1-3 god.), srednjoročno (3-5 god.), i u kontinuitetu (1-10 god.).

4.8 ELEMENTI I UPUTSTVA ZA ISTRAŽIVANJA

Razvojni urbanistički plan predstavlja radni okvir za dalje studije u razvoju urbane zone, što olakšava sproveđenje plana. U nastavku su date teme potrebnog proučavanja, da bi se nastavilo i sa sproveđenjem plana:

- ❖ Istraživanja o funkciji kompletiranja katastra za zone koje su pod merama komasacije.
- ❖ Istraživanja o funkciji kompletiranja podzemnog kataстра.
- ❖ Istraživanja o funkciji kompletiranja katastra zagađivača vazduha.
- ❖ Produbljivanje istraživanja o zemljišnim zagađenim zonama i drugim zagađivačima.
- ❖ Produbljivanje i istraživanja za regulaciju režima voda.
- ❖ Produbljivanje i istraživanja za popis organskih vrsta.
- ❖ Produbljivanje i istraživanja o zonama sa podzemnim bogatstvom.
- ❖ Produbljivanje i istraživanja u preciziranju mape boniteta zemljišta.
- ❖ Proučvanje pozemnih bogatstava.
- ❖ Istraživanja u koncept planu o razvoju turizma.
- ❖ Produbljivanje istraživanja o arheolškom kulturnom nasleđu.
- ❖ Istraživanja na planu mobilnosti i saobraćaja.
- ❖ Istraživanja na koncept planu ekonomskog razvoja.

- ❖ Procena o proizvodnji alternativne energije uključujući studiju opravdanosti o zbivanjima na niskom stepenu biomase, solarne energije i drugih obnovljivih energija.

4.9 ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanje na snagu

- ❖ Ovaj plan će dejstvovati osam dana od dana objavljivanja u Službenom listu Kosova.

Validnost / važnost

- ❖ Ovaj Plan će važiti najmanje 5 (10) godina.

Procena

- RUP proceniće se redovno (npr. jednom u dve godine).
- Takođe će se uzeti u obzir aktuelna zbivanja i demografski sadašnji podaci, potrebe za stanovanjem i ekonomski zbivanja. Procene će utvrditi seriju sprovođenja akcionih planova i strategija.
- Redovna procedura preispitivanja je na period od pet godina.

4.10 KORIŠĆENA LITERATURA

- Grupa autora: GENERALNI URBANISTIČKI PLAN NASELJA ŠTRPCE – BREZOVICA; Institut za arhitekturu i urbanizam Srbije - Beograd, januar 1993.
- Grupa autora: PROSTORNI PLAN OPŠTINE ŠTRPCE; Institut za arhitekturu i urbanizam – Piština, 2005. god.
- Grupa autora: Opština Štrpce – Sirinićka župa, Odlike prirodne sredine, Posebna izdanja, knjiga 37 / I Geografski institut „Jovan Cvijić“, SANU, Beograd, 1990. god.
- Grupa autora: Opština Štrpce – Sirinićka župa, Demografske odlike, Posebna izdanja knjiga 37 / II, Geografski institut „Jovan Cvijić“, SANU, Beograd, 1990. god.
- Grupa autora: Opština Štrpce – Sirinićka župa, Društveno-ekonomski razvoj, organizacija i korišćenje prostora, Posebna izdanja knjiga 37 / III, Geografski institut „Jovan Cvijić“, SANU, Beograd, 1991. god.
- Grupa autora: Program razvoja turizma opštine Štrpce, Institut za arhitekturu i urbanizam Srbije, Beograd, 1991. god.
- Grupa autora: Društvena opravdanost proglašenja dela Šar planine u SAP Kosovo za nacionalni park, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, Priština, 1982. god.

Preseđavajući skupštine:
Predrag Grbić

Nazim Gafurri 33
PO Box no.2
10000 Pristina, Kosovo
www.helvetas-ks.org
<https://www.facebook.com/logosproject>

Tel: +381(0) 38 51 77 15
Tel: +381(0) 38 51 66 44
Fax: +381(0) 38 51 88 33
info@helvetas-ks.org